

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΜΕΑΚΩΝ
ΕΠ ΤΟΥ ΕΤΠΑ & ΤΣ**

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

**5^{ης} ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ
ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
«ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
& ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» 2014-2020**

ΤΕΤΑΡΤΗ 12 ΙΟΥΝΙΟΥ 2019

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΜΕΑΚΩΝ ΕΠ ΤΟΥ ΕΤΠΑ & ΤΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

5ης ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» (ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ) 2014-2020

ΣΧΕΔΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

- Έγκριση της ημερήσιας διάταξης
- Έγκριση πρακτικών 4^{ης} Συνεδρίασης Επιτροπής Παρακολούθησης.
- Παρέμβαση της Ειδικής Γραμματέως
- Παρεμβάσεις εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

II. ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2018 – ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΙΔΟΣΗΣ

- Παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης Υλοποίησης έτους 2018
- Παρουσίαση των πλαισίων επίδοσης του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ – Επίδοση αυτών
- Διαδικασία κατανομής αποθεματικού επίδοσης
- Συζήτηση – Παρεμβάσεις
- Έγκριση της Ετήσιας Έκθεσης από τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης

III. ΠΡΟΟΔΟΣ / ΣΤΟΧΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΤΟΥΣ 2019

- Παρουσίαση της προόδου έως τέλος Μαΐου 2019 και ενημέρωση σχετικά με τους ετήσιους στόχους του ΕΠ.

- Ενημέρωση για την υλοποίηση της Στρατηγικής Πληροφόρησης και Επικοινωνίας του ΕΠ.

IV. ΕΠΟΜΕΝΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ – ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- Τομέας Μεταφορών – Παρουσίαση Στρατηγικού Σχεδίου Μεταφορών
- Τομέας Περιβάλλοντος – Παρουσίαση Εθνικής Στρατηγικής για την Κυκλική Οικονομία

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

V. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

- Ενημέρωση για την Πιλοτική Δράση ΕΕ/ΟΟΣΑ «Ενίσχυση διοικητικής ικανότητας εν όψει της μετά το 2020 ΠΠ»
- Παρουσίαση Γεν. Γραμ. Καταπολέμησης Διαφθοράς
- Ενημέρωση για την πρόοδο υλοποίησης του ΕΣΠΑ
- Διαλειτουργικότητα του ΟΠΣ με τα Πληροφοριακά Συστήματα λοιπών διοικητικών πηγών
- Διαπραγμάτευση της νέας Π.Π. 2021-2027 / Η 1^η εγκύκλιος σχεδιασμού

VI. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΤΕΤΑΡΤΗ 12 ΙΟΥΝΙΟΥ 2019

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΕΥΓΕΝΙΑ ΦΩΤΟΝΙΑΤΑ

Ειδική Γραμματέας Διαχείρισης Τομεακών ΕΠ του ΕΤΠΑ και ΤΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ε. ΦΩΤΟΝΙΑΤΑ): Καλημέρα σε όλους. Να ξεκινήσουμε τη συνεδρίαση.

Κυρίες και κύριοι, αγαπητά μέλη και προσκεκλημένοι, συνάδελφοι Γενικοί Γραμματείς, εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σας καλωσορίζω στην 5^η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του

Επιχειρησιακού Προγράμματος «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020».

Σύμφωνα με τα στοιχεία που μας έχει δώσει η Γραμματεία η οποία υποστηρίζει τις εργασίες της σημερινής Επιτροπής, διαπιστώνεται απαρτία, καθώς παρόντα στην αίθουσα αυτή τη στιγμή είναι 55 μέλη με δικαίωμα ψήφου επί συνόλου 73 μελών οπότε μπορούμε να κηρύξουμε και επίσημα την έναρξη της συνεδρίασης.

Η διαδικασία θα ξεκινήσει με την έγκριση της ημερήσιας διάταξης.

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Έγκριση της ημερήσιας διάταξης

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σας έχει ήδη κοινοποιηθεί μέσα από την επιχειρηματική πλατφόρμα του ΔΙΑΥΛΟΥ, έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Προγράμματος και σας έχει δοθεί και στο φάκελο κατά την εγγραφή σας. Η ημερήσια διάταξη τίθεται προς έγκριση από τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης.

**Η ημερήσια διάταξη εγκρίνεται ομόφωνα από τα μέλη
της Επιτροπής Παρακολούθησης**

Έγκριση πρακτικών 4^{ης} Συνεδρίασης Επιτροπής Παρακολούθησης

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το 2^ο θέμα το οποίο μπαίνει προς έγκριση αφορά τα πρακτικά της 4^{ης} συνεδρίασης Επιτροπής Παρακολούθησης. Υπενθυμίζω ότι είχε γίνει στις αρχές του Δεκεμβρίου του 2018 και σήμερα καλούμαστε να εγκρίνουμε τα πρακτικά εκείνης της συνεδρίασης.

Τα πρακτικά της 4^{ης} συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης τίθενται προς έγκριση από τα μέλη της Επιτροπής.

**Εγκρίνονται ομόφωνα από τα μέλη της Επιτροπής, τα πρακτικά
της 4^{ης} Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης**

Παρέμβαση της Ειδικής Γραμματέως

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σήμερα η μέρα είναι λίγο, επιτρέψτε μου, βαριά τεχνικά, θα πολύ στην ουσία και στη λεπτομέρεια των θεμάτων υλοποίησης, οπότε κάποιες ενότητες και με τη δική μου βοήθεια και με τη συμφωνία των Γενικών Γραμματέων και των εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, θα τα διατρέξουμε λίγο πιο γρήγορα και θα προσπαθήσουμε να συμπτύξουμε το χρόνο άλλων ενότητων, ξεκινώντας από την ενότητα των χαιρετισμών.

Θα ξεκινήσουμε με μια πολύ σύντομη εισήγηση από το Προεδρείο, θ' ακολουθήσει ένας χαιρετισμός εκ μέρους του εκπροσώπου του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ, θα υπάρξει μια αλλαγή του προγράμματος και ο Γενικός Γραμματέας, ο Θανάσης Βούρδας, την παρουσίαση του σχετικά με το Στρατηγικό Σχέδιο των Μεταφορών θα μας την παρουσιάσει στο κομμάτι των χαιρετισμών – εισηγήσεων και θα υπάρξει κι ένας σύντομος χαιρετισμός από τους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ξεκινώντας λοιπόν εγώ, θα είμαι πάρα πολύ σύντομη, αφ' ενός διότι έχουν περάσει μόλις λίγοι μήνες από την τελευταία φορά που βρεθήκαμε στον ίδιο χώρο για να συζητήσουμε για την πορεία υλοποίησης του προγράμματος και αφ' ετέρου, όπως έχω ήδη πει, τα 90' που βλέπω στο Πρόγραμμα σχετικά με τη συζήτηση για συγκεκριμένα θέματα του Προγράμματος, θα μας βοηθήσουν ο καθένας να βάλει και ν' απλώσει όλα τα σχόλια και τους προβληματισμούς που έχει.

Διατρέχοντας λοιπόν την ατζέντα, επιτρέψτε μου να κάνω δυο τρία σχόλια ανά ενότητα, συνήθως η λογική της σύνοψης και των σχολίων μπαίνει στο τέλος, αλλά θέλοντας να δώσω το στίγμα ή κάποια στοιχεία τα οποία θα ήθελα να τα κρατήσετε, πριν ακόμη μπούμε στο να δούμε αναλυτικά τα θέματα.

Ξεκινώ με την ετήσια έκθεση του 2018. Τί ήταν λοιπόν το 2018 για το Πρόγραμμα: Ήταν μία χρονιά με μια μεγάλη πυκνότητα ενεργειών. Ενέργειες οι οποίες ξεκίνησαν από ενεργοποίηση και υλοποίηση του Προγράμματος. Ενδεικτικά θ' αναφέρω ότι μέσα στο τελευταίο έτος, το πρόγραμμα προχώρησε στην έκδοση 31 νέων προσκλήσεων, 193 αποφάσεων ένταξης, αυτές οι 193 αποφάσεις ένταξης αντιστοιχούν σ' έναν

προϋπολογισμό σχεδόν 1,5 δις, το οποίο για να το αντιστοιχήσω στο συνολικό προϋπολογισμό του Προγράμματος, αγγίζει το 28,5%. Άρα μέσα στο '18, με τέτοιους όρους, έχει γίνει μια ενεργοποίηση του προγράμματος.

Και τελείωσε το '18 με μια πολύ σημαντική, μια πολύ σοβαρή δουλειά, δουλειά πολιτικής, δουλειά διαχείρισης που είχε να κάνει με την κατάθεση και την έγκριση της 2^{ης} Αναθεώρησης του Προγράμματος. Στην τελευταία εκείνη συνεδρίαση, που νομίζω ότι δεν είχαμε πάρει ακόμη την έγκριση της αναθεώρησης, το μαθαίναμε εκείνες τις μέρες, είχαμε αναπτύξει όλη αυτή τη λογική σχετικά με τη φυσιογνωμία που αποκτά το πρόγραμμα με βάση αυτή την τελευταία αναθεώρηση, δίνοντας τις αιχμές της πολιτικής μας και θεωρώντας ότι αυτή η 2^η Αναθεώρηση διασφάλιζε με τους όρους που ίσχυαν, τη βέλτιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων. Κρατάμε αυτό από το '18.

Η επόμενη ενότητα αφορά το '19. Θα γίνει μια αναφορά σε σχέση με την υλοποίηση, ήδη έχουμε διανύσει το α' εξάμηνο του '19 και τους στόχους που έχουν τεθεί. Απ' αυτό κρατάμε ότι το '19 είναι μία ακόμη πιο, επιτρέψτε μου, πυκνή χρονιά σε επίπεδο ενεργειών για το πρόγραμμα. Οι στόχοι που έχουν μπει τόσο σ' επίπεδο εντάξεων και σ' επίπεδο απορρόφησης, είναι ιδιαίτερα υψηλή, κατά τη γνώμη μου επιτεύξιμη και το λέω το «επιτεύξιμη με ματιά περισσότερο ρεαλιστική παρά με ματιά αισιόδοξη και κυρίως βασιζόμενη στη δουλειά, την ένταση της δουλειάς και την ποιότητα της δουλειάς την οποία έχει καταφέρει και έχει φέρει εις πέρας η Υπηρεσία.

Έχουμε έναν πολύ μεγάλο όγκο εντάξεων που πρέπει να γίνουν, και οι δύο μονάδες Α' και του Μεταφορών και του Περιβάλλοντος μ' ένα μεγαλύτερο όγκο στο κομμάτι του Περιβάλλοντος -κοιτάζω τον κ. Συρόπουλο γιατί έχουμε ακόμα δύσκολο καλοκαίρι μπροστά μας, κάνουν ό,τι μπορούν και ήδη υπάρχει ένας χρονοπρογραμματισμός, έτσι ώστε να έχουμε μια ομαλή πορεία στις εντάξεις, αλλά βέβαια και το κομμάτι της δουλειάς που έχουν να κάνουν οι Β', ειδικά όταν θα δούμε αναλυτικά τους στόχους της απορρόφησης για το 2019, είναι πάρα πολύ σημαντικό.

Οι δυο τελευταίες ενότητες, τις οποίες τις ομογενοποιώ και αφορούσαν και τις παρεμβάσεις που θα γίνουν από τους φορείς πολιτικής και του Μεταφορών και του Υπουργείου Περιβάλλοντος, είναι κάτω από την ενότητα «Νέα Προγραμματική Περίοδος». Τί κάνουμε για τη νέα

προγραμματική περίοδο, τί κάνουμε με όρους θεσμικής ενεργοποίησης, αλλά τί κάνουμε κυρίως με όρους πολιτικής ενεργοποίησης κι ενεργοποίησης σχεδιασμού.

Πριν λίγες μέρες, η πρώτη εγκύκλιος σχεδιασμού για τη νέα προγραμματική περίοδο μας κοινοποιήθηκε, ήταν ουσιαστικά η σηματοδότηση του επίσημου διαλόγου για τους φορείς πολιτικής για τη χώρα προκειμένου ν' αρχίσουμε να σχεδιάζουμε, φαντάζομαι και στην εισήγησή του ο κ. Φίρμπας θα μας δώσει περισσότερα στοιχεία και τα στελέχη στη συνέχεια, στις τελευταίες παρουσιάσεις, αλλά αυτό που για μένα έχει μια μεγάλη αξία και θέλω να κρατήσουμε λίγο σα σημείο, είναι το τί διαφορετικό φέρνουν αυτές οι ενέργειες, αυτός ο σχεδιασμός, αυτή η νέα κουλτούρα που έχει δημιουργηθεί τα τελευταία 4 χρόνια σε σχέση με τη χάραξη πολιτικής αλλά και τη διαχείριση των πόρων του ΕΣΠΑ, για τη νέα προγραμματική περίοδο.

Και κατά τη γνώμη μου, θέτει τρία εχέγγυα αισιοδοξίας και τρία εχέγγυα αποτελεσματικότητας και επιτυχίας για την επόμενη προγραμματική περίοδο. Το πρώτο είναι στρατηγικός σχεδιασμός ανά θεματική ενότητα. Σήμερα ήδη θα γίνουν δυο παρουσιάσεις, δύο πολύ σημαντικές παρουσιάσεις: Ο στρατηγικός σχεδιασμός για τις μεταφορές και ο στρατηγικός σχεδιασμός για το κομμάτι της κυκλικής οικονομίας.

Φανταστείτε, όταν πριν από 5 χρόνια η αιρεσιμότητα που είναι ένα πολύ μικρό κομμάτι ενός στρατηγικού σχεδιασμού φάνταζε κάτι τρομακτικό, πλέον ξεπερνάμε αυτό, κανείς δε βλέπει το σχεδιασμό ούτε με όρους περιορισμού ούτε με όρους καταναγκασμού αλλά τον εντάσσει στην πολιτική του και με βάση αυτό χαράσσει μια πολιτική η οποία δε θα είναι βραχυπρόθεσμη και εξασφαλίζει σ' ένα πολύ μεγάλο βαθμό ότι οι πόροι θα διατεθούν σ' ένα σχέδιο μακροπρόθεσμο που θα έχει αποτελέσματα και θ' αλλάξει στη συγκεκριμένη περίπτωση και το μεταφορικό χάρτη και τα θέματα του Περιβάλλοντος για τη χώρα τα επόμενα χρόνια, μια χρονική περίοδος που ξεπερνάει το περιορισμένο της προγραμματικής περιόδου.

Το δεύτερο στοιχείο που κανείς αφήνει εχέγγυο για την επόμενη περίοδο, το επεσήμανα και τη τελευταία φορά στην Επιτροπή Παρακολούθησης, νομίζω ότι αξίζει να το λέμε, έχει να κάνει με την ενεργοποίηση χρηματοδοτικών πόρων άλλων εκτός του ΕΣΠΑ. Το ΕΣΠΑ

πλέον και οι πόροι του, μπορούν όχι απλώς να συνδυάζονται με το αυτονόητο, τους πόρους από το εθνικό σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, αλλά προσελκύουν, αποτελούν το κίνητρο έτσι ώστε μεγάλη θεσμικοί φορείς με αναπτυξιακό αποτύπωμα, όπως είναι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, να δείχνει ιδιαίτερη προθυμία έτσι ώστε να έρχεται να διασφαλίζει το σύνολο των έργων που υπάρχει στο σχεδιασμό μας.

Και το τρίτο έχει να κάνει με μια κουλτούρα συνεργασίας, την οποία «επέβαλλε» αλλά καλά έκανε και την επέβαλλε, η νέα αρχιτεκτονική του ΕΣΠΑ που απ' ό,τι φαίνεται και θα συζητήσουμε αλλά νομίζω ότι ήδη τα πρώτα σχόλια και η πρώτη αποτύπωση είναι θετική σε σχέση με το πώς πάμε στην επόμενη προγραμματική περίοδο. Τί κάναμε: Σ' ένα μεγάλο βαθμό καταφέραμε και συνδυάσαμε τις περισσότερες φορές αποτελεσματικά, αυτό που λέμε κομμάτι πολιτικής και κομμάτι διαχείρισης. Γιατί, πάντα όταν αυτό συμπίπτει δε σημαίνει ότι θα μπορούσαμε να έχουμε τα μέγιστα αποτελέσματα.

Αυτό έδειξε ότι οι φορείς πολιτικής μπορούν να ωριμάζουν, να επικεντρώνουν τις δυνάμεις τους στο κομμάτι της χάραξης πολιτικής και της χάραξης έργων και το κομμάτι της διαχείρισης των πόρων να είναι εκεί έτσι ώστε να διασφαλίζει με τους πιο αυστηρούς, τους πιο τεχνικούς όρους, ότι τίποτα δε θα πάει χαμένο.

Ήταν μια δύσκολη χρονιά το '18, έφερε πολύ θετικά αποτελέσματα, είναι μια δύσκολη χρονιά το '19 με προκλήσεις, πιστεύω και είμαι σίγουρη ότι θα φέρει πολύ θετικά αποτελέσματα, όλο αυτό από πίσω, κάθε αποτέλεσμα είναι κι ένας άνθρωπος μιας Υπηρεσίας και μιας Μονάδας που δουλεύει πολύ εντατικά και τους οποίους για άλλη μια φορά θα ήθελα να ευχαριστήσω. Σας ευχαριστώ πολύ.

Συνεχίζουμε με τον εκπρόσωπο του Γενικού Γραμματέα, τον κ. Φίρμπα.

Παρεμβάσεις εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

I. ΦΙΡΜΠΑΣ: Επειδή πράγματι, είναι αυτό που λένε «βουλωμένο γράμμα διαβάζεις», δε θα πάρω πολύ χρόνο διότι μια σειρά από θέματα που

αναφέρθηκαν για την επόμενη προγραμματική περίοδο σε σχέση με την εγκύκλιο, ειπώθηκαν ήδη.

Θα ήθελα κατ' αρχάς και εκ μέρους του Γενικού Γραμματέα αλλά και εκ μέρους όλων των συναδέλφων στην Εθνική Αρχή Συντονισμού, να ευχαριστήσω τη Διαχειριστική Αρχή αλλά και την Πρόεδρο της Επιτροπής Παρακολούθησης που δεχτήκατε και υλοποιήσατε άμεσα και μάλιστα πρώτοι, πρώτη φορά συμβαίνει αυτό για το ΥΜΕΠΕΡΑΑ, την Επιτροπή Παρακολούθησης σε μια δύσκολη και πιεστική από διάφορες απόψεις περίοδο.

Όμως, όπως όλοι γνωρίζουμε, το ΕΣΠΑ δεν έχει χαλαρές περιόδους. Και πρέπει όλοι να έχουμε στο μυαλό μας ότι το φθινόπωρο, Οκτώβριο που θα ήταν μια εναλλακτική λύση, τότε καν δεν ξέραμε πότε θα γίνονταν οι εκλογές, έχουμε άλλο πιεστικό θέμα για το ΕΣΠΑ που θα είναι η υποβολή μέχρι τέλος Οκτωβρίου των προτάσεων αναθεώρησης ως αποτέλεσμα της κατανομής του αποθεματικού επίδοσης. Οπότε μην εφησυχάζετε, ξεκουραστείτε το καλοκαίρι αγαπητοί συνάδελφοι, διότι πάλι θα έχουμε πάρα πολλή δουλειά.

Το ΕΣΠΑ συνολικά, το Πρόγραμμα πάει καλά, το είπε και η Ειδική Γραμματέας, ενεργοποιήθηκε πάρα πολύ αλλά το ίδιο συνέβη και με το ΕΣΠΑ συνολικά. Ήδη, από άποψη ενεργοποίησης, έχουμε ξεπεράσει το 100%, από άποψη εντάξεων το 80%, από άποψη συμβασιοποιήσεων, περίπου το 60%. Και σε ό,τι αφορά στις δαπάνες, που πάντα είναι γνωστό ότι υστερούν έναντι των προηγούμενων σημείων, σε πρώτη φάση βρισκόμαστε περισσότερο από το 26% αλλά με βάση τα σχέδια δράσης που από κοινού έχουμε διαμορφώσει ως Εθνική Αρχή Συντονισμού και Προγράμματα, αναμένουμε με σιγουριά να φτάσουμε το 40% στο τέλος του '19 και πάλι με σιγουριά και αισιοδοξία, τ 58% με 60% περίπου στο τέλος του 2020.

Αυτά είναι σημεία τα οποία μας κρατούν αισιόδοξους μεν, αλλά δε μπορούμε να εφησυχάζουμε. Διότι όλοι ξέρουμε ότι η μεγάλη δυσκολία είναι στη φάση συμβασιοποίηση – υλοποίηση – δαπάνες. Εκεί πρέπει όλοι να συνεχίζουμε να καταβάλουμε προσπάθειες για να μην υπάρξει οποιαδήποτε υστέρηση με την απορρόφηση. Είναι γνωστό ότι το ν+2 δεν έχει πρόβλημα γι' αυτά τα χρόνια, αλλά όσο πλησιάζουμε ενδέχεται να δημιουργηθούν θέματα εάν δεν καταφέρουμε να έχουμε δαπάνες.

Σε ό,τι αφορά στο αποθεματικό επίδοσης, να υπογραμμίσω για να το ξέρουν όλοι σ' αυτή την αίθουσα, είναι μια άσκηση η οποία διέπεται από κανόνες του θεσμικού πλαισίου της Ένωσης, πάρα πολύ ξεκάθαρα μπορείς να κατανείμεις και σχεδόν κατανέμει αυτόματα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στους επιτυχημένους σύμφωνα με την έκθεση που και σήμερα θα σας παρουσιαστεί, άξονες.

Το ποσοστό που έχει κρατηθεί γι' αυτό τον άξονα θα κατανεμηθεί με μια delegated act από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το υπόλοιπο όμως κομμάτι, αν υπάρχει, άξονας που δεν έχει καταφέρει να επιτύχει πλήρως στους δείκτες που είχαν τεθεί για το 2018, πρέπει να φύγει απ' αυτό τον άξονα, δε μπορεί να κρατήσει ένας αποτυχημένος άξονας λεφτά και πρέπει να βρούμε έναν άλλο άξονα ή ένα άλλο πρόγραμμα για να μετακινηθούν.

Σας λέω ότι δεν υπάρχει καμία πρόθεση, και αυτό ισχύει και για τα τομεακά και για τα ΠΕΠ κατ' αρχάς να υπάρξει καμία μετακίνηση που θ' αναταράσσει την αρχική ισορροπία, να φύγουν δηλαδή από ένα Πρόγραμμα να πάνε σε άλλο. Αν όμως προκύπτει ότι δεν υπάρχει η δυνατότητα κανονιστικά να παραμείνει, τότε οφείλουμε να έχουμε αυτή την αλλαγή.

Πρέπει όπως σας είπα μέχρι τον Οκτώβριο, για τα ποσά που θα περισσεύουν από τους «αποτυχημένους» άξονες, να έρθει το κράτος μέλος με βάση τις προτάσεις των προγραμμάτων και να κάνει μια πρόταση προς την Επιτροπή.

Σε ό,τι αφορά στη νέα προγραμματική περίοδο, μια σύντομη ενημέρωση για το πώς πάει η διαπραγμάτευση του 2021-27. Σαν τον κάβουρα θα ήταν η έκφραση, διότι σε ό,τι αφορά στον προϋπολογισμό σχεδόν τα πάντα έχουν καθίσει για τα πιο κρίσιμα σημεία λόγω και της αλλαγής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, υπάρχει μια συμβιβαστική πρόταση αρκετά γενική όμως από την πλευρά της Ρουμάνικης Προεδρίας, δε βλέπουμε πολύ σύντομα να καταλήγουν τα κράτη μέλη σε μια συμφωνία, παρά την προτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Επιτροπής να κινηθούμε πιο γρήγορα. Θα το θέλαμε κι εμείς αλλά τα πράγματα όπως καταλαβαίνετε, είναι πάρα πολύ δύσκολα γιατί ο καθένας τραβάει προς την πλευρά του.

Σε ό,τι αφορά στον κανονισμό, εκεί τα πράγματα έχουν προχωρήσει πολύ περισσότερο, έχει συζητηθεί όλος ο γενικός κανονισμός, έχει συζητηθεί το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, οι επιμέρους δηλαδή κανονισμοί, δεν έχει βρεθεί μια ισορροπία, αλλά στο επόμενο διάστημα μοιάζουν τα πράγματα να είναι πιο εύκολα προς αυτή την κατεύθυνση. Η εκτίμησή μας είναι ότι οι κανονισμοί κατά τα μέσα του 2020 θα μπορούσε κανείς να ελπίζει ότι θα μπορούν να έχουν ολοκληρωθεί για τη νέα περίοδο.

Τελειώνω πολύ συνοπτικά και βάζοντας και λίγο από τη μακρόχρονη εμπειρία σ' αυτό τον τομέα του σχεδιασμού της νέας περιόδου, λέγοντας ότι όντως, όπως ξέρετε, στείλαμε την πρώτη εγκύκλιο που σηματοδοτεί την έναρξη της ανοιχτής διαβούλευσης σε σχέση με προηγούμενες περιόδους έχουμε στην ουσία ξεπεράσει ένα πρώτο εμπόδιο, παλιά αν θυμάστε όλοι, και ήσαστε όλοι έμπειροι, προσπαθούσαμε με την πρώτη εγκύκλιο να σχεδιάσουμε τα βασικά, δηλαδή την εθνική αναπτυξιακή στρατηγική, τα βασικά της σημεία.

Τώρα ξεκινάμε από ένα άλλο, επόμενο στάδιο. Αυτή την έχουμε. Έχουμε Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική εγκεκριμένη από τη χώρα και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Έχουμε εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων εγκεκριμένο από τη χώρα και εγκεκριμένο πρόσφατα και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Συνεπώς, έχουμε τη βάση, θέλουμε την ανάλυση τη δική σας, φορέων χάραξης Περιφερειακής Τομεακής Πολιτικής, θέλουμε των κοινωνικοοικονομικών εταίρων και τη ζητάμε λίγο πιεστικά, τη ζητάμε όπως είδατε, για τις αρχές Σεπτεμβρίου.

Αλλά όπως θ' ακούσατε ενδεχομένως κι από τους συναδέλφους από την Επιτροπή, όλοι είμαστε υπό την πίεση ενός ανάποδου χρονοπρογραμματισμού. Εάν όλοι θέλουμε -και δε μπορούμε να πούμε ότι δε θέλουμε- να έχει τελειώσει η διαδικασία πριν από το τέλος του 2020, ώστε ακώλυτα να μπορούμε στο 2021 και βαδίζοντας προς τα πίσω με ανάποδα βήματα, θα δείτε ότι υποχρεωτικά, πρέπει να ξεκινήσουμε μια άτυπη διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πριν το τέλος του 2019.

Διότι η άτυπη είναι αυτή που λύνει τα προβλήματα. Όταν θα μπορούμε στην τυπική, τα πράγματα θα τρέχουν γιατί θα έχουμε συμφωνήσει. Συνεπώς πρέπει όλοι να κάνουμε τη δουλειά που μας αντιστοιχεί, επιφυλάσσουμε μέσα από την εγκύκλιο έναν ιδιαίτερο ρόλο σε ομάδες

χάραξης σχεδιασμού, μέσα σ' αυτές τις ομάδες επιφυλάσσουμε ρόλο για δυο βασικές συνιστώσες του συστήματος ΕΣΠΑ, τόσο των επιτελικών δομών των Υπουργείων όσο και των Διαχειριστικών Αρχών με συμμετοχή τους στις ομάδες και αν καταλήξει και η Αρχιτεκτονική πολύ γρήγορα, τότε ιδιαίτερο ρόλο και στις Διαχειριστικές Αρχές που θα είναι των νέων προγραμμάτων και όλο το σύστημα πρέπει να κινηθεί ακώλυτα στην πορεία γρήγορης ένταξης.

Ευχαριστώ που με ακούσατε, καλή δουλειά, καλή συνέχεια και ελπίζω να μη σας έφαγα πολύ χρόνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ, νομίζω ότι είναι η καλύτερη συνέχεια ο χαιρετισμός-εισήγηση του Θάνου Βούρδα, του Γενικού Γραμματέα Μεταφορών, όπου στην εισήγησή του, στο χαιρετισμό του θα μας παρουσιάσει και το στρατηγικό σχέδιο των μεταφορών, δείχνοντας αγαπητέ κ Φίρμπα ότι ήδη ένα μεγάλο κομμάτι σ' επίπεδο χάραξης πολιτικής είναι έτοιμο για την επόμενη προγραμματική περίοδο.

A. ΒΟΥΡΔΑΣ: Ευχαριστώ πολύ, ζητώ συγνώμη για την αλλαγή του προγράμματος, δε μπορούσε να γίνει αλλιώς, θα προσπαθήσω όσο μπορώ πιο συνοπτικά, αυτό που είπε και η κα Φωτονιάτα, να παρουσιάσω το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών.

Θα μου επιτρέψετε να πω δυο πράγματα στην αρχή γενικά: Γιατί Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών; Γιατί έπρεπε επιτέλους και για πρώτη φορά η χώρα να έχει ένα μακροπρόθεσμο σχεδιασμό όλων των απαραίτητων υποδομών, τεκμηριωμένα, συγκροτημένα και στηριγμένα πάνω σε συγκεκριμένα νούμερα, σε συγκεκριμένες προοπτικές και σε συγκεκριμένες ανάγκες και με συγκεκριμένη στρατηγική για ν' ανατρέψουμε μια λογική που υπήρχε από τη μία στον πολιτικό κόσμο, ότι φτιάχναμε σχεδιασμούς ανάλογα με το ποιος έχει μπάρμπα στην Κορώνη.

Είναι αυτό που δε θα σταματήσω να λέω. Ο στρατηγικός σχεδιασμός, το γνωστό ΣΠΕΜ, είχε μέχρι το '14, είχε μέχρι το '14, 26 διεθνή εμπορευματικά λιμάνια. Αν το μεταφράσουμε στην πράξη, όλους τους φόρτους της Ινδίας και της Κίνας να περάσουμε απ' τη χώρα, πάνω από 7 δε χρειαζόμαστε. Αυτή είναι η εικόνα που υπάρχει, σε πραγματικά νούμερα, για να καταλάβουμε την αναγκαιότητα που υπήρχε, η χώρα να έχει ένα μακροχρόνιο εθνικό στρατηγικό σχεδιασμό μεταφορών.

Κι εδώ θέλω να ευχαριστήσω πάρα πολύ και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων που χρηματοδότησε αυτή την προσπάθεια και υποστήριξε όλη τη διαδικασία και σε συνεργασία και με τους JASPERS, όλα τα συναρμόδια Υπουργεία που συμμετείχαν ενεργά, και το στελεχιακό δυναμικό των Υπηρεσιών και σε επίπεδο Γενικών Γραμματέων σ' αυτή τη δίχρονη πορεία μέχρι την κατάληξη στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο, και τους αναδόχους που δούλεψαν πάνω σ' αυτό το κομμάτι, γιατί για πρώτη φορά η χώρα αποκτά για μια 20ετία, ένα συγκεκριμένο σχεδιασμό για τις υποδομές που πρέπει ν' αποκτήσει, προκειμένου να υπηρετήσει όλο το φάσμα των μεταφορών σε όλες του τις εκδόσεις.

Να δούμε λίγο λοιπόν ποιος είναι ο γενικός στόχος: Είναι η ανάπτυξη ενός στρατηγικού σχεδίου μεταφορών, με τον οποίο αναγνωρίζονται και τεκμηριώνονται οι μελλοντικές πολιτικές και επενδύσεις στον τομέα, με αναμενόμενα αποτελέσματα να έχουμε στρατηγικό μέχρι το 2037 και μ' ενδιάμεση επικαιροποίηση και αναθεώρηση το '27 και απαραίτητα υποστηρικτικά εργαλεία σχεδιασμού αλλά ταυτόχρονα ν' αποκτήσουμε και τις δραστηριότητες για την ανάπτυξη των ικανοτήτων.

Δε θα μπω αναλυτικά, εδώ βλέπετε το πώς αναπτύχθηκε, ποια είναι τα βήματα με βάση τα οποία καταλήξαμε στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο, ξεκινώντας από την έρευνα, τη συλλογή στοιχείων, καταλήγοντας σε αυτό που πρόσφατα ολοκληρώθηκε, τη στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Εδώ είναι το πρώτο κομμάτι της δουλειάς που έγινε.

Το δεύτερο τμήμα είναι η δημιουργία της μονάδας του στρατηγικού σχεδιασμού όπου έχουμε την εκπαίδευση στελεχών που διαχειρίζονται πια, γιατί μένει στη χώρα ένα βασικό δυναμικό εργαλείο, που είναι το μοντέλο που έχει αυτά τα στοιχεία, επικαιροποιείται συνέχεια και μπορεί σε όλη αυτή τη διαδικασία, να τροφοδοτεί όλους τους φορείς με τ' απαραίτητα στοιχεία προκειμένου να εξυπηρετούν τους στόχους και τις ενέργειές τους. Και βέβαια, σε αυτή τη διαδικασία της δημιουργίας της μονάδας, σταδιακά θα ενταχθούν και όλα τα Υπουργεία.

Αποτυπώθηκε λοιπόν και αξιολογήθηκε η υφιστάμενη κατάσταση, προσδιορίστηκαν τα μέτρα, αξιολογήθηκαν, αναπτύχθηκαν στρατηγικές και σενάρια και έγινε η επιλογή του βέλτιστου σεναρίου.

Ποιος ήταν ο βασικός μας στόχος: Ήταν η επίτευξη των στρατηγικών στόχων όπως ορίζονται αυτά στη συγγραφή υποχρεώσεων, και είναι η ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης και της αποδοτικότητας, η ενίσχυση της περιφερειακής και της διεθνούς συνδεσιμότητας των μεταφορών, η διασφάλιση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, η ενίσχυση της προσβασιμότητας και της κοινωνικής ένταξης των πολιτών και η διασφάλιση ασφάλειας και προστασίας στις μεταφορές.

Βλέπετε στον πίνακα πίσω τους 9 βασικούς πυλώνες, έτσι κι αλλιώς θα έχετε τη δυνατότητα και θα σας αποσταλούν όλα αυτά, να μη μπω στην ανάλυση όλων αυτών των στοιχείων, αλλά ποιος είναι ο πυρήνας: Ότι εδώ έχουμε την αξιολόγηση ενός σεναρίου και όχι μεμονωμένων μέτρων. Δηλαδή έχουμε μια ολοκληρωμένη μελέτη σκοπιμότητας και ανάλυση εναλλακτικών λύσεων για κάθε μέτρο προκειμένου να καθοριστούν λεπτομερώς τ' απαιτούμενα χαρακτηριστικά του και οι ακριβείς τεχνικές προδιαγραφές του.

Να μπορούμε πολύ γρήγορα στο πρώτο κομμάτι: Οδικές μεταφορές, όπου έχουμε τα ήπια μέτρα, που είναι κυρίως μέτρα πολιτικής και παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν, που αφορούν την ανάπτυξη της βάσεως δεδομένων, των βάσεων δεδομένων μάλλον που απαιτούνται, την ανάπτυξη και υλοποίηση μηχανισμού εξασφάλισης πόρων για συντήρηση του οδικού δικτύου, την εναρμόνιση και ενίσχυση της οργάνωσης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, την ανανέωση του στόλου των οχημάτων και τον καθορισμό των ορίων ηλικίας, την ενίσχυση προβολής θεμάτων οδικών ασφάλειας και αυστηρότατες κυρώσεις για παραβάσεις του ΚΟΚ.

Ο χάρτης παρουσιάζει τόσο υφιστάμενα όσο και μελλοντικές παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν και εντάσσονται στο βέλτιστο σενάριο που επιλέχθηκε, στο κομμάτι των οδικών μεταφορών.

Ο δεύτερο τομέας είναι οι σιδηροδρομικές μεταφορές, όπου στα ήπια μέτρα έχουμε τη διευκόλυνση της διέλευσης των συνόρων, τον εκσυγχρονισμό του τροχαίου υλικού, την προώθηση της πολυτροπικότητας μέσω της ανάπτυξης πλατφόρμας πληροφόρησης για υπηρεσίες χερσαίων μεταφορών, τη σταθεροποίηση του σιδηροδρομικού τομέα.

Και βέβαια, αντίστοιχα, όπου έχουμε τα μέτρα υποδομών όπως βλέπετε στο χάρτη, που είναι τα υφιστάμενα και η προοπτική ανάπτυξης των υποδομών στο κομμάτι των σιδηροδρομικών μεταφορών.

Επόμενο τμήμα αποτελούν οι θαλάσσιες μεταφορές, όπου μιλάμε για τη βελτίωση των εγκαταστάσεων της χερσαίας ζώνης, για την αναβάθμιση λιμενικών υποδομών που δεν πληρούν τις ελάχιστες προδιαγραφές και τον εκσυγχρονισμό εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης του πλοίου, μιλάμε για μετεγκατάσταση λιμένων αλλά και για ανάπτυξη λιμενικών εγκαταστάσεων για κρουαζιερόπλοια καθώς η Ελλάδα αποτελεί βασικό προορισμό για τον τουρισμό κρουαζιέρας και το 2017, 4,6 εκατομμύρια επιβάτες προσέγγισαν σε περιορισμένο όμως αριθμό λιμανιών. Έχουμε τη διαδικασία της ανάπτυξης του λιμένα του Λαυρίου ως συμπληρωματικός λιμένας των λιμανιών του Πειραιά και της Ραφήνας αλλά με προϋποθέσεις που σχετίζονται 30.31 με τις υποδομές που πρέπει ν' αναπτυχθούν για τη βελτίωση της προσβασιμότητας και στο χάρτη βέβαια μπορείτε να δείτε τις αναγκαίες παρεμβάσεις που προβλέπονται στο βέλτιστο σενάριο σε σχέση με τις λιμενικές υποδομές.

Επόμενος Τομέας, οι αεροπορικές μεταφορές, όπου έχουμε από τη μία την ανάγκη για την ανάπτυξη των 23 αεροδρομίων που διαχειρίζεται η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας σε σχέση με μέτρα αλλά και έργα που πρέπει να γίνουν σε αυτά, έχουμε τη διαδικασία του διεθνή αερολιμένα Αθηνών που ήδη υλοποιήθηκε η επέκταση της σύμβασης και του αεροδρομίου, τη μετεγκατάσταση του αεροδρομίου της Κρήτης στο Καστέλι που ήδη έχει κυρωθεί η σύμβαση από το ελληνικό Κοινοβούλιο και ξεκινούν οι διαδικασίες και βέβαια έργα επέκτασης και εκσυγχρονισμού των κτιρίων σε σχέση με τα 14 παραχωρηθέντα αεροδρόμια.

Προσπαθώ να το παρουσιάσω όσο μπορώ πιο σύντομα για να πάμε στον πυρήνα που είναι τα κυρίως αποτελέσματα που θα επιφέρει. Και ο χάρτης με τις παρεμβάσεις σ' επίπεδο αεροδρομίων. Και βέβαια είναι το κομμάτι της εφοδιαστικής αλυσίδας, που δε μπορεί να είναι και το καταληκτικό γιατί συμπυκνώνει αν θέλετε και όλες τις διαδικασίες είτε σε ήπια μέτρα, είτε σε μέτρα υποδομών σε όλους τους επιμέρους Τομείς που αναφέραμε, όπου χρειάζεται η ενσωμάτωση και η μερική αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου που σχετίζεται με την εφοδιαστική προκειμένου να γίνει αποσαφήνιση αλλά

και χαρτογράφηση της απλούστευσης των διαδικασιών και των αδειοδοτήσεων και να έχουμε την ίδρυση του Εθνικού Παρατηρητηρίου Εφοδιαστικής Αλυσίδας.

Ήδη πρέπει να ενημερώσω ότι στα πλαίσια της αντίστοιχης Επιτροπής που λειτουργεί σε σχέση με τα logistics και την εφοδιαστική αλυσίδα και γι' αυτό που επίσης για πρώτη φορά υπάρχει εθνικός στρατηγός σχεδιασμός της εφοδιαστικής από το 2017 ο οποίος παρακολουθείται επισταμένα.

Ένα μεγάλο φάσμα από τις 36 δράσεις που περιγράφεται, έχει ολοκληρωθεί σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία, και για να συνεχίσω έχουμε τα κίνητρα για την ενθάρρυνση των συγχωνεύσεων, την προώθηση αναθέσεων δραστηριοτήτων μεταφορών και εφοδιαστικής αλυσίδας σε τρίτες επιχειρήσεις, την υποστήριξη της διαφάνειας και της ροής πληροφοριών στην αγορά της εφοδιαστικής αλυσίδας, την υλοποίηση Πληροφοριακών Συστημάτων Λιμενικής Κοινότητας και Συστημάτων Εθνικής Ναυτιλιακής Ενιαίας Θυρίδας στην Ελλάδα, την αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου σχετικά με την ανάπτυξη των εμπορευματικών κέντρων όπου εδώ οι ΣΔΙΤ εμφανίζονται ως το πλέον κατάλληλο χρηματοδοτικό σχήμα για τη δημιουργία των εμπορευματικών κέντρων και η υποστήριξη της ολοκλήρωσης του συμπλέγματος του Θριάσιου, το οποίο όπως γνωρίζετε, από τη μία έχουμε την ανάγκη επιτάχυνσης της υλοποίησης των εγκαταστάσεων στο υφιστάμενο ανατεθέν έργο σ' επίπεδο ΓΑΙΑ ΟΣΕ αλλά και την υπό εξέλιξη διαδικασία για την αξιοποίηση του σιδηροδρομικού τερματικού σταθμού του ΟΣΕ και του Κέντρου Διαχείρισης Εμπορευμάτων.

Και βέβαια τη δημιουργία και την ολοκλήρωση του δικτύου των εμπορευματικών κέντρων, περιλαμβάνοντας τόσο την περιοχή της Αττικής με το Θριάσιο που ήδη ανέφερα, όσο και την περιοχή της Θεσσαλονίκης με το πρώην στρατόπεδο Γκόνου, αλλά και την Αλεξανδρούπολη, τη Λάρισα, το Βόλο, την Πάτρα και την Ηγουμενίτσα, οποιουδήποτε δημιουργούν ένα δίκτυο για μια ορθολογική κάλυψη της ελληνικής επικράτειας και ταυτόχρονα με τη λειτουργική διασύνδεση, ενός αποτελεσματικού logistics cluster στην περιοχή της Αττικής, εννοώ την Αθήνα και τον Πειραιά.

Και βέβαια έχουμε ζητήματα σε σχέση με την επέκταση του σταθμού των εμπορευματοκιβωτίων στη Θεσσαλονίκη, την αύξηση της

χωρητικότητας σε βασικούς λιμένες διαχείρισης του χύδην ξηρού φορτίου, τη νέα σιδηροδρομική σύνδεση με το λιμάνι της Καβάλας, τη σιδηροδρομική σύνδεση της ΒΙΠΕ του Βόλου με το αεροδρόμιο, τη Νέα Αγχίαλο αλλά και το λιμάνι του Αρμυρού και τα συνεχιζόμενα έργα για την ανάπτυξη των αεροδρομίων, όπου έχουν κριθεί με βάση τα στοιχεία, δύο αεροδρόμια σε σχέση με την εξυπηρέτηση των logistics και αυτά είναι το αεροδρόμιο της Καστοριάς και της Νέας Αγχιάλου.

Οι επιχειρησιακοί στόχοι, είναι η προώθηση πρωτοβουλιών για την ανάδειξη της Ελλάδας σε κόμβο εφοδιαστικής αλυσίδας στη νότια Ευρώπη και βέβαια ο εξορθολογισμός εθνικού συστήματος παραγωγής διανομής μείωσης κόστους και αύξησης της παραγωγικότητας, της ποιότητας υπηρεσίας, υποστήριξης των εξαγωγών.

Όλο αυτό περιγράφει την ανάγκη για να δημιουργηθεί ένα ελληνικό προϊόν logistics. Εδώ είναι ο χάρτης που περιλαμβάνει το σύνολο των μέτρων και των υποδομών κυρίως που αφορούν την επόμενη 20ετία.

Ποια είναι λοιπόν τ' αναμενόμενα αποτελέσματα: Σημαντικό ποσοστό της κυκλοφορίας στο οδικό δίκτυο εκτρέπεται, τόσο στο σιδηρόδρομο, όσο και στα λεωφορεία.

Στην πλήρη εφαρμογή του, το βέλτιστο σενάριο που έχει επιλεγεί το 2037, μειώνεται κατά 12% η οδική κυκλοφορία, το 20% της συνολικής επιβατικής κίνησης των λεωφορείων εκτρέπεται από τ' άλλα μέσα μεταφοράς, έχουμε 44% αύξηση του σιδηροδρομικού επιβατικού έργου, 35% αύξηση του σιδηροδρομικού εμπορευματικού έργου και βέβαια οριακή αύξηση του θαλάσσιου και αεροπορικού επιβατικού μεταφορικού έργου.

Ποια είναι τα κοινωνικά οφέλη από την εφαρμογή: Πρώτον, η εξοικονόμηση χρόνου μετακίνησης, όπου στον πίνακα πίσω μπορείτε να δείτε τί σημαίνει αυτό για τις οδικές, για τις σιδηροδρομικές αλλά και για τις μετακινήσεις με λεωφορεία. Σημαντική εξοικονόμηση λειτουργικού κόστους των ίδιων των οχημάτων, πολύ σημαντικά περιβαλλοντικά οφέλη και εξοικονόμηση περιβαλλοντικού κόστους κατά 17%, βελτίωση του επιπέδου της οδικής ασφάλειας, με μείωση οδικών ατυχημάτων και αριθμού θυμάτων κατά 12%.

Και βέβαια, για να κλείσω με αυτό, υπάρχουν πολύ σημαντικά και οικονομικά οφέλη καθώς για να το καταλάβουμε πρακτικά, η εφαρμογή από το 2037, σημαίνει εξοικονόμηση 49 εκατομμυρίων την ημέρα για τη χώρα και συνολικά 18 δις το χρόνο. Αυτό λοιπόν είναι το εθνικό στρατηγικό σχέδιο μεταφορών της χώρας για την επόμενη 20ετία, το μοντέλο με βάση το οποίο θα κινηθεί και στα επόμενα χρηματοδοτικά προγράμματα.

Πιστεύω ότι έγινε για πρώτη φορά μια ουσιαστική, συστηματική και αποτελεσματική δουλειά με τη συνεργασία όλων των συναρμόδιων και υπάρχει ταυτόχρονα ένα εργαλείο στην Υπηρεσία του ελληνικού κράτους, προκειμένου να υπηρετεί όλη αυτή τη διαδικασία. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ. Φαντάζομαι ότι και στη συνέχεια, κατά τη διάρκεια των συζητήσεων θα μπορούμε είτε να κάνουμε κάποιες ερωτήσεις είτε κάποια επιμέρους θέματα να τ' αναλύσουμε περισσότερο. Νομίζω ότι από το τραπέζι των συναδέλφων Γενικών Γραμματέων δεν επιθυμεί κάποιος άλλος χαιρετισμό οπότε θα δώσω το λόγο στους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το δικό τους χαιρετισμό.

B. ΚΑΜΠΑΡΑΚΗΣ: Κυρία Πρόεδρε ευχαριστούμε πάρα πολύ, είναι πράγματι η πρώτη φορά που γίνεται Ιούνιο μήνα η Επιτροπή Παρακολούθησης και νομίζω είναι μια πρακτική που θα πρέπει να συνεχιστεί και στις επόμενες συναντήσεις. Μας επιτρέπει μετά την ολοκλήρωση και της ετήσιας έκθεσης, να έχουμε μια άμεση εικόνα του τί γίνεται στην πράξη και αυτά που απαιτούν άμεσες ενέργειες.

Διότι βέβαια, ο προγραμματισμός έχει και απαιτήσεις και ο Γενικός Διευθυντής επανέλαβε πολλές φορές πόση πολλή δουλειά έχουμε ακόμα να κάνουμε. Εγώ δε μπορώ να πω ότι εκ μέρους των συναδέλφων δεν είχαμε επισημάνει και σε προηγούμενες συνεδριάσεις, τους κινδύνους που υπάρχουν σ' αυτό το πρόγραμμα. όπως κάνατε και την παρουσίαση και την περιγραφή, είναι ένα πρόγραμμα γεμάτο υποσχέσεις, για έργα που θα υλοποιηθούν, συμβάσεις που θ' ανατεθούν και διαγωνισμούς που θα δημοπρατηθούν.

Αυτές οι υποσχέσεις κάθε μέρα που περνάει, μας δημιουργούν άγχος, διότι αν δε μπορέσουμε να πετύχουμε τους στόχους του προγράμματος, την υλοποίηση του προγράμματος, εννοείται ότι θα χαθούν

και οι πόροι που αντιστοιχούν. Είμαστε στην 5^η Επιτροπή Παρακολούθησης, κανονικά ο προγραμματισμός έπρεπε να ολοκληρώνεται του χρόνου, διότι η προγραμματική περίοδος λήγει το 2020.

Εννοείται ότι οι δαπάνες είναι επιλέξιμες και μέχρι το 2023, αλλά βέβαια και από το 2021 θα έρθουν νέοι πόροι οι οποίοι θα πρέπει ν' αξιοποιηθούν και να τροφοδοτήσουν την τόσο πολύ επιθυμητή ανάπτυξη. Δε μπορώ να πω ότι νιώθουμε μεγάλη ικανοποίηση με την εξέλιξη του προγράμματος, προς το παρόν τουλάχιστον υλοποιούμε τον προγραμματισμό προηγούμενων προγραμματικών.

Τα έργα που τροφοδοτούν κυρίως τις δαπάνες, είναι έργα πολύ σημαντικά, αλίμονο και χαιρόμαστε που προχωρούν και εξελίσσονται αλλά είναι έργα που ξεκίνησαν να υλοποιούνται σε προηγούμενους χρόνους. Όχι ότι δε μπορεί να επιτευχθεί ο στόχος, αλίμονο, επειδή το θέμα θα είναι και τα πλαίσια επίδοσης θα διαπιστώσουμε ότι στο ορόσημο που είχε τεθεί το 2018, τα πλαίσια επίδοσης κατ' ελάχιστα πιάνουμε και βεβαίως αυτό θα πρέπει να σημάνει το κουδουνάκι, να μην προχωράμε όπως είπε και ο κ. Γενικός σαν τον κάβουρα, αλλά να επιταχύνουμε.

Θα χρειαστούν σίγουρα πέρα από το στρατηγικό σχεδιασμό που βεβαίως και είναι χρήσιμος και χρειάζεται και τον επιβάλλουν οι κανονισμοί και τον επιθυμούμε και τον υποστηρίζουμε, θα πρέπει τώρα να δούμε τί τομές πρέπει να γίνουν, ποιοι φορείς δε μπορούν ν' ανταποκριθούν στα χρονοδιαγράμματα που οικειοθελώς θέτουμε, γιατί ο προγραμματισμός δεν είναι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, είναι προγραμματισμός της χώρας και τον έχουμε υποστηρίξει, ώστε να μπορέσουμε να πετύχουμε τους στόχους.

Δε θέλω να μακρηγορήσω, το ξέρω δεν είναι ευχάριστο κάποιος να έρχεται να κάνει κριτική, δεν είναι πρώτη φορά που το έχουμε επισημάνει, φτάσαμε σ' ένα σημείο που και με το πλαίσιο επίδοσης θα πρέπει και η ηγεσία και οι Υπηρεσίες να σκεφθούν ποιες ενέργειες θα πρέπει να γίνουν. 20 δις το χρόνο, που ο κ. Γενικός μας υπογράμμισε ότι θα εξοικονομήσουμε, είναι οι 18, ένα ΕΣΠΑ. Καταλαβαίνετε λοιπόν πόση σημασία έχει η υλοποίηση αυτών των έργων και των παρεμβάσεων.

Πραγματικά τροφοδοτούν την οικονομία με χρήσιμους πόρους, για να μπορέσουμε να πετύχουμε την ανάπτυξη που τόσο πολύ επιθυμούμε.

Δε θέλω να κάνω ένα ειρωνικό σχόλιο, αλλά δε μπορώ και ν' αντισταθώ στον πειρασμό, ότι εδώ και μια 20ετία πραγματοποιούμε το Αθήνα – Θεσσαλονίκη. Επομένως, η επόμενη 20ετία που θα είναι το 2020 έως 2039...

A. ΒΟΥΡΔΑΣ: (Τοποθέτηση εκτός μικροφώνου).

B. ΚΑΜΠΑΡΑΚΗΣ: Δεν αμφιβάλλω, αυτό που θέλω να πω είναι ότι 2010 με 2039 είναι άλλη μια εικοσαετία και θα πρέπει να γίνουν πολύ περισσότερα και πιο άμεσα και με νέα προοπτική όπως κι εσείς περιγράψατε, δηλαδή με μια μεγαλύτερη έμφαση και ένταση στη βιωσιμότητα των παρεμβάσεων των επενδύσεων και χαιρόμαστε πάρα πολύ που υπάρχει και τόσο πολύ καλή συνεργασία μεταξύ των τέως δύο Διαχειριστικών Αρχών, Περιβάλλον και Μεταφορές, διότι αυτή η συνεργασία θα πρέπει κατά τη γνώμη μας να συνεχιστεί στο μέλλον, διότι και ο τομέας των Μεταφορών συγκλίνει περιβαλλοντικά, γίνεται πιο βιώσιμος και θα πρέπει αυτό να το σκεφτούμε και να το αναπτύξουμε.

Θα έχουμε συζήτηση αργότερα ίσως για το στρατηγικό σχεδιασμό ο οποίος είναι πραγματικά ένα βασικό εργαλείο για να μπορέσουμε να πετύχουμε τους στόχους.

Δεν είχαμε εμείς άμεσα σα Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής άμεση ανάμιξη, το έχουμε παρακολουθήσει, έχουμε ενημερωθεί, οι άλλες Υπηρεσίες της Επιτροπής είχαν την καθημερινή συνεργασία με το Υπουργείο και τα Υπουργεία εν γένει, ενόψει των διαπραγματεύσεων θα δούμε πώς όλα αυτά πρέπει να μετουσιωθούν στη νέα προγραμματική περίοδο που σύντομα θ' αρχίσουμε διαπραγματεύσεις και βέβαια είμαστε πολύ θετικοί, ότι ήδη η πρώτη εγκύκλιος έχει δοθεί διότι βεβαίως προς το τέλος του χρόνου θ' αρχίσουμε πολύ πιο ενεργά να αγγίζουμε τα επιμέρους και πιο λεπτομερείς τα θέματα που θα τεθούν για την επόμενη προγραμματική περίοδο.

Ευχαριστώ πολύ, στα επιμέρους θα μπορέσουμε να μιλήσουμε σε πιο λεπτομερείς συζητήσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σας ευχαριστούμε πολύ. Μόνο δυο σχόλια, ήδη ο Γενικός Γραμματέας των Μεταφορών έκανε το δικό του σχόλιο, θα το δούμε και λίγο πιο αναλυτικά. Σε σχέση με τη συνολική εικόνα του Προγράμματος, νομίζω ότι θα πρέπει να βλέπουμε το κομμάτι της υλοποίησης με τη λογική των

ομόκεντρων κύκλων για να μπορεί κανείς να εντοπίσει πού πραγματικά είναι το πρόβλημα.

Όταν λοιπόν ξεκινώντας από τον πυρήνα το διαχειριστικό, μάλλον τον πυρήνα του σχεδιασμού, έχουμε φτάσει σ' ένα ποσοστό εξειδίκευσης, νομίζω οι συνάδελφοι στη συνέχεια θα μας δείξουν, είμαστε στο 98,7%, σημαίνει ότι σε κομμάτι σχεδιασμού έχει ολοκληρωθεί.

Περνάμε στον επόμενο κύκλο, όταν η ενεργοποίηση νομίζω ότι μέχρι τα στοιχεία που έχω μέχρι το τέλος Μαΐου του 2019 φτάνει πάλι σχεδόν στο 90% οι προσκλήσεις και στο 85% οι εντάξεις, σημαίνει ότι και στο δεύτερο κύκλο της υλοποίησης πηγαίνουμε πάρα πολύ καλά, καθώς απομακρυνόμαστε λοιπόν από τον πυρήνα φαίνονται να υπάρχουν τα προβλήματα, άρα θα πρέπει να λίγο να τα εντοπίσουμε. Το λέω για να μπορούμε να είμαστε λίγο αποτελεσματικοί στη συζήτηση, να δούμε πού πρέπει να εστιάσουμε για να λυθούν τα προβλήματα και ας μη μένει έτσι λίγο μια σκιά περί γενικής ή μερικής αποτυχία του προγράμματος.

Μπαίνουμε λοιπόν τώρα στον πυρήνα των παρουσιάσεών μας. Θα ξεκινήσουμε με την Ετήσια Έκθεση του 2018 και το πλαίσιο επίδοσης. Οι δυο παρουσιάσεις θα γίνουν από την Προϊσταμένη της Ειδικής Υπηρεσίας την κα Παπασιώπη και στη συνέχεια το λόγο θα έχει η κα Δρίτσα, Προϊσταμένη της Μονάδας α'. δε θα ξαναμιλήσω για να γίνουν ενιαία οι δυο παρουσιάσεις, για να μπορέσουμε μετά να συζητήσουμε.

Θα ξεκινήσουμε με μια γενική παρουσίαση φαντάζομαι της Ετήσιας Έκθεσης Υλοποίησης για το 2018 και μετά από την κα Δρίτσα, για το πλαίσιο επίδοσης.

II. ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2018 – ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΙΔΟΣΗΣ

Παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης Υλοποίησης έτους 2018

Z. ΠΑΠΑΣΙΩΤΗ: Ευχαριστώ κα Πρόεδρε. Να σας καλωσορίσω κι εγώ όλους απ' τη μεριά της Διαχειριστικής Αρχής.

Η έγκριση της ετήσιας Έκθεσης, είναι μια από τις πιο σημαντικές αρμοδιότητες και υποχρεώσεις της Επιτροπής Παρακολούθησης και η σημερινή μας συνεδρίαση έχει αυτό σα βασικό αντικείμενο σε ό,τι αφορά τη

λήψη των αποφάσεων. Δηλαδή η βασική απόφαση που θα κληθεί να πάρει αυτή η Επιτροπή, θα είναι ότι εγκρίνει την ετήσια Έκθεση του 2018. Η ετήσια έκθεση του έτους 2018 είναι και μια από τις πιο σημαντικές σε όλη τη διάρκεια ζωής του προγράμματος.

Τα τρία ορόσημα, ας το πούμε έτσι, σε ό,τι αφορά τις ετήσιες Εκθέσεις, είναι το 2016 που είναι η πρώτη φορά που υποβάλλουμε ετήσια Έκθεση, είναι αυτή η ετήσια Έκθεση την οποία σήμερα καλούμαστε να εγκρίνουμε γιατί είναι στο μέσο της περιόδου και είναι με βάση τα στοιχεία της ετήσιας Έκθεσης του 2018, που θ' αξιολογηθούν οι επιδόσεις στο μέσον αυτής της περιόδου του προγράμματος, σε αναφορά με τους στόχους τους ενδιάμεσους που είχαμε θέσει, με τα ορόσημα τα ενδιάμεσα που είχαμε θέσει και των οποίων η επίτευξη θ' αξιολογηθεί για ν' αποφασισθεί κατά πόσο ανά Άξονα Προτεραιότητας θα έχουμε στα χέρια μας ν' αξιοποιήσουμε το 6% του κάθε Άξονα Προτεραιότητας ή κατά πόσο για τους Άξονες Προτεραιότητας που δεν επιτυγχάνουν αυτά τα ενδιάμεσα ορόσημα.

Θα πρέπει όπως ανέφερε και ο κ. Φίρμπας, να γίνει στη συνέχεια η συζήτηση για το πώς θα κατανεμηθούν, αλλά σε κάθε περίπτωση αυτοί οι Άξονες που προσδοκούν, θα χάσουν αυτά τα πλαίσια επίδοσης. Άρα είναι πολύ σημαντικό να δούμε πού είμαστε στο τέλος του '18. Η αναφορά σε ό,τι αφορά την πρόοδο του προγράμματος, γίνεται με βάση τα στοιχεία της 2^{ης} Αναθεώρησης του προγράμματος

Θα κάνω μια πολύ σύντομη αναφορά μόνο για να ξαναφέρουμε στο μυαλό μας τα βασικά στοιχεία της 2^{ης} Αναθεώρησης που, όπως ανέφερε και η Ειδική Γραμματέας, η κα Φωτονιάτα, στην εισήγησή της, μας απασχόλησε την προηγούμενη χρονιά και ήταν στο δεύτερο εξάμηνο μια βασική δραστηριότητα, πολύ μεγάλη δραστηριότητα, όλη η διαδικασία της διαπραγμάτευσης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες της ΕΑΣ να πάρει την τελική μορφή αυτό το κείμενο και η πρόταση της 2^{ης} Αναθεώρησης η οποία και εγκρίθηκε όπως βλέπετε στη διαφάνεια, στις 12/12/2018.

Η 2^η αυτή Αναθεώρηση, στηρίχθηκε σε μια αξιολόγηση του προγράμματος που είχε γίνει και η οποία μας παρουσιάστηκε σε όλους εμάς, στα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης, στην 4^η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης.

Η 2^η αυτή Αναθεώρηση του Προγράμματος η οποία είναι τόσο σημαντική και είναι και δομική, δεν επιφέρει όμως αλλαγές στη στόχευση και στις προτεραιότητες του Προγράμματος.

Τί κάναμε πολύ αδρομερώς μ' αυτή την αναθεώρηση: Επανεξετάσαμε όλα τα χρηματοδοτικά στοιχεία του προγράμματος έτσι ώστε να έχουμε μια βελτιστοποίηση στην απόδοση της χρήσης των πόρων, κυρίως ενισχύσαμε την ομοιογένεια και συστηματοποιήσαμε το περιεχόμενο των Αξόνων Προτεραιότητας, αυτό αφορά πιο πολύ τους Άξονες Προτεραιότητας του Περιβάλλοντος και η μεγάλη δουλειά που απορρόφησε δυνάμεις και από την ΕΥΣΑ και από εμάς και από τις διαπραγματεύσεις με την Επιτροπή, ήταν ότι τροποποιήσαμε και αναδομήσαμε σχεδόν εκ βάθρων, το σύστημα δεικτών του Επιχειρησιακού Προγράμματος του δικού μας.

Σε ό,τι αφορά τις μεταβολές στα χρηματοοικονομικά στοιχεία, κάναμε μια ανταλλαγή πόρων με το άλλο μεγάλο τομεακό πρόγραμμα, το ΕΠΑνΕΚ. Έφυγαν δηλαδή περίπου 77 εκατομμύρια ευρώ σε συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη από τις περισσότερες ανεπτυγμένες Περιφέρειες του ΕΤΠΑ, του δικού μας προγράμματος, τα δώσαμε στο ΕΠΑνΕΚ και σε αντάλλαγμα πήγαμε 65 εκατομμύρια στις λιγότερο ανεπτυγμένες και 12 σε μετάβαση.

Αυτά φαίνονται με τα βέλη που βγαίνουν από τους Άξονες Προτεραιότητας 2 και 10 του Προγράμματος. Μεταφέρθηκαν πόροι από τον Άξονα, έγινε μια εσωτερική μετακίνηση πόρων σε διάφορους Άξονες, είναι τα βελάκια που φαίνονται εδώ, δεν έχει και τόση σημασία, το σημαντικό είναι ότι τελικά, οι δυο Τομείς, εδώ φαίνονται στη διαφάνεια τα τελικά χρηματοοικονομικά μεγέθη του Προγράμματος, είναι θυμίζω, μάλλον το μεγαλύτερο Πρόγραμμα στο ΕΣΠΑ, έχει 5,5 δις συνολική συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: (Τοποθέτηση εκτός μικροφώνου).

Ζ. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Δική μας και η εκχώρηση, πρόγραμμά μας είναι και οι εκχωρήσεις. Η κοινοτική συνδρομή είναι 4,6 δις. Οι δυο Τομείς του Προγράμματος, ενώ στην αρχική του εκδοχή οι μεταφορές είχαν περισσότερους πόρους όταν στην πρώτη αναθεώρηση ήρθαν πρόσθετοι πόροι στο Πρόγραμμα, εξισορροπήθηκαν.

Δηλαδή βλέπουμε ότι έχουμε 2.750.000.000 για τις μεταφορές να διαθέσουμε και 2.670.000.000 για το περιβάλλον και 95.000.000 για την Τεχνική Βοήθεια του Προγράμματος. Άρα έχουμε ένα εξισορροπημένο ως προς τη βαρύτητα από άποψη οικονομική πρόγραμμα των δύο Τομέων. Αυτό ήταν για να τοποθετηθούμε, αυτό το εισαγωγικό μέρος ήταν για να θυμηθούμε τα στοιχεία της 2^{ης} Αναθεώρηση που ήταν μια κορυφαία στιγμή στην προηγούμενη χρονιά βέβαια σα δραστηριότητα και σα σημασία για το Πρόγραμμα.

Θα σας κάνω μια πολύ σύντομη παρουσίαση του περιεχομένου της δομής και του περιεχομένου της ετήσιας Έκθεσης, η οποία δομή και περιεχόμενο δεν είναι ελεύθερο να το διαμορφώσουμε, η κάθε Διαχειριστική Αρχή όπως θεωρεί ότι καλύτερα θ' αποδώσει τα στοιχεία για την ετήσια πρόοδο του προγράμματος. Έχει μια πολύ αυστηρή δομή η οποία ρυθμίστηκε και με εκτελεστικό κανονισμό.

Υπάρχει ο εκτελεστικός κανονισμός, ο 207/15 ο οποίος ορίζει πολύ αυστηρά ποιο θα είναι το περιεχόμενο. Κι όχι μόνο ποιο θα είναι το περιεχόμενο αλλά μας βάζει και περιορισμούς στους χαρακτήρες. Αναρτούμε την ετήσια Έκθεση μέσα στη βάση δεδομένων με την οποία επικοινωνούμε με την Επιτροπή, στην SFC και ίσως γι' αυτό, για μερικούς από σας, αν προσπαθήσετε να διαβάσετε αυτό το κείμενο που έχουμε αναρτήσει στο δίαυλο που είναι η ετήσια Έκθεση, είναι ένα δύσκολο να διαβαστεί κείμενο. Πάρα πολύ δύσκολο. Γιατί, προκειμένου να πετύχουμε να γράψουμε αυτά που κατά την άποψή μας είναι απολύτως αναγκαία να διατυπωθούν, έχει συντμήσεις, έχει ακρωνύμια, σχεδόν δε διαβάζεται κατά την προσωπική μου άποψη.

Για το λόγο αυτό, αποφασίσαμε να σας δώσουμε μέσα το φάκελο σήμερα, το γνωστό τεύχος προόδου που έχουμε συνηθίσει να ετοιμάζουμε για τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης, το οποίο από άποψη πληροφoρίας, στοιχείων χρηματοοικονομικών, είναι απολύτως συμβατό με ό,τι έχει η ετήσια Έκθεση, η βάση δηλαδή η οποία τροφοδότησε το τεύχος προόδου είναι ακριβώς η ίδια και γι' αυτό το τεύχος προόδου που σας μοιράζουμε, είναι με αναφορά το τέλος του '18.

Δεν είναι αυτό που προφανώς θα μπορούσε να περιμένει κανείς ότι θα σας δίνουμε την εικόνα για μέχρι 31/5/2019. Το κάναμε επί τούτου για να

μπορέσουμε λόγω του περιορισμού αυτού που σας περιέγραφα από τον Κανονισμό του τί δυνατότητες έχουμε να επεκταθούμε σε κείμενα, να παραπέμπουμε μέσα από την ετήσια έκθεση σ' αυτό το τεύχος προόδου, το οποίο έχει επίσης αναρτηθεί και στο site της Υπηρεσίας και γίνονται παραπομπές σ' αυτό και στην ετήσια Έκθεση.

Με βάση λοιπόν αυτό τον εκτελεστικό κανονισμό της Επιτροπής, ο οποίος καθορίζει το περιεχόμενο και τη δομή των ετήσιων Εκθέσεων, υπάρχει ένα πρώτο μέρος που είναι το κύριο μέρος. Αυτό είναι το αντικείμενο της ετήσιας Έκθεσης όλων των αιτήσεων Εκθέσεων όλων των ετών.

Τί περιλαμβάνει αυτό, πολύ αδρομερώς :Γίνεται πάντα μια επισκόπηση της υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος τόσο συγκεντρωτικά από την αρχή της περιόδου μέχρι το τέλος του έτους αναφοράς, εν προκειμένω μέχρι 31/12/2018, κάνει focus στο έτος το συγκεκριμένο και στη συνέχεια δίνει στοιχεία υλοποίησης ανά Άξονα Προτεραιότητας με ειδική αναφορά στους δείκτες εκροών και στους δείκτες αποτελέσματος του κάθε Άξονα.

Γίνεται αναφορά πάντα στην υλοποίηση των μεγάλων έργων του Προγράμματος και περιλαμβάνει και μια σειρά από πίνακες με χρηματοοικονομικά στοιχεία. Υπάρχει ένα μέρος Β' που ο Κανονισμός λέει ότι αυτό είναι απαραίτητο να συμπληρωθεί μόνο στις ετήσιες Εκθέσεις που είναι στα σημαντικά σημεία της ζωής του Προγράμματος. Δηλαδή στην έναρξη που είναι η πρώτη ετήσια Έκθεση που δίνουμε το '16, στην έκθεση του '18, της ενδιάμεσης αξιολόγησης της επίτευξης των στόχων του προγράμματος και στην τελική έκθεση.

Αυτό περιλαμβάνει κυρίως τα στοιχεία από την αξιολόγηση του Προγράμματος που έχει προηγηθεί. Κάνει αναφορά και στη στρατηγική επικοινωνίας και στο κατά πόσο έχουμε πετύχει να επικοινωνήσουμε τους στόχους και τ' αποτελέσματα και τις δράσεις που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα, δίνει συμπληρωματικά στοιχεία για διάφορα επιμέρους θέματα σημαντικά, όπως είναι το κατά πόσο ένα πρόγραμμα συνεισφέρει σε ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις σε θέματα που αφορούν την ικανότητα των δικαιούχων, στο αν συμβάλλει σε πολιτικές που έχουν σχέση με την ανάπτυξη μακροπεριφερειών.

Αυτό το μέρος, το 2^ο μέρος, δε θα σας το παρουσιάσουμε σήμερα, είναι κυρίως τα στοιχεία της αξιολόγησης, τα οποία για όσους από σας ενδιαφέρονται να τα θυμηθούν, είχαν παρουσιαστεί εκτενώς στην 4^η Επιτροπή Παρακολούθησης από το σύμβουλό μας αξιολόγησης και είχε γίνει επί μακρόν αναφορά σε αυτά.

Το 3^ο μέρος, επίσης περιλαμβάνει επιπλέον πληροφορίες από τα προηγούμενα και είναι απαραίτητο μόνο σε δύο ετήσιες εκθέσεις: Στη σημερινή, σ' αυτή που θα εγκρίνουμε τώρα, που είναι όπως είπαμε η κρίσιμη γιατί αφορά τους δείκτες που θα κρίνουν τη χρήση του αποθεματικού επίδοσης και στην τελική έκθεση.

Αυτό έχει μια αναφορά σε διάφορα θέματα όπως είναι το κατά πόσο συνεισφέρει στην υλοποίηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» το συγκεκριμένο πρόγραμμα, αλλά κυρίως κάνει και μια συνοπτική παρουσίαση των λόγων στους οποίους οφείλεται τυχόν αδυναμία στην επίτευξη των ενδιάμεσων οροσήμων, η οποία έχει εντοπισθεί στο πρώτο μέρος.

Τί θα κάνουμε λοιπόν τώρα; Εγώ θα σας παρουσιάσω τα συγκεντρωτικά στοιχεία προόδου από την αρχή της περιόδου μέχρι το τέλος του '18 και κάποια ζητήματα, έναν σχολιασμό που τον έχει στο 1^ο μέρος της Έκθεσης που αφορά ζητήματα που επηρεάζουν τις επιδόσεις του προγράμματος, προβλήματα που έχουμε εντοπίσει σημαντικά ή επαναλαμβανόμενα και τα οποία πρέπει να δούμε τί μέτρα θα λάβουμε για την αντιμετώπισή τους έτσι ώστε στο δεύτερο μισό της υλοποίησης του προγράμματος να μπορέσουμε να τα ξεπεράσουμε ει δυνατόν και να πάει το πρόγραμμα με καλύτερους ρυθμούς, θα κάνουμε όπως πάντα μια αναφορά στο ρυθμό και στο χρονοπρογραμματισμό υποβολής των αιτήσεων μεγάλων έργων στην Επιτροπή αλλά η κα Δρίτσα στην εισήγηση που θ' ακολουθήσει θα σας πει, Άξονα-Άξονα, εγώ θα μιλήσω μόνο για τα γενικά στοιχεία του προγράμματος, για κάθε έναν από τους Άξονες Προτεραιότητας και τα πλαίσια επίδοσης που έχουμε σε κάθε Άξονα, πώς πήγαμε, σε ποιους Άξονες πετύχαμε τους ενδιάμεσους στόχους και σε ποιους αποτύχαμε και επομένως θα δούμε και τί θα συμβεί με το πλαίσιο επίδοσης.

Να θυμίσω ότι το πλαίσιο επίδοσης είναι το 6% του συνολικού προϋπολογισμού του κάθε Άξονα. Εάν αστοχήσουμε σ' ένα πλαίσιο επίδοσης, σ' έναν Άξονα ή σ' ένα πλαίσιο επίδοσης, αυτό το 6% πρέπει να

μεταφερθεί, το εξήγησε και ο κ. Φίρμπας προηγουμένως, οπωσδήποτε σε κάποιον άλλο Άξονα αντίστοιχο με το συγκεκριμένο, ο οποίος είναι πλεονασματικός.

Περνάω λοιπόν γρήγορα τα συγκεντρωτικά στοιχεία προόδου για το πρόγραμμα, ξαναλέω, μέχρι το τέλος του '18. Όταν κλείσουμε τον κύκλο για την ετήσια Έκθεση, θα σας κάνω και μια μικρή ενημέρωση για το πώς πάμε στο '19 και τί στόχους έχουμε για το τρέχον έτος.

Η κα Φωτονιάτα αναφέρθηκε στα στοιχεία, στην επίτευξη των βασικών δεικτών που παρακολουθούμε για το προηγούμενο έτος, το έτος αναφοράς της Έκθεσης, τα βλέπετε στη διαφάνεια, δε χρειάζεται να σας τα αναλύσω περισσότερο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: (Τοποθέτηση εκτός μικροφώνου)

Ζ. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Είναι μόνο για το έτος 2018.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: (Τοποθέτηση εκτός μικροφώνου). Το 30% του προϋπολογισμού του Προγράμματος.. .

Ζ. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Εντάχθηκε τώρα, στο '18, ναι. Αυτή η τάση που σχολιάζει η Ειδική Γραμματέας, φαίνεται και στην επόμενη διαφάνεια. Με κίτρινο έχουμε βάλει στις μπάρες την ύλη που έγινε μέσα στο '18. Βλέπουμε λοιπόν ότι πράγματι στις εντάξεις, που είναι η 2^η κολώνα, η κίτρινη περιοχή είναι πολύ σημαντική.

Η οριζόντια γραμμή είναι ο στόχος, πού πρέπει να φτάσουμε, ν' αξιοποιήσουμε όλους τους πόρους που διατίθενται από το Πρόγραμμα. Οι προσκλήσεις, στο τέλος του '18 ήταν στο 87,5%. Οι εντάξεις έφτασαν το 83%, οι νομικές δεσμεύσεις στο 44% και οι δαπάνες το 21%. Με τα κίτρινα είπαμε είναι ακριβώς τα στοιχεία του έτους 2018. Προχωράμε στην ανάλυση που συνήθως κάνουμε ανά Τομέα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το 21% ήταν μέχρι τον Οκτώβρη του '18.

Ζ. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Στη σελίδα 9 είναι αυτά τα συγκεντρωτικά στοιχεία του τεύχους, είναι μέχρι 31 Δεκεμβρίου, όχι Οκτωβρίου που λέει το τεύχος, είναι λάθος.

Σ' αυτή τη διαφάνεια είναι ο Τομέας Μεταφορών λοιπόν. Εδώ βλέπουμε αμέσως ότι στον Τομέα Μεταφορών, στις εντάξεις, έχουμε

ξεπεράσει το διαθέσιμο ποσό για τις εντάξεις για το συγκεκριμένο Τομέα, δηλαδή έχουμε ήδη περάσει σε υπερδέσμευση. Οι νομικές δεσμεύσεις είναι λίγο παραπάνω από το μέσο όρο του προγράμματος, είναι στο 63%, οι εντάξεις είναι στο 105%, και του ΕΣΠΑ, στο 64% και η δαπάνες είναι στο 28,5 για τον Τομέα Μεταφορών.

Αν πάμε στην επόμενη που δείχνει τ' αντίστοιχα μεγέθη για τον Τομέα Περιβάλλοντος, βλέπουμε ότι οι εντάξεις είναι στο 61%, οι νομικές δεσμεύσεις είναι στο 25% και οι δαπάνες είναι στο 14%.

Εδώ δεν έβαλα τον πίνακα γιατί αν τον βλέπατε δε θα μπορούσε να φανεί τίποτε, αν ανοίξετε όμως το τεύχος, στη σελίδα 10, είναι ο πίνακας ο οποίος έχει τα ίδια μεγέθη, τα ίδια στοιχεία ανά Άξονα Προτεραιότητας. Ακόμα και με μια πρώτη ματιά, πολύ πρώτη, δε θα κάνω ανάλυση σ' αυτό τον πίνακα εγώ γιατί όπως είπαμε, η κα Δρίτσα στη συνέχεια, στην παρουσίασή της μιλώντας για τα πλαίσια επίδοσης, θα φανεί η πρόοδος του κάθε Άξονα αλλά και με μια πρώτη ματιά σ' αυτό τον πίνακα, φαίνονται αμέσως οι Άξονες που δεν ενεργοποιήθηκαν ή που είχαν πολύ μικρή ενεργοποίηση.

Ας πούμε ο Άξονας Προτεραιότητας 2 των Σιδηροδρομικών έχει μηδενικές εντάξεις, μηδενικές νομικές δεσμεύσεις, μηδενικές δαπάνες προφανώς. Αντίστοιχα άλλος μηδενικός άξονας είναι τ' αεροδρόμια. Ο Άξονας Προτεραιότητας 7. Νομικές δεσμεύσεις τίποτα. Πολύ μικρή ενεργοποίηση είχαν και οι Άξονες 12, 13 που είναι οι οριζόντιες πολιτικές και οι δράσεις των Υπηρεσιών του Υπουργείου Περιβάλλοντος.

Δε χρειάζεται να καταναλώσω εγώ χρόνο αυτή τη στιγμή, γιατί όπως είπαμε στη συνέχεια θα έχουμε την ευκαιρία να τ' ακούσουμε πολύ πιο αναλυτικά αυτά τα θέματα. Με μια πάρα πολύ γρήγορη αναφορά, θα περάσουμε στα ζητήματα που επηρεάζουν τις επιδόσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος και είναι, ας το πω έτσι, τα μεγαλύτερα θέματα προς επίλυση που πρέπει να τ' αναφέρουμε, γιατί πρέπει να σκεφτούμε όλοι πώς μπορούμε να τ' αντιμετωπίσουμε στη συνέχεια, τί μέτρα θα μπορούσαν να ληφθούν.

Ένα μεγάλο θέμα που αφορά πολλούς Άξονες, είναι το θέμα της ανωριμότητας των προτεινομένων έργων και των παρεμβάσεων. Αφορά κυρίως τα σιδηροδρομικά έργα στις μεταφορές αυτό το πρόβλημα, υπάρχει βέβαια μια εξήγηση, την έχουμε πει πολλές φορές, η ωρίμανση των έργων

που είχε γίνει από την προηγούμενη περίοδο απέδωσε κάποια έργα που ήταν πραγματικά έτοιμα να προχωρήσουν στην εκτέλεσή τους, αλλά αυτά τα έργα προτάθηκαν στο άλλο χρηματοδοτικό εργαλείο που χρηματοδοτηθεί σιδηροδρομικές υποδομές, το Connecting Europe Facility, προκειμένου να εξασφαλίσουμε τους πόρους, που αν δεν προτείναμε εκεί ώριμα έργα σε επίπεδο ωριμότητας, κατασκευής ή διαγωνισμού, θα χάναμε τους πόρους αυτούς οι οποίοι δεν είναι dedicated για εμάς σε όλη τη διάρκεια της περιόδου, θα έφευγαν και θα πήγαιναν προς άλλες κατευθύνσεις.

Άρα, ό,τι είχε ουσιαστικά ωριμάσει από σιδηροδρομικά έργα, πέρασε στο άλλο εργαλείο. Έμειναν για το πρόγραμμα έργα τα οποία έχουν ανάγκη περαιτέρω έντασης της προσπάθειας για την ωρίμανσή τους και αυτό οδηγεί σε καθυστερήσεις και στην υλοποίηση των Αξόνων Προτεραιότητας που αφορούν τα σιδηροδρομικά.

Ειδικά για τον Άξονα Προτεραιότητας 2 που φαίνεται ότι είχε μηδενική ενεργοποίηση, το θέμα ήταν κυρίως ότι είχαμε στον αρχικό σχεδιασμό εντάξει το μεγάλο έργο του προαστιακού προς το Λαύριο, το οποίο λόγω αλλαγής πολιτικής του Υπουργείου που αποφάσισε να το προτείνει για χρηματοδότηση σε άλλες χρηματοδοτικές πηγές και εργαλεία, το ξέρει η δική μας Επιτροπή, σε προηγούμενη συνεδρίαση, στην 3^η νομίζω συνεδρίαση, αποφασίσαμε και το απεντάξαμε απ' τον κατάλογο μεγάλων έργων.

Έτσι, αυτός ο Άξονας έμεινε ανενεργός και γι' αυτό με τη δεύτερη αναθεώρηση του Προγράμματος, προσπαθήσαμε να φέρουμε από τον Άξονα Προτεραιότητας 1 ο οποίος ναι μεν δεν έχει εξαίρεση αλλά ήταν υπερδεδεσμευμένος από την άποψη του σχεδιασμού του, κάποιες δράσεις σ' αυτό, να τις μετακινήσουμε στον Άξονα 2.

Υπάρχουν όμως και πολύ μεγάλες αδυναμίες στη δυνατότητα να μας παρουσιαστούν, καθυστερήσεις και αδυναμία να δούμε ώριμες προτάσεις και σε ό,τι αφορά τ' αεροδρόμια και σε ό,τι αφορά όπως σας ανέφερα, τους Άξονες Προτεραιότητας 12 και 13 που είναι οι δράσεις που εκτελούν οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος και έχουν σχέση με το περιβαλλοντικό κεκτημένο και στον Άξονα Προτεραιότητας 14 που είναι ο πάρα πολύ μεγάλος Άξονας του Προγράμματος, ο μεγαλύτερος, με 2 δις προϋπολογισμό και περισσότερα, στα έργα της διαχείρισης στερεών αποβλήτων, όπου εκεί είχαμε τη νέα στρατηγική, το νέο ΕΣΔΑ και τους

ΠΕΣΔΑ αλλά είχαμε και προβλήματα του τύπου, έργα που είχαν ωριμάσει προηγουμένως, δεν ήταν συμβατά με το νέο σχεδιασμό, άρα έπρεπε ν' αλλάξουμε και να βρούμε έργα τα οποία υπηρετούν αυτό το νέο εθνικό σχεδιασμό και αυτά δεν είναι ώριμα, όπως αποδείχθηκε από τις προτάσεις που ήρθαν στην πρώτη πρόσκληση που βγάλαμε το 2016 και έχουμε μεγάλες δυσκολίες να μπορέσουμε να εντάξουμε έργα.

Αυτό είναι το ένα μεγάλο μας πρόβλημα, το οποίο εξηγεί και το γιατί δε μπορούμε, ενώ προχωράμε, γίνονται οι προσκλήσεις όπως ανέφερε και η κα Φωτονιάτα οι εντάξεις, όταν φτάσουμε στο στάδιο της υλοποίησης, πρέπει να προηγηθούν στάδια ωρίμανσης από άποψη μελετητικής, αδειοδοτήσεων κτλ.

Άλλο πρόβλημα: Αδυναμία ανταπόκρισης των δικαιούχων στις υποχρεώσεις και στο ν' ανταποκριθούν οι δικαιούχοι στις υποχρεώσεις και στα ορόσημα που βάζει το Πρόγραμμα. Δηλαδή έχουμε συνεχώς διολίσθηση χρονοδιαγραμμάτων. Και στο πότε υποβάλλονται οι προτάσεις και στο πότε έρχονται οι νομικές δεσμεύσεις, καθυστερούν οι διαγωνισμοί, το πρώτο στάδιο που ανέφερα προηγουμένως.

Δημιούργησε μια μεγάλη καθυστέρηση στο Πρόγραμμα τα προηγούμενα έτη αλλά είχε αντανάκλαση μέχρι και το μέσο του '18, οι συνεχείς αλλαγές που είχαμε στη νομοθεσία περί δημοσίων έργων, το ξέρουμε όλοι ότι βγήκε ο καινούργιος νόμος, ο 4412, αλλά στη συνέχεια ακολούθησε μια πολύ μεγάλη σε πλήθος σειρά τροποποιήσεων αυτού του θεσμικού πλαισίου. Αυτό δημιουργούσε προβλήματα στους φορείς, στο να μπορέσουν να προχωρήσουν σε ενέργειες για τη δημοπράτηση και στη συνέχεια την εκτέλεση των έργων.

Ένα άλλο θέμα που μας ταλαιπωρεί τόσο στον Τομέα Μεταφορών, στα μεγάλα έργα όσο και στον Τομέα Περιβάλλοντος, είναι οι εμπλοκές και οι καθυστερήσεις που δημιουργούνται λόγω της αδειοδότησης που πρέπει να έχουμε, των εγκρίσεων που πρέπει να έχουμε για θέματα κρατικών ενισχύσεων, τόσο στο επίπεδο της Επιτροπής, όπου εκεί οι καθυστερήσεις που έχουμε για κοινοποίηση φακέλων για κρατικές ενισχύσεις στη DG COMP, έχουν φτάσει να ξεπερνάνε τα δύο έτη, έχουμε και περιπτώσεις με 28 μήνες που έχει υποβληθεί φάκελος και ακόμα δεν έχουμε την απάντηση της Επιτροπής, αλλά και σ' εθνικό επίπεδο, στα θέματα κυρίως

του περιβάλλοντος, όπως είναι τα θέματα των ΥΓΟΣ στ' απορρίμματα, ειδικότερα στο να λύσουμε ένα κόμπιο που έχουμε, σε εθνικό επίπεδο για τα πράσινα σημεία σε ό,τι αφορά το θέμα των κρατικών ενισχύσεων κτλ.

Έχουμε επίσης καθυστερήσεις στην υλοποίηση του Προγράμματος, που προκαλούνται από το μεγάλο χρόνο που απαιτείται για την ολοκλήρωση των διαγωνιστικών διαδικασιών. Στα θέματα ανάδειξης αναδόχων, το ξέρετε οι περισσότεροι από δω, έχουμε πολλές φορές, σχεδόν πάντα, όχι πολλές φορές, προσφυγές των υποψηφίων οι οποίοι δεν αναδεικνύονται μειοδότες, ασφαλιστικά μέτρα που λαμβάνονται, διαδικασία που πρέπει να γίνει γιατί έχουμε το φαινόμενο σ' αυτή την περίοδο των πολύ υψηλών εκπτώσεων, άρα οι Αναθέτουσες Αρχές πρέπει να περάσουν και να κάνουν μια ολόκληρη διαδικασία για την αιτιολόγηση των προσφορών, η οποία έχει αποδειχθεί ότι είναι ιδιαιτέρως χρονοβόρα.

Θα μπορούσα να συνεχίσω και με άλλα θέματα αλλά μένω σε αυτά, γιατί νομίζω ότι είναι αυτά που είναι τα πιο συχνά απαντώμενα και αυτά με τη μεγαλύτερη επίπτωση στην απόδοση κατά την εκτέλεση των έργων. Το πρώτο πρόβλημα που ήταν η ανωριμότητα στις παρεμβάσεις, προσπαθούμε όσο μπορούμε να το αντιμετωπίσουμε κάνοντας χρήση πόρων της Τεχνικής Βοήθειας του Προγράμματος, το μεγαλύτερο ποσοστό από τα έργα που έχουμε εντάξει στην Τεχνική Βοήθεια είναι Τεχνική Βοήθεια που δίνουμε προς τους δικαιούχους του Προγράμματος, έτσι ώστε αυτοί είτε να πάρουν συμβούλους είτε να κάνουν τεχνικές μελέτες με δική μας πολύ έντονη εισήγηση προς τις Υπηρεσίες, προς την ΕΥΘΥ.

Έγινε και τροποποίηση της αρχικής Υπουργικής Απόφασης που αφορούσε τη χρήση των πόρων Τεχνικής Βοήθειας και προσθέσαμε μέσα ότι μπορεί να γίνει χρήση πόρων Τεχνικής Βοήθειας ακόμα και για αμιγώς τεχνικές μελέτες, που η αρχική πρόβλεψη δεν υπήρχε, δεν το επέτρεπε. Γιατί είδαμε ότι πραγματικά υπάρχει ανάγκη να βοηθηθούν οι δικαιούχοι, να συμπληρώσουν τις ατελείς μελέτες και να προχωρήσει η επικαιροποίηση μελετών, είτε να πάρουν συμβούλους που αυτό το επέτρεπε έτσι κι αλλιώς.

Στα θέματα της αδυναμίας της έγκαιρης ανταπόκρισης των δικαιούχων στα ορόσημα που απαιτεί το πρόγραμμα, εδώ αυτό δεν αφορά όπως έχουμε την τάση να θεωρούμε μόνο τους μικρούς και αδύναμους δικαιούχους Δήμους κτλ., αφορά και πάρα πολύ τους μεγάλους φορείς και τα

Υπουργεία, τις Υπηρεσίες των Υπουργείων, τις Ανώνυμες Εταιρείες του Δημοσίου, είναι οριζόντιο θέμα. Πρέπει να βρούμε έναν τρόπο να δούμε τί χρειάζεται για να υποστηριχθούν όλοι αυτοί οι φορείς, είτε είναι μεγάλοι και ισχυροί κατά τεκμήριο και έμπειροι, είτε είναι οι μικροί πολυπληθείς δικαιούχοι που έχουμε στον Τομέα Μεταφορών και είναι και κυρίως δήμοι, ΔΕΥΑ κτλ.

Τί προσπαθούμε να κάνουμε εδώ: Υπάρχει και μια ειδική Υπουργική Απόφαση για την υποστήριξη των δικαιούχων, προσπαθούν με εκπαιδεύσεις όπου είναι αναγκαίο, με ενημέρωση, εκπαιδεύσεις εξειδικευμένες για θέματα του πώς να υποβάλλουν τα τεχνικά δελτία στο ΟΠΣ κτλ., αλλά και με θεματικές ημερίδες για να μπορέσουμε να τους βοηθήσουμε ν' ανταποκριθούν σε προσκλήσεις, κάναμε ειδικές θεματικές ημερίδες για να κοινοποιήσουμε στα νοσοκομεία ας πούμε τις προσκλήσεις μας και να γίνουν συζητήσεις με τους δικαιούχους για να προετοιμαστούν κατάλληλα, ν' ανταποκριθούν και ήρθαν, δούλεψε αυτό το μέτρο καλά.

Αλλά εκεί, νιώθουμε όλοι μας μια αμηχανία, έχουμε μια αίσθηση ότι αυτά δεν αρκούν που κάνουμε, δηλαδή χρειάζεται και κάτι παραπάνω. Κάθε φορά, και στις τεχνικές συναντήσεις που κάνουμε, προσπαθούμε να κατανοήσουμε και σε συνεννόηση προφανώς με τους ίδιους τους δικαιούχους, τί θα ήταν αυτό που θα βοηθούσε ακόμη πιο ουσιαστικά και κυρίως στο στάδιο της εκτέλεσης μετά, των έργων. Εκεί θέλει ακόμα διερεύνηση και πρέπει να δούμε ιδέες, πώς μπορούμε αυτό το κομμάτι να το ενισχύσουμε.

Σχετικά με τις αλλαγές στη νομοθεσία έχει γίνει μια ευρεία κινητοποίηση, όχι μόνο από μας που έχουμε δώσει τη δυνατότητα να γίνει μια εκπαίδευση στελεχών των δικαιούχων αλλά κι από άλλους φορείς όπως είναι το ΙΝΕΠ, όπως είναι το Υπουργείο, για τις αλλαγές στη σχετική νομοθεσία, έτσι ώστε να ενημερωθούν οι δικαιούχοι για όλα αυτά τα θέματα, για να μπορέσουμε να ξεπεράσουμε τις καθυστερήσεις που προκαλούν στην υλοποίηση των έργων.

Μια ειδική δουλειά έγινε κυρίως από την Τεχνική Γραμματεία Λυμάτων για το θέμα του συστήματος Μελέτη Κατασκευής στη Δημοπράτηση, το οποίο επηρέαζε πάρα πολύ όλες τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων στο περιβάλλον που ακολουθούν αυτό το σύστημα. Έγινε σε συνεργασία με την ΕΥΘΥ και την ΕΑΑΔΗΣΥ πρότυπα τεύχη τα οποία

στάλθηκαν στους Δήμους, για να μπορέσουν να τα χρησιμοποιήσουν και να ξεπεράσουν τα προβλήματα που είχαν στη διαγωνιστική διαδικασία.

Τέλος, για το θέμα των κρατικών ενισχύσεων, έχουμε μια πολύ στενή συνεργασία με την ΕΥΚΕ, σε ό,τι αφορά την προώθηση των φακέλων προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προς τη DG COMP, πάμε κι ερχόμαστε μαζί στις συναντήσεις στις Βρυξέλλες για να σπρώξουμε τα θέματα, δεν είναι το πιο εύκολο θέμα του κόσμου, αλλά και για να μπορέσουμε να ξεπεράσουμε τις εμπλοκές που έχουν εμφανιστεί και σ' εθνικό επίπεδο σε ό,τι αφορά τα θέματα με τις ΥΓΟΣ για τ' απορρίμματα και τα πράσινα σημεία, έχουμε επεξεργαστεί και μια εναλλακτική προσέγγιση στο θέμα, την οποία ακόμη δεν έχουμε βάλει σ' εφαρμογή, ίσως μ' αυτό τον τρόπο μπορέσουμε να διευκολύνουμε.

Αυτό θα μπορούσε να είναι θέμα συζήτησης για πάρα πολύ χρόνο. Αυτό θα μπορούσε να είναι θέμα συζήτησης για πάρα πολύ χρόνο, τα πολύ κομβικά σημεία προσπάθησα ν' αναδείξω και αναφέρονται βέβαια και στην ετήσια έκθεση στο κεφάλαιο 6, μπορείτε να τα δείτε.

Σε ό,τι αφορά τα μεγάλα έργα, το ξέρουμε ότι έχουμε 21 μεγάλα έργα σ' αυτό το πρόγραμμα, είναι το μεγαλύτερο πλήθος μεγάλων έργων σε όλο το ΕΣΠΑ, νομίζω 35 είναι σε όλο το ΕΣΠΑ κι εμείς έχουμε το 21. Απ' αυτά, τα 14 είναι τα μεγάλα έργα του Τομέα Μεταφορών και 7 είναι έργα στον Τομέα Περιβάλλοντος από τα οποία 3 είναι στη δική μας διαχειριστική αρμοδιότητα και τα υπόλοιπα 4 είναι στη διαχειριστική αρμοδιότητα ενδιάμεσων Φορέων, δηλαδή Διαχειριστικών Αρχών των Περιφερειακών Προγραμμάτων της Αττικής και της Πελοποννήσου.

Από αυτά τώρα πού βρισκόμαστε, αυτό απαιτείται από την έκθεση, να κάνουμε μια αναφορά στο πού βρισκόμαστε από την άποψη των διαδικασιών έγκρισης των μεγάλων έργων στην Επιτροπή. Από τα 14 Έργα του Τομέα Μεταφορών, τα 7 έχουν ήδη εγκριθεί από την Επιτροπή. Έχουν κοινοποιηθεί κι έχουν γίνει αποδεκτά. Ένα μεγάλο έργο έχουμε υποβάλλει στην Επιτροπή και είναι τώρα στα χέρια της Επιτροπής η οποία μας έχει κάνει και παρατηρήσεις και πρέπει να τις απαντήσουμε και αφορά στην κατασκευή του Νότιου Τμήματος του E-65, στο τμήμα Λαμία Ξυνιάδα. Στη διαφάνεια φαίνονται και ποια έργα έχουν εγκριθεί.

Σε ό,τι αφορά το μέλλον, τα υπόλοιπα 6 που μένουν, τα 3 έχουμε προγραμματίσει να τα υποβάλλουμε εντός του '19 και τα υπόλοιπα στο επόμενο έτος, το '20. Πάμε λίγο και στο περιβάλλον. Από τα 7 έργα του Τομέα Περιβάλλοντος έχουν εγκριθεί τα 2, η τηλεθέρμανση της Φλώρινας και τα λύματα στην Κορωπί – Παιανία, η β' φάση και 5 είναι προς υποβολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Δε λέμε πόσα θα υποβάλλουμε στο '19, θα το πούμε στους στόχους του '19. Ευχαριστώ πολύ.

I. ΦΙΡΜΠΑΣ: Ένα μικρό σχόλιο από τον εντοπισμό των καθυστερήσεων σε ό,τι αφορά την ωριμότητα των έργων. Ήδη η Ζωή έκανε μια αναφορά στο πώς επηρέασε η επιλογή του ΣΕΦ και το ποια έργα θα πάμε εκεί, τον προγραμματισμό και την υλοποίηση του προγράμματος τρέχουσας περιόδου. Επειδή είναι παρόντες στην αίθουσα δικαιούχοι, των οποίων βασική αρμοδιότητα είναι η ωρίμανση των έργων, η Διαχειριστική Αρχή μπορεί να βοηθήσει όσο μπορεί, αλλά αν οι δικαιούχοι δε φέρουν έργα, ουκ αν λάβεις παρά του μη έχοντος.

Κρούω τον κώδωνα του κινδύνου εν όψει της επόμενης προγραμματικής περιόδου, σε δύο σημεία: Ένα, το $v+2$ έρχεται πλησίον, παλεύουμε με νύχια και με δόντια να το ανατρέψουμε, έχουμε βρει ένα συμβιβασμό σε μια παρέμβαση που έκαναν και οι Ισπανοί με τη βοήθεια τη δική μας, αλλά έχετε στο μυαλό σας αυστηρότερους κανόνες υλοποίησης.

Δεύτερον: Έχετε υπ' όψιν σας ότι στη νέα προγραμματική περίοδο, τα ποσοστά συγχρηματοδότησης, θα είναι χαμηλότερα. Πρακτικά δηλαδή, οι απαιτήσεις σε δημόσια δαπάνη θα είναι πολύ μεγαλύτερες. Και ακούστε τώρα ένα νούμερο σε σχέση με το ΣΕΦ: Σ' αυτή την προγραμματική περίοδο, τα νούμερα με βάση και τις κατανομές που είχε η χώρα ήταν 580 εκατομμύρια, Ταμείο Συνοχής, που τα υποβάλλαμε και τα διασφαλίσαμε πάρα πολύ έγκαιρα και πολύ καλύτερα απ' όλες τις άλλες χώρες και συνεχίζουμε με ασφάλεια αρκετή, αλλά χρειάζεται δουλειά, να τα υλοποιούμε.

Το αντίστοιχο νούμερο για την επόμενη προγραμματική περίοδο σύμφωνα με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τα ποσά που φεύγουν από τις χώρες και πάνε στο ΣΕΦ, μετατρέπουν αυτό το 580 σ' ένα διπλάσιο ποσό, ώριμων έργων. Ώριμων, αυτό είναι το βασικό κριτήριο, γιατί

το να είναι επιλέξιμο στα μεγάλα διευρωπαϊκά, είναι δεδομένο. Ωριμων έργων, είναι first camp, first served.

Μέχρι το 2023, αν καταφέρουμε να διατηρήσουμε την πρόταση που έχει υποβάλλει η χώρα και δεν ισχύσει αυτό που πρότεινε η Επιτροπή για 70-30. Το 30% μας το κόβει από τη χώρα και το πάει σε ανταγωνιστικό. Πάρτε την υπόθεση του καλού σεναρίου. 1,2 δις ώριμα, μεγάλα έργα στο ΣΕΦ. Ήμαστε έτοιμοι; Και αν είμαστε έτοιμοι γι' αυτά, σε τί βαθμό θα είμαστε έτοιμοι για το κομμάτι που θα αφορά το νέο πρόγραμμα μεταφορών;

Κρούω τον κώδωνα του κινδύνου διότι τα έχουμε συζητήσει και με τη Ζωή, η ανάγκη για ωριμότητα έργων, είναι αμείλικτη. Όντως πήραμε πρωτοβουλίες και με το αίτημα του προγράμματος για διεύρυνση της επιλεξιμότητας των τεχνικών, κυρίως γιατί δε σας έφταναν τα λεφτά στους άξονες, γιατί όλοι ξέρουμε με υποέργο να χρηματοδοτηθεί αλλά επειδή δε σας έφταναν, ανοίξαμε και την Τεχνική Βοήθεια.

Ανοίξαμε όσο μπορούμε, η Εθνική Αρχή Συντονισμού, ανοίγει όσο μπορεί. Γίνεται ευέλικτη σ' αυτό τον τομέα. Όμως αν δεν κινητοποιηθούν οι δικαιούχοι για να σχεδιάσουν, ωριμάσουν προκηρύξουν τα έργα, γι' αυτό προειδοποίηση, ευγενής προειδοποίηση, κινηθείτε, ξέρουμε grosso modo, το στρατηγικό σχέδιο μεταφορών στο βαθμό που έχει και προτεραιοποίηση, είναι η βάση, ξέρουμε πού θα πάει, μια εικόνα του τί λεφτά διαθέσιμα έχουμε, ιεραρχήστε, ωριμάστε να μην έχουμε πρόβλημα στη νέα περίοδο.

Είναι επίσης γνωστό ότι έχουν δεσμευθεί μισό δις ευρώ για την ωρίμανση μελετών μέσω του Εθνικού Προγράμματος, έχουν υποβληθεί μια σειρά από ιδέες, μελέτες και για εμάς δεν είναι το πιο εύκολο πράγμα του κόσμου να έρθουμε και να δούμε πού κατά κύριο λόγο θα δώσουμε, κάνουμε μια δουλειά, δεν έχει τελειώσει κι από τη δική μας πλευρά, έχουν υποβληθεί οι μελέτες, είναι κι αυτό μια προσπάθεια ωρίμανσης, πρέπει όλοι να το βάλουμε στο DNA μας.

Είναι κατά την προσωπική μου γνώμη, ιδίως όταν μιλάμε για μεγάλα έργα, γιατί είναι και το θέμα της αναλογικότητας στην αντιμετώπιση, το πιο σημαντικό μας πρόβλημα. Ακόμα είμαστε στο 2019 και με πιάνει ο Βύρωνας και μου λέει «τί θα κάνουμε;». Το pipeline που λέμε και στα νεοελληνικά, πρέπει το pipeline να το γεμίσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σας ευχαριστούμε. Ένα μικρό σχόλιο μόνο από μένα: Η μεταβλητή, η ανωριμότητα έχει μπει νούμερο 1 στην ατζέντα και στη διάγνωση των προβλημάτων και στην εισήγηση του εκπροσώπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αλλά και στην παρουσίαση που έκανε η κα Παπασιώπη έχει αναδειχθεί η σημασία του.

Αυτό λοιπόν που θα πρέπει ν' αναγνωρίσουμε είναι το εξής: Ότι όταν μιλάμε για διαδικασίες ωριμότητας, κανείς θα πρέπει να διασφαλίσει δυο πράγματα: Το πρώτο είναι η χρηματοδότηση και το δεύτερο, η προθυμία ή η κινητοποίηση ενός φορέα. Εμείς κληθήκαμε να υλοποιήσουμε ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα στο οποίο, δυστυχώς, ο πρώτος παράγοντας και αναγκαστικά και ο δεύτερος, γιατί όταν δεν υπάρχουν τα χρήματα δε μπορεί να υπάρχει κινητοποίηση, έπρεπε να το αντιμετωπίσει. Γιατί τ' ανώριμα έργα τα οποία ακόμη προσπαθούμε να ωριμάσουμε μέσα στην τωρινή προγραμματική περίοδο, ας μην ξεχνάμε ότι ήταν το αποτέλεσμα των μεγάλων περικοπών στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων που έγινε την περίοδο και ξεκινώντας κυρίως το 2010.

Τί κάνουμε προκειμένου να μην αντιμετωπίσουμε στην επόμενη προγραμματική περίοδο το ίδιο πρόβλημα; Το πρώτο, ενεργοποιούμε το πρώτο τουλάχιστον γιατί αυτό μπορούμε να κάνουμε και μιλάω τώρα σαν εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομίας που έχει να κάνει με τους διαθέσιμους πόρους. Μισό δισεκατομμύριο, εκτός από τα μικρά, επιτρέψτε μου, επιμέρους διαθέσιμα ποσά μπορούν να πάνε από την Τεχνική Βοήθεια του προγράμματος.

Είναι ένα σημαντικό ποσό για να μπούμε τη λογική και να μην αντιμετωπίσουμε στις αρχές ή στη μέση της επόμενης προγραμματικής περιόδου, το ίδιο πρόβλημα. Από δω και πέρα, έχει να κάνει με την κινητοποίηση των ίδιων των ιδίων των φορέων, μιας και αυτή τη στιγμή το πρώτο εμπόδιο έχει ξεπεραστεί.

A. ΒΟΥΡΔΑΣ: Να πω, επειδή πρέπει να φύγω, προφανώς και είναι απόλυτα χρήσιμη η κριτική για να μπορούμε να βλέπουμε την πορεία του προγράμματος και ξέρετε, πολλές φορές η κριτική είναι και αυτοκριτική, γιατί κανένας μας δεν ασχολείται πρώτη φορά με το αντικείμενο, ο καθένας έχει μια διαδρομή στο χώρο, όμως επειδή το ακούω συνέχεια, το ΣΕΦ που πήρε λεφτά από το ΕΣΠΑ, να έχουμε στο μυαλό μας το εξής: Το ΣΕΦ, στο

μεγαλύτερο κομμάτι του δεν πήρε λεφτά από το ΕΣΠΑ σε ενταγμένα προγράμματα, χρηματοδότησε τα έργα που ήταν σε δυο Επιχειρησιακά Προγράμματα συνεχόμενα, δεν είχαν τελειώσει γιατί είπε σωστά ο Βύρωνας πριν το Αθήνα-Θεσσαλονίκη και γι' αυτό ο μόνος τρόπος ήταν να πάνε στο ΣΕΦ.

Άρα ήταν πολύ μικρό το κομμάτι συγκριτικά με αυτό που μπορούσε να ενταχθεί στο ΕΣΠΑ. Γι' αυτό έκανα και την παρέμβαση πριν που μιλούσε ο Βύρωνας, σε σχέση με τα ποσοστά του έργου, γιατί το Αθήνα-Θεσσαλονίκη το '15 είχε 17% υλοποίηση σε δυο Επιχειρησιακά Προγράμματα, δεν είχε δυνατότητα να μπει σε 3^ο γι' αυτό και πήγε στο ΣΕΦ. Ένα αυτό.

Όλο αυτό αποδεικνύει, νομίζω το είπε και ο κ. Φίρμπας πριν, την αναγκαιότητα της δουλειάς που έγινε δυο χρόνια για το στρατηγικό σχέδιο μεταφορών, για να ξέρει ο καθένας τί πρέπει να ωριμάζει, γιατί η πράξη απέδειξε ότι πολλά από τα έργα ήταν απλά τίτλοι που μπήκαν το '14, κενοί περιεχομένου. Και μπήκαν γιατί ποιος είχε φίλο ποιον, να μιλάμε καθαρά...

Αυτό όλο το σκηνικό αποδεικνύει την αναγκαιότητα της ύπαρξης στρατηγικού σχεδιασμού ο οποίος βλέπει σε βάθος 20ετίας και μπορεί να υποστηρίξει και ξέρει και ο καθένας τί πρέπει να ωριμάσει. Και δε θα μπορεί ο κάθε Βούρδας να αναιρεί, γιατί έχεις και το εργαλείο που παρακολουθεί αυτή τη διαδικασία, με πραγματικά στοιχεία.

Γ. ΠΑΤΣΙΑΒΟΣ: Δ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΗΣ : Θα μου επιτρέψετε, θέλω κι εγώ να κάνω σχόλιο: Από τη Γενική Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού Μεταφορών, δύο σχόλια: Το πρώτο αφορά για το Ν. 4412/16. Είναι λάθος να λέγεται και να είναι η δικαιολογία η εύκολη στους φορείς ότι με την ψήφιση αυτού του νόμου καθυστέρησαν και δεν έγιναν δημοπρατήσεις κτλ. Είναι σαφές ότι και η ΕΑΑΔΗΣΥ δεν άργησε στο να βγάλει πρότυπα τεύχη και είχε βγάλει εγκύκλιο και το Υπουργείο και η ΕΑΑΔΗΣΥ ότι με τα υφιστάμενα παλιότερα, μπορούσαν να δημοπρατηθούν έργα, απλώς οι περισσότεροι φορείς, θέλοντας να είναι στην ασφαλή μεριά, προτίμησαν να περιμένουν...

Μπορούσαν, το Υπουργείο το έκανε και έβγαλε πολλά έργα τότε με τα παλιά τεύχη χωρίς να υπάρχει κανένα πρόβλημα. Το δεύτερο είναι, ότι επειδή η Γενική Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού Μεταφορών είναι

αρμόδια, πραγματικά εδώ μιλάμε για μία δουλειά που έγινε με την επίβλεψη και του κ. Γενικού, τη βοήθεια των JASPERS που πρέπει να τονιστεί γιατί χωρίς αυτούς δε θα μπορούσε να είχε γίνει τόσο καλή δουλειά, των μελετητών, αλλά κύρια αλλάζει και έτσι απευθύνομαι και στις διαχειριστικές των Περιφερειών και στις Περιφέρειες, αλλάζει τη λογική, καταργείται πλέον η λογική του open μπουφέ για τα έργα.

Έχουμε πλέον μενού, δηλαδή οτιδήποτε θα γίνει μέχρι το 2027 όταν θ' αναθεωρηθεί και μετά μέχρι το 2037, πρέπει να είναι σ' αυτό τον κατάλογο. Δεν είναι πια αυτό που το είπε κάπως πιο παραστατικά ο Γενικός, ότι όποιος έχει μπάρμπα στην Κορώνη κάνει έργα, πρέπει να υπηρετεί τους σκοπούς, υπάρχει προτεραιοποίηση και να γίνει απ' αυτό τον κατάλογο των έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επειδή φαντάζομαι ότι θα θέλουν και άλλοι να κάνουν τοποθετήσεις, και οι εκπρόσωποι των δικαιούχων και οι συνάδελφοι από τις Διαχειριστικές, ας δώσουμε το λόγο στην κα Δρίτσα να τελειώσουμε την ενότητα με τις παρουσιάσεις και υπάρχει στη διάθεσή μας και με βάση το πρόγραμμα, αρκετός χρόνος για να ξεκινήσουμε σ' όλο το τραπέζι να κάνουμε τοποθετήσεις.

Παρουσίαση των πλαισίων επίδοσης του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ – Επίδοση αυτών

Διαδικασία κατανομής αποθεματικού επίδοσης

Χ. ΔΡΙΤΣΑ: Καλημέρα κι από μένα. Θέλω πριν ξεκινήσω την παρουσίαση, να πω δυο κουβέντες που κανονικά ως μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης θεωρώ ότι είναι στοιχεία που γνωρίζετε ήδη, αλλά έχει σημασία να τονιστούν γιατί φέτος απολογίζουμε το πρώτο ορόσημο του πλαισίου.

Το πλαίσιο επίδοσης ήταν η βασική, η επίτευξη του πλαισίου επίδοσης στους Άξονες Προτεραιότητας του Προγράμματος, ήταν η βασική προϋπόθεση για να μπορέσουμε να διατηρήσουμε στον προγραμματισμό του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, των 5,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, τα περίπου 335 εκατομμύρια. Δηλαδή όλα αυτά που παρουσιάζουμε σε κάθε Επιτροπή Παρακολούθησης και σε κάθε ετήσια Έκθεση, όλοι εμείς θεωρούμε δεδομένα ότι περιλαμβάνονται και είναι εκεί και περιμένουν για να γίνουν. Δεν είναι έτσι.

Τα 5.516.000.000, για να συνεχίσουν να είναι εκεί διαθέσιμα για τις παρεμβάσεις του προγράμματος, οφείλαμε να πιάσουμε ορόσημα μέχρι το τέλος του 2018, για τα οποία θα σας μιλήσω και τα οποία εμείς θεωρούμε ότι τα πήραμε καλά, γιατί θεωρούμε ότι πιάσαμε το μεγαλύτερο μέρος εκείνων των οροσέμων που διασφαλίζουν για το πρόγραμμα το μεγαλύτερο μέρος των διαθεσίμων πόρων.

Θα κάνω μια ανάλυση και στη συνέχεια μπορούμε να συζητήσουμε. Σε κάθε περίπτωση, το πλαίσιο επίδοσης δεν έχει ορόσημα μόνο το 2018, έχει ορόσημα και το 2023, προκειμένου τότε να διατηρήσουμε στις δαπάνες που θα έχουν γίνει, αυτές τις δαπάνες ως επιλέξιμες για το πρόγραμμα. Άρα είμαστε στη μέση της διαδρομής. Σ' αυτή τη διαδρομή λοιπόν, έχει σημασία να πούμε δυο κουβέντες και να καταλάβουμε τί σημαίνει για μας και για σας ως δικαιούχους και ως συμμετέχοντες στη διαμόρφωση της πολιτικής, να οριοθετούμε σωστά τί πρέπει να πετύχουμε μέχρι το '18 και μέχρι το '23 και να επιδιώκουμε αυτό και να το πετυχαίνουμε.

Στο πρόγραμμα υπάρχουν 35 δείκτες εκροών, 15 κοινού και 20 ειδικοί, οι οποίοι αξιοποιούνται και για τους δυο Τομείς, τον Τομέα Μεταφορών και τον Τομέα Περιβάλλοντος, από τους οποίους μας ζητήθηκε όπως και απ' όλα τα Επιχειρησιακά Προγράμματα να διαλέξουμε εκείνους τους δείκτες που θα περιλαμβάνονται στους στόχους του 2018 και στους στόχους του 2023, καθώς και το πλήθος των συμβάσεων που απαιτούνταν, προκειμένου τα έργα τα οποία θα έδιναν την επίτευξη αυτών των στόχων, να έχουν μέχρι το 2018 συμβασιοποιηθεί.

Εμείς με βάση τη στρατηγική που έχει το πρόγραμμα και το περιεχόμενό τους στους δυο Τομείς, επιλέξαμε 19 δείκτες εκροών εκ των οποίων οι 10 κοινού και οι 9 ειδικοί και τους οποίους θα τους δείτε καθώς θα διατρέχω τους άξονες και θα συζητώ γι' αυτούς, για το τί τελικά έχουμε καταφέρει.

Η εικόνα που έχουμε είναι η εξής: Για τον Άξονα 1 για τον οποίο έχετε ακούσει σε προηγούμενες Επιτροπές, έχετε δει μέσα στο τεύχος ότι αφορά το διευρωπαϊκό σιδηροδρομικό δίκτυο κατά μήκος όλης της χώρας και από πόρους του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου υλοποιούνται έργα επί του διευρωπαϊκού δικτύου, η προϋπόθεση ήταν να έχουμε δαπάνες της τάξεως των 69,75 εκατομμυρίων ευρώ μέχρι το 2018.

Αυτό το στόχο τον πιάσαμε, τον ξεπεράσαμε, έχουμε μια επίτευξη 104,4% και αυτές οι δαπάνες προκύπτουν από έργα των οποίων ο τελικός στόχος είναι να δώσουν εκσυγχρονισμένο σιδηροδρομικό δίκτυο με την τοποθέτηση συστημάτων σηματοδότησης, τηλεδιοίκησης και τηλεπικοινωνιών. Μέχρι το τέλος του 2018 είχαμε 4 από τις 5 προβλεπόμενες συμβάσεις, επομένως πετύχαμε το στόχο σε ποσοστό 80% και αυτός ο Άξονας επιτυγχάνει.

Παρ' όλα αυτά, έχει ένα στόχο για το 2023, τα έργα να έχουν ολοκληρωθεί και να έχουν δώσει 612 χιλιόμετρα με ηλεκτροκίνηση, σηματοδότηση, τηλεδιοίκηση και τηλεπικοινωνίες. Και με βάση τα όσα ειπώθηκαν ήδη από την κα Πατσιαιώτη, σε αυτόν τον Άξονα όπως και τον επόμενο, χρειάζεται επίσπευση, χρειάζεται εγρήγορση, χρειάζεται συμβασιοποίηση, θέματα τα οποία θα συζητηθούν και στη συνέχεια.

Φαίνεται όμως ότι σε αυτό τον Άξονα συνεχίζουμε να διεκδικούμε ότι μπορούμε ν' αξιοποιήσουμε το σύνολο των διαθέσιμων πόρων για να πετύχουμε αυτή την επιδιωκόμενη στοχοθεσία.

Στον Άξονα Προτεραιότητας 2, αξιοποιούμε πόρους ΕΤΠΑ στοχευμένους σε κατηγορίες Περιφερειών περισσότερο ανεπτυγμένες και λιγότερο ανεπτυγμένες. Η περίπτωση των περισσότερο ανεπτυγμένων Περιφερειών προϋπήρχε στο πρόγραμμα από την αρχή του έγκριση και συμπεριελάμβανε μεγάλα έργα όπως το Κορωπί – Λαύριο που αφαιρέθηκε αλλά συνεχίζει να συμπεριλαμβάνει και το Σκα – Οινόη, έργο που συνεχίζει να παρουσιάζει ανωριμότητα και γι' αυτό ο άξονας αυτός αστοχεί, έχει μηδέν συμβάσεις, μηδέν δαπάνες.

Επομένως το αποθεματικό του είναι ανάμεσα σ' εκείνα που θα συζητήσουμε για το πού θα μπορέσει ν' ανακαταταναμηθεί μέσα στο πρόγραμμα και πάντως όχι στον Τομέα των Σιδηροδρομικών Μεταφορών από τον οποίο προέρχεται.

Η κατηγορία του πλαισίου που αφορά τις λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες, συμπεριελήφθη στο πρόγραμμα με τη 2^η αναθεώρησή του, δηλαδή μόλις στο τέλος του '18. Αν και διεκδικήσαμε στη συζήτησή μας με την Επιτροπή αυτό το πλαίσιο να μην υποστεί διόρθωση γιατί ακριβώς εισήχθη στο πρόγραμμα στο τέλος του '18 και θα ήταν έως αδύνατο να έχουμε

συμβάσεις και δαπάνες, παρ' όλα αυτά επειδή υπάρχει κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο εμπίπτουμε, κληθήκαμε να βάλουμε ορόσημα, τα ορόσημα αυτά δεν επιτυγχάνονται, το έργο το οποίο υποστηρίζει αυτό το πλαίσιο είναι το μεγάλο έργο Ροδοδάφνη – Ρίο, η δομή που έρχεται πάνω από την υποδομή που υποστηρίζει το ΣΕΦ, αποτυγχάνει και αυτό το πλαίσιο.

Στον Άξονα Προτεραιότητας 3, μιλάμε για έναν Άξονα ο οποίος συγχρηματοδοτεί μ' ένα πολύ μεγάλο ποσό και σημαντική υπερδέσμευση έναντι αυτού του ποσού, τα οδικά μας έργα κατά μήκος του διευρωπαϊκού δικτύου. Ο Άξονας χρηματοδοτείται από Ταμείο Συνοχής. Πρόκειται για Άξονα ιδιαίτερα επιτυχημένο, βλέπετε είχαμε την υποχρέωση να κάνουμε 106 εκατομμύρια ευρώ δαπάνες, έχουμε κάνει 152, 143% η επίτευξη του στόχου, προβλέπαμε 9 συμβάσεις, έχουν ήδη υπογραφεί 11 μέχρι το τέλος του 2018.

Άρα είναι ένας από τους πλέον επιτυχημένους, θα λέγαμε, Άξονες του Προγράμματος και στην ουσία έχει μέσα του το μεγαλύτερο κομμάτι του Προγραμματισμού του Τομέα Μεταφορών για τα οδικά έργα σε όλη την επικράτεια με εξαίρεση την Κρήτη και τη Λέσβο, οι οποίες υποστηρίζονται από πόρους ΕΤΠΑ, από τους επόμενους Άξονες 4 και 5.

Ο Άξονας Προτεραιότητας 4, αξιοποιεί πόρους ΕΤΠΑ από Περιφέρειες σε μετάβαση. Οι πόροι αυτοί αξιοποιούνται 100% στην Περιφέρεια της Κρήτης, έχει ήδη σχεδόν ολοκληρωθεί το έργο Γούρνες - Χερσόνησος, το οποίο τροφοδοτούν τα ορόσημα για το 2018, οι δαπάνες έχουν φτάσει τα 53,4 εκατομμύρια έναντι των προβλεπομένων 28,3 εκατομμυρίων και το μήκος της οδικής αρτηρίας που έχει αποδοθεί ήδη μέχρι το τέλος του 2018 είναι 8,2 χιλιόμετρα έναντι των προβλεπομένων 9,2, επομένως αυτό το πλαίσιο στον Άξονα 4 είναι επιτυχημένο, διατηρεί τους πόρους του αποθεματικού και θα τους αξιοποιήσουμε για τον προγραμματισμό που έχει το Υπουργείο Μεταφορών να ενσωματώσει πλέον σ' αυτό τον Άξονα μετά τη 2^η Αναθεώρηση του Προγράμματος και το οποίο καταλαβαίνω ότι θα είναι και αντικείμενο συζήτησης ενόψει της 3^{ης} Αναθεώρησης του Προγράμματος.

Στον Άξονα Προτεραιότητας 5, αξιοποιούμε ΕΤΠΑ από δυο κατηγορίες Περιφερειών: Από Περιφέρειες σε μετάβαση, που είναι στην πραγματικότητα η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου όπου εκεί υλοποιούμε το έργο

Καλοννή – Σίγρι του οποίου το δείκτη εκροής αξιοποιούμε στη στοχοθεσία και του 2018 και το 2023.

Γι' αυτό το έργο είχαμε μια πρόβλεψη, ότι θα μπορούσαμε ν' αποδώσουμε μέχρι το τέλος του 2018, 23 από τα συνολικά προβλεπόμενα 46 χιλιόμετρα. Δυστυχώς, λόγω καθυστερήσεων στην ανάγκη υποκατάστασης του αναδόχου, δεν επετεύχθη ο στόχος των 23 χιλιομέτρων, καταφέραμε τα 11 χιλιόμετρα γι' αυτό και το ορόσημο που αφορούσε το δείκτη εκροής, αν και ήμαστε σχεδόν σίγουροι στην προηγούμενη Επιτροπή Παρακολούθησης ότι θα το πετυχαίναμε και θα ήταν ένα από τα πλαίσια που θα διατηρούσαν τους πόρους του μέσα στον Άξονα.

Τελικά αυτό δεν επετεύχθη, έχουμε το 47% στο δείκτη του οροσήμου, αλλά έχουμε ξεπεράσει κατά πολύ τις προβλεπόμενες δαπάνες. Είχαμε πρόβλεψη για 11,8, έχουμε φτάσει τα 14 εκατομμύρια ευρώ. Ο τελικός στόχος όμως για το 2023 θεωρούμε ότι είναι απολύτως επιτεύξιμος. Για τις κατηγορίες τις λιγότερο ανεπτυγμένες, εξαρχής σ' αυτό τον Άξονα προβλεπόταν μια οδική σύνδεση του λιμανιού της Αλεξανδρούπολης με το διευρωπαϊκό Άξονα της Εγνατίας Οδού.

Αυτό το έργο συνέχιζε να παρουσιάζει ανωριμότητα όλα αυτά τα χρόνια που φτάσαμε μέχρι το 2018, δεν ενεργοποιήθηκε αυτό το κομμάτι του Άξονα και επομένως το πλαίσιο εδώ αστοχεί.

Ο Άξονας Προτεραιότητας 6 αφορά παρεμβάσεις σε λιμάνια του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών και αφορά και δράσεις του Υπουργείου Ναυτιλίας σε σχέση με ασφάλεια ναυσιπλοΐα και φροντίσαμε στη 2^η Αναθεώρηση, αυτό να το δείξουμε μέσα στο πλαίσιο, δηλαδή ν' αξιοποιήσουμε τη δυνατότητα να δείξουμε ότι η στοχοθεσία αυτού του Άξονα οφείλει να καλύπτεται και από τα λιμάνια που συγχρηματοδοτούνται, για υποδομές και από τις δράσεις του Υπουργείου Ναυτιλίας που είναι κυρίως προμήθειες για την ασφάλεια ναυτιλίας.

Ο Άξονας είναι απόλυτα επιτυχημένος, προβλεπόταν μια θέση πρυμνοδέτησης πρόσθετης στο λιμάνι της Πάτρας, βεβαίως η περαιώση ήδη από το Μάρτιο του 2018, οι δαπάνες έχουν φτάσει στο 100% του στόχου, στο κομμάτι των δράσεων της Ασφάλειας Ναυτιλίας έχουμε ήδη μία σύμβαση από την πλευρά του Υπουργείου Ναυτιλίας. Ο Άξονας διατηρεί το αποθεματικό του

επίδοσης, ούτως ή άλλως πρόκειται για έναν Άξονα στον οποίο προβλέπεται πολύ σημαντική υπερδέσμευση, προκειμένου να καλυφθεί και η επικείμενη ένταξη του λιμανιού της Ηγουμενίτσας για το οποίο σας μίλησε η κα Παπασιώτη, ότι είμαστε σε συνεχή διαβούλευση με τη DG COMP.

Μετά από τα δυο χρόνια της συνεχώς διαβούλευσης με την DG COMP, εάν αυτή τελεσφορήσει κατά την ένταξη αυτού του έργου που είναι σε εξέλιξη και ήδη έχει υλοποιήσει πάνω από το 50% οριακά του φυσικού αντικείμενου, θεωρούμε ότι με την ένταξή του θα πετύχουμε και τους επιμέρους στόχους για τις υποδομές και θα συνεχίσουμε να έχουμε τη δυνατότητα να υποστηρίζουμε δράσεις για την ασφάλεια της Ναυτιλίας.

Ο άξονας 7 αναφέρθηκε από την κα Παπασιώτη, αστοχία, αστοχία γιατί παρουσίασε σημαντικά θέματα ωριμότητας, παρουσίασε θέματα αναγκαιότητας αναπρογραμματισμού, στη 2^η Αναθεώρηση κάναμε μια προσπάθεια να εντάξουμε μέσα στο επιλέξιμο φυσικό του αντικείμενο προβλεπόμενες παρεμβάσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα στο αεροδρόμιο Καστέλι.

Επομένως ο Άξονας 7 είναι ένας Άξονας που ξέραμε σε όλες τις προηγούμενες προγραμματικής περιόδου ότι παρουσίαζε μεγάλη υστέρηση, ελπίζουμε ότι παρά το γεγονός ότι θα χάσει τους πόρους του αποθεματικού επίδοσης οι οποίοι θ' ανακαταμεμηθούν μέσα σε πλεονασματικούς άξονες του Τομέα Μεταφορών σε Άξονες που υποστηρίζονται από πόρους του Ταμείου Συνοχής, ότι είναι πιθανό να πάρει μπρος, έχει δώσει ήδη δείγματα τα οποία ακροθιγώς αναφέρθηκαν, μέσα την τρέχουσα χρονιά και στην επόμενη.

Κι επομένως τουλάχιστον οι πόροι που θα παραμείνουν στον Άξονα ν' αξιοποιηθούν πράγματι τόσο για έργα υποδομών σε περιφερειακά αεροδρόμια όσο και για προμήθειες ασφάλειας αεροναυτιλίας σε όλη τη χώρα. Ο Άξονας Προτεραιότητας 8 αξιοποιεί πόρους ΕΤΠΑ από τις λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες και οι πόροι διατίθενται σχεδόν αποκλειστικά για την ολοκλήρωση του μετρό Θεσσαλονίκης το οποίο είναι δυο fazing έργα προερχόμενα από το ΠΕΠ Μακεδονίας – Θράκης της περιόδου 2007-2013 διαχειριζόμενα από μας και με τους πόρους αυτού του Άξονα θα κλείσουμε δυο πολύ σημαντικά έργα στη Θεσσαλονίκη, τη βασική γραμμή και την Καλαμαριά.

Βλέπετε ότι οι δαπάνες έχουν ξεπεράσει κάθε επιδιωκόμενο στόχο, έχουμε 326 εκατομμύρια έναντι των προβλεπομένων 149, 218% επίτευξη, οι προβλεπόμενες συμβάσεις ήταν 2, 10 έχουν υπογραφεί, είναι ένας Άξονας το οποίο είναι η ναυαρχίδα μας στην επίτευξη του πλαισίου. Ειδική συζήτηση για τα έργα αυτά καθαυτά εφ' όσον χρειαστεί θα γίνει, υπήρξε και στην τεχνική συνάντηση χτες, πάντως διατηρεί τους πόρους και είναι ο άξονας ο οποίος μπορεί να θεωρηθεί ότι θα υποδεχθεί τις όποιες αστοχίες, αντίστοιχων Αξόνων του Τομέα Μεταφορών που χρηματοδοτούνται από πόρους ΕΤΠΑ των λιγότερων ανεπτυγμένων περιφερειών.

Σ' αυτό τον Άξονα υπάρχει κι ένα μικρό έργο του προαστιακού Θεσσαλονίκης το οποίο ωριμάζει αλλά δεν επηρεάζει το πλαίσιο ούτε και τη στοχοθεσία του Προγράμματος.

Τέλος, ο Άξονας 9 απ' τον Τομέα Μεταφορών, συγχρηματοδοτείται από Ταμείο Συνοχής, υπήρχε μια πρόβλεψη για 111 εκατομμύρια, οι δαπάνες έχουν φτάσει τα 133, υποστηρίζει το μεγάλο fazing έργο στο Χαϊδάρι – Πειραιάς, προβλέπαμε 5 συμβάσεις, έχουμε ήδη συμβασιοποιημένες 10 εργολαβίες, έχουμε ξεπεράσει και εκεί το στόχο, 7,6 χιλιόμετρα ο στόχος για το '23 για το 2023, θα επιτευχθεί, το έργο το '21 θα έχει ολοκληρωθεί, συνεχίζει να έχει όμως μέσα και άλλα στο αντικείμενό του, αναφέρθηκαν από τον κ. Βούρδα, από την κα Παπασιώπη, προσθέσαμε λεωφορεία, σε κάθε περίπτωση είναι ένας Άξονας που ακριβώς επειδή υποστηρίζεται από την ολοκλήρωση του fazing έργου Χαϊδάρι – Πειραιάς, με αυτό τον τρόπο διασφαλίζει τη διαθεσιμότητα των πόρων για να υλοποιήσει και την υπόλοιπη στοχοθεσία Ασφαλιστικού Ταμείου .

Μπαίνοντας στον Τομέα Περιβάλλοντος, θα δούμε μια διαφορά στα πλήθη των πλαισίων που αστοχούν. Θα ήθελα ν' ακούσετε στο τέλος τη συγκεντρωτική αποτύπωση όλων αυτών των αστοχιών, για να δείτε ότι αν και τα πλήθη που αστοχούν φαίνεται να είναι πολλά, το ύψος των πόρων που τελικά μετακυλύονται μέσα στο πρόγραμμα εξαιτίας αυτής της αστοχίας, είναι περιορισμένο, για λόγους που θα εξηγήσουμε.

Σε κάθε περίπτωση, ο Άξονας Προτεραιότητας 10 ο οποίος στη συνέχεια αναλύεται σε 3 διαφάνειες και δε θα χρειαστεί να τις επαναλάβω και τις 3 καθώς θα διατρέχω τα slides, αυτό που υποστηρίζει είναι έργα ενεργειακής αναβάθμισης στις 3 κατηγορίες Περιφερειών και αυτά αφορούν

δημόσια κτίρια, Πανεπιστήμια, νοσοκομεία, αθλητικές εγκαταστάσεις, τη Βουλή των Ελλήνων καθώς και έργα τηλεθέρμανσης, στοχευμένα σε Περιφέρειες σε μετάβαση, δηλαδή στη Δυτική Μακεδονία και στην Πελοπόννησο, όπου εκεί αυτή τη στιγμή έχουμε έργα fazing από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, τη Φλώρινα και την Κοζάνη, τα οποία υλοποιούνται.

Δυστυχώς, λόγω ΚΕΝΑΚ, ο οποίος ολοκληρώθηκε το 2017 το καλοκαίρι και αυτό μας επέτρεψε να βγούμε σε προσκλήσεις οριακά στις αρχές του 2018, τέλος του 2017 και λόγω του ότι στο σημαντικό μεγάλο έργο fazing της τηλεθέρμανσης Φλώρινας χρειάστηκε να γίνει επίσης υποκατάσταση αναδόχου, οι επιδιωκόμενες δαπάνες και οι επιδιωκόμενες προς υπογραφή συμβάσεις, αστοχούν. Δηλαδή αν δούμε τα ποσοστά επίτευξης θα δείτε 0, 0, 0 και στις τρεις κατηγορίες Περιφερειών, με εξαίρεση τις Περιφέρειες σε μετάβασή που είναι η περίπτωση εδώ, όπου υπάρχει δαπάνη, προέρχεται από το fazing έργο της Φλώρινας, προβλέπαμε ότι θα έχουμε 7,1 εκατομμύρια, τελικά έχουν γίνει μόνο 4,5, η επίτευξη είναι 63,5%. Προβλέπαμε 3 συμβάσεις, υπάρχουν 4.

Γενικά η εικόνα του Άξονα 10 δε δείχνει την προοπτική του. Η προοπτική του είναι αυτή που αναφέρθηκε και από την Ειδική, έχει πάρα πολύ μεγάλο πλήθος προς ένταξη έργων, δεδομένων των ώριμων προτάσεων που έχουν υποβληθεί, υπάρχουν προτάσεις που αν και παρουσιάζουν μέση ωριμότητα υποστηρίζονται από την ίδια την ένταξη για να ωριμάσουν μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα και η εκτίμηση της Υπηρεσίας είναι ότι τα έργα που θα προκύψουν είτε μέσα από την ωρίμανση των υποέργων των ενταγμένων πράξεων, είτε από τα έργα αυτά καθαυτά που εντάσσονται ώριμα, ο χρόνος υλοποίησής τους είναι περιορισμένος και επομένως θεωρούμε ότι ο στόχος που έχουμε βάλει για το 2023 είναι εύκολα επιτεύξιμος.

Άξονας 11: Τον έχουμε πει πολλές φορές, αφορά αντιπλημμυρικά, Ταμείο Συνοχής. Υπήρξε πολύ μεγάλη υστέρηση στην ενεργοποίηση του κομματιού που λέγεται υποδομές αντιπλημμυρικών έργων, γι' αυτό και το κομμάτι του πλαισίου που αφορά τα αντιπλημμυρικά έργα αστοχεί, έχει 0 συμβάσεις έναντι των προβλεπομένων και μηδέν δαπάνες, τις δαπάνες που βλέπετε στη διαφάνεια τις έχουμε από τις μελέτες κινδύνων

πλημμυρών που προβλέπονταν εξ αρχής στο Πρόγραμμα και οι οποίες έδωσαν δαπάνες, είναι αυτές που βλέπουμε, δεν επιτυγχάνεται ο στόχος ούτε στο οικονομικό ορόσημο ούτε στις συμβασιοποιήσεις.

Οι πόροι του Άξονα αυτού που αστοχούν ως προς το αποθεματικό, θα διατεθούν στο μοναδικό άλλο Άξονα του Τομέα που είναι επιτυχημένος και είναι ο Άξονας 14, για τον θα σας μιλήσω σε λίγο και μέσω αυτής της ανακατανομής, εμείς θα επιδιώξουμε ν' αξιοποιηθούν πιθανόν και σε αντίστοιχης λογικής έργα, ανάλογα με τη διαδικασία διαπραγμάτευσης που θα έχουμε με την Επιτροπή στην πορεία.

Τους Άξονες 12 και 13 θα τους πω μια φορά τώρα, αν και είναι 5 οι διαφάνειες που διατρέχω, η ουσία είναι ότι αυτοί οι δύο άξονες υποστηρίζουν οριζόντιες δράσεις του Υπουργείου Περιβάλλοντος, δράσεις που στην πλειονότητά τους υλοποιούνται από Υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος. Οι δράσεις αυτές είναι κυρίως σχέδια, μελέτες, εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου.

Υπάρχουν δαπάνες όπως βλέπετε, δυστυχώς αυτές οι δαπάνες δεν ξεπερνούν το κατώτατο όριο του 75% που οφείλαμε να έχουμε για να επιτυγχάνεται το πλαίσιο. Υπάρχει μια κίνηση στον Άξονα αυτή τη στιγμή, υπάρχουν προς ένταξη έργα τα οποία θα δώσουν τις υπόλοιπες δαπάνες, υπάρχουν νέες προσκλήσεις, δεν είναι ανενεργοί άξονες, δεν έχουν όμως καταφέρει να δώσουν τις δαπάνες που θα μας έδιναν την ευκαιρία να πούμε ότι αυτά τα τρία πλαίσια στον Άξονα 12 και τ' άλλα 2 στον Άξονα 13, οι οποίοι είναι συμπληρωματικοί είπαμε Άξονες, θα πετύχουν τα πλαίσια επίδοσης.

Έχουν πετύχει τα ορόσημά τους σε ό,τι αφορά τις συμβάσεις, δυστυχώς δεν έχουν πετύχει τους οικονομικούς στόχους τους.

Έρχομαι στον Άξονα 14: Είναι η αντίστοιχη ναυαρχίδα του Τομέα Περιβάλλοντος. Το ποσό του είναι πάρα πολύ μεγάλο, ξεπερνάει τα 2 δις, είχαμε βάλει ένα στόχο να κάνουμε δαπάνες ύψους 293 εκατομμυρίων ευρώ, πετύχαμε να έχουμε 227,6 εκατομμύρια ευρώ, αυτή η επίτευξη οδηγεί σ' ένα ποσοστό 77,5% το οποίο επιτρέπει στον Άξονα να είναι επιτυχημένος γιατί είχα όμως κατώτατο όριο όπως προείπα, την επίτευξη του 75% του αρχικού στόχου.

Μας βοηθά σ' αυτό πάρα πολύ το γεγονός ότι έχουμε πάρα πολλές συμβασιοποιήσεις στον Άξονα, αφορούν έργα λυμάτων και έργα διαχείριση στερεών αποβλήτων. Είχαμε μια πρόβλεψη ότι για έργα στερεών αποβλήτων απαιτούνταν 22 συμβάσεις, από αυτές έχουμε ήδη υπογεγραμμένες τις 21, δηλαδή πετύχαμε το 95% ως στόχο και για τα έργα διαχείρισης λυμάτων απαιτούνταν 39 συμβάσεις και έχουμε αυτή τη στιγμή υπογεγραμμένες 73. Αυτές αφορούν κυρίως fazing έργα που διαχειριζόμαστε εμείς και οι 12 ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης στους οποίους έχουμε επίσης δώσει έργα fazing να διαχειριστούν, να παρακολουθήσουν, να ολοκληρώσουν.

Τέλος, ο Άξονας Προτεραιότητας 14B, ο οποίος δημιουργήθηκε κατά την 1^η Αναθεώρηση του Προγράμματος και αυτός υποστηρίζεται από ΕΤΠΑ τριών κατηγοριών Περιφερειών. Στην προηγούμενη Επιτροπή Παρακολούθησης σας είχα πει ότι η δική μας εκτίμηση ήταν ότι το πρόγραμμα θα πετύχαινε και τα τρία πλαίσια σ' αυτό τον Άξονα, τελικά πετυχαίνουμε σίγουρα τα πλαίσια για τις λιγότερο ανεπτυγμένες και για τις περισσότερο ανεπτυγμένες, τις Περιφέρειες σε μετάβαση περιμέναμε μέχρι το τέλος του 2018 να είχαμε τη δυνατότητα να έχουμε εντάξει έργα διαχείριση στερεών αποβλήτων είτε στην Ικαρία είτε στην Κέρκυρα, δεν επετεύχθη και επομένως το πλαίσιο αυτό αστοχεί.

Η συνολική εικόνα, αν κάποιος θέλει να τη διατρέξει, η παρουσίασή μου θα είναι στη διάθεσή σας για όσες λεπτομέρειες θα θέλετε να δείτε με την ησυχία σας, είναι ότι: Έχουμε στον Άξονα 2, δυο πλαίσια που αποτυγχάνουν, στον Άξονα 5 δυο πλαίσια που αποτυγχάνουν και στον Άξονα 7 ένα πλαίσιο που αποτυγχάνει. Για τον Τομέα Μεταφορών.

Για τον Τομέα Περιβάλλοντος, έχουμε στους Άξονες 10, 11, 12 και 13, 9 πλαίσια που αποτυγχάνουν. Και στον Άξονα 14B, το πλαίσιο 10 που αποτυγχάνει. Τώρα αν κάποιος ήθελε όλα αυτά να τα βάλει σε μια γραμμή επιτυχίας ή αποτυχίας, τα πλήθη των πλαισίων, δείχνουν ότι υπάρχει αποτυχία. Αν ήθελε κάποιος να συγκρίνει τ' απόλυτα νούμερα.

Αν δει όμως τα ποσά τα οποία καταφέρνουμε να διασφαλίζουμε ότι παραμένουν στον αρχικό προγραμματισμό και αξιοποιούνται στους κρίσιμους Άξονες οι οποίοι δίνουν και τα βασικά έργα υποδομών τόσο στον Τομέα Μεταφορών όσο και στον Τομέα Περιβάλλοντος, τότε η εικόνα είναι

αυτή που βλέπετε σ' αυτή τη διαφάνεια, με τη διαδικασία που προσπάθησα να σας παρουσιάσω όσο πιο συνοπτικά γινόταν, διατηρούμε στο πρόγραμμα 250 εκατομμύρια κοινοτικής συνδρομής από τα συνολικά 287,2 που είναι το πλαίσιο.

Δηλαδή διατηρούμε στους Άξονες Προτεραιότητας που είχαν εξαρχής τοποθετηθεί οι συγκεκριμένοι πόροι προκειμένου να υλοποιήσουμε τον προγραμματισμό μας. Συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη, ύψους 300 εκατομμυρίων. Συνηθίζω να το λέω, ότι 300 εκατομμύρια είναι ένα περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Κρατήσαμε δηλαδή στο Πρόγραμμα ένα Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Το 86,7% των κοινοτικών πόρων που ήταν διαθέσιμα για να τα διατηρήσουμε στο Πρόγραμμα.

Και πετύχαμε για τη δική μου ανάγνωση και είμαι στη διάθεση των συναδέλφων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να το συζητήσουμε, τη δυνατότητα να έχουμε πλεονασματικούς Άξονες μέσα στους οποίους μπορούμε ν' ανακατανεύμουμε και εκείνα τα πλαίσια που αστοχούν. Δηλαδή έχουμε ικανούς αποδέκτες πλεονασματικούς, επιτυχημένους Άξονες που μπορούν να πάρουν τους πόρους του αποθεματικού επίδοσης που αστοχεί σ' εκείνους τους Άξονες τους οποίους αναλυτικά ανέφερα και τους ανακατανεύμουμε στους επιτυχημένους.

Το ποσό της κοινοτικής συνδρομής που θα πρέπει ν' ανακατανεμηθεί, είναι 37,2 εκατομμύρια ευρώ, αντιστοιχεί στη συγχρηματοδοτούμενη δαπάνη, 45,8 εκατομμύρια ευρώ, ανάλυση υπάρχει στα επόμενα bullets. Είναι πολλά τα νούμερα, ήθελα να δώσω τη συνολική εικόνα, νομίζω ότι τα δυο τελευταία slides είναι εκείνα που την αποδίδουν.

Για μας το κύριο στοιχείο είναι αυτό που είπα και στο προτελευταίο slide, ότι καταφέρνουμε σε Άξονες οι οποίοι υλοποιούν σημαντικές στρατηγικές και του Τομέα Μεταφορών και του Τομέα Περιβάλλοντος, Σιδηροδρομικά, Ταμείο Συνοχής, οδικά, Ταμείο Συνοχής και ΕΤΠΑ, καθαρές αστικές μεταφορές, μετρό Αθήνας – Θεσσαλονίκης λεωφορεία, και τον Άξονα 14 που έχει μέσα διαχείριση στερεών αποβλήτων, διαχείριση λυμάτων, έργα ύδρευσης, αφαλάτωσης, γενικά διάθεσης ποιοτικού και ποσοτικά επαρκούς νερού στους πολίτες, φύση, βιοποικιλότητα, χωροταξία, καταφέραμε και διαθέσιμα και στον Άξονα 14B διαχείριση λυμάτων και διαχείριση στερεών αποβλήτων, να διατηρήσουμε τους πόρους

για να μπορέσουμε να κάνουμε τα έργα που έχουμε βάλει στον προγραμματισμό μας μέχρι το 2023.

Είμαι στη διάθεσή σας για όποια συζήτηση και ευχαριστώ για την προσοχή σας, συγνώμη αν σας κούρασα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το χειροκρότημα για την παρουσίαση αλλά και για όλη την προσπάθεια που έχει γίνει για να σας παρουσιαστεί ή δουλειά που έχει γίνει προκειμένου για το πλαίσιο επίδοσης.

Θα ξεκινήσουμε ένα γύρο τοποθετήσεων. Να δώσουμε το λόγο στη Γενική Γραμματέα του Υπουργείου Περιβάλλοντος, την κα Μπαριτάκη.

Συζήτηση – Παρεμβάσεις

Χ. ΜΠΑΡΙΤΑΚΗ: Καλημέρα κι από μένα, δεν ήθελα πριν να πάρω το λόγο και να χαιρετίσω κι εγώ γιατί ήθελα να προχωρήσουμε λίγο πιο αποτελεσματικά και ήμουν σίγουρη ότι θα έπαιρνα το λόγο σ' επόμενη ενότητα.

Θα ήθελα να ευχαριστήσουμε την κα Δρίτσα και από την πλευρά του Τομέα Περιβάλλοντος και για την παρουσίαση αλλά πραγματικά για την εξαιρετική συνεργασία όλης της ομάδας και όλων των στελεχών της Διαχειριστικής Αρχής.

Στην ανάλυση της εικόνας που μας έδωσε τόσο περιγραφικά, όπου ναι μεν σ' επίπεδο στοιχείων ή αριθμών ή τέλος πάντων με τους όρους που τα λέτε εσείς στο ΕΣΠΑ μπορεί να μην είναι μεγάλες οι επιτυχίες ή να μη φαίνονται με την πρώτη ματιά, σ' επίπεδο ουσίας όμως και εγώ αυτό θέλω να διατυπώσω, διαπιστώνουμε όλοι ότι μπορούμε να είμαστε και αισιόδοξοι και ευχαριστημένοι από το πώς έχουμε πάει μέχρι τώρα, χωρίς να σημαίνει βέβαια ότι δεν υπάρχουν σαφώς περιθώρια βελτίωσης και δυνατότητα να επισπεύσουμε και το επόμενο διάστημα για να έχουμε ακόμα καλύτερα αποτελέσματα.

Νομίζω ότι η τεχνογνωσία όλων των εμπλεκόμενων φορέων και των Διαχειριστικών Αρχών και των επιτελικών δομών και των θεματικών Υπηρεσιών που εμπλέκονται, συμβάλλουν στο να έχουμε ακόμα καλύτερα αποτελέσματα στο μέλλον, άρα δε θα έλεγα ότι συμερίζομαι και την αρχική

τοποθέτηση του κ. Καμπάρακη περί του άγχους και τα καμπανάκια που μας είπε και το Πρόγραμμα το γεμάτο υποσχέσεις.

Έχουμε κάνει πάρα πολλή δουλειά και τουλάχιστον στους Τομείς αρμοδιότητας της Γραμματείας Περιβάλλοντος που εκπροσωπώ έχει γίνει εξαιρετική δουλειά και είμαστε πολύ περήφανοι γι' αυτή, και στον Τομέα του Φυσικού Περιβάλλοντος που ήταν και ο Τομέας που δεν ήταν ποτέ πρώτη γραμμή και δεν ήταν ποτέ προτεραιότητα του Υπουργείου και υπήρχαν πολύ σοβαρές ελλείψεις και σε θεσμικό επίπεδο και σε ουσία και σε χρηματοδοτήσεις το τελευταίο διάστημα και όλα αυτά νομίζω ότι τα έχουμε ολοκληρώσει πια και θ' αρχίσει μια πολύ ομαλή περίοδος από δω και πέρα στην υλοποίηση των θεμάτων και στον Τομέα των Αποβλήτων με τις δυσκολίες που είχαμε και με τα θέματα πολλών εμπλεκομένων φορέων που έχουμε.

Οπότε δε θέλω να πω κάτι άλλο, να ευχαριστήσω για μια ακόμη φορά όλους τους συνεργάτες και να πω ότι είναι μεγάλη τύχη σε τέτοια απαιτητικά θέματα να υπάρχει τέτοια αυξημένη τεχνογνωσία και τόσο καλή διάθεση συνεργασίας, που πιστεύω ότι θα συνεχίσει σε κάθε περίπτωση και επιφυλάσσομαι αν χρειαστεί στη συνέχεια, για πιο αναλυτική συζήτηση. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε. Συνεχίζουμε με την κα Κανελλοπούλου, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Δ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ: Σας ευχαριστώ πολύ. Θα πρέπει να ίσως να συμφωνήσουμε ότι διαφωνούμε σε κάποια σημεία.

Ήθελα να ενισχύσω τις ανησυχίες του κ. Καμπάρακη, αυτό δεν έχει να κάνει με τα στελέχη, η συνεργασία μας με όλη την ομάδα του ΥΜΕΠΕΡΑΑ είναι άψογη σε βάθος χρόνου και θα συνεχίσει να είναι έτσι, δεν είναι αυτό που αμφισβητείται ή η σκληρή δουλειά, ή το αποτέλεσμα της δουλειάς των στελεχών.

Το θέμα όμως είναι αυτό που ανέφερε ο κ. Καμπάρακης. Εμείς παρακολουθούμε τα Προγράμματα σε βάθος χρόνου, βρισκόμαστε σε μια κρίσιμη χρονική στιγμή όπου τελειώνει η προγραμματική περίοδος παρ' όλα αυτά που η επιλεξιμότητα επεκτείνεται μέχρι το 2023 και η διαπίστωση είναι μία: Ότι το Πρόγραμμα έχει την πρόοδο που έχει, βασιζόμενο στα fazing έργα.

Δηλαδή ερχόμαστε πάλι πίσω στο θέμα της ωριμότητας, στο θέμα του πώς χτίσαμε αυτή τη συγκεκριμένη προγραμματική περίοδο υποθηκεύοντας ένα πολύ μεγάλο της κομμάτι.

Λυπάμαι που θα το πω, τα πλαίσια επίδοσης είναι οι αριθμοί, έχει δίκιο η κα Δρίτσα ότι ένα πολύ μεγάλο μέρος των Προέδρων όρων σώθηκε τελικά, ωστόσο ένας μεγάλος αριθμός των πλαισίων επίδοσης απέτυχε. Αν το δούμε έτσι στην έκταση του προγράμματος, η μεγάλη αποτυχία έρχεται στον τομέα του Περιβάλλοντος και πάλι με μεγάλη έμφαση σε έργα fazing και σε έργα μεταφερόμενα που θεωρούσαμε όλοι ότι θα ήταν ώριμα σ' αυτή τη χρονική στιγμή, στο τέλος της προγραμματικής περιόδου.

Θέλουμε να σας συγχαρούμε γιατί όντως, μιλώντας εγώ περισσότερο για τον τομέα Περιβάλλοντος, σ' επίπεδο πολιτικό έχουν γίνει πάρα πολύ σημαντικά βήματα τα οποία δεν είχαν γίνει στο παρελθόν και στον τομέα της Βιοποικιλότητας με το νόμο που πέρασε πέρυσι, στον Τομέα των Απορριμμάτων με τη στρατηγική κυκλικής οικονομίας αλλά είμαστε μόνο σ' επίπεδο στρατηγικής ακόμα εκεί, θα το συζητήσουμε και αργότερα, με την όλη στήριξη την εθνική στο πρόγραμμα των λυμάτων, ωστόσο δε βλέπουμε ακόμα υλοποίηση.

Δηλαδή ο κ. Καμπαράκης θυμάμαι έχει δυο χρόνια πριν στην Επιτροπή Παρακολούθησης που ξεκίνησε να λέει ότι το πρόβλημά μας και το διακύβευμα είναι η υλοποίηση και ακόμα δεν έχουμε φτάσει σε μια άνθιση υλοποίησης των έργων, μιλώντας και για τους δύο τομείς πάντοτε.

Τώρα στο θέμα του αποθεματικού επίδοσης, συμφωνήσαμε όλοι από κοινού ότι αυτή η προγραμματική περίοδος θα έδινε μεγάλη έμφαση σ' αποτελέσματα, θα έγινε μεγάλη έμφαση στην επίδοση, στο «συναποφασίσαμε». Ξεκίνησε ο σχεδιασμός του συγκεκριμένου Προγράμματος που είναι και το μεγαλύτερο του ΕΣΠΑ της περιόδου αυτής, με μια υπερ-αισιοδοξία από πλευράς σας, για το πώς στοχεύατε.

Φτάσαμε να κάνουμε τη μεγάλη αναθεώρηση της προηγούμενης χρονιάς, όπου όντως τακτοποιήθηκε ο Τομέας του Περιβάλλοντος και έγινε πολύ πιο κατανοητό το τί χρηματοδοτούμε από πού, από τους συγκεκριμένους Άξονες τους κάτω του Προγράμματος και έτσι φτάσαμε και σώθηκε ο μεγάλος άξονας 14 που αποτελεί το 40% όλου του Προγράμματος,

επί της ουσίας όμως, δε μπορούμε να δούμε μεγάλο αποτέλεσμα στους υποτομείς του.

Δηλαδή αυτή τη στιγμή δε μπορούμε να πούμε ότι έχουμε μια σημαντική πρόοδο στον Τομέα των Απορριμμάτων όσον αφορά τα έργα που υλοποιούνται με βάση τον εθνικό σχεδιασμό και τους ΠΕΣΔΑ. Είναι λίγο πλασματική ή εικόνα, δεν είναι λανθασμένη, αλλά δεν είναι η σωστή και δεν είναι τα σωστά μηνύματα που μπορούμε να περάσουμε με βάση τις πολιτικές και τις οδηγίες τις κοινοτικές απ' όπου απορρέουν και οι υποχρεώσεις της χώρας. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σας ευχαριστούμε πολύ. Αν μου επιτρέψετε, μιας και είμαστε στην παρέμβαση του διαλόγου και εννοείται ότι υπάρχει ο χρόνος μετά να τοποθετηθούν όλοι, συμφωνώ με την τοποθέτηση της κας Κανελλοπούλου και νομίζω ότι συμεριζόμαστε τις ίδιες αγωνίες σε σχέση με το κομμάτι της υλοποίησης.

Οι συνάδελφοι παρουσίασαν πριν τα βήματα τα οποία έχουν γίνει από τη δική μας πλευρά: Ενεργοποίηση Τεχνικής Βοήθειας, στήριξη δικαιούχων, αναγνωρίζοντας ότι προφανώς το κομμάτι της υλοποίησης σημαίνει πρόβλημα στον δικαιούχο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εσείς, οι οποίοι γνωρίζετε πάρα πολύ καλά και την ελληνική πραγματικότητα και τους δικαιούχους, τους παρακολουθείτε διαχρονικά, υπάρχει κάποια άλλη πρόταση από τη δική σας πλευρά για ν' αντιμετωπίσουμε αυτή την καθυστέρηση στην υλοποίηση;

Β. ΚΑΜΠΑΡΑΚΗΣ: Και βέβαια υπάρχουν προτάσεις και γι' αυτό είπα ότι δεν πρέπει να δούμε αρνητικά την εξέλιξη, παίρνουμε τη φωτογραφία, γι' αυτό υπάρχει και η Επιτροπή Παρακολούθησης για να γίνει τώρα και η συζήτηση επί της ουσίας, τί μπορούμε να κάνουμε καλύτερο.

Θέλω να πω ένα νούμερο, γιατί είναι πολύ σημαντικό μένουν οι πόροι στο πρόγραμμα και χρειάζονται και πρέπει να γίνουν οι επενδύσεις. Νομίζω γι' αυτό δε διαφωνεί κανείς. Αν πάρετε όμως τις δαπάνες και τί έχει προγραμματιστεί σε πόρους, μιλάμε ότι για τα επόμενα 4,5 χρόνια, μέχρι το τέλος της περιόδου, πρέπει να επενδύσουμε 1 δις το χρόνο.

Αυτό είναι το μέγεθος, η τάξη μεγέθους για το οποίο μιλάμε. Μακάρι να έχω λάθος και να υπάρχουν ώριμα έργα αυτή τη στιγμή για 1 δις το

χρόνο. Έχω το φόβο και γι' αυτό εκδηλώσαμε και την ανησυχία την οποία έχουμε διατυπώσει και στο παρελθόν, ότι με τα έργα που υπάρχουν, το pipeline και τους καινούργιους πόρους που θα έρθουν, θα ναυαγήσουμε.

Δηλαδή δε θα ναυαγήσουμε, δε θα μπορέσουμε να κάνουμε τις επενδύσεις αυτής της τάξεως που θα είναι ακόμα μεγαλύτερες από 1 δις. Δύο πράγματα φαίνονται να είναι σημαντικά, τουλάχιστον στον τομέα των Μεταφορών. Χρειάζεται μια παρέμβαση για τα σιδηροδρομικά. Είναι ένας Τομέας που τον υποστηρίζουμε με κάθε τρόπο. θεωρούμε ότι είναι το μέλλον για μια χώρα όπως είναι η Ελλάδα η οποία είχε εγκαταλείψει το σιδηρόδρομο.

Επιτέλους με την Αθήνα – Θεσσαλονίκη ξαναμπήκε ο σιδηρόδρομος στο χάρτη το μεταφορικό. Πρέπει να δούμε τί μέτρα μπορούμε να πάρουμε και πώς θα επιταχυνθεί και η ωρίμανση και η υλοποίηση των έργων. Υπάρχει μια Υπουργική Απόφαση για την ενίσχυση των δικαιούχων, όποτε θα είμαστε και θα είστε διαθέσιμοι, πρέπει να καθίσουμε να τη δούμε λεπτομερώς, να μπει ένας constructor manager, να μπουν σύμβουλοι, να βοηθηθεί ο φορέας.

Είναι κρίμα. Είναι ένα δυναμικό κομμάτι της οικονομίας το οποίο χρειάζεται υποστήριξη, δεν πηγαίνει χαμένο αλλά πηγαίνει με ρυθμούς που δεν ωφελούν τη χώρα. Αυτό είναι το ζητούμενο, να έχουμε το όφελος.

Το δεύτερο που σίγουρα έχει να κάνει με την αγορά, όπου πάμε και όπου βρεθούμε, όλοι μας λένε ότι χρειάζεται εξυγίανση της αγοράς των κατασκευών. Η κατάσταση φαίνεται ότι είναι δραματική, το βλέπουμε στις εκπτώσεις τις υπερβολικές των έργων, δηλαδή εκτός από τη δυσκολία της ωρίμανσης, θ 'αντιμετωπίζουμε και μια επιπλέον δυσκολία. Υπογράφουμε, αναθέτουμε, θα γίνει το έργο; Δεν είμαστε βέβαιοι.

Αυτό το κομμάτι των υπερβολικών εκπτώσεων και της εξυγίανσης του κατασκευαστικού τομέα, σίγουρα είναι κρίσιμο για την εξέλιξη το επόμενο διάστημα του Προγράμματος.

Τρίτον: Πρέπει να σκεφτούμε, όπως έχει αποδειχθεί και από τα έργα των παραχωρήσεων, και εναλλακτικούς τρόπους χρηματοδότησης των κρίσιμων έργων στο περιβάλλον για τα οποία έχει φανεί και βλέπουμε τα επιτυχημένα παραδείγματα, με τα ΣΔΙΤ, έχουμε και την υλοποίηση του έργου

και πολύ καλή λειτουργία. πρέπει να εξετάσουν δηλαδή οι φορείς, να δουν εάν και πόσο μπορούν να εκμεταλλευθούν αυτό με τον καλύτερο τρόπο.

Και μπορεί να σκεφτούμε και άλλες λύσεις. Πάντως είναι το σημείο το κρίσιμο που πρέπει με ειλικρινή τρόπο, δεν στρέφεται εναντίον προσώπων, αντίθετα έχουμε εξαιρετική συνεργασία και ο τρόπος που παρουσιάζονται τα θέματα, δείχνει ότι υπάρχει αμοιβαία εμπιστοσύνη και διαφάνεια. Δεν προσπαθούμε να κρύψουμε κάτι. εκείνο που μας ενδιαφέρει είναι να πετύχουμε ένα καλύτερο αποτέλεσμα. Και το νούμερο είναι πολύ μεγάλο. 1 δις είναι πολύ μεγάλος αριθμός.

Στο εξάμηνο έχουμε κάνει 6 εκατομμύρια, 10, πόσο είναι, είναι και πολύ μικρό το νούμερο. Άρα έχουμε πολύ δρόμο για να πετύχουμε τους στόχους, όπως αυτοί έχουν τεθεί. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ωραία, σας ευχαριστώ, εγώ τα συνοψίζω λίγο θεωρώντας ότι σ' ένα πολύ μεγάλη ποσοστό αν όχι στο 100% με κάποιο τρόπο όλα αυτά, έχουμε ασχοληθεί ή έχουν μπει στη δική μας ατζέντα σαν προτεινόμενες ενέργειες.

Το πρώτο έχει να κάνει με το κομμάτι της διασφάλισης των πόρων προκειμένου να ωριμάσουν τα έργα, αυτό το έχουμε διασφαλίσει, πρέπει να το γνωρίζουμε. Το δεύτερο έχει να κάνει με μια δομική αδυναμία του συστήματος, η οποία όμως θα πρέπει ν' αναγνωριστεί. Δε λέμε κάτι καινούργιο, η ωρίμανση μεγάλων τεχνικών έργων πηγαίνει δεκαετία πίσω. άρα, θέλω να πω, όταν μετά από μια δεκαετία θα συζητάμε ή θα συζητάνε όποιοι είναι σ' αυτό το τραπέζι για τα προβλήματα της επόμενης προγραμματικής περιόδου, θα πρέπει να έχουμε κατά νου και τουλάχιστον εμείς έχουμε αυτό το επίπεδο ευθύνης, ν' αντιλαμβανόμαστε ότι οι ενέργειές μας καθορίζουν και το τί θα γίνει σ' επίπεδο ωριμότητας έργων και διασφάλισης της ομαλής υλοποίησης για την επόμενη προγραμματική περίοδο.

Το τρίτο έχει να κάνει με outsourcing βοήθεια για το κομμάτι των δικαιούχων, έχει ενεργοποιηθεί το σύνολο της Τεχνικής Βοήθειας που αφορά μικρούς και μεγάλες δικαιούχους, από τους μεγάλους δικαιούχους των μεταφορών μέχρι τους μικρότερους για το κομμάτι των υποδομών.

Το τρίτο, σε σχέση με την αγορά, αυτό θα πρέπει ν' αναγνωρίσουμε ότι η αγορά έχει διάφορα θέματα που κατά καιρούς θα πρέπει να τ' αντιμετωπίσουμε. Γιατί μην ξεχνάτε ότι αν σήμερα μιλάμε, που για μένα δε θα το όριζα σαν το καθολικό πρόβλημα τις μεγάλες εκπτώσεις, αλλά είναι κάτι το οποίο θα πρέπει να προσέξουμε αν πάρει μεγάλες διαστάσεις, την προηγούμενη προγραμματική περίοδο είχαμε το θέμα των καρτέλ.

Άρα ίσως περάσαμε από το ένα άκρο στο οποίο είχαμε και συνέπειες στο Πρόγραμμα με τις δημοσιονομικές διορθώσεις, σε κάτι άλλο που αυτή τη στιγμή χτυπάει στο κομμάτι της υλοποίησης.

Συνεχίζουμε με τον κ. Παπαδόπουλο από το Αττικό Μετρό.

Θ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ: Καλησπέρα. Απ' ό,τι φαίνεται είμαι εκπρόσωπος ενός από τους πετυχημένους, σε επίπεδο αριθμών τουλάχιστον τομείς, χωρίς εμείς στην Αττική Μετρό να είμαστε ικανοποιημένοι από τ' αποτελέσματα τα οποία έχουμε μέχρι σήμερα.

Θέλω να κάνω μερικές παρατηρήσεις: Θέλω ν' αναφερθώ κατ' αρχάς στο νόμο 4412 και στις υποτιθέμενες καθυστερήσεις που υπήρξαν όσον αφορά την ωρίμανση και την υλοποίηση των έργων. Η Αττικό Μετρό, έβγαλε δημοπρασία 4 μήνες, μετά την εφαρμογή του Ν. 4412, ακριβώς 4 μήνες μετά. Δε μας εμπόδισε δηλαδή ο Ν. 4412, να προχωρήσουμε στην υλοποίηση του εμβληματικότερου έργου και μιλάμε για το έργο της γραμμής 4 του Μετρό της Αθήνας που υπάρχει αυτή τη στιγμή όσον αφορά την επόμενη δεκαετία.

Αυτό όμως δε σημαίνει ότι δε δημιούργησε προβλήματα ο νόμος. Ο νόμος δημιούργησε προβλήματα και αυτό πρέπει να το ανιχνεύσουμε και να δούμε, δεν αποτελεί δικαιολογία, αποτελεί όμως μια πραγματικότητα. Και την πραγματικότητα αυτή, θα πρέπει να την ανιχνεύσουμε και να δούμε και τη λειτουργία των φορέων. ίσως έχει φτάσει η ώρα και η στιγμή ν' αναθεωρήσουμε γενικότερα τη λειτουργία των φορέων και την αποτελεσματικότητά τους.

Έρχομαι σ' ένα δεύτερο θέμα, που είναι η ωρίμανση των έργων. Ένα διαχρονικό θέμα. απ' ό,τι καταλαβαίνω, τόσα χρόνια και τόσες δεκαετίες συζητάμε αυτό το πράγμα. έχει γίνει ένα σημαντικό βήμα τώρα, ότι μας δίνετε τα λεφτά τώρα για να ωριμάσουμε έργα της επόμενης περιόδου. Συνήθως

ωριμάζαμε τα έργα μέσα στην ίδια περίοδο και αυτό ήταν μια μεγάλη δυσκολία, δημιουργούσε δυσκολία και στους φορείς γιατί τους συσσωρεύει δουλειά σε σχέση με την υλοποίηση των έργων και με τη δυνατότητα ωρίμανσης των έργων.

Άρα λοιπόν αυτό είναι μια πραγματική καινοτομία και ελπίζω γρήγορα να έχουμε τ' αποτελέσματα, τα περιμένουμε, εγώ περιμένω περίπου 40-50 εκατομμύρια μελέτες, δε θα τις πάρω όλες, όσες πάρουμε, για να προχωρήσουμε να ωριμάσουμε τα έργα της επόμενης περιόδου, μερικά από τα οποία μπορεί να είναι και με ΣΔΙΤ κ. Καμπάρακη αλλά και για να προχωρήσει ένα έργο ΣΔΙΤ πρέπει να το έχεις ως ένα βαθμό ωριμάσει.

Αυτή τη στιγμή το σημαντικότερο πρόβλημα για τις νομικές δεσμεύσεις, προέρχεται από μια απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων και είναι η περίφημη απόφαση για τον ανταγωνισμό. Και για μένα είναι μια ακατανόητη απόφαση κιάλας, και θέλω να πω ότι πολλές φορές υπάρχουν εξωγενείς παράγοντες τους οποίους δε μπορείς να τους υπολογίσεις όταν σχεδιάζεις τη υλοποίηση των έργων και σ' επηρεάζουν πάρα πολύ.

Αυτό δεν αφορά μόνο τα δικά μας έργα, αφορά μια σειρά έργων αυτή τη στιγμή για τα οποία δε μπορεί να γίνουν νομικές δεσμεύσεις, να υπογραφούν συμβάσεις, διότι έχουμε κολλήσει σ' αυτό. Πιστεύω ότι το ξεπερνάμε σε ορισμένο βαθμό αλλά ακόμα αναμένονται αποφάσεις και των ελληνικών Δικαστηρίων πάνω σ' αυτό το θέμα. Είναι κάτι το οποίο κατά τη γνώμη μου, όταν ανιχνεύεται το πρόβλημα, εκείνη τη στιγμή πρέπει να υπάρχει και νομοθετική πρωτοβουλία για να επιλυθεί. Κι εδώ ήταν νομοθετική πρωτοβουλία σ' επίπεδο Ευρώπης κατά τη γνώμη μου και όχι σ' επίπεδο Ελλάδος.

Θέλω να θίξω κι ένα ειδικό θέμα: Υπάρχουν κάποιες οριζόντιες οδηγίες, θα το έλεγα έτσι. Μία οδηγία είναι το 4% που μπορείς να έχεις έξοδα διαχείρισης επί των έργων σου. Το 4% είναι οριζόντιο, είναι λάθος, και θα σας εξηγήσω γιατί. Διότι όταν υλοποιείς ένα έργο για το οποίο έχεις έτοιμη μελέτη, έχεις ένα κόστος διαχείρισης. Όταν υλοποιείς ένα έργο που είναι μελέτη κατασκευής, έχεις πολλαπλάσιο κόστος διαχείρισης.

Διότι εμείς στην Αττικό Μετρό, συντηρούμε 100 εργαζομένους περίπου που ασχολούνται με τον έλεγχο των μελετών. Και μιλάμε για ένα έργο μετρό, για δεκάδες χιλιάδες μελέτες στη φάση της υλοποίησης. Αυτό είναι μια οριζόντια ρύθμιση η οποία δε λαμβάνει υπ' όψιν της ορισμένες ιδιαιτερότητες. Και πρέπει να λυθεί διότι μας εμποδίζει κιόλας, και χρήματα που έχουμε διαθέσιμα αυτή τη στιγμή, να μπορούμε να τα διοχετεύσουμε ώστε να ωριμάσουμε τα έργα, ακριβώς επειδή θα ξεπεράσουμε το 4%.

Και αυτό δημιουργεί κι ένα φαύλο κύκλο ξέρετε και στην απορροφητικότητα των έργων. Χρησιμοποιώ πόρους για να ωριμάζω τα έργα, δε μπορώ να έχω γρήγορα τις μελέτες, δε μπορούμε ν' απορροφήσουμε τα έργα. Είναι κάτι το οποίο νομίζω ότι η παρούσα πολιτική ηγεσία η οποία έχει δείξει αρκετή τόλμη κι έχει λύσει αρκετά προβλήματα, ένα από τα οποία ήταν ότι εμείς πήραμε και 600 εκατομμύρια που μας χρωστούσε το Ελληνικό Δημόσιο από τα προηγούμενα ΚΠΣ και ελπίζω να προλάβετε να μας δώσετε και αυτά που μας χρωστάει κι από το Β' ΚΠΣ, τα 400 εκατομμύρια για να κλείσουμε αυτό τον κύκλο των χρωστούμενων, νομίζω ότι είναι η ώρα να το αντιμετωπίσετε και αυτό το θέμα. Ευχαριστώ πολύ.

Χ. ΔΙΟΝΕΛΗΣ: Καλησπέρα σε όλους. Είμαι Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΡΓΟΣΕ. Να πω δυο τρία πράγματα για το σιδηρόδρομο.

Επειδή ακούσαμε διάφορα, ότι ο σιδηρόδρομος είναι το μεγάλο πρόβλημα, έχουμε μεγάλα προβλήματα. Δε θα τ' αναφέρω εδώ γιατί είναι πάρα πολλά και νομίζω είναι αρκετά εξειδικευμένα και δεν αφορούν μόνο την ΕΡΓΟΣΕ. Έχουμε να κάνουμε μ' ένα πλέγμα σχέσεων όσον αφορά την ωρίμανση υλοποίηση έργων, που έχει να κάνει με την ΕΡΓΟΣΕ, έχει να κάνει με τον ΟΣΕ φυσικά, με την πολιτεία, έχει να κάνει με άλλες δομές της πολιτείας, έχει να κάνει με το περιβάλλον, έχει να κάνει με Πολεοδομίες, έχει να κάνει με Αρχαιολογία, έχει να κάνει με Δικαστήρια.

Όλο αυτό το πλέγμα δημιουργεί μια κατάσταση στην οποία δε μπορούμε να πούμε ότι φταίει αυτός ή αυτός όταν ένα έργο αργεί να ωριμάσει ή να υλοποιηθεί. Προφανώς και υπάρχουν προβλήματα, τα ξέρουμε, είναι και γραμμένα. Έχουμε έργα τα οποία προσπαθούμε να τα βγάλουμε στον αέρα ή να τα τελειώσουμε. Δε θα μπω σ' αυτά τα έργα. Απλώς να πω ότι για μας, από το Σιδηρόδρομο, σήμερα ειδικά, τον Ιούνιο, εμείς είμαστε κάπως ικανοποιημένοι από κάποια επιτεύγματά μας.

Πριν από λιγότερο από ένα μήνα, τελειώσαμε το Αθήνα – Θεσσαλονίκη που δεν ήταν 20 χρόνια, κακώς ακούστηκαν τα 20 χρόνια. Σας το λέω εγώ που ξέρω, ασχολούμαι με το Σιδηρόδρομο 35 χρόνια. Είναι 30 χρόνια αυτό το έργο. Και τελείωσε πριν ένα μήνα. Έχουμε μια γραμμή από τον Πειραιά μέχρι τη Θεσσαλονίκη που πηγαίνει με διπλή γραμμή και ηλεκτροκίνηση. Πρώτη φορά.

Πριν από μια εβδομάδα, υπογράψαμε δυο έργα ακόμα. Είναι το Ισθμός – Λουτράκι και το Γαλλικό Ποταμό. Αυτό λύνει το πρόβλημα; Όχι. Έχουμε μπροστά μας έργα όπως είναι το μεγάλο έργο της ηλεκτροκίνησης, το Κιάτο – Ροδοδάφνη - Παλαιοφάρσαλος – Καλαμπάκα. Αυτά έχουν τελειώσει, έχουμε εκλέξει αναδόχους, δε μπορούμε να ολοκληρώσουμε διότι έχουμε το θέμα των καρτέλ. Έχουμε μια απόφαση από το Ελεγκτικό που λέει ότι πρέπει να ελέγξουμε κατά πόσο οι μειοδότες είναι εντάξει με το θέμα του ανταγωνισμού.

Έχουμε το θέμα φυσικά του Ροδοδάφνη – Δίου, είναι κάτι το οποίο θα βγάλουμε στον αέρα, έχουμε καθυστερήσεις, απλώς θέλω να πω ότι υπάρχει μία, δε θέλω να πω ευθύνη, μια συνολική προσπάθεια που πρέπει να συνεχιστεί. το κυριότερο σ' αυτή την προσπάθεια από τη δική μου πλευρά, από την ΕΡΓΟΣΕ, εγώ θα επαναλάβω αυτά που ακούσαμε εδώ πέρα, Τεχνική Βοήθεια. Θέλουμε να επιταχύνουμε τις διαδικασίες ώστε όταν έχουμε την ανάγκη για Τεχνική Βοήθεια να μην την παίρνουμε μετά από 6 μήνες, να βρούμε έναν τρόπο να την παίρνουμε γρήγορα.

Έχουμε ανάγκη όντως για Τεχνική Βοήθεια, θα τη ζητήσουμε, Ζωή θα συζητήσουμε γι' αυτό άμεσα. Η Τεχνική Βοήθεια είναι κάτι που πρέπει να συζητήσουμε μαζί. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε. Εμείς, για να γνωρίζετε και μέσα στην Υπηρεσία έχουμε ένα σύστημα με το οποίο παρακολουθούμε και τους χρόνους ανταπόκρισης της Υπηρεσίας σε όλα τα επίπεδα, δηλαδή από τη στιγμή που υποβάλλεται ένα Τεχνικό Δελτίο μέχρι την ένταξη, οπότε νομίζω και βάσει στοιχείων φαίνεται ότι η ανταπόκριση η δική μας είναι άμεση. Αν υπάρχει κάποιο άλλο πρόβλημα, θα πρέπει λίγο να το εντοπίσουμε γιατί είναι κρίμα να υπάρχουν οι πόροι και να μην είναι ο χρόνος.

Ε. ΜΕΓΑΓΙΑΝΝΗΣ: Γεια σας κι από μένα, είμαι από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας. Αναπληρώνω το Διοικητή της Υπηρεσίας τον κ. Λιτζεράκο ο οποίος δε μπόρεσε να παρευρεθεί σήμερα. .

Ήθελα περισσότερο να σταθώ σ' έναν άξονα που κι εσείς τον αναπτύξατε, υπάρχει μια υστέρηση και περισσότερο δε θα ήθελα να δικαιολογήσω την υστέρηση, αλλά ήθελα να εξηγήσω μερικά πράγματα και να ενημερώσω σε κάποια θέματα τα οποία ήδη έχουν ωριμάσει και στο τελευταίο διάστημα και ενδεχομένως δεν έχουν ενταχθεί και στην ενημέρωσή σας.

Η Υπηρεσία είχε υποβάλλει ένα πρόγραμμα, πολύ συνοπτικά θα το αναφέρω αυτό, το οποίο περιείχε την Αεροναυτιλία, η οποία έχει προχωρήσει κάποια κομμάτια και το υπόλοιπο κομμάτι το οποίο σχετιζόταν με τα έργα της Αεροναυτιλίας και των υποδομών της Αεροναυτιλίας.

Οι μελέτες οι οποίες είχαν αναληφθεί από την Υπηρεσία μας και εδώ υπάρχει ιδιαιτερότητα, οι μελέτες οι οποίες θα ωριμάσουν από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, να περάσουν στο Υπουργείο στη Διεύθυνση Υποδομών Αεροδρομίων κι από εκεί να συμπληρωθούν, να ολοκληρωθούν και να υποβληθούν για ένταξη.

Σαν Υπηρεσία είχαμε ένα στρατηγικό στόχο, να τελειώσουμε το πρώτο κομμάτι που μας αφορούσε και θα έπρεπε όλες οι μελέτες οι οποίες είχαν φτάσει σ' ένα επίπεδο ή θα έπρεπε να φτάσουν σ' ένα επίπεδο προωθημένης προμελέτης ή οριστικής μελέτης, να ολοκληρωθεί αυτός ο κύκλος και να περάσει στο Υπουργείο ώστε και το Υπουργείο να πιάσει δουλειά σ' αυτό το κομμάτι και με τη σειρά του να προσπαθήσει να εντάξει τα έργα.

Αυτό νομίζω έχει επιτευχθεί για το σύνολο των έργων μέχρι σήμερα, τον τελευταίο μήνα, το Μάιο έχει υποβληθεί και η Πάρος, πέρα απ' όλα τ' άλλα τα έργα, θα ήθελα πολύ συνοπτικά να τ' αναφέρω, που ξεκινήσαμε να διαβιβάζουμε τις μελέτες μας από το '16 με τη Σύρο, το '17, το '18, το υπόλοιπο κομμάτι της Σύρου, το '18 για τη Χίο και το '18 επίσης για τη Νάξο.

Ήδη, όπως σας είπα, υποβλήθηκε και η Πάρος και αυτή τη στιγμή ως Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας αντιλαμβανόμαστε το δεύτερο κομμάτι που υπήρχε και αφορούσε καθαρά τις υποδομές της Αεροναυτιλίας,

μελέτες που ήδη έχουν προχωρήσει από μας, ήταν σα δεύτερη προτεραιότητα διότι όπως είπα, η πρώτη προτεραιότητα, έπρεπε να φύγουν οι πρώτες μελέτες προς το Υπουργείο, αυτές οι μελέτες βρίσκονται σ' εξέλιξη αυτή τη στιγμή, ήδη ήθελα ν' αναφέρω κάτι σχετικά με τις εγκαταστάσεις Αεροναυτιλίας στο Υψάριο Θάσου όπου αυτό το κομμάτι, υποβάλλαμε τεχνικό δελτίο στις 10 του μηνός και υπολογίζουμε για ένα αντίστοιχο, εγκαταστάσεις Αεροναυτιλίας στη Μήλο, μέχρι τέλος του μήνα, να υποβάλλουμε Τεχνικό Δελτίο.

Όλα τα υπόλοιπα κομμάτια αυτά, θα υποβληθούν, θεωρούμε σαν πακέτο, θα ομαδοποιηθούν δηλαδή κάποιες μελέτες, θα είναι στο επίπεδο της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας, εκεί όπως ανέφερε και ο προλαλήσας, ο Διευθύνων Σύμβουλος του ΟΣΕ, έτσι κι εμείς έχουμε το πρόβλημά μας και θα ψάξουμε να βρούμε τον τρόπο να έχουμε την Τεχνική Βοήθεια διότι μέχρι τώρα δεν είχαμε αξιοποιήσει αυτό το κομμάτι.

Κι εδώ θέλω ν' αναφέρω ότι υπάρχει κι ένα αντικείμενο το οποίο είναι μικρό σα μελέτες, αλλά είναι απολύτως εξειδικευμένο και θα πρέπει να δούμε πώς η Τεχνική Βοήθεια αυτή θα μπορέσει να μας βοηθήσει να επιταχύνουμε λίγο τους χρόνους μας.

Το τελευταίο που ήθελα να πω, είναι ότι όλος αυτός ο σχεδιασμός που κάνουμε, και όλο αυτό το έργο που έγινε για να προωθηθούν οι μελέτες ή να ετοιμαστούμε εμείς για τα έργα Αεροναυτιλίας, γίνονται σ' ένα δύσκολο περιβάλλον διότι έχουμε συμπέσει με τις αλλαγές στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, ο διαχωρισμός αντικειμένου, authority, κατασκευαστικό κομμάτι, εποπτεία, παρακολούθηση.

Εμείς προσπαθούμε και μέχρι τώρα έχουμε ανταποκριθεί στο πρώτο κομμάτι. Ελπίζουμε ότι θ' ανταποκριθούμε και στο δεύτερο κομμάτι, κυρίως όταν θα βρούμε τον τρόπο να έχουμε την τεχνική υποστήριξη όχι τόσο να μας γίνουν οι μελέτες, γιατί αυτό είναι εξειδικευμένο κομμάτι και θα γίνει από μας, αλλά να υποστηριχθούμε σε κάποια δευτερεύοντα, στα τεύχη και σε όλα αυτά.

Ήθελα να κάνω κι ένα μικρό σχόλιο για το στρατηγικό σχεδιασμό. Είμαι ευτυχής που μ' αυτά που άκουσα σήμερα, ότι τέθηκε επιτέλους μια βάση για έναν 20ετή προγραμματισμό επειδή συμμετείχα και

προσπάθησα να δώσουμε όλα τα κενά που υπήρχαν ώστε να κουμπωθεί αυτό που λέμε δίκτυο αερομεταφορών. Και πλέον, και τα έργα που ανήκουν στο Πρόγραμμα 2014-2020 αλλά και ό,τι άλλο μπήκε στο στρατηγικό σχεδιασμό, εάν ολοκληρωθούν θα έχουμε ένα πλαίσιο με μεταφορές ολοκληρωμένες, δεμένες, λαμβάνοντας υπ' όψιν και το σύνολο των αεροδρομίων που υπάρχουν σε όλο το νησιωτικό και το χερσαίο ελλαδικό χώρο.

Αυτά ήθελα, ευχαριστώ πολύ και για τις περαιτέρω συζητήσεις όπως και με την Τεχνική Βοήθεια, πιστεύω θα έχουμε μια ιδιαίτερη συνάντηση, διότι αν πετύχει αυτό θα πετύχουμε λίγο καλύτερους χρόνους. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σας ευχαριστούμε. Να σας επισημάνω μόνο, ότι και στη μεγάλη προσπάθεια που κάνετε, ότι το πρόγραμμα έχει ενεργοποίηση και είναι συνεχώς ανοιχτή η πρόσκληση Τεχνικής Βοήθειας προς τους δικαιούχους και του Τομέα Μεταφορών, στην οποία μπορείτε να υποβάλλετε και να αιτηθείτε χρηματοδότηση της Τεχνικής Βοήθειας το οποίο απ' ό,τι αντιλαμβάνομαι και απ' ό,τι μου λένε και οι συνάδελφοι, δεν το έχετε κάνει.

Ε. ΜΕΓΑΓΙΑΝΝΗΣ: Να εντοπίσω λίγο για να γίνει κατανοητό: Εδώ μιλάμε για μια μικρή ομάδα ατόμων, οι οποίοι το κομμάτι αυτό που σας περιέγραψα, είναι ένα μικρό μέρος του έργου στο οποίο πρέπει ν' ανταποκριθείς σ' αυτή τη φάση, με την παραχώρηση των 14 αεροδρομίων. Δηλαδή και για να ενταχθούμε, μάλλον να λάβουμε την Τεχνική Βοήθεια, χρειάζεται πάλι από μεριάς μας κάποια εργασία, αυτό θέλω να πω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το αντιλαμβάνομαι, αλλά επειδή κατάλαβα από την τοποθέτησή σας ότι το πρόβλημα ήταν το κομμάτι των πόρων, σας λέω ότι υπάρχουν διαθέσιμοι πόροι. Αν η βοήθεια που χρειαζόμαστε είναι η βοήθεια εσωτερικά για την υποστήριξη του φορέα, να υποβάλλει Τεχνικό Δελτίο στην πρόσκληση, τότε θα πρέπει να το δούμε και ίσως και σε συνεργασία και με τη ΜΟΔ. Απλώς πρέπει να εντοπίσουμε λίγο πολύ συγκεκριμένα το πρόβλημα για να προχωράμε.

Άρα το πρόβλημά σας είναι ότι δεν υπάρχει το στελεχιακό δυναμικό για να υποβάλλετε το Τεχνικό Δελτίο να αιτηθεί Τεχνικής Βοήθειας.

Ε. ΜΕΓΑΓΙΑΝΝΗΣ: Ένα είναι αυτό που ήδη το έχουμε προχωρήσει και όπως σας είπαμε την έχουμε υποβάλλει στις 10 του μήνα και υπολογίζουμε μέχρι τέλος του μήνα το αντίστοιχο της Μήλου ας πούμε. Πραγματικά, επειδή έχουμε και μια καλή συνεργασία με την επιτελική δομή, θα θέλαμε κι από εκεί κάποια βοήθεια ώστε να μπορέσουμε έστω την Τεχνική Βοήθεια να την έχουμε στο πλευρό μας. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ωραία, οι συνάδελφοι νομίζω ότι έχουν εντοπίσει λίγο πού είναι το πρόβλημα οπότε μπορούμε στη συνέχεια να βοηθήσουμε ή να δρομολογήσουμε κάποια πράγματα. Συνεχίζουμε το τραπέζι, ελάτε Δήμαρχε.

Γ. ΜΑΡΙΝΑΚΗΣ: Καλημέρα και από εμένα, ο Γιώργος Μαρινάκης είμαι Πρόεδρος της ΕΔΕΥΑ και Δήμαρχος Ρεθύμνου. Κατ' αρχήν να σας ευχαριστήσουμε κα Πρόεδρε για την σημερινή παρουσία, ήταν εξαιρετικά νομίζω τα όσα ακούστηκαν αλλά νομίζω ότι θα ξαναπούμε του χρόνου και του χρόνου τα ίδια, εάν δεν δούμε πραγματικά το πρόβλημα αυτό που λέμε ωρίμανση που είναι συναρτημένο σαν πρόβλημα αφ' ενός μεν με την υποστελέχωση των Δήμων και των Περιφερειών. Δεν έχουμε το προσωπικό για να ωριμάζουμε μελέτες και δεν μπορούμε να πέφτουμε στο μεγάλο ωκεανό των δημοπρασιών των μελετών, εάν δεν κάνουμε το αυτονόητο.

Ήρθε η ώρα να επανακοστολογήσουμε και τις αμοιβές των μελετητών και των δημοπρατούμενων έργων. Γιατί είναι τεράστιες οι εκπτώσεις που δίνονται, έχουμε πλέον δείγματα γραφής ποια πρέπει να είναι τα πραγματικά κόστη και δεν αντιλαμβάνομαι γιατί πρέπει να δεσμεύω εγώ από τον προϋπολογισμό μου τεράστια ποσά, τα οποία τελικά δεν θα χρησιμοποιήσω αλλά και τα οποία τελικά τα νεκρώνω με τον τρόπο αυτό, αφού ξέρουμε ότι πλέον δεν μπορεί να κάνει κανείς καμία ανάθεση αν δεν έχει τα χρήματα και ούτε μπορεί να λέει ότι θα βάλω του χρόνου και του χρόνου, γιατί πάλι υπάρχει μια υπερδέσμευση του επόμενου Τεχνικού Προγράμματος.

Είναι η ώρα αυτό να το δούμε όλοι μας γιατί όλοι κάνουμε πως δεν ξέρουμε ποιο είναι το θέμα. Υπερδιογκωμένες οι αμοιβές των μελετητών.

Δεύτερον, τα έργα είναι υπερκοστολογημένα πρέπει αυτό το πράγμα να τελειώσει και να πάμε πάλι σε ένα άλλο επίσης πρωτογενές ζήτημα που είναι ποιες είναι τελικά οι ανάδοχες εταιρείες. Έχουν καμία αξιοπιστία; Υπάρχει κανείς έλεγχος; Υπάρχει κάποιος περιορισμός της

ασυδοσίας να θεωρεί ο καθένας τον εαυτό του ότι μπορεί να είναι ανάδοχος εν δυνάμει σε ένα έργο;

Αυτά τα θέματα γιατί πάμε με την αρχή τάχα της οικονομίας και παίρνουμε την μικρότερη, το λιγότερο κόστος και δεν έχουμε καμία άλλη παράμετρο αλγοριθμική που έχει να κάνει με τη διαθεσιμότητα αυτού που λέει ότι είναι ανάδοχος σε μηχανήματα, σε προσωπικό, σε διάρκεια, σε χρόνο σε πόσα άλλα έργα έχει παράλληλα να εκτελέσει και όλα αυτά.

Αυτά πρέπει να τα δούμε αγαπητή κα Πρόεδρε γιατί τελικά βλέπουμε ότι με τον τρόπο που συνεχίζουμε εξολοθρεύουμε κυριολεκτικά τις πραγματικές εργοληπτικές εταιρείες και μιλώ για τις εταιρείες που απασχολούμαστε εμείς οι Δήμοι, δεν μιλάμε για τις τεράστιες εταιρείες που παίρνουν τα μεγάλα έργα των δεκάδων και εκατοντάδων εκατομμυρίων. Μιλάμε όμως για εκείνα τα έργα που χρησιμοποιούμε οι ΔΕΥΑ και οι Δήμοι για να κάνουμε τη δουλειά μας.

Εξολοθρεύονται οι καλές εργοληπτικές εταιρείες ευνοούμε εκείνες που έρχονται με ασύδοτες εκπτώσεις του 60 και του 55% να κάνουν έργα τα οποία τελικά δεν τα κάνουν σωστά, δεν μπορούμε να τους ελέγξουμε γιατί πάλι ξαναγυρνάμε στο θέμα της υποστελέχωσης των υπηρεσιών μας.

Νομίζω ότι πρέπει να το δούμε με απόλυτο ρεαλισμό όπως και το 4412 που ναι, έχετε δίκιο σε αυτό δημιούργησε ένα καθεστώς διαύγειας και διαφάνειας στις δημόσιες συμβάσεις, έχει όμως δείξει θα έλεγα υπέρμετρη συνδικαλιστική προστασία σε μια ομάδα επιστημόνων, μη δίνοντας μάλιστα τη δυνατότητα σε ένα Δήμαρχο να μπορεί να κάνει ακόμη και μια ανάθεση για ένα υποέργο ενός σημαντικού έργου που χρειάζεται να ωριμάσει.

Νομίζω θέλει γενναιότητα ο 4412 έχει και θετικά, τα βλέπουμε τα αναγνωρίζουμε, έχει όμως και προβλήματα. Εμείς, οι Δήμοι και οι ΔΕΥΑ θέλουμε και την μελέτη των 20 και 30.000 και να μην έχουμε το ίδιο πρόβλημα με αυτήν που είναι των 2 εκατομμυρίων γιατί τελικά εκεί καταντούμε ή αυτό το σύστημα το ατυχές και αποτυχημένο των κληρώσεων, που δεν κάνει τίποτε αυτό. Το μόνο που κάνει είναι να δημιουργεί εσωτερικά κωλόκουρα.

Αυτό δηλαδή που κατήργησε ο 4412 στις συμβάσεις το δημιουργούμε από την πίσω πόρτα στις μικρές αναθέσεις των λεγόμενων

κληρώσεων. Αυτά είναι πράγματα που νομίζω όλοι μας εδώ που είμαστε τα καταλαβαίνουμε και τα ξέρουμε.

Όπως επίσης η ωρίμανση προϋποθέτει και οι ελεγκτικές Αρχές να έχουν το προσωπικό να μπορούν να κάνουν γρήγορο έλεγχο και να αδειοδοτούν τα έργα μας. Δεν είναι τυχαία η υστέρηση εκεί που θέλουν περίπλοκες μελέτες και εξειδικευμένες αδειοδοτήσεις. Εκεί έχουμε το πρόβλημα.

Εμείς πάντως σαν ΔΕΥΑ έχουμε την ικανοποίηση και ευχαριστούμε πολύ το ΥΜΕΠΕΡΑΑ. Κάναμε καταπληκτική συνεργασία, δεν είναι τυχαίο ότι στον Άξονα αυτό πάμε πάρα πολύ καλά. Όπως επίσης και συμπληρωματικά για να το ακούσει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επειδή η Ελλάδα δεν είναι μόνο οι οικισμοί Γ τάξης αλλά έχουμε και τα μεγάλα θέματα στους μικρούς οικισμούς κάτω από τη Γ τάξη, εκεί με το πρόγραμμα ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ που ελπίζω να συνεχιστεί, γιατί είναι τελικά μια έξυπνη μέθοδος να μπουν χρήματα από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα και στην ενδοχώρα, καταφέρνουμε να λύνουμε θέματα και σε οικισμούς που αργότερα θα τους βρούμε κι αυτούς μπροστά μας γιατί και εκεί υπάρχουν θέματα που πρέπει να διαχειριστούμε σε επίπεδο των υγρών αποβλήτων.

Σαν ΔΕΥΑ εκείνο που θα ήθελα κα Πρόεδρε είναι να ξαναδούμε το θέμα της ψηφιοποίησης των δικτύων, το οποίο συνδέεται και με την εξοικονόμηση ενέργειας και με την εξοικονόμηση των φυσικών πόρων των νερών, είναι πραγματικά τα δίκτυά μας αχαρτογράφητα και έχουν πολύ μεγάλες διαρροές έξω από τα ευρωπαϊκά δεδομένα.

Γι' αυτό πρέπει αυτό να το ξαναδούμε, να το προκηρύξουμε αυτό επιτέλους, να το χρηματοδοτήσουμε γιατί θα έχουμε πολλαπλές και περιβαλλοντικές αλλά και οικονομικές ωφέλειες από την επίτευξη αυτού του έργου. Αυτά και σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε, ένα σχόλιο μόνο στην τελευταία παρατήρησή σας σχετικά με την πρόσκληση για την ψηφιοποίηση των δικτύων. Γνωρίζετε ότι έτσι όπως είχε αρχικά σχεδιαστεί η πρόσκληση, δημιουργούσε ουσιαστικά αποκεντρωμένες χαρτογραφήσεις και αποκεντρωμένα συστήματα για την κάθε ΔΕΥΑ πράγμα το οποίο νομίζω ότι θα πολλαπλασίαζε το αποτέλεσμα και σίγουρα δεν θα αποτελούσε διάυλο επικοινωνίας μεταξύ των ΔΕΥΑ.

Να είμαστε ειλικρινείς, δεν τέθηκε πρώτη προτεραιότητα ο επανασχεδιασμός της πρόσκλησης ο οποίος θα είναι σε μία λογική κεντρική, δηλαδή μιας βάσης η οποία τώρα δεν έχουμε εκπρόσωπο της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων που θα δώσει τις προδιαγραφές και πάνω σε αυτές τις προδιαγραφές χαρτογράφησης και αποτύπωσης θα πατήσουν τα επιμέρους συστήματα.

Νομίζω ότι μόλις τελειώσουμε από τα πολύ πιεστικά, θα είναι κάτι το οποίο θα το ξαναδούμε γιατί την σκοπιμότητα της συγκεκριμένης δράσης την έχουμε αναγνωρίσει και την έχουμε συζητήσει και μαζί. Συνεχίζω, παρακαλώ συνάδελφοι.

Λ. ΑΘΑΝΑΣΑΚΗΣ: Είμαι από τη ΜΟΔ να παρουσιάσω μερικές δράσεις που έχουμε κάνει στο πλαίσιο υποστήριξης δικαιούχων που νομίζω ότι και ενδιαφέρουν και είναι πολύ συναφείς με αυτά που συζητήσαμε σήμερα.

Το ένα έχει να κάνει με τα αστικά απορρίμματα. Υπάρχουν οι προβλέψεις του κοινοτικού και εθνικού Δικαίου για χωριστή συλλογή ανάκτησης ανακυκλώσιμων και βιοαποβλήτων και έχουμε αναπτύξει δυο εγχειρίδια σαν οριζόντια υποστήριξη δικαιούχων. Το ένα έχει ολοκληρωθεί και μοιράστηκε πέρσι, είναι η μεθοδολογία ανάπτυξης πράσινων σημείων και το άλλο που αφορά δημοτικά συστήματα διαχείρισης βιοαποβλήτων είναι σε φάση ολοκλήρωσης και καλώς εχόντων των πραγμάτων θα διανεμηθεί το επόμενο διάστημα.

Για τα πράσινα σημεία ο στόχος είναι να βοηθήσει τους φορείς στον σχεδιασμό τους ΟΤΑ κυρίως γι' αυτούς μιλάμε και τους ΦΟΔΣΑ, στον σχεδιασμό, ωρίμανση, υλοποίηση πράσινων σημείων δίνοντας στοιχεία για αδειοδότηση, συλλεγόμενα ρεύματα ό,τι έχει να κάνει με ευαισθητοποίηση των πολιτών που είναι κρίσιμος παράγοντας, κόστος επένδυσης και λειτουργίες και αναμενόμενα έσοδα.

Επίσης θέλω να δείξω το γεγονός ότι μπορεί με απλούς τρόπους και ίσως και εκτός συγχρηματοδοτούμενων να υλοποιηθούν τέτοια έργα με ένα σταδιακό τρόπο και με συνέργεια με άλλα υφιστάμενα ή σχεδιαζόμενα δίκτυα συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών.

Σε ό,τι αφορά τη διαχείριση βιοαποβλήτων όπως σας είπα είναι σε φάση ολοκλήρωσης, θέλουμε να αποτελέσει ένα πρακτικό εργαλείο για

Δήμους κύρια μικρομεσαίου μεγέθους για σχεδιασμό και ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης βιοαποβλήτων με βάση το τωρινό θεσμικό πλαίσιο που έχει στόχους. Προβλέπει μίνιμουμ 3% για οικιακή κομποστοποίηση και μίνιμουμ 40% για χωριστή συλλογή, εξειδικεύονται οι στόχοι αυτοί ανά ΠΕΣΔΑ.

Και πάλι είναι σε μια απλή και κωδικοποιημένη μορφή και μεθοδολογία που αφορά και τον τεχνικό σχεδιασμό και τα διάφορα κοστολογικά και άλλα στοιχεία.

Να σας κάνω μια πολύ σύντομη παρουσίαση για ένα θέμα που δεν είναι επιλέξιμο πια, αλλά που έχει ενδιαφέρον και σε ό,τι αφορά τη δημοσιονομική πλευρά του, υπάρχουν πρόστιμα που επιβάλλονται και σε ό,τι αφορά την περιβαλλοντική πλευρά του.

Έχει γίνει πολύ δουλειά από ομάδες της ΜΟΔ για αποκατάσταση ΧΑΔΑ, είναι στην τελική φάση πλέον το πράγμα, έχουν μείνει πια 32 με βάση την τελευταία απογραφή και έκθεση του Φεβρουαρίου του 2019.

Να λάβουμε υπόψη μας ότι το '12 ήταν 396 περίπου 400 άρα έχει μείνει το 8%. Αντίστοιχη μεγάλη μείωση υπάρχει στην εξαμηνιαία καταβαλλόμενη χρηματική ποινή από το Ελληνικό Δημόσιο, παρέχεται υποστήριξη και στο Γενικό Γραμματέα Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών.

Συμμετείχαμε στη διαμόρφωση της αντίστοιχης πρόσκλησης του ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ μιας και δεν είναι πια επιλέξιμο στο ΕΣΠΑ 2014-2020 για την αποκατάσταση όσων ΧΑΔΑ δεν είχαν χρηματοδότηση και βέβαια υποστηρίζουμε όπως και σε άλλες περιπτώσεις δικαιούχους για υποβολή προτάσεων χρηματοδότησης την Τεχνική Γραμματεία του προγράμματος ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ την αξιολόγηση.

Από τους 18 ΧΑΔΑ που προβλέπονταν για το ΦΙΛΟΔΗΜΟ έχουν υποβληθεί αιτήσεις χρηματοδότησης για 14, έχουν αξιολογηθεί και ενταχθεί οι 6. Άρα είναι σε ένα αρκετά προχωρημένο στάδιο.

Να σας κάνω μια πολύ σύντομη παρουσίαση για τα θέματα που ανέφερε η κα Γενική, η κα Μπαριτάκη νωρίτερα για φυσικό περιβάλλον, βιοποικιλότητα. Αυτή τη στιγμή σε ό,τι αφορά την αρμόδια Διεύθυνση του

ΥΠΕΝ υπάρχει σε εξέλιξη εξειδίκευση δράσεων, ωρίμανση, υποβολή αιτήσεων και υποστήριξη δημοπράτησης για πέντε έργα συνολικού προϋπολογισμού περίπου 30 εκατομμυρίων (28,8).

Παράλληλα υποστηρίχθηκε η συγκεκριμένη Διεύθυνση στη διαμόρφωση του νόμου για τους φορείς στην παραγωγή χαρτών για το σχετικό ΦΕΚ και στην στελέχωση των μελών των Διοικητικών Συμβουλίων τους. Υποστηρίχθηκαν πέρσι 28 υφιστάμενοι φορείς με αρκετά ολοκληρωμένο τρόπο με σεμινάρια για τα στελέχη τους, με βοήθεια στην υποβολή αιτήσεων χρηματοδότησης στην πρόσκληση του ΥΜΕΠΕΡΑΑ και με υποστήριξη της Διαχειριστικής Αρχής όπως ζητήθηκε στην αξιολόγηση των αιτήσεων χρηματοδότησης.

Παράλληλα έγινε ένας σχεδιασμός χρηματοδότησης για τους 8 νεοσύστατους φορείς. Να προσθέσω ότι ήδη έχει εκδοθεί ένα άλλο εγχειρίδιο για θέματα από τη ΜΟΔ για θέματα ύδρευσης μέσω αφαλάτωσης και συνοδών έργων. Αφορά κυρίως μικρά νησιά, μιλάει γενικά για την χρήση αφαλάτωσης με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και βάζει το πλαίσιο μελετών, αδειοδοτήσεων, σχεδιασμού και οργάνωσης έργων, προφανώς θέματα κόστους παραγωγής του νερού και ποιότητας νερού και τρόπους χρηματοδότησης των έργων αφαλάτωσης.

Και τελευταία να πω μόνο ότι σε ό,τι αφορά το θέμα του νόμου δημοσίων συμβάσεων και την εφαρμογή του από σχετικά μικρούς και αδύναμους φορείς, έχει γίνει αρκετή δουλειά γι' αυτό στους φορείς που υποστηρίζουμε. Υπάρχουν υποδείγματα διακήρυξης του συνοπτικού διαγωνισμού για συμβάσεις όλων των κατηγοριών γενικών υπηρεσιών έργων και προμηθειών.

Στα θέματα των έργων αναφέρθηκε ο κ. Μαρινάκης να μην επαναλαμβάνω. Υπάρχει οδηγός για ανάθεση μελετών από Δήμους για προϋπολογισμούς έως 60.000 ευρώ και αντίστοιχος οδηγός για ανάθεση master plan ύδρευσης με συνοπτικό διαγωνισμό. Σας ευχαριστώ.

Κ. ΡΟΚΙΔΗΣ: Γεια σας και από εμένα, εκπροσωπώ την Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων. Ξεκινώ επιβεβαιώνοντας ό,τι είπε η κα Παπασιώπη ότι η σχέση και η συνεργασία του ΥΜΕΠΕΡΑΑ με την Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων είναι πάρα πολύ στενή, σχεδόν σε εβδομαδιαία βάση διότι τα

ζητήματα που χειρίζεται η κα Παπασιώπη και οι υποδομές που πρέπει να γίνουν δυστυχώς απασχολούν θέμα οικονομικής δραστηριότητας και άρα εμπλέκονται ζητήματα κρατικών ενισχύσεων.

Οπότε πρέπει να μπορέσουμε να τα υλοποιήσουμε ό,τι θέλουμε να κάνουμε χωρίς αργότερα να έχουμε ζητήματα ελέγχου που θα μας αναδεικνύουν θέματα κρατικών ενισχύσεων τα οποία δεν είμαστε απαλλαγμένοι, ή δεν είμαστε συμβατοί με το πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων.

Ο κύριος λόγος που παίρνω τον λόγο είναι γιατί στην ετήσια έκθεση, στη σελ. 152 ...

(Διαλογικές συζητήσεις)

Κ. ΡΟΚΙΔΗΣ: Εφόσον έχει λυθεί το θέμα, να δώσω τότε μια εξήγηση που πρέπει να ακούσει η Επιτροπή Παρακολούθησης. Στη σελ. 152 αναφέρεται ότι έχουμε μια καθυστέρηση για μια εναλλακτική αντιμετώπιση των θεμάτων των πράσινων σημείων. Αυτή η εναλλακτική αντιμετώπιση είναι ότι ενώ τα πηγαίνουμε να τα υλοποιήσουμε με το θεσμικό πλαίσιο του πακέτου ΥΓΟΣ (Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος) και επειδή αντιμετωπίζουμε κάποια προβλήματα έχουμε στο μυαλό μας μια εναλλακτική υλοποίηση μέσω του άρθρου 56 του γενικού απαλλακτικού κανονισμού.

Επειδή όμως αυτό είναι ένα ζήτημα που δεν έχουμε την άνεση εμείς σαν Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων να το υποστηρίξουμε και να πούμε ξεκάθαρα ότι μπορούμε να τα υλοποιήσουμε ως τέτοια, μέσω της Υπηρεσίας της ΚΕΜΚΕ ο συνάδελφος είναι δίπλα μου έχουμε κάνει την ερώτηση στην Επιτροπή, προκειμένου να είμαστε σίγουροι όταν δώσουμε την Οδηγία ότι ναι μπορούμε να πάμε με το άρθρο 56 αργότερα, οποιοσδήποτε ελεγκτικός αρμόδιος μηχανισμός να μην μπορεί να μας δημιουργήσει κάποιο πρόβλημα γιατί θα έχουμε το πράσινο φως από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το ερώτημα έχει γίνει από τις 14 Μαρτίου. Αυτή τη στιγμή έχουμε ολοκληρώσει περίπου τρεις μήνες και απάντηση μέσω της ειδικής πλατφόρμας που γι' αυτό τον λόγο έχει γίνει από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού της πλατφόρμας wiki για όποιους είναι εξοικειωμένοι που ο λόγος είναι να απαντάει γρήγορα η Επιτροπή, όχι μόνο μέσα από μια διαδικασία κοινοποίησης που αργεί, πραγματικά έχει καθυστερήσει.

Έχουμε κάνει μια ενημέρωση προς αυτό και πήραμε την απάντηση από την ίδια την Επιτροπή μέσω της ΚΕΜΚΕ που με ενημέρωσε ο συνάδελφος ότι αποδέχονται ότι έχουν καθυστερήσει πράγματι και ότι την ερχόμενη εβδομάδα αυτή που θα μπει, θα έχουμε την απάντηση που θέλουμε προκειμένου να προχωρήσουμε στα θέματα περί πράσινων σημείων και την υλοποίηση μέσω του άρθρου 56 με ό,τι αυτό σημαίνει. Τα υπόλοιπα έχουν λυθεί, ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτή είναι μία μεγάλη συζήτηση που μας έχει ταλαιπωρήσει πάρα πολλούς μήνες, οπότε μένω στο θετικό ότι την επόμενη εβδομάδα αναμένουμε μια απάντηση. Είναι πάρα πολύ σημαντικό γιατί υπάρχουν stand by πάρα πολλές προτάσεις, υπάρχει επίσης stand by μια καινούργια πρόσκληση για το κομμάτι των πράσινων που αφορά Αττική και Πελοπόννησο οπότε θα ξεμπλοκάρει πολύ και ουσιαστικά θα αρχίσει η ενεργοποίηση του κωδικού παρέμβασης 17 των soft υποδομών που έχουν μείνει πάρα πολύ πίσω στο κομμάτι των απορριμμάτων.

Θα τελειώσω στο τραπέζι, δεν ξέρω αν οι αγαπητοί και καλοί μου συνάδελφοι αν έχουν κάτι; Όχι; Ούτε ένα σχόλιο;

N. ΜΑΜΑΛΟΥΓΚΑΣ: Εγώ απλώς θέλω να πω μόνο γι' αυτό το θέμα που συνεχώς το λένε για το 4412. Το πρόβλημα με το 4412 και την καθυστέρηση και τις τροποποιήσεις δεν ήταν προφανώς το θέμα όταν έχουμε χαμηλότερη τιμή γι' αυτό και βγήκαν όλες οι προκηρύξεις με χαμηλότερη τιμή.

Το πρόβλημα σε εμάς και στο περιβάλλον ήταν μόνο για τα έργα των βιολογικών που ήταν μελέτη – κατασκευή. Μελέτη – κατασκευή δεν μπορούσε να βγει μπροστά κανένας Δήμαρχος, κανένας. Οι πρώτοι που βγήκαν και οι πρώτοι που δεν επιφυλάσσονταν για να βγουν, είναι μετά που η ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων από τον Ιούλιο του '18 και μετά έβγαλε τα πρότυπα τεύχη. Για τη χαμηλότερη τιμή προφανώς και έβγαιναν δημοπρατήσεις, αλλά για τη μελέτη – κατασκευή δεν είχε βγει καμία.

Έγκριση της Ετήσιας Έκθεσης από τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σας ευχαριστούμε πολύ τα μέλη της Επιτροπής πρέπει να εγκρίνουμε την ετήσια έκθεση υλοποίησης για το έτος 2018. Τίθεται προς

έγκριση, εγκρίνεται ομόφωνα από τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης η ετήσια έκθεση υλοποίησης για το έτος 2018.

Θα κλείσουμε αυτή την ενότητα που είναι ενότητα υλοποίησης από θεματικό επίδοσης μέσα από μια παρουσίαση που θα μας κάνει ο εκπρόσωπος της ΕΥΣΣΑ για τη διαδικασία κατανομής του αποθεματικού επίδοσης.

I. ΔΗΜΗΤΡΕΛΟΣ: Είμαι ο εκπρόσωπος της ΕΥΣΣΑ θα είμαι εξαιρετικά σύντομος. Να ενημερώσω απλά τα μέλη της Επιτροπής για τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί μετά την υποβολή των ετήσιων εκθέσεων σε σχέση με την κατανομή του αποθεματικού επίδοσης και με βάση το κανονιστικό πλαίσιο και τις προβλέψεις που υπάρχουν σε αντίστοιχα άρθρα για την αξιολόγησή του.

Εννοείται ότι είναι γνωστό ότι έως 30 Ιουνίου του 2019 οι Διαχειριστικές Αρχές θα υποβάλλουν την ετήσια έκθεση υλοποίησης των προγραμμάτων, έως το τέλος Αυγούστου του 2019 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εκδώσει μια απόφαση μέσω εκτελεστικής πράξης για να προσδιορίσει για κάθε Ταμείο και κράτος – μέλος τα προγράμματα και τις προτεραιότητες, τους άξονες δηλαδή προτεραιότητας που έχουν πετύχει τα ορόσημά τους ορίζοντας την πληροφορία αυτή ανά Ταμείο και ανά κατηγορία Περιφερειών.

Αντίστοιχα από το τέλος του Αυγούστου του '19 και μετά μέχρι το τέλος Οκτωβρίου του 2019 εμείς ως ΕΥΑΣ σε συνεργασία με τις Διαχειριστικές Αρχές θα πρέπει να υποβληθεί από το κράτος – μέλος αίτηση για την ανακατανομή του αποθεματικού επίδοσης που συνδέεται με σχετική αναθεώρηση των προγραμμάτων.

Θα είμαστε δηλαδή σε μια συνεργασία όλοι μαζί για να προχωρήσουμε στην υποβολή της αναθεώρησης αυτής για να γίνει η ανακατανομή του αποθεματικού επίδοσης και η έγκριση αναθεώρησης των προγραμμάτων θα γίνει το αργότερο σε δυο μήνες μετά από σχετική αίτηση του κράτους – μέλους.

Να θυμίσουμε ότι η επίτευξη των αναλωσίμων και των ποσοτικών στόχων αξιολογείται χωριστά για κάθε Ταμείο για κάθε κατηγορία Περιφέρειας εντός της προτεραιότητας και λαμβάνονται φυσικά υπόψη οι δείκτες, τα ορόσημα -αναφέρθηκαν νωρίτερα και από τους συναδέλφους που

έκαναν τις παρουσιάσεις για το πρόγραμμα- και οι ποσοτικοί στόχοι τους καθώς και οι τιμές επίτευξης ανά Ταμείο και ανά κατηγορία Περιφέρειας.

Να πούμε ότι η ανακατανομή του αποθεματικού γίνεται μόνο μέσω της διαδικασίας αναθεώρησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων. Όταν υποβληθεί δηλαδή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή η αίτηση της τροποποίησης γίνονται παρατηρήσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εννοείται ότι θα πρέπει να υπάρξει συμμόρφωση με όλες τις απαιτήσεις περι θεματικής συγκέντρωσης και των ελάχιστων κατανομών των πόρων σε επίπεδο Ταμείο και μέσα σε δυο μήνες μετά την υποβολή, έρχεται η έγκριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Νομίζω ότι δεν χρειάζεται να κουράσω περισσότερο τα μέλη για κάτι άλλο σε σχέση με τη διαδικασία της κατανομής του αποθεματικού. Αν θέλετε κάτι, το συζητάμε. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σας ευχαριστούμε πολύ. Έχουμε διολισθήσει γύρω στα ¾ από το αρχικό πρόγραμμα αλλά είμαστε σχετικά καλά ακόμη. Προτείνω να συνεχίσουμε με την επόμενη ενότητα που αφορά την πρόοδο και τους στόχους υλοποίησης για το έτος 2019. Θα γίνει μια παρουσίαση από την κα Παπασιώπη για το τι έχουμε πετύχει και τι καταγράφει το πρόγραμμα μέχρι 31 Μαΐου του '19 και τους στόχους που έχουν τεθεί και θα τελειώσουμε αυτή την ενότητα και ίσως πρέπει να βγούμε για διάλειμμα μετά, με μια σύντομη ενημέρωση σχετικά με την στρατηγική της πληροφόρησης από την κα Δρίτσα.

ΠΡΟΟΔΟΣ / ΣΤΟΧΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΤΟΥΣ 2019

Παρουσίαση της προόδου έως τέλος Μαΐου 2019

και ενημέρωση σχετικά με τους ετήσιους στόχους του Επιτροπή

Z. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Ευχαριστώ. Επειδή φέτος το τεύχος που σας μοιράσαμε και η όλη μέχρι στιγμής παρουσίαση από μεριάς μας είχε σαν ημερομηνία αναφοράς το τέλος του προηγούμενου έτους του 2018 (31/12/2018) σκεφτήκαμε, αλλά είναι και υποχρέωσή μας να ενημερώσουμε τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης και για τους στόχους που έχουμε βάλει για το έτος 2019 και μια και είμαστε περίπου στη μέση της χρονιάς να πούμε και από αυτούς στόχους που έχουμε φτάσει μέχρι στιγμής, από αυτούς τους στόχους που έχουν τεθεί.

Σε ό,τι αφορά στις προσκλήσεις όπως ανέφερε ήδη και η κα Φωτονιάτα γι' αυτό το έτος έχουμε σαν στόχο να καλύψουμε σχεδόν το σύνολο της εξειδίκευσης που έχει γίνει, να έχουμε εκδώσει όλες τις απαιτούμενες προσκλήσεις έτσι ώστε το κομμάτι της ενεργοποίησης του προγράμματος που κλείνει με την έκδοση των προσκλήσεων να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του '19.

Ο στόχος μας είναι να βγουν στο σύνολο του προγράμματος να εκδοθούν άλλες 25 προσκλήσεις, δεν θα σας κουράσω διαβάζοντας τα νούμερα που βλέπετε από τη διαφάνεια, κάτω από το σύνολο του προγράμματος υπάρχει ανάλυση αυτών των μεγεθών ανά τομέα.

Η εκτιμώμενη συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που πρέπει να έχουν αυτές οι προσκλήσεις για να εξαντλήσουμε όλη μας την εξειδίκευση, είναι γύρω στο 1 δις δηλαδή θα προσκληθούν οι φορείς να υποβάλλουν προτάσεις για 25 προσκλήσεις συνολικού ύψους 1 δις και έτσι θα κλείσουμε τις προσκλήσεις σχεδόν στο σύνολο του προγράμματος, πολύ μικρό ποσοστό θα έχει μείνει.

Τι έχει συμβεί από αυτό μέχρι σήμερα; Έχουν εκδοθεί 7 προσκλήσεις, όλες από τον τομέα περιβάλλοντος με μια συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη 68,4 εκατομμύρια. Έχουμε δουλειά δηλαδή μπροστά μας ακόμη εδώ.

Για τις εντάξεις. Στην ερχόμενη χρονιά ο στόχος θα ήταν αν μπορούσαμε να προχωρήσουμε πάρα πολύ, τώρα μπαίνουμε στο κομμάτι αυτό που λέμε υλοποίηση πια των έργων, να καλύψουμε το μέγιστο δυνατό από εντάξεις να έχουμε κλείσει, υπάρχει ένας στόχος να ενταχθούν 280 νέα έργα στο πρόγραμμα με αυτό τον προϋπολογισμό του 1 δις περίπου.

Μέχρι στιγμής έχουμε κάνει εντάξεις για 27 νέα έργα, τα περισσότερα από τον τομέα περιβάλλοντος που έχουν μια δαπάνη προϋπολογισμού 170 εκατομμύρια. Αυτά που σας λέω τώρα σας τα έχουμε μοιράσει, είναι λίγο περίεργα και δυσνόητα, ιδίως αυτές τις δυο διαφάνειες που έχουμε για την εξέλιξη των νομικών δεσμεύσεων στον τομέα μεταφορών.

Τι είναι η απόπειρα; Θα το δουλέψουμε πιο πολύ και υποσχόμαστε στην επόμενη Επιτροπή να είμαστε πιο εύληπτοι. Τι προσπαθούμε να δείξουμε με όλα αυτά που βλέπετε εδώ μπροστά σας;

Προσπαθούμε και εμείς να δούμε πως εξελίσσεται αυτό που στην ουσία μας δίνει τη βεβαιότητα ότι έχουμε μπει στη φάση της υλοποίησης των έργων, δηλαδή πως εξελίσσονται οι νομικές δεσμεύσεις.

Έχουμε μπροστά μας τον τομέα μεταφορών. Τι λέει αυτή η διαφάνεια; Η πρώτη κολώνα μας λέει ότι έχουμε 32 ενταγμένες πράξεις μέχρι σήμερα με ένα προϋπολογισμό 2,9 δις και αυτές για να μας αποδώσουν το έργο τους έχουν κύρια υποέργα και όταν λέμε κύρια υποέργα εννοούμε τις συμβάσεις κατασκευής και προμηθειών. Δεν βάζουμε μέσα τις υποστηρικτικές δράσεις που είναι οι μετατοπίσεις δικτύων κοινής ωφέλειας, οι αρχαιολογίες και τα λοιπά.

Λέει ότι για να τα υλοποιήσουμε εμείς αυτά πρέπει να υπογράψουμε 68 συμβάσεις, έχει 68 κύρια υποέργα τα οποία από τα 2,9 είναι τα 2,6 δις προϋπολογισμό. Που είμαστε τώρα; Ο στόχος μας για το '19 είναι να φτάσουμε όλα αυτά τα έργα το 100% (το 99% λέει εδώ) να έχουν προκηρυχθεί, να έχουμε δώσει εμείς προεγκρίσεις, έχουμε δώσει ήδη προεγκρίσεις έτσι ώστε όλα αυτά να προκηρυχθούν και ποιος είναι ο στόχος για τη συμβασιοποίησή τους τελικά;

Να έχουμε φτάσει αν είναι δυνατό στο 80% υπογεγραμμένων συμβάσεων στο τέλος του '19. Grosso modo αυτό που θέλω να πω είναι το εξής: κανονικά καλό θα ήταν να προσπαθήσουμε στο τέλος του '19 ό,τι έχουμε ήδη ενταγμένο στο πρόγραμμα να το έχουμε μεταφράσει σε συμβάσεις.

Εδώ στον τομέα μεταφορών ο στόχος δεν φαίνεται να φτάνει στο 100% για συμβασιοποίηση αλλά έχουμε φτάσει στο 80% τουλάχιστον αυτόν με βάση τα στοιχεία που έχουμε από τους φορείς μας αλλά και από τις Περιφέρειες που λειτουργούν σαν ενδιάμεσοι φορείς και τους οποίους ζητήσαμε να μας κάνουν αυτή την εκτίμηση που θα μπορούσαμε να φτάσουμε από άποψη συμβασιοποίησης των έργων.

Αν πάμε στην αντίστοιχη διαφάνεια του τομέα περιβάλλοντος βλέπουμε ότι ήδη σήμερα έχουμε 361 πράξεις με 1,7 δις προϋπολογισμό, τα κύρια υποέργα τους είναι σχεδόν διπλάσια 654 που πρέπει να υπογράψουμε 654 συμβάσεις με 1,7 δις αντίστοιχο και ο στόχος μας εδώ από ό,τι φαίνεται, όταν λέω στόχος, εμείς θα θέλαμε να φτάσουμε το 100% αλλά με τις

εκτιμήσεις που έχουμε από τη δυνατότητα των έργων και των φορέων και τις προβλέψεις των ενδιαμέσων φορέων μας, φαίνεται ότι θα έχουμε φτάσει να έχει προκηρυχθεί τουλάχιστον το 86% από αυτά και να έχουμε συμβασιοποίηση στο τέλος του χρόνου μέσα στο '19 το 60% από αυτά τα έργα, δηλαδή θα έχουμε φτάσει στο 60% της συμβασιοποίησης των ήδη ενταγμένων έργων μας.

Αυτή είναι μια στοχοθεσία που προσπαθούμε να την κατεβάσουμε, δεν είναι εύκολο αυτό γιατί εδώ μπαίνουν στοιχεία εκτιμήσεων. Θα μετρηθούμε με τις εκτιμήσεις μας όλοι στο τέλος της χρονιάς. Μέχρι τώρα πάντα σας δίνουμε στοιχεία ΟΠΣ σας δίνουμε δεδομένα, τώρα περνάμε και σε ένα στοιχείο εκτίμησης.

Οι διπλανές στήλες δείχνουν τι έχουμε πετύχει μέχρι 31 Μαΐου, αυτές οι μωβ στήλες δείχνουν σε σχέση αυτή τη στοχοθεσία προκηρύξεων και συμβασιοποιήσεων που είμαστε σήμερα, τι έχουμε πετύχει μέχρι τις 31/5.

Πάμε και σε αυτό που έχουμε συνηθίσει να το βλέπουμε κάθε χρόνο, είναι το περίφημο σχέδιο δράσης για την εξέλιξη των δαπανών του προγράμματος. Στο τέλος του '18 όπως ήδη είπαμε είχαμε φτάσει στο 1.158.000.000 που είναι το 21% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος.

Οι προβλέψεις μας, η στοχοθεσία μας για το '19 είναι να κάνουμε δαπάνες άλλα 637 εκατομμύρια μέσα στη χρονιά. Είπε προηγουμένως ο κ. Καμπάρακης ότι άμα κάναμε μια απλή διαίρεση, δηλαδή τα χρόνια που μας μένουν από το '18 μέχρι το '23 αν διαιρούσαμε το ποσό δια του τέσσερα, θα έπρεπε να κάνουμε δαπάνες γύρω στο 1 δις το χρόνο.

Ξέρουμε όλοι βέβαια ότι στο τέλος της περιόδου οι δαπάνες ανεβαίνουν εκθετικά, η καμπύλη των απορροφήσεων ανεβαίνει εκθετικά. Φέτος εμείς δεν στοχεύουμε για 1 δις γιατί από τις εκτιμήσεις που είχαμε ξαναλέω από τους ενδιαμέσους φορείς, από τους συναδέλφους των ΠΕΠ αλλά και από τους ίδιους τους φορείς μας, δεν μας έβγαζαν σε αυτό το νούμερο.

Έχουμε βάλει στόχο 637 εκατομμύρια. Πόσα έχουμε κάνει μέχρι 31 Μαΐου; 6,6 εκατομμύρια. Μένουν 630! Είναι λίγο τραγικό. Είναι και λίγο όχι αληθινή η εικόνα γιατί όπως προαναφέρθηκε κατά την διάρκεια της

προηγούμενης συζήτησής μας υπάρχουν έργα τα οποία για διαχειριστικούς λόγους δεν έχουν μπορέσει να ενταχθούν στο πρόγραμμα και να δώσουν τις δαπάνες που θα μπορούσαν να δώσουν και που υπολογίζαμε ότι θα τις είχαμε τώρα στους πρώτους μήνες της χρονιάς.

Είχαμε υπολογίσει δηλαδή ότι στο 1^ο εξάμηνο θα είχαμε φτάσει τα 200 εκατομμύρια. Σας δείχνουμε 6. Γιατί συμβαίνει αυτό; Γιατί ο Ε65 το μεγάλο έργο είναι ακόμη σε διαπραγμάτευση με την Επιτροπή και αυτό θα μας έδινε 45 εκατομμύρια προκαταβολή. Τα έργα του Πάτρα – Πύργος τα οποία είχαμε υπολογίσει ότι θα έχουν συμβασιοποιηθεί είναι οι άλλοι λόγοι καθυστέρησης που λέγαμε: οι δικαστικές εμπλοκές, οι μακρές διαδικασίες ανάθεσης αιτιολόγησης προσφορών μόλις συμβασιοποιήθηκαν και δεν έχουν ακόμη δώσει τις δαπάνες τους.

Το περίφημο λιμάνι της Ηγουμενίτσας που παλεύουμε να το περάσουμε από τη DG Comp 2,5 χρόνια έχει καμιά 20ριά εκατομμύρια κι αυτό, δεν έχει δώσει τις δαπάνες του. Το ΣΔΙΤ της Πελοποννήσου που κάθε χρονιά το βάζουμε στις εκτιμήσεις μας που έχει υπογράψει τη σύμβαση του αλλά δεν έχει ακόμη γίνει έναρξη υλοποίησης της παραχώρησης θα μας δώσει κι αυτό ένα πολύ σημαντικό ποσό.

Είναι κάποια νούμερα τα οποία θα έρθουν ελπίζουμε φέτος πια, δηλαδή αυτά τα θεωρούμε ότι θα λυθούν τα προβλήματα φέτος και θα μας δώσουν αυτά που εκτιμούσαμε, αλλά όπως είπα και πριν θα αναμετρηθούμε όλοι με τη δυνατότητά μας να κάνουμε σωστές εκτιμήσεις στο τέλος της χρονιάς και φαντάζομαι ότι θα μας ξαναβάλετε να κάνουμε Επιτροπές Παρακολούθησης περί το Νοέμβριο – Δεκέμβριο, οπότε τότε θα δούμε αν πράγματι αυτά που βλέπουμε εδώ, ήταν πολύ μακριά από την πραγματικότητα. Γυρνάμε λίγο δεν χρειάζεται να σχολιάσω, αυτή την έχουμε και ανά τομέα αναλυμένη την πρόβλεψη και τι αντιστοιχεί στους ενδιαμέσους φορείς και τι σε εμάς, τα έχετε μέσα στο φάκελό σας.

Να κάνω και ένα σχόλιο για τον κανονισμό n+3. Εδώ το ξέραμε ήδη ότι δεν έχουμε πρόβλημα γιατί η 1^η στήλη είναι η υποχρέωσή μας, εδώ πια τα νούμερα είναι εκπεφρασμένα σε κοινοτική συνδρομή και όχι σε συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη.

Πρέπει στο τέλος του '19 να έχουμε φτάσει στο 1,659 για να μην έχουμε πρόβλημα με το ν+3. Ήδη σήμερα που μιλάμε, μέχρι 31 Μαΐου είχαμε φτάσει τα 2 δις άρα έχουμε και πλεόνασμα 376 εκατομμύρια. Αν δείτε την ανάλυση ανά κατηγορία Περιφερειών, το ξέραμε και πέρσι είχαμε το ίδιο θέμα. Εκεί που θα χάναμε, το ν+3 αν δούλευε ανά κατηγορία Περιφέρειας αλλά ευτυχώς δεν δουλεύει, θα ήταν στην κατηγορία των περισσότερο ανεπτυγμένων Περιφερειών όπου έχει ένα αρνητικό πρόσημο, εκεί δεν θα το πιάναμε.

Αλλά επειδή το ν+3 δουλεύει σε Ταμεία έχουμε πλεόνασμα και επομένως δεν υπάρχει πρόβλημα ως προς αυτό το θέμα.

Έχουμε λίγο για τις επαληθεύσεις και ελέγχους να πούμε δυο λόγια. Μάλλον δεν θα πω καθόλου, θα διαβάσετε τις διαφάνειες θα διαβάσετε αυτό που σας δώσαμε όπου φαίνεται πόσους ελέγχους έχουμε προγραμματίσει να κάνουμε μέσα στη χρονιά και τους οποίους ήδη έχουμε ξεκινήσει και υλοποιούμε. Κάθε χρόνο πετυχαίνουμε τους στόχους μας σε αυτό το θέμα γι' αυτό λέω δεν είναι κρίσιμο.

Και για τα μεγάλα έργα που είναι ενδιαφέρον να πούμε τι είναι ο στόχος μας για φέτος, ποιους φακέλους μεγάλων έργων θα υποβάλλουμε στην Επιτροπή, από τον τομέα μεταφορών υπολογίζουμε ότι θα υποβάλλουμε τρεις φακέλους για το σιδηροδρομικό τμήμα Ροδοδάφνη – Ρίο, για την παράκαμψη της Χαλκίδας, εφόσον βέβαια προχωρήσουν οι διαδικασίες εκεί ελπίζω να το πετύχουμε αυτό και για την Γραμμή 4 τη νέα Γραμμή του Μετρό της Αθήνας Άλσος – Βεϊκου – Γουδί, όπου εκεί έχει γίνει η συνεργασία με το Jaspers και έχει ολοκληρωθεί από τη μεριά τους. Περιμένουμε την Αττικό Μετρό να μας υποβάλλει τον φάκελο, πιστεύω ότι αυτό δεν έχει κίνδυνο.

Στον τομέα περιβάλλοντος είναι άλλα τρία μεγάλα έργα. Είναι να υποβληθεί το έργο της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Είμαστε πολύ έτοιμοι σε αυτό, μέχρι στιγμής περιμέναμε κάποιες πρόσθετες περιβαλλοντικές αδειοδοτήσεις, τροποποιήσεις των περιβαλλοντικών αδειών οι οποίες ήρθαν προς το τέλος Απριλίου οπότε θα προχωρήσει και αυτό το έργο πιστεύω με σχετική βεβαιότητα.

Είναι τα έργα για την επεξεργασία λυμάτων Ραφήνας – Αρτέμιδας ένα μεγάλο έργο αυτό από το ΠΕΠ Αττικής και είναι και τα δίκτυα

αποχέτευσης ακαθάρτων πάλι από το ΠΕΠ Αττικής στο Δήμο Μαραθώνα. Αυτά είναι τα έξι μεγάλα έργα που προγραμματίζουμε να υποβάλλουμε μέσα στη χρονιά. Ευχαριστούμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και η τελευταία παρουσίαση πριν το διάλειμμα μια ενημέρωση σχετικά με την υλοποίηση της στρατηγικής πληροφόρησης και επικοινωνίας.

Ενημέρωση για την υλοποίηση της Στρατηγικής Πληροφόρησης και Επικοινωνίας του Επιτροπή

Χ. ΔΡΙΤΣΑ: Θα είναι πιο light αυτή η παρουσίαση. Από την προηγούμενη Επιτροπή Παρακολούθησης στην οποία αποτυπώσαμε μια σειρά ενεργειών που τρέξαμε μέσα στο 2018, έχουμε επιλέξει να σας ξαναδείξουμε εκείνες τις στοχευμένες δράσεις που για μας είχαν προστιθέμενη αξία και να προσθέσουμε σε αυτή την παρουσίαση και επόμενες δράσεις που υλοποιήσαμε και στο 1^ο εξάμηνο του 2019 και τις οποίες τις έχουμε παρουσιάσει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως ενέργειες best practice.

Μας έχει γίνει απολύτως σαφές από τις δυο προηγούμενες Επιτροπές Παρακολούθησης ότι η Επιτροπή επενδύει στην επικοινωνία και στην πληροφόρηση και σε όσες φορές εγώ έχω τύχει να συμμετάσχω σε συναντήσεις στις Βρυξέλλες με όλα τα κράτη - μέλη είναι απολύτως σαφές ότι όλα τα τμήματα της DG Regio αλλά και λοιπών Διευθύνσεων ως προμετωπίδα όλης της προσπάθειας που γίνεται αυτή την εποχή, είναι η επικοινωνία όλων όσων κάνουμε και η μέγιστη δυνατή πληροφόρηση όχι μόνο στους δικαιούχους σε ένα πρόγραμμα σαν το δικό μας που τελικά δεν έχει σοβαρό ανταγωνισμό γιατί έχει μονοσήμαντους δικαιούχους, αλλά και στο ευρύ κοινό για να καταλαβαίνει την ωφέλεια όλων των έργων που συγχρηματοδοτούνται από αυτό το πρόγραμμα.

Εμείς κατ' αρχάς στο χρόνο που έχει περάσει, φροντίσαμε να αναβαθμίσουμε την ιστοσελίδα μας προκειμένου να είναι και πιο εντυπωσιακή και πιο εύκολη στη χρήση από όποιον θα ήθελε να την αξιοποιήσει, ενώ ταυτόχρονα υποστηρίξαμε και τις θεσμικές μας υποχρεώσεις σε σχέση με τις αναρτήσεις προκλήσεων, αποφάσεων ένταξης, καταλόγου πράξεων.

Προκειμένου να αναλωθώ σε πολλά λόγια θα ήθελα να δείτε μερικές από τα print screens που έχουμε κάνει. Εδώ «Αναρτήσεις

προσκλήσεων» «Εντάξεων», δίαυλο τον οποίο τον χρησιμοποιούμε για να πηγαίνουμε στο ΕΣΠΑ και τελικά στο ΕΣΠΑ μέσα από το οποίο ο οποιοσδήποτε έχει πρόσβαση στο να βρει πληροφορία για τα έργα του Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ.

Ταυτόχρονα συμμετείχαμε στην 5^η έκθεση μεταφοράς τεχνογνωσίας στο Τεχνογνωσίας στο IQ Patras τον Απρίλιο το υπάρχει 2018 και στην 83^η Δ.Ε.Θ. της Θεσσαλονίκης τον Σεπτέμβριο του 2019 όπου κάναμε και μια σειρά ερωτηματολογίων σε όσους είχαν την καλή διάθεση να καθίσουν στο περίπτερό μας και να ενημερωθούν.

Χρησιμοποιήσαμε ως δέλεαρ αυτές τις τσαντούλες που έχετε πάρει εσείς χωρίς τα power banks που σας δίνουμε παρ' όλα αυτά και μόνο για τις τσαντούλες ο κόσμος συμμετείχε σε ερωτηματολόγια. Σε αυτά τα ερωτηματολόγια απάντησαν περίπου 1.000 άτομα, ψάξαμε για την αναγνωρισιμότητα των έργων, τα βασικά συμπεράσματα ήταν το 75% των ερωτώμενων που ήταν απλοί πολίτες αναγνώριζαν τα μεγάλα έργα μεταφορών και λόγω των μεγεθών τους και λόγω του ότι τα χρησιμοποιούσαν ήδη, ήταν κυρίως έργα βέβαια της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου οι αυτοκινητόδρομοι που είχαν κλείσει και είχε γίνει και μία πολύ στοχευμένη καμπάνια για την επικείμενη χρήση των έργων σιδηροδρόμου που θα έφτανε Θεσσαλονίκη με διπλή Γραμμή πλήρως ηλεκτροκινούμενη, αναγνώριζαν και τη Γραμμή αυτή.

Ήταν πολύ μικρότερη η αναγνωρισιμότητα των έργων περιφερειακού χαρακτήρα του τομέα περιβάλλοντος, πολύ κάτω του 50% κυρίως γιατί έχουν πιο τοπικό χαρακτήρα και οι πολίτες που έρχονταν στη Δ.Ε.Θ. ήταν πιθανό κάτοικοι της Θεσσαλονίκης ενώ εμείς σε φωτογραφίες που επικοινωνούσαμε ήταν από έργα σε όλη την Ελλάδα, με έμφαση βέβαια στην Κεντρική Μακεδονία, παρ' όλα αυτά μας δόθηκε εκεί η δυνατότητα να πούμε εμείς τι είναι τα έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων, να πούμε εμείς τι είναι τα έργα διαχείρισης λυμάτων, ποια είναι η προστιθέμενη αξία τους και ήταν και πάρα πολύ μεγάλο ενδιαφέρον από το κοινό να συνεχίσει να ενημερώνεται.

Ενδεικτικά πάλι βλέπετε φωτογραφίες. Εδώ με την ομάδα επικοινωνίας της Υπηρεσίας, οι κυρίες που με βοηθούν σε όλες τις εργασίες που έχουμε, ευρύ κοινό. Στο IQ Patras πάρα πολλοί νέοι ήρθαν να

ενημερωθούν και συμμετείχαν. Η κα Παναγιωτακοπούλου από την ΕΥΣΣΑ και εγώ δείχνοντας τα έργα μας.

Επιλέξαμε να πάρουμε επαγγελματία φωτογράφο για να μας φωτογραφίσει τα έργα και του τομέα μεταφορών και του τομέα περιβάλλοντος ιδίως εκείνα τα έργα για τα οποία δεν είχαμε ικανό υλικό από ισχυρούς δικαιούχους γιατί συνήθως από μεγάλους δικαιούχους όπως είναι η ΕΡΓΟΣΕ, όπως είναι η Αττικό Μετρό, όπως είναι ΦΟΔΣΑ στην περίπτωση των στερεών αποβλήτων, όπως είναι κάποιες ΔΕΥΑ έχουμε υλικό.

Δεν έχουμε για άλλα έργα πιο τοπικού χαρακτήρα. Διαλέξαμε στοχευμένα έργα στις περιοχές στις οποίες εκπροσωπηθήκαμε σε σχετικές εκθέσεις όπως ήταν το IQ Patras και η Δ.Ε.Θ. Θεσσαλονίκης και θέλουμε να μοιραστούμε μαζί σας μερικές από αυτές τις φωτογραφίες που δεν τις έχετε ξαναδεί, γιατί δεν είναι από τα πολύ μεγάλα έργα, με εξαίρεση τον σταθμό Αιγίου της ΕΡΓΟΣΕ, όπως ελήφθησαν τότε (οδικό, σιδηροδρομικό, έργα λυμάτων, επόμενο οδικό, διαχείριση στερεών αποβλήτων και ο σταθμός του Αιγίου).

Στηρίξαμε τον ΙΟΑΣ που κάθε χρόνο τον υποστηρίζουμε για την έκδοση ενός ημερολογίου, το οποίο από ό,τι μαθαίνω επειδή έχω κι εγώ μικρό παιδί, το οποίο έτυχε να ενημερωθεί από τον ΙΟΑΣ, το ημερολόγιο το οποίο υποστηρίξαμε δούλεψε πάρα πολύ στα παιδιά και είναι πάνω στα γραφεία που διαβάζουν, σε παιδιά δημοτικού.

Αναδιαμορφώσαμε το ενημερωτικό μας φυλλάδιο προκειμένου και εσείς όταν συμμετέχετε στις Επιτροπές Παρακολούθησης αλλά και το ευρύ κοινό όταν το λαμβάνει, σήμερα είναι μέσα στην πορτοκαλί τσαντούλα που λάβατε, να έχει μια συνολική εικόνα για το που πηγαίνουν αυτά τα 5,5 δις του προγράμματος.

Έχουμε εικονοποιήσει τις κατηγορίες για τις οποίες μιλάμε με info graphics ώστε να είναι πιο αντιληπτά και στον απλό πολίτη και ελπίζουμε ότι κάποιος θα διαθέσει λίγο χρόνο έστω να καταλάβει τι κάνει αυτό το πρόγραμμα όταν ανοίγει αυτή την τσαντούλα.

Εδώ έχουμε τη φωτογραφία του ημερολογίου του 2018, του ημερολογίου του 2019 και το εξώφυλλο του φυλλαδίου μας, όπως και το εσώφυλλό του.

Οφείλουμε και στέλνουμε οδηγίες για πινακίδες αναμνηστικές προσωρινές πληροφοριακές αφίσες, υποχρεώσεις δημοσιότητας, καταχωρήσεις περιλήψεων στον Τύπο. Πλέον η ομάδα επικοινωνίας στελεχώνεται από τις δυο κυρίες, την κα Τσεπέρη που είναι δίπλα μου και η οποία είναι η βασική υποστηρίκτριά μου όλο αυτό τον καιρό γιατί η κα Φουντούλη θα ξανάρθει μαζί μας στο τέλος του χρόνου.

Μερικά ενδεικτικά e-mail για το πόσο απαντάμε είτε εσωτερικά στην Υπηρεσία για να υποστηρίξουμε συναδέλφους οι οποίοι επικοινωνούν από τις ομάδες παρακολούθησης των πράξεων με τους αναδόχους προκειμένου να τους δώσουν τις κατάλληλες οδηγίες για την ανάρτηση της πινακίδας, αλλά και αντίστοιχο υλικό έγγραφα, e-mail με δικαιούχους απ' ευθείας, οι οποίοι απευθύνονται σε εμάς.

Εδώ θα μιλήσουμε τώρα για μια καλή πρακτική που εφαρμόσαμε. Επιλέξαμε σαν Υπηρεσία κατά την έκδοση της 1^{ης} πρόσκλησης για ενεργειακή αναβάθμιση Νοσοκομείων, γιατί στη συνέχεια βγήκε και επόμενη για την ενεργειακή αναβάθμιση Πανεπιστημίων, να κάνουμε στοχευμένες ενημερωτικές εκδηλώσεις σε δυνητικούς δικαιούχους αυτής της πρόσκλησης.

Έγιναν τρεις ενημερωτικές εκδηλώσεις σε Αθήνα, Πάτρα και Θεσσαλονίκη τον Ιούνιο του 2018. Σε αυτές συμμετείχαν 125 δυνητικοί δικαιούχοι και ως αποτέλεσμα αυτής της κινητοποίησης η οποία ήταν εξαιρετική και από την πλευρά των συναδέλφων του τομέα περιβάλλοντος που ήταν έτοιμοι να απαντήσουν σε ερωτήσεις, να αντιμετωπίσουν θέματα επί τόπου τα οποία προέκυπταν χωρίς να είναι απόλυτα προετοιμασμένοι να δεχτούν τη σωρεία αυτών των ερωτήσεων.

Δημιουργήσαμε ένα ειδικό πεδίο με «free to ask questions» στην ιστοσελίδα του προγράμματός μας το οποίο αποτελεί και μαγιά για αντίστοιχου τύπου ερωτήσεις σε οποιοδήποτε άλλου τύπου ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτηρίων, γιατί αφορά στοιχεία ιδιοκτησιακού καθεστώτος, στατικής επάρκειας, δηλαδή δεν είναι απολύτως στοχευμένο στο Νοσοκομείο είναι σε οποιοδήποτε δημόσιο κτίριο θέλουμε να αναβαθμίσουμε ενεργειακά και δώσαμε τις αντίστοιχες απαντήσεις. και από όσο βλέπουμε αξιοποιούνται και σε προσκλήσεις άλλων επιχειρησιακών, αλλά και για τις επόμενες δικές μας προσκλήσεις.

Επειδή είδαμε ότι εκεί που περιμέναμε 22 προτάσεις σε αυτή την πρόσκληση η οποία εκδόθηκε τον Μάρτιο – Απρίλιο του 2018 έχουμε ήδη 36, καταλάβαμε ότι με αυτό τον τρόπο πραγματικά ενεργοποιήσαμε ένα κοινό, που δεν ήμασταν σίγουροι ότι θα ανταποκρινόταν μόνο με την ανάρτηση μιας τέτοια πρόσκλησης στο site και με την αποστολή του με μια απλή αλληλογραφία.

Επαναλάβαμε τη διαδικασία για την επόμενη πρόσκληση η οποία βγήκε για την ενεργειακή αναβάθμιση Πανεπιστημίων στο 1^ο τρίμηνο του 2019 έχουν γίνει τέσσερις ενημερωτικές εκδηλώσεις σε Αθήνα, Ξάνθη, Ιωάννινα και Χανιά. Έχουν ήδη υποβληθεί τέσσερις προτάσεις, η πρόσκληση συνεχίζει να είναι ανοιχτή μέχρι το τέλος του '19 πιστεύουμε ότι θα υπάρξει ενεργοποίηση και άλλων ενδιαφερόμενων τουλάχιστον σε αυτές τις ενημερωτικές εκδηλώσεις φάνηκαν πάρα πολλοί να ενδιαφέρονται και να στρέφουν τις Τεχνικές τους Υπηρεσίες στην ενεργοποίηση, να πάρουν σχετικό αριθμό ΟΠΣ να υποβάλλουν προτάσεις.

85 άτομα έχουν μέχρι στιγμής συμμετάσχει σε αυτές τις εκδηλώσεις και τώρα θα σας δείξω μερικές φωτογραφίες από τους ομιλούντες και από τους συνδιοργανωτές αυτών ενημερωτικών εκδηλώσεων: Αθήνα, Νοσοκομεία, εδώ Αθήνα πάλι στο αμφιθέατρο του Νοσοκομείου ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ, ο κ. Σταθάκης στα Χανιά για τα Πανεπιστήμια, ο κ. Συρόπουλος συνάδελφος από τον τομέα περιβάλλοντος, η κα Γκουρβέλου Ξάνθη, Γιάννενα, Αθήνα.

Για μας ήταν και μια πάρα πολύ καλή ευκαιρία εσωτερικής μόχλευσης των δυνάμεών μας γιατί συμμετείχαμε σε αυτές τις διαδικασίες άνθρωποι που δεν είχαν μέχρι εκείνη τη στιγμή συνεργαστεί σε όλα τα επίπεδα. Πέρα του ότι αναπτύξαμε πάρα πολύ καλές σχέσεις μεταξύ μας περαιτέρω από αυτές που είχαμε, είδαμε και πως μπορούμε να λειτουργούμε συμπληρωματικά, στο να παράγουμε το βέλτιστο δυνατό αποτέλεσμα.

Παράλληλα επειδή ό,τι καταγράφαμε από τα ερωτηματολόγια μας από το ευρύ κοινό ήταν ότι σε τοπικό επίπεδο το ευρύ κοινό δεν είχε την πρόσβαση στο να ενημερωθεί, έχουμε διοργανώσει από το τέλος του 2018 μέχρι σήμερα εκδηλώσεις σε οκτώ Περιφέρειες, πήγαμε ΑΜΘ, Κομοτηνή, στην Ήπειρο, στα Γιάννενα, Δυτική Μακεδονία, Κοζάνη, Λαμία, Στερεά Ελλάδα, Λάρισα στη Θεσσαλία, Πάτρα στη Δυτική Ελλάδα, Τρίπολη στην

Πελοπόννησο, και Ηράκλειο στην Κρήτη όπου παρουσιάσαμε στοχευμένα το πρόγραμμά μας αφού δίναμε μία συνολική εικόνα πάλι με info graphics του τι κάνει αυτό το πρόγραμμα.

Εστιάζαμε πλέον τις παρουσιάσεις μας στο τι κάνει αυτό το πρόγραμμα για την Περιφέρειά σας. Σε αυτές τις εκδηλώσεις είχαμε επίσης συμμετοχή, τα αποτελέσματα αυτής της συμμετοχής θα τα δείτε στο τέλος της παρουσίασης προς το παρόν θα σας δείξω μερικές φωτογραφίες από τους ομιλητές των παρουσιάσεων.

Δυτική Ελλάδα Πάτρα είμαστε εδώ ο Συρόπουλος, είμαστε Κοζάνη, Λάρισα με τον κ. Αγοραστό, με τον πρώην Περιφερειάρχη στην Πάτρα, ο κ. Αρναουτάκης στην Κρήτη, Κομοτηνή, Λάρισα, εδώ είμαστε Πάτρα, Γιάννενα, Λαμία ο κ. Μαμαλούγκας, εδώ άνθρωποι που κάνουν ερωτήσεις, εδώ είμαστε Λαμία ο Περιφερειάρχης στην Ήπειρο, ο Υπουργός, Τρίπολη, Λαμία, οι δικοί μας στα Γιάννενα.

Υπήρχε γενικά ενδιαφέρον όχι μόνο από τους ανθρώπους που είναι κοντά στη Διοίκηση της Περιφέρειας αλλά και από ένα ευρύτερο κοινό στη συμμετοχή αυτών των εκδηλώσεων. Συνολικά αυτό που έχουμε κάνει είναι ότι έχουμε κάνει 8 ημερίδες για την ευρεία παρουσίαση του Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ, 3 για την ενεργειακή αναβάθμιση Νοσοκομείων και 4 για την ενεργειακή αναβάθμιση Πανεπιστημίων αυτόν τον χρόνο ξεκινώντας από πέρσι τον Απρίλιο μέχρι σήμερα.

Σε αυτές συμμετείχαν 1.061 συμμετέχοντες. Η εικόνα που έχουμε όσον αφορά τη συμμετοχή τους είναι ότι 58% από αυτούς ήταν δικαιούχοι και ήταν αυτοί που ενεργοποιήθηκαν στο να υποβάλλουν προτάσεις και ελπίζουμε ότι θα ενεργοποιηθούν περαιτέρω για νέες υποβολές.

12% είχαμε εκπροσώπηση από τις τοπικές Διαχειριστικές Αρχές οι οποίες ενδιαφέρονταν να δουν τη συνέργεια με το πρόγραμμά μας και να αξιοποιήσουν τη δική μας εμπειρία για δικές τους προσκλήσεις και 30% ήταν το ευρύ κοινό μέσα στο οποίο έχουμε και πολλαπλασιαστές επικοινωνίας γιατί σε όλες τις ημερίδες υπήρχαν τοπικά μέσα τα οποία αναπαρήγαγαν την πληροφορία η οποία υπήρχε, είτε αυτούσια ως ήταν από τις παρουσιάσεις οι οποίες είναι αναρτημένες στο διαδίκτυο και μας ζητήθηκαν ευρέως απ' όλους

τους συμμετέχοντες και επαναναρτήθηκαν στους διαδικτυακούς τόπους των Διαχειριστικών Αρχών των Περιφερειών και επομένως δημιουργήσαμε μια πολλαπλασιαστική εικόνα, που ελπίζουμε ότι σταδιακά θα ωφελήσει στην αναγνωρισιμότητα δεδομένου ότι είμαστε ήδη σε ανάθεση, μετά από σχετικό διαγωνισμό για μέτρηση αναγνωρισιμότητας του προγράμματος, η οποία προβλέπεται μέσα στο πλαίσιο της στρατηγικής αξιολόγησης της επικοινωνίας του προγράμματος.

Δεν προλάβαμε να την κάνουμε πέρσι γιατί ο σχετικός διαγωνισμός αναγκαστήκαμε να τον ακυρώσουμε μετά από δυο χρόνια αναμονής στα Δικαστήρια, οπότε είμαστε τώρα σε ανάθεση για να μετρήσουμε και ελπίζουμε ότι οι δράσεις που κάναμε ήδη, μπορεί να παίξουν κάποιο επιπλέον ρόλο ώστε να ανέβουν τα ποσοστά αναγνωρισιμότητας του προγράμματος.

Αυτά, ευχαριστώ για την προσοχή σας ελπίζω και πάλι να μην σας κούρασα. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ. Μια μικρή αλλαγή στο πρόγραμμα καθώς ζητήθηκε, θα προχωρήσουμε πριν κάνουμε το διάλειμμά μας στην παρουσίαση της εθνικής στρατηγικής για την κυκλική οικονομία, αντιλαμβάνομαι ότι είμαστε όλοι κουρασμένοι αλλά επειδή έχω ξαναδεί την παρουσίαση νομίζω ότι είναι πολύ ενδιαφέρουσα, θα μας την κάνει ο κ. Λιόγκας ο οποίος είναι συνεργάτης του αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και θα βγούμε μετά οριστικά για διάλειμμα, το οποίο είναι ελαφρύ γεύμα στο roof garden.

Τομέας Περιβάλλοντος

Παρουσίαση Εθνικής Στρατηγικής για την Κυκλική Οικονομία

B. ΛΙΟΓΚΑΣ: Καλησπέρα σε όλους, ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση. Είμαι συνεργάτης του αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας του κ. Σωκράτη Φάμελλου, είμαι αποσπασμένος από τη ΜΟΔ στο γραφείο του, με γνωρίζουν οι περισσότεροι συνάδελφοι από το ΥΜΕΠΕΡΑΑ κυρίως.

Με την ιδιότητα του συντονιστή της διυπουργικής ομάδας Διοίκησης έργου για το θέμα της κυκλικής οικονομίας έχουμε συντάξει την εθνική στρατηγική την οποία ενέκρινε το ΚΥΣΥΠ και παρακολουθούμε και

προσπαθούμε για την υλοποίηση της εφαρμογής των 34 δράσεων που περιλαμβάνει το επιχειρησιακό σχέδιο που εμπεριέχεται στην εθνική στρατηγική, η οποία προέκυψε από μια διαδικασία ευρέως δημοκρατικού διαλόγου ανάμεσα στις δυνάμεις της κοινωνίας, της παραγωγής, της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Επίσης σε αυτό το διάλογο που έχει πολλές μορφές υπήρχε ανάρτηση στο orphgon και συλλογή πολλών σχολίων, υπήρχε αλληλογραφία, υπήρχαν συσκέψεις, υπήρχε ειδική συζήτηση με τα πολιτικά Κόμματα στο Ελληνικό Κοινοβούλιο στις 28 Ιουνίου του '18, υπήρξε ειδική συνεδρίαση τόσο της ΚΕΔΕ όσο και της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδας. Φυσικά υπήρξε θεσμοθετημένη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής Ελλάδας μετά από συνεδρίαση και της Εκτελεστικής Επιτροπής και της ολομέλειας σε μεγάλη εκδήλωση και αυτή η γνώμη λήφθηκε υπόψη κατά τη σύνταξη του τελικού κειμένου, το οποίο εγκρίθηκε από το Κυβερνητικό Συμβούλιο Οικονομικής Πολιτικής και παρουσιάστηκε στις 20 Δεκεμβρίου του 2018 στον Επίτροπο Βέλα από τον αναπληρωτή Υπουργό Περιβάλλοντος τον κ. Φάμελλο και οδήγησε στη συνέχεια στην διοργάνωση του 1^{ου} Φόρουμ κυκλικής οικονομίας που πραγματοποιήθηκε στο Ζάππειο στις 8 και 9 Απριλίου του 2019 σχετικά πρόσφατα δηλαδή με τη συνεργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Γενικά η κυκλική οικονομία ξέρετε οι περισσότεροι έχετε ήδη εντυπώσει στο θέμα που αποτελεί μια κεντρική στρατηγική επιλογή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στη συνέχεια και της χώρας μας, που είναι από τα 10 κράτη - μέλη που διαθέτουν εθνική στρατηγική σήμερα και αυτό αναγνωρίστηκε μάλιστα στην ετήσια έκθεση της εφαρμογής, την επισκόπηση της περιβαλλοντικής εφαρμογής, της περιβαλλοντικής νομοθεσίας του 2019 σαν καλή πρακτική της χώρας μας.

Ξεκίνησε από την ανάγκη βελτιστοποίησης των πόρων επειδή αναγνωρίζεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε παγκόσμιο επίπεδο το πεπερασμένο των πόρων και ότι ακόμη και οι επιλογές παραδείγματος χάριν των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μπορεί σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα λόγω ακριβώς των πρώτων υλών που χρειάζεται να αξιοποιήσει, ας πούμε τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα να αντιμετωπιστεί θέμα επάρκειας πόρων και

πρώτων υλών ακόμη και γι' αυτά, που είναι οι εναλλακτικές επιλογές σήμερα και δεν έχουν καν εφαρμοστεί.

Δεν ήταν όμως μόνο το θέμα της βελτιστοποίησης των πόρων, ήταν και οι περιβαλλοντικοί λόγοι της ανάγκης μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Εδώ ενδεικτικά φαίνεται ότι το 55 με 65% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έχει σχέση με τον τρόπο διαχείρισης των υλικών εκεί στα μπλε σε διάφορες χώρες Αυστραλία, Μεξικό, Σλοβενία, Γερμανία φαίνεται ότι ένα μεγάλο μέρος των εκπομπών σχετίζεται με τον τρόπο διαχείρισης των υλικών.

Η παγκόσμια παραγωγή αποβλήτων επίσης που έχει την αύξηση, η ανάγκη ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, ανατροπής του ισοζυγίου των πόρων, όλα αυτά δηλαδή οδήγησαν λόγοι αναπτυξιακοί, λόγοι ανταγωνιστικότητας, λόγοι βελτιστοποίησης πόρων, λόγοι περιβαλλοντικοί οδήγησαν σε αυτή την επιλογή.

Εδώ ενδεικτικά φαίνεται ότι η αστικοποίηση και η συγκέντρωση των πληθυσμών στις πόλεις δείχνει και τη σημαντικότητά τους στο συγκεκριμένο θέμα δεδομένου ότι μεγάλο μέρος των πόλεων συγκεντρώνει όλα αυτά τα στοιχεία που ανέφερα προηγουμένως των αστικών κέντρων.

Έγινε η κεντρική επιλογή από την Ευρωπαϊκή Ένωση της κυκλικής οικονομίας που βάσει μελετών που έγιναν στη συνέχεια υιοθετήθηκε, έδειξε τις μεγάλες δυνατότητες και τα πλεονεκτήματα στα οποία θα οδηγούσε αυτή η αλλαγή ουσιαστικά του οικονομικού μοντέλου ανάπτυξης από γραμμικό «εξορύσσω – παράγω – καταναλώνω – απορρίπτω» σε ένα κυκλικό μοντέλο όπου και στον τομέα της παραγωγής και στον τομέα της κατανάλωσης και στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων και στον τομέα της διαχείρισης δευτερογενών υλικών γίνεται μια αλλαγή και οδηγεί τελικά στη βελτιστοποίηση των πόρων.

Ουσιαστικά η κυκλική οικονομία είναι η παράταση της διάρκειας ζωής των υλικών. Αυτό είναι αν θέλαμε να το πούμε με λίγα λόγια, δηλαδή να εξαντλήσουμε, να επιμηκύνουμε το χρονικό διάστημα για το οποίο χρησιμοποιούμε τους πόρους και την ενέργεια και τις πρώτες ύλες και το νερό και ούτω καθ' εξής.

Συνδέεται βέβαια και με ουσιαστικούς στόχους βιώσιμης ανάπτυξης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Εδώ για παράδειγμα έδειξα τον στόχο 12 ένας από τους υποστόχους ο οποίος συνδέεται με την απώλεια τροφίμων δεδομένου ότι σε παγκόσμιο επίπεδο μέχρι το 2030 μπαίνει ο στόχος της μείωσης της απώλειας τροφίμων στο 50% και αυτό έχει υιοθετηθεί και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και από τη χώρα μας.

Φαίνονται τα βασικά θεσμικά κείμενα διαμόρφωσης πολιτικής όπου κυριαρχεί το 7^ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον και η κεντρική ιδέα ειδικά για τα απόβλητα είναι ότι είναι πόροι προς εκμετάλλευση επίσης εμπεριέχεται μέσα σε αυτό το πακέτο της κυκλικής οικονομίας που δεν είναι μόνο διαχείριση αποβλήτων, ούτε είναι μόνο ανακύκλωση και κατά τη γνώμη μου ούτε καν η ανακύκλωση θα έπρεπε να περιλαμβάνεται στα γεμάτα στο 100%.

Οι μελέτες που συνοδεύουν στην στρατηγική της κυκλικής οικονομίας έδειξαν ότι τα οφέλη για την ευρωπαϊκή οικονομία είναι μεγάλα και τα οικονομικά και το θέμα της απασχόλησης και τα περιβαλλοντικά οφέλη. Αυτό εξειδικεύεται και στη χώρα μας με συγκεκριμένους δείκτες που έχουν σχέση με θέσεις εργασίας καινούργιες, δεδομένου ότι για παράδειγμα τώρα σας δείχνω ενδεικτικά τη διαχείριση αποβλήτων, εκεί πάνω δεξιά μπορείτε να δείτε για 10.000 τόνους διαχείρισης αποβλήτων πόσες θέσεις εργασίας απαιτούνται, στην αποτέφρωση 1, στην υγειονομική ταφή 6, στην ανακύκλωση 36, στην επαναχρησιμοποίηση και ανακαίνιση 296 από μελέτες αμερικάνικες και ευρωπαϊκές όπως και οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που μειώνονται ανάλογα με την επαναχρησιμοποίηση. Εδώ σε αυτό το παράδειγμα φαίνεται ένα τζιν όταν επαναχρησιμοποιείται με πόσα δέντρα ισοδυναμεί, κιλά διοξειδίου του άνθρακα που μειώνονται και ούτω καθ' εξής από εργαλεία που υπάρχουν και στο διαδίκτυο.

Επιλέχθηκε και από τη χώρα μας αμέσως μετά από την κρίση στην έξοδο από την κρίση σαν μοντέλο που θα μπορούσε να την εισάγει σε αυτή την καινούργια προσπάθεια που κάνει για την ανάπτυξη και ειδικά το μοντέλο της κυκλικής οικονομίας. Αυτό το απόσπασμα που βλέπετε είναι από τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής Ελλάδας, φαίνονται κάποια από τα οφέλη τόσο στο άνοιγμα των επενδύσεων και στην ανάγκη επενδύσεων που υπάρχει στη χώρα, στην αύξηση του ΑΕΠ που θα

μπορούσε να οδηγήσει και η πλήρης εφαρμογή της νομοθεσίας μόνο της εφαρμογής της νομοθεσίας για τα απόβλητα που έχουμε υιοθετήσει σαν χώρα με το εθνικό σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων θα αύξανε τον ετήσιο κύκλο εργασιών του κλάδου διαχείρισης αποβλήτων και ανακύκλωσης κατά 1,8 δις και θα δημιουργούσε πάνω από 15.900 νέες θέσεις εργασίας.

Η κυκλική στρατηγική θα μπορούσε να περιγραφεί με λίγες λέξεις σε αυτό το σχήμα. Αυτό που έλεγα προηγουμένως για την ανακύκλωση που είναι στα κατώτερα επίπεδα αυτής της ιεράρχησης όπως φαίνεται οφείλεται στο ότι ήδη με την ανακύκλωση έχει καταστραφεί ένα μέρος των πρώτων υλών και της ενέργειας που χρησιμοποιήθηκε για να παραχθεί.

Πρέπει να προηγηθούν μια σειρά άλλες ενέργειες όπως η επαναχρησιμοποίηση, πολύ περισσότερο ο ανασχεδιασμός των προϊόντων, η πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων και ούτω καθ' εξής.

Στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα δράσης για την κυκλική οικονομία το οποίο εξαγγέλθηκε στις 2 Δεκεμβρίου του 2015 επιλέχθηκαν αυτά τα πεδία παραγωγή, κατανάλωση, διαχείριση αποβλήτων η αγορά των δευτερογενών πρώτων υλών και η βιομηχανική συμβίωση, δηλαδή η χρησιμοποίηση των αποβλήτων μιας επιχείρησης σαν πρώτη ύλη σε μια άλλη, σε αυτά τα τέσσερα επίπεδα αναπτύχθηκαν οι 54 δράσεις αυτού του σχεδίου του ευρωπαϊκού.

Οι τομείς προτεραιότητας που επιλέχθηκαν ήταν τα πλαστικά, τα τρόφιμα, οι κρίσιμες πρώτες ύλες, τα απόβλητα εκσκαφών και κατεδαφίσεων και η βιομάζα. Μια οριζόντια δράση διαπερνάει όλα αυτά που είναι η χρηματοδότηση της καινοτομίας μέσω του HORIZON ιδιαίτερα σε ορισμένους τομείς και επιλέχθηκε κι ένας τρόπος παρακολούθησης της προόδου της κυκλικής οικονομίας.

Έχουν γίνει μια σειρά από βήματα όπως η Οδηγία, το πακέτο των τεσσάρων οδηγιών αλλά στην πραγματικότητα τροποποιούν έξι οδηγίες για τα απόβλητα. Τα κριτήρια για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις που τώρα είναι πάνω από 25 τα προϊόντα, ο νέος κανονισμός για τα λιπάσματα που είναι πολύ πιο αυστηρό από μια ντιρεκτίβα και οδηγεί στην παραγωγή και στη χρησιμοποίηση βιολογικών λιπασμάτων και προϊόντων που προέρχονται από βιολογικά προϊόντα στην παραγωγή.

Πρακτικές επαναχρησιμοποίησης των υδάτων, η στρατηγική για τις πλαστικές ύλες και το σχέδιο Οδηγίας το οποίο επίκειται τώρα η δημοσίευσή του στο φύλλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το ΦΕΚ το αντίστοιχο, το σχέδιο Οδηγίας για τα πλαστικά μιας χρήσης.

Θέματα για την ανακύκλωση αποβλήτων εκσκαφών και κατεδαφίσεων και η πολύ σημαντική πλατφόρμα στρατηγική της βιοοικονομίας που είναι τεράστιου ενδιαφέροντος για τη χώρα μας, εντελώς παρθένο έδαφος και με μεγάλες δυνατότητες στη χώρα μας με 14 μέτρα για το 2019, πλατφόρμα χρηματοδότησης 100 εκατομμυρίων και 10 δις ευρώ στη νέα προγραμματική περίοδο και μια σειρά εργαλεία όπως αυτά που βλέπετε εδώ, ειδικές εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Το πρώτο είναι «15 βήματα για μια πόλη που θέλει να εφαρμόσει ένα σχέδιο κυκλικής οικονομίας», το δεύτερο είναι 40 ξεχωριστές περιπτώσεις ευρωπαϊκών πόλεων που διαθέτουν σχέδιο κυκλικής οικονομίας». Μπορεί να τα βρει κανείς πολύ εύκολα στο διαδίκτυο αυτά, τα δείχνω εντελώς ενδεικτικά και το τελευταίο είναι ο οδηγός χρηματοδότησης από ευρωπαϊκά κονδύλια και προγράμματα για δράσεις κυκλικής οικονομίας που υπάρχουν τεράστιες δυνατότητες σε επίπεδο ευρωπαϊκό.

Αν εστιάσουμε λίγο στη διαχείριση αποβλήτων ξέρετε ότι γενικά κυριαρχεί η υγειονομική ταφή και στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στη χώρα μας βέβαια που είμαστε γύρω στο 80% τα πρόσφατα στοιχεία δείχνουν ότι πέρασε λίγο στο 75% αλλά εκεί είναι οι τελευταίες στατιστικές του '15, του '16, του '17 ήταν στο 80%. Άλλωστε και σε ευρωπαϊκό επίπεδο απέχει δηλαδή αυτό από τον στόχο της χώρας μας για το 50% ανακύκλωση, προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση που ο στόχος είναι στο 50% για το 2020.

Άλλωστε και της Ευρώπης αυτός είναι ο στόχος και ούτε η Ευρώπη τον έχει πιάσει, ο ευρωπαϊκός μέσος όρος, είναι στο 40% όμως αυτά έχουν υιοθετηθεί και έχουν τεθεί στο επίκεντρο των δράσεων της χώρας μας δεδομένου ότι η κατάσταση που υπάρχει δεν μας δημιουργεί πολύ ευχάριστα συναισθήματα.

Εστιάζοντας σε εθνικό επίπεδο τα στοιχεία δείχνουν ότι είμαστε περίπου στο 20% ανακύκλωση και 80% ταφή, δηλαδή 80% των πόρων που εμπεριέχονται στα απόβλητα θάβεται. Αν δούμε και έναν άλλο πολύ

ενδιαφέροντα δείκτη που δεν έχει στενή σχέση με τα απόβλητα, συνδέεται αλλά δεν είναι τέτοιος, η παραγωγικότητα των πόρων δηλαδή διαιρώντας το ΑΕΠ με την εγχώρια κατανάλωση πρώτων υλών βγαίνει ένα νούμερο που είναι ευρώ ανά κιλό πρώτης ύλης που χρησιμοποιείται για την παραγωγή, πόσα ευρώ του ΑΕΠ έχουν παραχθεί σαν πρόσθετος πλούτος της χώρας από την κατανάλωση ενός κιλού χρησιμοποιούμενης πρώτης ύλης.

Σε αυτό το δείκτη που μετράει κανείς την παραγωγικότητα των πόρων αλλά και μπορεί να μετρήσει και τα αναπτυξιακά σχέδια που επιλέγει για το μέλλον, φαίνεται ότι η χώρα μας είναι εκεί γύρω στο 1,6% ευρώ ανά κιλό, ενώ ο ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι περίπου στο 2% και δείχνει τις δυνατότητες που υπάρχουν αν βελτιστοποιήσει κάποια χώρα τη διαχείριση των πόρων της πόσο μπορεί να ανεβάσει την εκμετάλλευση αυτών των πόρων. Ας πούμε εδώ βλέπετε ότι το Βέλγιο στο ίδιο χώρο έχει 2,5 αυτό το δείκτη, η Γερμανία 2,2 βλέπουμε όμως και τη Σουηδία που είναι μια προχωρημένη οικονομία είναι στο 1,9 δηλαδή κάτω από το μέσο όρο.

Δείχνει δηλαδή ότι σπαταλούν περισσότερους εγχώριους εθνικούς πόρους κάποιες χώρες. Αλλά κι άλλοι δείκτες, όπως της οικονομίας, αυτά είναι στοιχεία της Eurostat φαίνεται ότι είμαστε κάτω από ευρωπαϊκό μέσο όρο και χρειάζεται να γίνουν αρκετά βήματα για να προχωρήσουμε σε αυτό τον τομέα.

Τι έχει γίνει έως τώρα στη χώρα μας; Σε επίπεδο διαχείρισης αποβλήτων έχει γίνει ένα καινούργιο εθνικό σχέδιο και επί κινδύνων και πρόληψης. Υπάρχει η εθνική στρατηγική για την κυκλική οικονομία, ο νέος νόμος της ανακύκλωσης πολύ σημαντικό βήμα που δίνει νέα κίνητρα, δίνει κίνητρα στους Δήμους και τους καθιστά το μοχλό της ανακύκλωσης, κίνητρα που δεν είχαν έως τώρα όπως για παράδειγμα να συμμετέχουν τα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης τα συστήματα διευρυμένης ευθύνης παραγωγού, δηλαδή οι παραγωγοί να συμμετέχουν στο κόστος συλλογής των αποβλήτων. Κάτι που δεν υπήρχε έως τώρα σαν κίνητρο, ενώ σήμερα αυτή τη λάντζα και το κόστος το φορτώνονται οι Δήμοι.

Ή στα πράσινα σημεία για παράδειγμα να μπορούσαν να υποκαταστήσουν τα συστήματα διευρυμένης ευθύνης και να έχουν κάποιο όφελος οι Δήμοι γι' αυτό.

Θεσμοθετήθηκαν τα πράσινα σημεία, δόθηκε η δυνατότητα να εμπορεύονται ανακυκλώσιμα υλικά οι ΟΤΑ με νόμο που δεν υπήρχε αυτή η δυνατότητα. Έγινε το ηλεκτρονικό Μητρώο αποβλήτων, σπουδαίο βήμα, αναφέρω μόνο το στοιχείο ότι μέχρι τη δημιουργία του Μητρώου πριν δυο χρόνια οι επιχειρήσεις που δήλωναν τι κάνουν τα απόβλητά τους ήταν 1.750 από το σύνολο των επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

Με το που έγινε το ηλεκτρονικό Μητρώο έγιναν 30.000 τι κάνουν τα απόβλητά τους πέρα από τη δυνατότητα cross checking και διασταύρωσης των στοιχείων τη δυνατότητα ελέγχου που μπορείς όταν έχεις τέτοια εργαλεία και τα λοιπά.

Επίσης η νομοθεσία για την πλαστική σακούλα, η χρηματοδότηση έργων μέσω του ΕΣΠΑ και του ΥΜΕΠΕΡΑΑ βέβαια για τη δημιουργία υποδομών επεξεργασίας και διαχείρισης αποβλήτων και η νέα τιμολογιακή πολιτική με κίνητρα στους Δήμους η οποία εκφράζεται με δύο αποφάσεις, μια ΚΥΑ και μια τροποποίηση του νόμου που είναι τελευταία και δίνουν στους Δήμους τη δυνατότητα να συνδέσουν το κόστος διαχείρισης που πληρώνουν στους ΦΟΔΣΑ να το συνδέσουν με την πρόοδο που έχουν στην ανακύκλωση στη χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων και στη μείωση της παραγωγής αποβλήτων.

Στο εθνικό σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων μπαίνουν συγκεκριμένοι στόχοι το 50% η ανακύκλωση που λέγαμε, η μείωση στο 26% της υγειονομικής ταφής. Τώρα ξέρετε βέβαια ότι αυτό είναι για το 2020 είναι μεγάλο βήμα, φιλόδοξος στόχος κατηγορηθήκαμε τότε που βάζαμε αυτούς τους στόχους βλέπουμε όμως ότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία προχωράει ακόμη πιο γρήγορα και αυστηρά τώρα και είναι ένας λόγος παραπάνω να προχωρήσουν αυτά τα θέματα.

Στο εθνικό επιχειρησιακό σχέδιο για την κυκλική οικονομία προβλέπεται οι πράσινες δημόσιες συμβάσεις και η λειτουργία αυτή τη στιγμή μικτή διυπουργική Επιτροπή με τον συντονισμό της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου που μέσα στον Ιούνιο θα παραδώσει το πόρισμά της για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις. Αποτελεί μια από τις δράσεις της κυκλικής οικονομίας.

Πρότυπα για τις δευτερογενείς πρώτες ύλες, ας πούμε το πλαστικό που είναι τώρα πολύ σε πρώτο πλάνο ο τρόπος διαχείρισής του μετά και το κλείσιμο της αγοράς της Κίνας. Μέτρα βελτίωσης της επιδιορθωσιμότητας ανακυκλωσιμότητας της αντοχής και της διάρκειας ζωής των υλικών που έχουν σχέση με τον σχεδιασμό τους.

Στο νόμο για τα ανακυκλώσιμα προβλέπεται η χωριστή συλλογή ανακυκλώσιμων και βιοαποβλήτων με ειδικούς στόχους. Προβλέπονται ειδικές ρυθμίσεις για τους χώρους συνάθροισης κοινού ξενοδοχεία, δημόσια κτήρια, λιμάνια, αεροδρόμια, Πανεπιστήμια και ούτω καθ' εξής.

Κίνητρα οικοσχεδιασμού, το εθνικό σχέδιο πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων, έχουν επιλεγεί σαν τομείς προτεραιότητας τα τρόφιμα, τα πλαστικά, το χαρτί και τα ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά είδη. Η νομοθεσία για την πλαστική σακούλα που είναι ένα μέτρο πρόληψης, έφερε ήδη σαν αποτέλεσμα τη μείωση στο 70% της κατανάλωσης στα σουπερ μάρκετ και γύρω στο 60% στο σύνολο της χώρας έφτασε δηλαδή στο 110 τεμάχια ανά κάτοικο η κατανάλωση της σακούλας εκεί που ήταν πάνω από 300 και νομίζουμε ότι με την ολοκλήρωση της εφαρμογής των μέτρων που προβλέπονται στη νομοθεσία για την πλαστική σακούλα, με την επιστροφή των 15 εκατομμυρίων ευρώ του περιβαλλοντικού τέλους που συγκεντρώθηκε στον Ε.Ο.ΑΝ. και ο νόμος προβλέπει να επιστραφεί στους δημότες σε είδος σαν υλικά, πλαστικές σακούλες δωρεάν, καροτσάκια, επαναχρησιμοποιήσιμες βιοδιασπόμενες, θα φτάσουμε τον στόχο των 80 τεμαχίων ανά κάτοικο που είναι ο ευρωπαϊκός στόχος.

Αυτό έχει σχέση και με τα θέματα της στρατηγικής για τα πλαστικά. Έχουμε εν εξελίξει μια σειρά από ομάδες εργασίας για τα τρόφιμα, τις δημόσιες συμβάσεις που είπα, με τον ΕΛΟΤ για την παρακολούθηση της διεθνούς τυποποίησης, συμμετέχουμε στην εταιρική σχέση αστικής ατζέντας για την κυκλική οικονομία μαζί με το Υπουργείο Οικονομίας και η ΕΥΣΣΑ συμμετέχει σε αυτήν.

Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας έχει εκδώσει 39 ολοκληρωμένες ερευνητικές προτάσεις τη διετία '16-'17 για την κυκλική οικονομία. Πολλά πιλοτικά έργα πολύ ενδιαφέροντα που υπάρχουν και δεν έχω το χρόνο να τα δείξω, παρουσιάστηκαν πολλά από αυτά στο Φόρουμ της κυκλικής οικονομίας στο Ζάππειο αλλά και σε εκδηλώσεις που γίνονται όπως

μια που κάνουμε σήμερα με 30 Δήμους παρουσιάζονται αυτά, γιατί αποτελούν πρωτοβουλίες και Δήμων.

Να αναφέρω μια που είναι χαρακτηριστική και πρωτοποριακή ο Δήμος Χαλανδρίου που συγκεντρώνει το οργανικό από νοικοκυριά και το μετατρέπει σε βιοντίζελ για να χρησιμοποιούν σαν καύσιμο τα αυτοκίνητα του Δήμου και να εξοικονομεί καύσιμα συν το περιβαλλοντικό όφελος, συν που είναι χαρακτηριστική στο πλαίσιο του HORIZON είναι αυτή τη πρωτοβουλία και τώρα την επεκτείνουν σε 2.000 νοικοκυριά από το πιλοτικό χαρακτήρα που είχε πριν.

Ο νόμος για τις ενεργειακές κοινότητες είναι ένα πρωτοποριακό σε επίπεδο Ευρώπης βήμα που εντάσσεται στην συνεργατική οικονομία, στην κυκλική οικονομία και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ο 4513/2018 δηλαδή και δίνει τη δυνατότητα σε ομάδες πολιτών, Δήμων, φορέων της Αυτοδιοίκησης και επιχειρήσεων να δημιουργήσουν κοινότητες παραγωγής ενέργειας όταν έχουν στόχο το Α.Π.Ε. με ειδικά κίνητρα και με δυνατότητες.

Υπάρχουν δεκάδες πρωτοβουλίες στη βάση Οργανώσεων, Δήμων και τα λοιπά και στον τομέα της συνεργατικής οικονομίας, ουσιαστική στρατηγική αποτελεί η διαλογή στην πηγή ιδιαίτερα των οργανικών και της διαχείρισης των βιοαποβλήτων με συγκεκριμένους ποσοτικοποιημένους στόχους.

Υπάρχουν μια σειρά από οδηγούς που έχει εκδώσει το ΥΜΕΠΕΡΑΑ είτε το Υπουργείο, είτε η ΜΟΔ και είναι αναρτημένοι σε site ή έχουν δοθεί στους Δήμους όπως αυτός για τη διαλογή στην πηγή φαίνονται τα links εκεί και είναι στη διάθεσή σας φυσικά και όλη αυτή η παρουσίαση.

Στην πρόταση της κυκλικής οικονομίας στην εθνική μας στρατηγική επεκτείνουμε, δίνουμε έμφαση στους τομείς δράσης της παραγωγής, της κατανάλωσης στη διαχείριση αποβλήτων και στις δευτερογενείς πρώτες ύλες. Οι στρατηγικές μας είναι η αειφόρος διαχείριση πόρων, η ενθάρρυνση της κυκλικής επιχειρηματικότητας και η κυκλική κατανάλωση.

Τα πεδία όπου αναπτύσσονται οι 34 δράσεις του σχεδίου είναι κανονιστικές και νομοθετικές ρυθμίσεις, θέματα νομοθεσίας δηλαδή και τέτοιων ρυθμίσεων. Είναι δράσεις βελτίωσης της χρηματοδότησης, είναι

δράσεις βελτίωσης της γνώσης, της τεχνογνωσίας και της ενημέρωσης και είναι και ορισμένες ρυθμίσεις διακυβέρνησης του τρόπου οργάνωσης αυτού του πράγματος. Υπάρχει χρονοδιάγραμμα, έγινε διαβούλευση, υπάρχουν κάποιοι δείκτες πρόταση δεικτών για την παρακολούθηση της υλοποίησης και οι τομείς που έχουν επιλεγεί για να δοθεί έμφαση είναι τα πλαστικά, τα υπολείμματα τροφίμων, τα απόβλητα εκσκαφών και κατεδαφίσεων, η βιομάζα και τα βιολογικά προϊόντα και ορισμένες κρίσιμες πρώτες ύλες.

Δεν θα απαριθμήσω τις δράσεις απλώς θα αναφερθώ σε ορισμένες από αυτές που συνδέονται και με στόχους βιώσιμης ανάπτυξης, όπως ας πούμε η βελτιστοποίηση της μείωσης της παραγωγής αποβλήτων, της επανάχρησης της ανακύκλωσης, της διαχείρισης αποβλήτων δηλαδή, η χωριστή συλλογή, η ιεράρχηση και ο νέος νόμος της ανακύκλωσης που ήδη έγινε.

Ο σχεδιασμός ώστε να κλείνει ο κύκλος παραγωγής διαφόρων υλικών, η ενθάρρυνση της κυκλικής επιχειρηματικότητας προωθώντας τη βιομηχανική συμβίωση και τη συνεργασία των επιχειρήσεων. Μάλιστα είναι χαρακτηριστικό η τόνωση της δευτερογενούς χρήσης υποπροϊόντων και αποβλήτων για νέες παραγωγικές διαδικασίες. Η προώθηση της κυκλικής κατανάλωσης μέσω ενημέρωσης, η ενθάρρυνση συνεργασιών, συνεργειών και επικοινωνίας μεταξύ πολλών εμπλεκόμενων φορέων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επειδή είναι πάρα πολύ μεγάλος ο όγκος της πληροφορίας για να μην χαθεί η ουσία, θέλεις λίγο να επικεντρωθείς από εδώ και πέρα σε αυτά, λίγο πιο.....

Β. ΛΙΟΓΚΑΣ: Ναι, θα πω δυο τρία πιο συγκεκριμένα. Εύκολα βρίσκει κανείς αυτές τις δράσεις και την ανάλυσή τους και το χρονοδιάγραμμά τους μέσα στο σχέδιο στρατηγικός και δεν θέλω να σταθώ σε μια - μία ξεχωριστά από αυτές.

Υπάρχουν δράσεις που συνδέονται και με την βιοοικονομία και με τα πρότυπα παραγωγής διαφόρων προϊόντων. Εδώ υπάρχει μια πρόταση για δείκτες παρακολούθησης που αποτελεί μια από τις δράσεις και που δουλεύουμε πάνω σε αυτήν.

Η επαναχρησιμοποίηση του νερού και της ιλύος των βιολογικών καθαρισμών αποτελούν σημαντικές δράσεις του σχεδίου δράσης της κυκλικής οικονομίας.

Η νησιωτικότητα και τα ειδικά προβλήματα που υπάρχουν και δημιουργούν περιορισμούς στη δημιουργία όλων αυτών των θεμάτων ειδικά λόγω της μεγάλης νησιωτικότητας της χώρας μας που ξέρετε ότι έχει τα 2/3 των κατοικημένων νησιών της Ευρώπης, προϋποθέτουν κάποια ειδική αντιμετώπιση και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο των αποφάσεων που παίρνει. Υπήρχαν στο παρελθόν τέτοιες ειδικές προβλέψεις.

Η επόμενη μέρα όσον αφορά τα απόβλητα σημαίνει υλοποίηση των υποδομών, επίσπευση όλων των κατασκευών. Ήδη άρχισαν και υλοποιούνται, τα ξέρετε αυτά. Έμφαση στη διαλογή στην πηγή η δράση 017 που τονίζουμε σε όλους τους τόνους προς τις Διαχειριστικές Αρχές και προς το ΥΜΕΠΕΡΑΑ προσπαθούμε να επισπεύσουμε και να διευκολύνουμε τους Δήμους να τις εφαρμόσουν.

Οι ΦΟΔΣΑ ενδυναμώνονται με τον ΚΛΕΙΣΘΕΝΗ, αναβαθμίζεται η ανακύκλωση. Στο site ήδη περάσαμε ορισμένα θέματα που άρχισε να λειτουργεί για την κυκλική οικονομία. Ειδικά με τις πλαστικές ύλες υπάρχει θέμα και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ειδικοί στόχοι αλλά και από τη χώρα μας, ανέφερα ήδη για τις πλαστικές σακούλες υπάρχουν κι άλλα θέματα που επεξεργαζόμαστε αυτή τη στιγμή.

Τα πλαστικά μιας χρήσης. Θα ευθυγραμμιστούμε με τις προβλέψεις της Οδηγίας που επίκειται, ιδιαίτερα γιατί εκτός από τα πλαστικά μιας χρήσης και τις ακτογραμμές που είναι οι μεγαλύτερες στην Ευρώπη που έχουν και άρα πρώτιστα μας ενδιαφέρει, έχουμε και τα αλιευτικά δίκτυα εμείς που είμαστε η πρώτη χώρα στην αλιεία άρα έχει μεγάλη σημασία για μας η επιλογή και οι στόχοι που μπαίνουν για τα αλιευτικά δίκτυα σε αυτή την Οδηγία για τα πλαστικά μιας χρήσης.

Και η τρίτη χώρα στην ιχθυοκαλλιέργεια, δεύτερη μάλιστα μετά το Brexit. Υπάρχουν ειδικοί στόχοι για τα πλαστικά όπως είναι το 77% χωριστή συλλογή των πλαστικών μπουκαλιών μέχρι το 2025 ειδικός στόχος της Ευρώπης και αυτό ξέρετε τι σημαίνει ότι πρέπει να πάμε σε συστήματα DRS δηλαδή επιστροφής αντιτίμου αξίας για να μπορέσουμε να τους

πιάσουμε. Δεν μπορείς με τον μπλε κάδο να πιάσεις χωριστή συλλογή 77% των μπουκαλιών, πρέπει να πας σε άλλα πράγματα.

Η ανακύκλωση των πλαστικών να είναι 55%, 90% να είναι η χωριστή συλλογή το 2030. Θέματα διευρυμένης ευθύνης παραγωγού που προκύπτουν από τις οδηγίες και τα οποία έχουν περάσει στο νόμο της ανακύκλωσης και βάζουν σε μεγαλύτερες ευθύνες και αυστηροποιούν το πλαίσιο των συστημάτων διευρυμένης ευθύνης παραγωγού.

Υπάρχουν νέοι στόχοι για την ανακύκλωση από τις ευρωπαϊκές οδηγίες και από ό,τι φαίνεται και ενόψει της νέας προγραμματικής περιόδου ενθαρρύνεται η χωριστή συλλογή και αποθαρρύνεται η επεξεργασία συμμίκτων όπως και το παραγόμενο CLO από τις μονάδες που σήμερα εμείς κατασκευάζουμε. Δεν μπορούμε να σχεδιάζουμε πλέον τέτοιες μονάδες δηλαδή για το μέλλον αλλά πρέπει να πάμε σε επεξεργασία οργανικού από προδιαλεγμένα, από καφέ κάδο, αναερόβια χώνευση, παραγωγή ενέργειας από εκεί, παραγωγή RDF για συναποτέφρωση και όχι επεξεργασία συμμίκτων και ελαχιστοποίηση του υπολείμματος.

Εδώ φαίνονται οι πιο βασικές ομάδες ενεργειών που θα γίνουν στο επόμενο διάστημα 2019-2020 και έχουν σχέση με το σχέδιο της κυκλικής οικονομίας και εδώ ορισμένες δράσεις χρηματοδότησης γιατί είναι φανερό ότι για να μπορέσεις να ενισχύσεις τη νέα διαχείριση, πρέπει να αποθαρρύνεις τις μεθόδους που δεν θέλεις της πυραμίδας να αναστρέψεις την πυραμίδα δηλαδή της διαχείρισης αποβλήτων, δίνοντας κίνητρα και δίνοντας και αντικίνητρα.

Για παράδειγμα μια από τις προτάσεις είναι η τροποποίηση του ΦΠΑ στις υπηρεσίες ανακύκλωσης όπως έγινε στη Σουηδία, ή η τροποποίηση του ΦΠΑ, η μείωση του ΦΠΑ για τα δευτερογενή υλικά για να δώσεις κίνητρα. Ή η εφαρμογή συστημάτων «πληρώνω όσο πετάω» που το πρώτο βήμα αποτελούν οι δυο ρυθμίσεις που σας είπα της τιμολογιακής πολιτικής που ανέφερα προηγουμένως ότι με κάποιους συντελεστές μειώνεται το κόστος διαχείρισης των Δήμων όταν εφαρμόζουν τη χωριστή συλλογή είναι μέσα στην Κοινή Υπουργική Απόφαση αυτοί οι συντελεστές πόσο μπορεί να μειωθεί με τη χωριστή συλλογή και με τέτοιες δράσεις μπορεί ο Δήμος να μειώσει το κόστος διαχείρισης τελικά.

Υπάρχουν μια σειρά από προτάσεις για τις δημοτικές Αρχές μιας και τώρα κατά 60% έχουν αντικατασταθεί μάλιστα οι περισσότερες. Υπάρχουν προτάσεις που μπορούν να υιοθετήσουν γιατί οι Δήμοι θα παίξουν ουσιαστικό ρόλο και δεν είναι μόνο η διαχείριση αποβλήτων ο ρόλος αυτός.

Υπάρχουν πολλά τέτοια παραδείγματα που μπορούν να εφαρμοστούν. Η ειδική δράση για τα δευτερογενή υλικά το πώς γίνονται οι διαγωνισμοί του δημοσίου και τι κριτήρια χρησιμοποιούνται, είναι πολύ χαρακτηριστικό στοιχείο που μπορεί να ενισχύσει την αγορά δευτερογενών υλικών για την παραγωγή δευτερογενών υλικών.

Σήμερα η μεγάλη πλειοψηφία των διαγωνισμών των Δήμων ή του δημοσίου δεν ζητάει δευτερογενή υλικά, ίσα - ίσα τα απαγορεύει κιόλας, ανακυκλωμένα και τα λοιπά από τα ορυκτέλαια μέχρι τα πλαστικά και οτιδήποτε και απορρυπαντικά. Άρα έχει μεγάλη σημασία οι δημόσιες προμήθειες.

Έχουν γίνει δράσεις ανταλλαγής γνώσης και τεχνογνωσίας όπως αυτό το πρώτο Φόρουμ που έγινε στο Ζάππειο με 400 συμμετέχοντες απ' όλη την Ελλάδα όπου εκφράστηκε η μεγάλη συναίνεση και η θετική αποδοχή του σχεδίου δράσης της κυκλικής οικονομίας από όλους τους εμπλεκόμενους της παραγωγής, της επιστήμης, της κοινωνίας και της Αυτοδιοίκησης.

Αυτή τη στιγμή που μιλάμε γίνεται ένα διαδραστικό εργαστήριο στο Υπουργείο Περιβάλλοντος με 80 συμμετέχοντες από 22 Δήμους, διήμερο σεμινάριο πληρωμένο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με πολλούς ξένους experts και ανταλλαγή γνώσης. Είναι διαδραστικό μάλιστα, έχει ένα χαρακτήρα δηλαδή σχεδιασμού. Θα γίνουν κι άλλα τέτοια και έχουν γίνει κι άλλες πρωτοβουλίες αντίστοιχες.

Υπάρχει και ένα πρόγραμμα υποστήριξης του εθνικού σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του γερμανικού Οργανισμού του GIZ του Δημοσίου μεγάλους, μεγάλης διάρκειας που προσφέρει έως τώρα ουσιαστική υποστήριξη στις προσπάθειες του Υπουργείου και υπάρχουν και μια σειρά εργαλεία όπως αυτό που σας δείχνω που είναι ανοιχτή πρόσκληση μέχρι τον Σεπτέμβριο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα πρότεινα εδώ να το ολοκληρώσετε γιατί έχουμε ξεπεράσει, ευχαριστώ πολύ.

Β. ΛΙΟΓΚΑΣ: Τελείωσα. Μπορείτε να βρείτε την στρατηγική στο site που βλέπετε, σας ευχαριστώ πολύ και για την υπομονή σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και εμείς ευχαριστούμε πολύ. Θα είχαμε πολύ περισσότερο χρόνο στη διάθεσή μας αν ήταν εντός του προγράμματος γι' αυτό τώρα υπάρχει μια πίεση διότι έγινε εμβόλιμο και επηρεάζει όλη την υπόλοιπη συνέχεια.

Έχουν γίνει πολύ σημαντικά πράγματα και πολύ σημαντική δουλειά απλώς ενημερωτικά επειδή λέμε να μείνουμε λίγο στο συγκεκριμένο. Στην παρουσίασή του ο κ. Λιόγκας μίλησε για ενεργειακές κοινότητες και για το κομμάτι της περιβαλλοντικής βιομηχανίας να ενημερώσω απλώς ότι σήμερα ξεκινάει η γραπτή διαδικασία στο άλλο επιχειρησιακό πρόγραμμα στο ΕΠΑΝΕΚ με το οποίο εξειδικεύουμε αυτές τις δυο δράσεις τις ενεργειακές κοινότητες και δράσεις κρατικών ενισχύσεων για την περιβαλλοντική βιομηχανία και οι οποίες θα είναι στον αέρα γύρω στις 25 Ιουνίου, άρα αυτά που παρουσίασε ο κ. Λιόγκας γίνονται πράξη και μεταφράζονται σε συγκεκριμένες δράσεις.

Σας ευχαριστούμε πολύ, ένα διάλειμμα στο roof garden για ένα ελαφρύ γεύμα και επιστρέψουμε σε μία ώρα.

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

Ζ. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Κυρίες και κύριοι μπορούμε να συνεχίσουμε. Η Ειδική Γραμματέας η Πρόεδρος της Επιτροπής Παρακολούθησης χρειάστηκε να φύγει γιατί έχει μετακίνηση με αεροπλάνο και πρέπει να προλάβει, οπότε προτείνω όσοι είμαστε εδώ να συνεχίσουμε τη διαδικασία.

Έχουμε μια τελευταία ενότητα θεμάτων, όπως βλέπετε και στο πρόγραμμα τα οποία είναι ένα πακέτο παρεμβάσεων από τις Υπηρεσίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού, τρεις παρεμβάσεις. Μια παρέμβαση από τη Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφθοράς και μια παρουσίαση που ζήτησα εγώ από τους συναδέλφους της Υπηρεσίας μου από τον Ραυτόπουλο που θα μας κάνει την παρουσίαση, γιατί στην προηγούμενη χρονιά στο '18

από το καλοκαίρι και μετά, υπήρξε μια δραστηριότητα που όσο προχωράει, τόσο και πιο ενδιαφέρουσα μοιάζει να εξελίσσεται.

Έβγαλε μια πρόσκληση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μια άλλη μονάδα της DG Regio την οποία απεύθυνα στις Διαχειριστικές Αρχές με ένα θέμα του να γίνει ένα πιλοτικό project για το administrative capacity των Διαχειριστικών Αρχών και την ενίσχυσή του ενόψει της επόμενης περιόδου.

Σε αυτή την πρόσκληση ανταποκριθήκαμε κυρίως γιατί μας απασχολούσε αρκετά σοβαρά και ήταν ένας από τους στόχους μας να προωθήσουμε την περαιτέρω ομογενοποίηση της Υπηρεσίας η οποία όπως όλοι ξέρετε στην Επιτροπή Παρακολούθησης προέρχεται από δυο διαφορετικά προγράμματα και τρεις διαφορετικές διαχειριστικές δομές της προηγούμενης περιόδου.

Με αυτό σαν έναυσμα εκδηλώσαμε ενδιαφέρον, υποβάλλαμε μια πρόταση και τελικά επιλεγήκαμε και είμαστε μια από τις πέντε Διαχειριστικές Αρχές σε ευρωπαϊκό επίπεδο η οποία συμμετέχει σε αυτή την πιλοτική δράση.

Θα παρακαλούσα τον κ. Ραυτόπουλο τον συνάδελφο ο οποίος είναι ο επικεφαλής της ομάδας που τρέχει αυτό το project να μας κάνει μια σύντομη παρουσίαση γιατί νομίζω ότι είναι ενδιαφέρον να ενημερωθούν και τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης γι' αυτή τη δραστηριότητα που αν πετύχει τους σκοπούς της θα μας βοηθήσει και εμάς, αλλά νομίζω και θα μας δώσει δυνατότητες ευρύτερου προβληματισμού για να δούμε πως θα μπορούσαμε να διαχύσουμε αυτή την εμπειρία μας και προς τους δικαιούχους μας.

Πριν αρχίσεις Κώστα, ο κ. Καμπάρακης έχει τον λόγο.

B. ΚΑΜΠΑΡΑΚΗΣ: Συγνώμη που διακόπτω τη ροή της συζήτησης αλλά με τις αλλαγές στην ατζέντα, δηλαδή στη ροή του προγράμματος, θα ήθελα να κάνω ένα σχόλιο για το στρατηγικό σχέδιο μεταφορών. Επειδή είναι και συνάδελφοι και από την Περιφέρεια και είναι η Επιτροπή Παρακολούθησης ένα σημαντικό σημείο χώρος συνάντησης πολλών φορέων και αρμοδιοτήτων, ήθελα να υπογραμμίσω τα εξής:

Αυτό το πρώτο βήμα ήταν πάρα πολύ σημαντικό να γίνει και είμαστε πολύ ευτυχείς που έγινε, διότι για πρώτη φορά θα υπάρχει ένας

σχεδιασμός όλων των μέσων. Υπήρχε στρατηγικός σχεδιασμός, αλλά επιμέρους για αυτοκινητοδρόμους, για σιδηρόδρομο, για λιμάνια, δεν υπήρχε ένα συνολικό σχέδιο.

Το βήμα έγινε. Δεν πρέπει να ξεχνάμε δυο πράγματα, ένα αφορά τον κανονισμό. Ο κανονισμός λέει ότι χρειάζεσαι έναν στρατηγικό σχεδιασμό στο κατάλληλο επίπεδο, δηλαδή χρειάζεσαι τον εθνικό, αλλά πρέπει να δούμε και για τις παρεμβάσεις όταν γίνεται μια παρέμβαση σε μια Περιφέρεια, τα έργα των μεταφορών στην Περιφέρεια, στα νησιά, στην ενδοχώρα θα πρέπει και αυτά να έχουν ένα τέτοιο σχεδιασμό.

Με την απουσία ενός συνολικού σχεδιασμού ήταν αδύνατο να κάνεις και περιφερειακό. Πρέπει όμως να μπορέσουμε να δώσουμε έμφαση και να προετοιμάσουμε το έδαφος σε αυτό το κομμάτι.

Ένα δεύτερο στοιχείο που ίσως όλοι γνωρίζετε προσπαθούμε να το υπογραμμίσουμε σε κάθε Επιτροπή Παρακολούθησης είναι τα σχέδια βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Για να γίνουν παρεμβάσεις στην επόμενη προγραμματική περίοδο στον αστικό χώρο που θα είναι και προτεραιότητα και που θα χρειάζονται οπωσδήποτε, διότι αλλάζει εντελώς το τοπίο των μεταφορών, θα πρέπει να έχουμε και εκεί έναν σχεδιασμό.

Πέρασε η νομοθεσία, έγιναν κάποιες ενέργειες υπάρχουν ιδέες, προτάσεις και σχέδια με την έλευση των δημοτικών και περιφερειακών αυτοδιοικητικών εκλογών κλείσαμε και αυτό το κεφάλαιο, άρα οι νέες Αρχές πρέπει να επικεντρωθούν σε αυτό το κομμάτι ώστε να μπορούν να δικαιολογήσουν και να μελετήσουν επαρκώς τα έργα που θέλουν να ετοιμάσουν για την επόμενη περίοδο.

Σίγουρα το σχέδιο θα είναι χρήσιμο, αλλά δεν μπορεί να λειτουργήσει αν δεν κοινοποιηθεί και δεν γίνει μέρος ενός εθνικού σχεδιασμού πραγματικά. Τώρα έχουμε ένα εργαλείο το οποίο αναπτύχθηκε, υπάρχει μια βάση δεδομένων, υπάρχει μια μονάδα Υπηρεσία η οποία έχει την ευθύνη αυτό πρέπει να γίνει και γνωστό και να γίνει κτήμα όλων, ώστε να μπορούν και να το λειτουργούν και να το επικαιροποιούν. Αυτό δεν έχει γίνει ακόμη διότι η μελέτη ολοκληρώνεται, δεν έχει ολοκληρωθεί εντελώς πάντως παραδίδεται μέσα σε αυτό το μήνα.

Είναι ένα βήμα που θα πρέπει να γίνει για να αποκτήσει κάποια βαρύτητα, δεν είναι ένα έγγραφο της Διοίκησης, είναι ένα έγγραφο που πρέπει να έχει και μια πολιτική στόχευση, ανήκει σε όλους τους πολίτες.

Επιπλέον ο κανονισμός -αλλά αυτό θα πρέπει να το αντιμετωπίσουμε αργότερα- βάζει και διάφορα άλλα θέματα για τους πρόσφορους όρους -όπως είπε ο κ. Γενικός- οι οποίοι θα πρέπει να εξεταστούν. Παραδείγματος χάριν είναι η απεξάρτηση από τον άνθρακα, πράγμα που λίγο σκεφτόμαστε στην Ελλάδα, όλοι σκέφτονται «άντε κι άλλο έναν αυτοκινητόδρομο, κι άλλον έναν δρόμο», σιγά - σιγά όλα αυτά θα αρχίσουν να μην έχουν την ίδια προτεραιότητα και πρέπει μέσα στο σύστημα αυτό των σχεδίων της στρατηγικής καλύτερα να αφομοιώσουμε και τις πτυχές του περιβάλλοντος.

Δεν θέλω να μακρηγορήσω ήταν απλώς ένα σχόλιο για να υπογραμμίσω ότι είμαστε σε μια φάση καλής προετοιμασίας η οποία όμως πρέπει να συμπληρωθεί και να πάρει τη δυναμική που χρειάζεται. Ευχαριστώ.

Z. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Ευχαριστούμε τον κ. Καμπαράκη, δεν ξέρω... νομίζω ότι δεν έχει μείνει ούτε η εκπρόσωπος από το γραφείο του κ. Γενικού του κ. Βούρδα, να μας ενημέρωνε ίσως η επιτελική να έχει κάποια ενημέρωση για το τι προβλέπεται γι' αυτό που πολύ σωστά ισχύει σε αυτές τις περιπτώσεις στρατηγικών σχεδίων για το αν υπάρχει κάποια πρόβλεψη για τη συνέχεια, για τον τρόπο με τον οποίο θα γίνει αυτή η διάχυση της δουλειάς αυτής που είναι τόσο σημαντική.

Για μας τις Υπηρεσίες βέβαια έρχεται με το πολύ σωστό timing γιατί τώρα ξεκινάει ο σχεδιασμός για την επόμενη περίοδο και ελπίζουμε ότι θα είναι ένα πάρα πολύ χρήσιμο εργαλείο, αλλά δεν έχω εγώ προσωπικά γνώμη γιατί δεν είχαμε εμπλοκή στην ανάπτυξη αυτού του στρατηγικού σχεδίου η Διαχειριστική Αρχή, δεν έχω κάποια πληροφορία για το τι προβλέπεται για τη συνέχεια για το θέμα της διάχυσης προς το κοινό.

Έτσι κι αλλιώς το καταγράφουμε, θα το συζητήσουμε με τους αρμόδιους και θα σας ενημερώσουμε, θα το δείτε κι εσείς. Ήθελε και η κα Κανελλοπούλου νομίζω κάτι, συγνώμη που πέρασα κατ' ευθείαν μου το είχατε πει αλλά ...

Δ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ: Εμείς συγγνώμη που διακόπτουμε τον κ. Ραυτόπουλο, δυο λόγια για την στρατηγική κυκλικής οικονομίας και για τον τομέα απορριμμάτων που είναι ο βασικότερος τομέας που έρχεται και ακουμπάει όσον αφορά τα περιβαλλοντικά για το συγκεκριμένο πρόβλημα.

Θα ήθελα να καταγραφεί ότι από πλευράς Επιτροπής είμαστε πολύ ευχαριστημένοι που η Ελλάδα έχει στρατηγική κυκλικής οικονομίας, είναι όπως είπε ο κ. Λιόγκας ένα από τα δέκα κράτη - μέλη με στρατηγική, είναι πολύπλοκο το ζήτημα και αυτό φάνηκε και από την παρουσίαση του κ. Λιόγκα.

Όταν μιλάμε για μια στρατηγική κατ' αρχήν εμείς θέλουμε να είναι όσο το δυνατό πιο συγκεκριμένη γίνεται και να μην μιλάμε απλά για κάτι το αφηρημένο. Φάνηκε από την παρουσίαση του κ. Λιόγκα το ποια είναι τα βήματα που χρειάζονται για να εξειδικευτεί αυτή η στρατηγική και να μεταφραστεί τελικά σε δράσεις εφαρμόσιμες.

Όπως έλεγα πολύ μεγάλος τομέας που έρχεται και ακουμπάει είναι ο τομέας των απορριμμάτων, δύσκολη υπόθεση για την Ελλάδα. Δεν είμαστε ευχαριστημένοι από το αποτέλεσμα, ή εν πάση περιπτώσει από τον τρόπο με τον οποίο αποτυπώνεται μέχρι στιγμής το αποτέλεσμα.

Έχουμε ζητήσει κάποια action plan όχι έτσι γενικά και αόριστα, είναι ένα επιχειρησιακό σχέδιο αυτό που ζητάμε για να καταλάβουμε όλοι με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και τι έχουμε συγχρηματοδοτήσει μέχρι σήμερα και πως αυτές οι εγκαταστάσεις χρησιμοποιούνται, ξεκινώντας από το Ταμείο Συνοχής 2000-2006 και προχωρώντας στις προγραμματικές περιόδους.

Ποιοι ακριβώς ήταν οι στόχοι που θέσατε μέσα από τον εθνικό και τους περιφερειακούς σχεδιασμούς που ισχύουν μέχρι σήμερα, πως έχουν επιτευχθεί σε ποιο βαθμό μέσα από τα έργα των προηγούμενων περιόδων, πως θα επιτευχθούν μέσα από τα έργα τα οποία αυτή τη στιγμή είναι ακόμη στον προγραμματισμό του προγράμματος και τι ορίζοντας υπάρχει για το μέλλον.

Η χώρα βρίσκεται μακριά από το να καταφέρει τους στόχους αυτό είναι σαφές, χρειάζονται πολύ γρήγορα βήματα γιατί έρχονται νέοι στόχοι πολύ δυσκολότεροι και μεγαλύτεροι για το μέλλον. Παράλληλα έχουμε και το

enabling condition που θα ήθελα να μιλήσω λίγο γενικότερα δεν είναι μόνο στο θέμα των απορριμμάτων.

Η νέα φιλοσοφία των αιρεσιμοτήτων είναι στρατηγικές και σχέδια δράσης. Αυτό δηλαδή το σχέδιο δράσης που ζητήσαμε στα απορρίμματα, θα σας βοηθήσει ώστε να περάσουμε ένα βήμα μπροστά στην επόμενη περίοδο. Είναι κάτι αντίστοιχο με τη δράση που έγινε για τα λύματα, όπου η χώρα αυτή τη στιγμή είναι έτοιμη με το enabling condition της επόμενης περιόδου.

Δηλαδή εκεί ήταν εντελώς proactive και συγχωρήστε μου τα ελληνικά, στο πως αντιμετωπίστηκε ένα θέμα μελλοντικότερο.

Αυτά ήθελα να πω, δεν θέλω να μακρηγορήσω περισσότερο θα ήθελα να κρατήσετε ότι εμείς δεν είμαστε ευχαριστημένοι από τον συγκεκριμένο τομέα, αλλά είμαστε εδώ για να σας βοηθήσουμε. Ακόμη και το action plan το οποίο ζητήσαμε, είμαστε δίπλα σας για να σας εξηγήσουμε τι ζητούμε μέσα σε ποιο πλαίσιο και να βοηθήσουμε επίσης και με τεχνική βοήθεια δική μας από την DG Regio για να μπορέσετε να το καταρτίσετε και να μπορέσουμε να πάμε δυο βήματα πιο μπροστά. Ευχαριστώ.

Z. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Και εμείς ευχαριστούμε, καταγράφεται προφανώς η θέση της Επιτροπής γι' αυτά τα δυο θέματα στρατηγικής των δύο τομέων και θα πρέπει να αναληφθούν κάποιες ενέργειες θα το συζητήσουμε προφανώς με τα αρμόδια Υπουργεία και τώρα που ξεκινάμε τη συζήτηση για την επόμενη περίοδο ξαναλέω γίνεται όλο και πιο επίκαιρο το ζήτημα. Ευχαριστούμε.

Περνάμε στην επόμενη ενότητα λοιπόν και δίνω τον λόγο στον κ. Ραυτόπουλο.

V. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Ενημέρωση για την Πιλοτική Δράση ΕΕ/ΟΟΣΑ

«Ενίσχυση διοικητικής ικανότητας εν όψει της μετά το 2020 ΠΠ»

K. ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ: Καλησπέρα και από εμένα. Να σας δείξω λίγο που βρισκόμαστε με την πιλοτική δράση στην οποία συμμετείχε η Υπηρεσία μας.

Η Υπηρεσία μας είναι όπως είπε η κα Παπασιώπη το αποτέλεσμα μιας συγχώνευσης τριών προηγούμενων Υπηρεσιών της πρώην

ΕΥΔ ΕΠΕΠ της Προσπελασιμότητας, του Περιβάλλοντος και της Αειφόρου Ανάπτυξης και της πρώην ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής Μεταφορών.

Έτσι, όταν τον Δεκέμβριο του 2015 συγχωνευτήκαμε σε μια Υπηρεσία τότε ήμασταν και σε τρία κτίρια τώρα είμαστε σε δύο. Ήδη από την πρώτη στιγμή είχε στο μυαλό μας μπει το πώς θα μπορέσουμε να βρούμε ένα ρυθμό να ομογενοποιηθούμε και να βρούμε ένα κοινό ρυθμό προόδου στο μέλλον.

Είχαν γίνει αρκετές δράσεις ούτως ή άλλως απ' όλους μας. Όταν είδαμε την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής απλά παρουσιάσαμε σε αυτούς μια σκέψη η οποία είχε ήδη ωριμάσει στο δικό μας μυαλό και γι' αυτό τον λόγο πιστεύω ότι έτυχε και της ανάλογης αποδοχής και υποστήριξης από τη μεριά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Στη συγκεκριμένη παρουσίαση έχω κάνει και ένα ιστορικό περίπου πως εξελίχθηκε όλη αυτή η πιλοτική δράση. Δεν θα δείξω μόνο δηλαδή τον οδικό χάρτη στον οποίο περίπου έχουμε καταλήξει, αλλά όλη την ιστορία προκειμένου και οι υπόλοιποι που δεν είχαν ενδεχομένως συμμετάσχει στα προηγούμενα ενδιάμεσα βήματα να δουν τι είναι αυτό το πράγμα, αυτή η πιλοτική δράση και ενδεχομένως για κάποιους να αποτελέσει μια αφορμή για να σκεφτούν και για τους ίδιους τους δικούς τους φορείς πως θα μπορούσαν να μπουν σε τέτοια προγράμματα ενίσχυσης της διαχειριστικής ικανότητας.

Στις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ειδικά στην 6^η και στην 7^η για τη συνοχή, αποτυπώνονται κάποιες ακαδημαϊκές έρευνες οι οποίες δείχνουν ότι οι παραδοσιακές επενδύσεις κεφαλαίων σε έργα υποδομών, ανάπτυξης δεξιοτήτων προσωπικού και επιχειρηματικότητας και καινοτομίας, δηλαδή τα τρία κλασικά κανάλια στα οποία επένδυαν τα ευρωπαϊκά και διαρθρωτικά επενδυτικά Ταμεία στο παρελθόν προκειμένου να πετύχουμε την πολυπόθητη ανάπτυξη, δεν αρκούν.

Και ότι υπάρχει ένα τέταρτο ζητούμενο, ένας τέταρτος παράγοντας ο οποίος παίζει κρίσιμο ρόλο ειδικά σε χώρες όπως είναι η Ελλάδα, ή η Ιταλία ή η Ισπανία, χώρες οι οποίες είναι λίγο πιο ψηλά σε βιοτικό επίπεδο σε σχέση με τις πρώην ανατολικοευρωπαϊκές χώρες, οι οποίες

ακόμη επενδύοντας σε αυτά τα τρία κανάλια βλέπουν ανάπτυξη, οι δικές μας χώρες έχουν βρεθεί σε μια παγίδα από την οποία δεν μπορούν να ξεφύγουν.

Και αυτός ο τέταρτος παράγοντας ο οποίος είναι το ζητούμενο για να μπορέσουν να πετύχουν την πολυπόθητη ανάπτυξη, είναι η βελτίωση της ποιότητας των θεσμικών τους οργάνων και ευρύτερα της ποιότητας της διακυβέρνησής τους.

Αυτό αποτυπώνεται σε παρουσιάσεις τις οποίες έδειξαν και οι ίδιοι σε Συνέδριο που έγινε για την καλή διακυβέρνηση στην πολιτική της συνοχής, πολύ χαρακτηριστικά στους χάρτες που δείχνουν την ανταγωνιστικότητα και την ποιότητα των Δημοσίων Διοικήσεων στις χώρες.

Ορμώμενη από αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή η DG Regio και συγκεκριμένα η Μονάδα E.1. που είναι υπεύθυνη για τέτοιες οριζόντιες δράσεις αποφάσισε να κάνει μία προσπάθεια για τις Διαχειριστικές Αρχές για την αναβάθμιση της διοικητικής τους ικανότητας και στο τέλος να αξιοποιήσει τα αποτελέσματα αυτής της πιλοτικής δράσης για την κατάρτιση ενός οδηγού, που θα μπορέσει να αποτελέσει για τις άλλες Διαχειριστικές Αρχές που θα ήθελαν στο μέλλον να ακολουθήσουν αυτά τα βήματα, έναν οδηγό για το τι βήματα θα μπορούσαν να ακολουθήσουν για να βελτιώσουν τη διαχειριστική τους ικανότητα.

Ζήτησε υποστήριξη από μια εξειδικευμένη ομάδα του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη του ΟΟΣΑ και εμείς είχαμε την ευκαιρία να συνεργαστούμε με ανθρώπους και από τους δύο αυτούς φορείς.

Οι περιοχές στις οποίες δίνει έμφαση αυτή η πιλοτική δράση είναι το ανθρώπινο δυναμικό, η δομή και η διάρθρωση του Οργανισμού, τα εργαλεία και τα συστήματα που χρησιμοποιεί και ο τρόπος με τον οποίο κάνει διακυβέρνηση στο πρόγραμμά της.

Περιλαμβάνει δυο φάσεις. Η πρώτη φάση είναι όλες οι ενέργειες για να καταρτιστεί ο οδικός χάρτης με τις δράσεις οι οποίες θα ενισχύσουν τη διαχειριστική ικανότητα και η δεύτερη φάση που είναι η υλοποίηση αυτού του προγράμματος.

Αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε στο κλείσιμο περίπου της φάσης 1 και φιλοδοξούμε ότι από τον Σεπτέμβριο θα καταφέρουμε να προχωρήσουμε στην υλοποίηση του οδικού μας χάρτη.

Η πρότασή μας ήδη από τη αρχή της περιλάμβανε κομμάτια και στους τέσσερις αυτούς τομείς που είχε προτείνει στην πιλοτική της δράση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και για τους συναδέλφους με τους οποίους δουλεύουμε καθημερινά μαζί κάποιες από αυτές τις δράσεις είναι ήδη πραγματικότητα και το αντιλαμβάνεται κάποιος αν τις διαβάσει.

Μιλούσαμε ήδη από τότε για ομογενοποίηση του τρόπου λειτουργίας των δύο τομέων. Έχουμε εφαρμόσει ήδη διατομεακές ομάδες επιτόπιων επαληθεύσεων. Μιλούσαμε για κατάρτιση ατομικών πλάνων εκπαίδευσης και πιστοποίηση ενδεχομένως δεξιοτήτων με αποτύπωση των δεξιοτήτων και GAP ανάλυση ανάμεσα στο τι είναι το επιθυμητό για κάθε προφίλ χειριστή και στο τι προφίλ έχουμε αυτή τη στιγμή.

Όσον αφορά τη δομή και τη διάρθρωσή μας ήδη μιλούσαμε για εναλλακτικά σενάρια διάρθρωσης της Υπηρεσίας συγκεντρώνοντας προτάσεις από κοινούς δικαιούχους που είχαμε και είχαν δει και τους δυο τομείς πως μπορούσαμε ενδεχομένως να αναδιαρθρωθούμε.

Κάναμε μετρήσεις της απόδοσής μας μέσα από συγκεκριμένους δείκτες, μέσα από τη διαχείριση κινδύνου του προγράμματος και σκεφτόμασταν ήδη από τότε την υιοθέτηση καλών πρακτικών από άλλες Διαχειριστικές Αρχές.

Όσον αφορά τα εργαλεία και τα συστήματα είχαμε πάρει από τότε την απόφαση να καταργήσουμε όλα τα πληροφοριακά συστήματα τα οποία διάσπαρτα υπήρχαν στις τρεις προηγούμενες μορφές που είχαν οι Υπηρεσίες μας και να τα αντικαταστήσουμε από ένα νέο ενιαίο μοντέρνο πληροφοριακό σύστημα διαχείρισης εγγράφων και υποθέσεων, είναι το docutrax αυτό που μας έχει ταλαιπωρήσει αρκετά αλλά ήδη το έχουμε φτάσει πάρα πολύ μπροστά.

Και όσον αφορά τη διακυβέρνηση μιλούσαμε από τότε για την ανάγκη να ρωτήσουμε τους δικαιούχους μας τους ενδιάμεσους φορείς τι θα μπορούσαμε να κάνουμε καλύτερα, σε τι θα μπορούσαμε να εστιάσουμε για να βελτιώσουμε και τη δική τους διαχειριστική ικανότητα.

Η ομάδα έργου η οποία τότε δημιουργήθηκε, είχε αντιπροσωπευτικότητα καθώς περιελάμβανε ανθρώπους απ' όλους τους τομείς. Εγώ ήμουν εκπρόσωπος του Τομέα Υποδομών Μεταφορών ο συνάδελφος ο Μπάμπης Συρόπουλος ο εκπρόσωπος από τον Τομέα του Περιβάλλοντος, είχαμε από τις οριζόντιες μονάδες από την Α την Ελένη Ζαχαράκη, από τη Γ την Μαρία Κουσουλάκου, είχαμε την υπεύθυνη των συστημάτων ποιότητας τη Χριστίνα Νικολακοπούλου και η ομάδα αυτή έδωσε και με ένα έκτο άτομο από την ΕΥΘΥ την Προϊσταμένη της Μονάδας Β την Έφη Κωτσάκη.

Η αίτησή μας συνοδεύτηκε από επιστολές από την πολιτική ηγεσία και έτσι μια πλήρης πρόταση πήγε στην Μονάδα Ε.1. η οποία αξιολόγησε τις 16 προτάσεις που έλαβε απ' όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση απ' όλες τις Διαχειριστικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατέληξε σε πέντε, ανακοινώθηκαν αυτές το Μάιο του 2018. Μια από αυτές είχαμε την τύχη να είναι η δική μας. Οι άλλες τέσσερις προέρχονται από την Πολωνία, την Ισπανία, την Κροατία και τη Βουλγαρία και είναι ένα μίγμα τομεακών και περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Με ποιο τρόπο δουλέψαμε. Τον Οκτώβριο του 2018 στείλαμε ένα πρώτο ερωτηματολόγιο στον ΟΟΣΑ στο οποίο αποτυπώναμε όλες μας τις διαδικασίες και όλο τον τρόπο λειτουργίας μας. Έγινε ένα πρώτο εργαστήριο τον Ιανουάριο του 2019, στο οποίο με πολλούς από εσάς είχαμε την ευκαιρία να δουλέψουμε μαζί και στη συνέχεια στο τέλος της Μαρτίου μας απεστάλη ένα πρώτο σχέδιο οδικού χάρτη.

Κάναμε σχόλια επ' αυτού του οδικού χάρτη και ένα τρίτο σχέδιο ήρθε τον Ιούνιο οπότε και κάναμε το δεύτερο εργαστήριο το οποίο πρόσφατα έγινε, την προηγούμενη εβδομάδα και είμαστε πάρα πολύ κοντά στην οριστικοποίηση αυτού του σχεδίου δράσης.

Να πω ότι συγκρίνοντας και παίρνοντας πληροφορίες σχετικά με το πώς εξελίχθηκε αυτή η πιλοτική δράση στις υπόλοιπες τέσσερις χώρες, η εικόνα που έχουμε είναι ότι η συμμετοχή της ελληνικής πλευράς ήταν πρωτοφανής. Γι' αυτό τον λόγο είπαμε να τιμήσουμε όλους όσους συμμετείχαν λέγοντας ότι είχαμε πάνω από 100 συμμετέχοντες, 40 εμπλεκόμενους φορείς και περίπου το 20% του προσωπικού της Υπηρεσίας μας είχε ενεργό συμμετοχή.

Για μας είναι πρωτοφανή αυτά τα νούμερα και δείχνουν το ενδιαφέρον το οποίο προκάλεσε η δράση αλλά και το πώς την αγκάλισαν και οι δικαιούχοι μας και οι ενδιάμεσοι φορείς και οι κεντρικές υπηρεσίες του Συντάγματος.

Στο δεύτερο εργαστήριο, το οποίο πλέον ήταν πολύ πιο επικεντρωμένο, είχαμε περίπου 50 συμμετέχοντες από έξι φορείς. Είναι πλέον πολύ πιο φιξαρισμένο το τι περίπου θα κάνουμε και συμμετείχε περίπου το 15% του προσωπικού μας.

Να δείξω λίγο έχει ενδιαφέρον ότι η αρχική έκδοση του σχεδίου δράσης περιλάμβανε 34 δράσεις οι οποίες στη δική μας απάντηση έγιναν 14 μετά επανήλθαν με 24 και βρισκόμαστε γύρω στις 18. Θα καταλήξουμε πιστεύουμε γύρω στις 18 δράσεις, κάπου εκεί.

Συμφωνούσαμε ότι είναι τρεις οι περιοχές που υπάρχει η δυνατότητα για βελτίωση. Η μία έχει να κάνει με τη διαχείριση των ανθρωπίνων πόρων και της οργάνωσης. Η δεύτερη έχει να κάνει με τον συντονισμό των επιπέδων διακυβέρνησης, δηλαδή δικαιούχους ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης και Διαχειριστική Αρχή και η τρίτη είχε να κάνει με τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαμε να δούμε ξανά το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, με τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαμε να έχουμε τροποποιήσεις, βελτιώσεις σε αυτό, αλλά και γενικότερα στο θεσμικό πλαίσιο όπου εντοπίζονται γραφειοκρατικές αγκυλώσεις και θα μπορούσαμε ενδεχομένως να τις απλοποιήσουμε.

Όσον αφορά την πρώτη περιοχή βελτίωσης σε αυτή τη διαχείριση ανθρωπίνων πόρων. Στόχοι μας είναι: η ευαισθητοποίηση και η κινητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού μας. Η διεύρυνση του πεδίου εκπαίδευσής του όχι πλέον μόνο στα στενά τεχνικά αντικείμενα στα οποία έχουν πλέον σχεδόν όλοι αποκτήσει εξαιρετική εκπαίδευση, αλλά διευρύνουμε αυτό το πεδίο εκπαίδευσης και σε διοικητικές ικανότητες συνεργασίας, επικοινωνίας και τρίτον να ομογενοποιήσουμε όσο το δυνατό περισσότερο τη λειτουργία μας ανάμεσα στους τομείς και στις Μονάδες.

Έτσι προσανατολιζόμαστε σε μια σειρά δράσεων που έχουν να κάνουν πρώτον με μια ετήσια έρευνα εντοπισμού των παραγόντων ενεργοποίησης του προσωπικού. Τι είναι αυτό που τους αρέσει και τους κάνει

να θέλουν να δουλέψουν γι' αυτή την Υπηρεσία, τι είναι όμως αυτό το οποίο ενδεχομένως τους κάνει να βλέπουν ότι θα μπορούσαν να κάνουν κάτι καλύτερο.

Να αποτυπώσουμε τις δεξιότητες και τις ικανότητες του προσωπικού ενδεχομένως χρησιμοποιώντας και το εργαλείο αυτό που έχει ήδη αναπτύξει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και να αναπτύξουμε ατομικά πλάνα κατάρτισης πλέον με ορίζοντα το 2021-2027. Πως φανταζόμαστε τον κάθε χειριστή και τον κάθε Προϊστάμενο ενόψει της περιόδου 2021-2027 και το πλάνο εκπαίδευσής του από εδώ και στο εξής μέχρι το τέλος του 2020 να είναι σαφώς προσανατολισμένο.

Επίσης να διοργανώσουμε μια σειρά εσωτερικών παρουσιάσεων όπου ένας τομέας θα δείξει τη δουλειά του στον άλλον τομέα και οι οριζόντιες Μονάδες θα δείξουν τη δουλειά τους στους υπόλοιπους. Όλα αυτά τα έχουμε δοκιμάσει και στο παρελθόν, είχε τεράστια επιτυχία και σκοπεύουμε να το επαναλάβουμε να συζητηθούν μέσα στην ημέρα ενίσχυσης της ομαδικότητας την οποία θα διοργανώσουμε ξανά.

Επίσης θα αναπτύξουμε περισσότερο τις μικτές δράσεις τις οποίες εφαρμόζουμε μέχρι τώρα όπως είναι οι μικτές επιτόπιες επαληθεύσεις προχωρώντας ενδεχομένως και σε μικτές αξιολογήσεις πράξεων και επίσης να πω ότι με αφορμή και τις παρουσιάσεις που έκαναν τα Σωματεία.

Γιατί, για να δείξουμε το εύρος της συμμετοχής να πω ότι είχαμε εκπροσώπους και από τα Σωματεία των εργαζομένων στα οποία τότε ζητήθηκε να υπάρχει μεγαλύτερη διαφάνεια στις ευκαιρίες που παρουσιάζονται για ενδεχόμενες εσωτερικές μετακινήσεις ή συμμετοχές σε ομάδες εργασίας προβλέπεται ένας ιστοχώρος στον οποίο θα αναρτώνται όλες οι ευκαιρίες τοποθέτησης και δημιουργίας ομάδων εργασίας έτσι ώστε πριν τις τελικές αποφάσεις Διοίκησης να υπάρχει η δυνατότητα εκδήλωσης ενδιαφέροντος από το προσωπικό.

Επίσης προβλέπουμε μια σειρά δράσεων για επισκέψεις σε Διαχειριστικές Αρχές που έχουν ενδεχομένως παρόμοια δομή με τη δική μας ή διαχειρίζονται παρόμοιο επιχειρησιακό πρόγραμμα με το δικό μας, προκειμένου να εντοπίσουμε καλές πρακτικές και να τις μεταφέρουμε στην Ελλάδα.

Τέλος υπάρχουν δυο δράσεις οι οποίες είναι οριζόντιες. Θα έχουμε μεγάλη υποστήριξη σε αυτό από τη ΜΟΔ και τον Τομέα ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού. Η μία έχει να κάνει με την ανάπτυξη μιας εργαλειοθήκης για τους νέους Προϊσταμένους που θα αναδειχθούν, βέβαια αυτό έχει την προϋπόθεση ότι θα αναδειχθούν οι νέοι Προϊστάμενοι γιατί η διαδικασία αυτή ακόμη καθυστερεί.

Και το δεύτερο έχει να κάνει με την ανασκόπηση του συστήματος αξιολόγησης προσωπικού μετά τα δυο χρόνια πιλοτικής όπως χαρακτηρίστηκε εφαρμογής του, να δώσουμε προτάσεις βελτίωσης. Υπήρξε μια ανακοίνωση από τον Πρόεδρο της ΜΟΔ ότι από τον Σεπτέμβρη θα δρομολογηθεί η ανασκόπηση του συστήματος αξιολόγησης.

Όσον αφορά τη δεύτερη περιοχή βελτίωσης που έχει να κάνει με το συντονισμό των επιπέδων διακυβέρνησης θέλουμε να ενισχύσουμε περαιτέρω τη συμπλεγματικότητα μεταξύ των τομέων και των μονάδων της Διαχειριστικής Αρχής, αλλά και μεταξύ Διαχειριστικής Αρχής και των Διαχειριστικών Αρχών των ΠΕΠ που είναι οι ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης

Να πετύχουμε κάποιες δράσεις διάχυσης της γνώσης και της εμπειρίας αυτό επαναλήφθηκε αρκετές φορές στις συζητήσεις που έγιναν από τους δικαιούχους ειδικά ότι υπάρχει μια γνώση και μια τεχνογνωσία την οποία θα ήθελαν να μοιραστούν και αυτοί από τη μεριά της Διαχειριστικής προς την πλευρά τους και τέλος μια δράση βελτίωσης της ποιότητας των διαδικασιών και των διοικητικών πρακτικών μας.

Ποιες είναι αυτές. Θέλουμε να κάνουμε ένα πείραμα, μια πολιτική δράση συνεργείας μεταξύ των δύο τομέων της Διαχειριστικής Αρχής, μας το πρότειναν από τον ΟΟΣΑ όταν είδαμε τη λέξη «πείραμα» μας φάνηκε μια μεγάλη πρόκληση για μας και σκεφτήκαμε μια σειρά δράσεων αντιπλημμυρικής προστασίας που είναι μια σειρά έργων, όπου συμβαίνει το εξής:

Είναι έργα περιβαλλοντικά αλλά επειδή θα υπάρχει η χρηματοδότησή τους και από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και από την Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης ενδεχομένως αυτή η τεχνογνωσία υπάρχει στο τομέα των υποδομών μεταφορών από τους αυτοκινητόδρομους και τις δανειακές συμβάσεις που είχαν υπογραφεί με την ΕΤΕΠ εκεί, οπότε

σκεφτόμαστε να χρησιμοποιήσουμε την τεχνογνωσία του τομέα υποδομών μεταφορών από τις προηγούμενες δανειακές συμβάσεις για τις παραχωρήσεις στα έργα αυτά της αντιπλημμυρικής προστασίας και να κάνουμε μια συνδυασμένη δράση.

Επίσης προβλέπουμε μια ετήσια τεχνική συνάντηση στα πλαίσια και της διαδικασίας παρακολούθησης των ΕΦΔ (Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης) προκειμένου οι Διαχειριστικές Αρχές και οι ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης να έχουν την ευκαιρία ετησίως να κάνουν μια τεχνική συνάντηση για να βλέπουν τα προβλήματα, να ιεραρχούν τις προτεραιότητές τους.

Επίσης προβλέπουμε δυο δράσεις για τους δικαιούχους μας. Το ένα είναι τα θεματικά εργαστήρια διάχυσης γνώσης με τους δικαιούχους, εκεί σκεφτόμαστε θεματικές ενότητες, εξελίξεις στη νομοθεσία, νέες εφαρμογές που αναπτύσσει το ΟΠΣ ενδεχομένως θέματα κρατικών ενισχύσεων που ενδιαφέρουν πάρα πολύ τους δικαιούχους. Θα τους ρωτήσουμε, θα κάνουμε κάποια έρευνα τι τους ενδιαφέρει και να στήσουμε θεματικά εργαστήρια στα οποία θα μπορούν να έρθουν και να τα παρακολουθήσουν και να συμμετέχουν.

Επίσης επενδύοντας ακόμη παραπάνω σε αυτό που έχει ήδη φτιαχτεί και παρουσιάστηκε προηγουμένως από την συνάδελφο τη Χριστίνα Δρίτσα για να εκλαϊκεύσουμε ακόμη περισσότερο το επιχειρησιακό πρόγραμμα δείχνοντας πόσο μπορεί αυτό να συνεισφέρει στις κοινότητες.

Τέλος θα εμπλουτίσουμε περαιτέρω την αξιολόγηση κινδύνου του επιχειρησιακού προγράμματος είναι η διαδικασία που θα κάνουμε περαιτέρω εμπλουτισμό της.

Και τέλος μια ομάδα που θα δημιουργήσουμε θα έχει σαν στόχο να εντοπίσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση έργα περιβαλλοντικά και μεταφορών στα οποία χρησιμοποιούνται σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία για να μπορέσουμε να υιοθετήσουμε τέτοιες καλές πρακτικές και να τις φέρουμε στην Ελλάδα.

Τέλος υπάρχουν δυο δράσεις που είναι γενικότερες δεν αφορούν μόνο τη Διαχειριστική Αρχή, αλλά με τη συνεργασία με την ΕΑΣ, τη Αρχή Ελέγχου και την Αρχή Πιστοποίησης εντοπίστηκαν άλλες δύο δυνατότητες.

Θα ξεκινήσω από τη δεύτερη, η οποία έχει να κάνει με την ανάπτυξη ενός νέου θεματικού δικτύου το οποίο θα έχει σαν αντικείμενο το σύστημα διαχείρισης ελέγχου και στο οποίο θα συμμετέχουν όλες οι Διαχειριστικές Αρχές, θα συντονίζεται από την ΕΥΘΥ θα συμμετέχει εκεί και η Αρχή Πιστοποίησης και ενδεχομένως και η ΕΔΕΛ προκειμένου να συζητούνται ζητήματα που δείχνουν ότι χρίζουν βελτίωσης στο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου και από εκεί να συζητούνται αυτά τα θέματα και να βρίσκονται λύσεις και ενδεχομένως να τροφοδοτείται η ετήσια συνάντηση την οποία αποφάσισαν ότι θα κάνουν η Αρχή Ελέγχου, η Αρχή Πιστοποίησης και η ΕΥΘΥ ενδεχομένως και με την παρουσία και συμμετοχή των ελεγκτικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προκειμένου να υπάρξει μια κατά το δυνατό ομοιόμορφη προσέγγιση στα ζητήματα που ανακύπτουν ετησίως.

Ποιες είναι οι επόμενες ενέργειές μας. Να ενσωματώσουμε τα συμπεράσματα του τελευταίου εργαστηρίου και να αναπτύξουμε ένα φιλόδοξο, αλλά σίγουρα εφικτό σχέδιο δράσης γιατί ο στόχος μας είναι τελικά απ' όλο αυτό να πετύχουμε κάτι.

Και όσον αφορά τον τρόπο υλοποίησης σκεφτόμαστε ότι πλέον η ομάδα αυτή της οποίας είχα την τιμή να συντονίσω και σας ευχαριστώ πάρα πολύ γι' αυτό, να σταματήσει πλέον να δουλεύει πάνω τόσο πολύ σε αυτό το αντικείμενο, αλλά περισσότερο να το συντονίζει και να δώσουμε ευκαιρίες συμμετοχής στο προσωπικό της Υπηρεσίας. Θα δημιουργήσουμε τέσσερις έως πέντε ομάδες εργασίας ελπίζουμε ότι θα εμπλέξουμε σε αυτό το 15 έως 20% του προσωπικού μας και θέλαμε να μεταφέρουμε τεχνογνωσία και στην πραγματικότητα το σχέδιο δράσης και η εφαρμογή του να γίνει μέρος της καθημερινότητάς μας, δηλαδή στις συζητήσεις στα γραφεία στους διαδρόμους, στην κουζίνα, να είναι και αυτό: η υλοποίηση του οδικού μας χάρτη.

Για εμένα το μεγαλύτερο πλεονέκτημα από αυτό ήταν οι συνεργασίες και η εξωστρέφεια. Φυσικά θα έχουμε τακτικές αναφορές της προόδου για να μην χάσουμε την πρόοδό μας και την υλοποίηση.

Ποιες είναι οι συνεργασίες, ποια είναι η εξωστρέφεια. Σκοπεύουμε να επεκτείνουμε τη συνεργασία με τον ΟΟΣΑ στις έρευνες αυτές που θα κάνουμε στο προσωπικό. Θα έχουμε περαιτέρω συνεργασία με την

ΜΟΔ και τον Τομέα ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού για να αποτυπώσουμε δεξιότητες να καταρτίσουμε τα πλάνα εκπαίδευσης.

Επίσης θα έχουμε μεγάλη ευκαιρία συνεργασίας ξανά με τους δικαιούχους μας και τους ενδιαμέσους φορείς διαχείρισης σε θεματικά εργαστήρια τα οποία θα οργανώσουμε. Επίσης θα δούμε άλλες Διαχειριστικές Αρχές και φορείς υλοποίησης για να μεταφέρουμε καλές πρακτικές από τη μεριά τους και τέλος οι τομείς μας και οι μονάδες μας θα έχουν άλλη μία ευκαιρία να γνωριστούν έτι περαιτέρω.

Να πω ότι στο νέο κανονισμό του 2021-2027 έχει καταγραφεί επί λέξει ότι «... Προβλέπεται περαιτέρω επιπλέον τεχνική βοήθεια πέρα από τα όρια τα οποία υπάρχουν, για όσες Διαχειριστικές Αρχές αποφασίσουν να καταστρώσουν σχέδια δράσης ανάπτυξης της διοικητικής τους ικανότητας. Οι χρηματοδοτήσεις δε θα γίνουν με το νέο τρόπο, θα είναι βασισμένες στην επίτευξη οροσήμων και όχι στη δήλωση δαπανών». Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Ζ. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Εμείς να ευχαριστήσουμε τον κ. Ραυτόπουλο και να πω ότι πραγματικά είναι αξιόπαινη η προσπάθεια που έγινε και τα σχόλια που δεχτήκαμε τόσο από την ομάδα του ΟΟΣΑ όσο και από τους συναδέλφους της Επιτροπής ήταν ότι τους εντυπωσίασε ο ενθουσιασμός και η αφοσίωση και η αποτελεσματικότητα με την οποία δούλεψαν οι συνάδελφοι αλλά και όλοι οι συμμετέχοντες σε αυτά τα εργαστήρια και πραγματικά μας μετέφεραν ότι ήταν μια από τις καλύτερες, ίσως η καλύτερη από τις πέντε πιλοτικές εφαρμογές.

Να προχωρήσουμε στην επόμενη παρουσίαση, θα την κάνει ο κ. Παυλικάνης από την Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφθοράς.

Παρουσίαση Γενικής Γραμματείας Καταπολέμησης Διαφθοράς

Κ. ΠΑΥΛΙΚΑΝΗΣ: Καλησπέρα. Χαίρομαι που ακολουθώ την παρουσίαση για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας, γιατί τώρα μου δίνει κι ένα πάτημα να πω κάτι, το οποίο δεν είχα υπολογίσει να πω στην δική μου παρουσίαση, οπότε η παρουσίαση του κ. Ραυτόπουλου μου έδωσε ένα καλό βήμα. Γιατί έτυχε στο τέλος του '18 και στις αρχές του '19 να είχαμε μια έντονη αντιπαράθεση με την OLAF σχετικά με το θέμα της διοικητικής ικανότητας.

Και αυτό γιατί. Το Δεκέμβρη του '18 έβγαλε ένα draft το οποίο δεν έχει δημοσιοποιηθεί ακόμη σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις στην Ελλάδα, όπου αυτοί πήγαν σε μια παραδοχή του τύπου ότι επειδή η Ελλάδα παίρνει περίπου το 6% του κοινοτικού προϋπολογισμού μέσω του ΕΣΠΑ θα πρέπει αντίστοιχα και το 6% των μη επιλέξιμων δαπανών που δηλώνονται στο IMS (το IMS είναι το σύστημα διαχείρισης των παρατυπιών που έχει η OLAF) θα πρέπει να προέχεται από την Ελλάδα. Σου λέει «αφού παίρνετε το 6% των χρημάτων, άρα και το 6% των μη επιλέξιμων δαπανών πρέπει να έρχονται από την Ελλάδα».

Αυτοί είδαν ότι στο πεδίο των δημοσίων συμβάσεων το ποσοστό που δηλώνεται από την Ελλάδα ως μη επιλέξιμες δαπάνες ανέρχεται στο 0,4% και λέει ότι αυτή η διαφορά από το 6 στο 0,4% που την ονομάζει «χάσμα» δηλαδή το gap που λέμε, 5,6% είναι το δικό μας και της Γερμανίας τα δυο υψηλότερα στην Ευρώπη.

Όμως της Γερμανίας το δικαιολογούν γιατί σου λέει αυτοί έχουν υψηλή διοικητική ικανότητα άρα προλαμβάνουν την απάτη και γι' αυτό τον λόγο δεν υπάρχουν παρατυπίες σε πολύ υψηλό ποσοστό και γι' αυτό τον λόγο είναι τόσο λίγες. Εσείς όμως σαν Ελλάδα δεν έχετε υψηλή διοικητική ικανότητα άρα αυτό το ποσοστό δεν αποτυπώνεται επειδή είστε πολύ καλοί στην πρόληψη της απάτης, αλλά επειδή υπάρχει απάτη αλλά δεν την πιάνεται.

Οπότε καταλαβαίνετε ότι είχαμε μια διχογνωμία, απαντούσαμε, αυτοί ανταπαντούσαν, ξανά ανταπαντούσαμε εμείς, τέλος πάντων δεν τα πολυβρήκαμε. Αυτό όμως το πρόγραμμα της ενισχυμένης διοικητικής ικανότητας πραγματικά εύχομαι να έχει επιτυχία γιατί έτσι θα μπορέσουμε -να το πω λαϊκιστή- να βουλώσουμε στόματα. Αν πάει καλά, πράγμα που το εύχομαι, ελπίζω αυτό να εφαρμοστεί σε όλες τις Διαχειριστικές πραγματικά και να μην δώσουν δικαίωμα σε κανέναν να μας λένε αυτά που ακούμε.

Γιατί αυτοί βασίζονται και σε πράγματα του τύπου πόσο είναι το ποσοστό της αντιλαμβανόμενης διαφθοράς αυτά που βγάζει η διεθνής διαφάνεια κατά καιρούς ή ο χάρτης που είδαμε προηγουμένως από τον κ. Ραυτόπουλο που η Ελλάδα φαινόταν με ένα πολύ σκούρο κόκκινο χρώμα, σε σχέση με τη Γερμανία, σε κάτι τέτοια πατάνε κι αυτοί και λένε «δεν έχετε....».

Μάλιστα ποτέ δεν χρησιμοποιούν αρνητική έκφραση, χρησιμοποιούν τη μη θετική. Δεν λένε ότι «έχετε χαμηλή διοικητική ικανότητα», λένε «not justified by height administrative capacity». Μας έρχεται λίγο πιο μαλακά!

Είμαι από τη Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφθοράς και συγκεκριμένα από το γραφείο καταπολέμησης της απάτης στα συγχρηματοδοτούμενα έργα, αυτό που πολλοί το ξέρουν ως AFCOS που είναι τα αρχικά του «Anti-fraud coordination service», Υπηρεσία Συντονισμού κατά της απάτης.

Εμείς έχουμε κατά κανόνα δυο πολύ βασικές αρμοδιότητες, η μία εκ των οποίων είναι να συνδράμουμε στους ελέγχους της OLAF. Αυτός είναι και ο βασικός λόγος για τον οποίο ιδρύθηκαν τα AFCOS σε όλη την Ευρώπη. Η OLAF επειδή αντιμετωπίζει διάφορα προβλήματα στους ελέγχους που κάνει σε κάθε χώρα, λόγω και της διαφορετικής εθνικής νομοθεσίας, ζήτησε από τα κράτη - μέλη να ιδρύνουν αυτές τις Υπηρεσίες για να συνδράμουν στους ελέγχους της OLAF.

Εδώ βλέπουμε σε αυτό το γράφημα που έχω φτιάξει ότι εμείς συντονίσαμε οκτώ ελέγχους της OLAF για το 2017 και 17 ελέγχους για το 2018, δηλαδή υπερδιπλάσιοι συντονισμοί στο 2018, που σημαίνει ότι ο OLAF πήρε πολύ περισσότερες καταγγελίες την προηγούμενη χρονιά και μάλιστα σοβαρές καταγγελίες για να ανοίξει φάκελο και να κάνει έλεγχο, γιατί υπάρχουν και οι καταγγελίες οι οποίες δεν θεωρούνται σοβαρές, δεν ανοίγει φάκελος, θεωρούνται dismissed cases.

Αυτό δείχνει και πόσο ευαίσθητη είναι η OLAF σε θέματα απάτης, ιδιαίτερα και μετά την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Εισαγγελέα ο οποίος θα ξεκινήσει τη λειτουργία του στα τέλη του 2020 άρα εφιστώ την προσοχή στα φαινόμενα παρατυπιών και απάτης και δεν θα ήθελα να μπω σε περισσότερες λεπτομέρειες γιατί εδώ υπεισέρχονται και παράγοντες εμπιστευτικότητας.

Αυτό που μας αφορά περισσότερο όλους μας και σαν ΥΜΕΠΕΡΑΑ που θα σας ενδιαφέρει είναι οι καταγγελίες οι οποίες έρχονται, γιατί το γραφείο AFCOS μέσα από το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου είναι

και ο μοναδικός, αποκλειστικός δηλαδή υποδοχέας καταγγελιών. Όλες οι καταγγελίες που αφορούν συγχρηματοδοτούμενα έργα έρχονται στο AFCOS.

Εδώ βλέπουμε τον αριθμό των καταγγελιών που έχουμε πάρει για την περίοδο 2014-2020. Βλέπουμε αυξανόμενο ανά έτος αριθμό καταγγελιών. Εδώ είναι βέβαια όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα δεν είναι μόνο το ΥΜΕΠΕΡΑΑ και το 2019 βέβαια δεν έχει τελειώσει, μάλιστα επειδή μόλις προχθές βγήκε σε πρόσκληση και το πρόγραμμα της εναρμόνισης της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, συνήθως το καλοκαίρι έχουμε μια αύξηση των καταγγελιών, γιατί τα προγράμματα του ΕΚΤ έχουν αυτή την ιδιαιτερότητα.

Βλέπουμε αυτή την αυξητική τάση και εδώ βλέπουμε τις καταγγελίες που έχουμε λάβει για το 2007-2013 πόσες για το 2014-2020 και πολλές καταγγελίες που μας έρχονται και που δεν αναφέρουν ούτε κωδικούς ΟΠΣ, ούτε ποιο έργο είναι και λίγο ψαχνόμαστε.

Το 55% όπως βλέπετε των καταγγελιών που μας έρχεται είναι επώνυμες, το 45% είναι ανώνυμες. Ξέρετε ότι όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα και το δικό σας έχει αυτό το link που λέει για όσους θέλουν να κάνουν καταγγελία μπορούν να υποβάλλουν μια ηλεκτρονική φόρμα και να γράψουν το κείμενο και να ανεβάσουν ενδεχομένως και ό,τι έγγραφα θέλουν.

Τις ανώνυμες τις χειριζόμαστε το ίδιο με τις επώνυμες. Οι ανώνυμες δεν σημαίνει ότι τις βάζουμε στο αρχείο, οπότε θα πρέπει να είναι κατανοητό και για τον πολίτη ότι μπορεί να καταθέσει την καταγγελία του χωρίς τον φόβο ότι εμείς δεν θα ασχοληθούμε, δεν βάζουμε καμία καταγγελία στο αρχείο.

Εδώ βλέπουμε σε ποιο στάδιο βρίσκονται αυτές οι καταγγελίες για το 2014-2020, οι 37 από τις 92 που είδαμε πριν έχουν ολοκληρωθεί δηλαδή έχουμε πάρει πορίσματα, οι 54 από αυτές είναι ακόμη στο στάδιο παρακολούθησης και μόλις μία βρίσκεται ακόμη στα γραφεία μας για αξιολόγηση γιατί χρίζει ακόμη έρευνας.

Εδώ έχω κάνει ένα διαχωρισμό ανά Ταμείο. Εδώ βλέπουμε ότι το ΕΚΤ έχει πολύ μεγαλύτερο αριθμό καταγγελιών, παρά το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των κονδυλίων του ΕΣΠΑ προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Το ΕΚΤ είναι αυτό το οποίο

έχει τις περισσότερες καταγγελίες, έχει μια λογική εξήγηση δεδομένου ότι ο αριθμός των ωφελουμένων του ΕΚΤ είναι πολύ μεγαλύτερος και αφορά τον άνεργο που δεν έχει πληρωθεί, τη μητέρα που δεν μπορεί να βρει παιδικό σταθμό για το παιδί της, έχουμε διάφορες τέτοιες περιπτώσεις, όπου αυτές οι καταγγελίες αφορούν και έργα κυρίως πολύ μικρού προϋπολογισμού, ενώ αντιθέτως τα έργα του ΕΤΠΑ αφορούν έργα πολύ μεγάλων προϋπολογισμών.

Και βέβαια βλέπετε και INTERREG, Ταμείο Συνοχής οι τέσσερις καταγγελίες είναι και οι τέσσερις του ΥΜΕΠΕΡΑΑ όλως τυχαίως. Εδώ βλέπουμε το που διαβιβάζουμε εμείς τις καταγγελίες. Ξέρετε, εμείς έχουμε ένα εσωτερικό τρόπο που αξιολογούμε αυτές τις καταγγελίες, όπου η καταγγελία η οποία αξιολογείται με το βαθμό 1 είναι ελάχιστου ενδιαφέροντος, όπου σε αυτή την περίπτωση τη στέλνουμε στην ΕΥΘΥ γιατί έτσι προβλέπει το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, αλλά η ΕΥΘΥ μπορεί να μην τη στείλει καν στη Διαχειριστική Αρχή για έλεγχο γιατί μπορεί να είναι μια υπόθεση που στην ουσία να έχει κλείσει εν τη γενέσει της.

Ένα τέτοιο παράδειγμα μπορεί να είναι μια μητέρα που όπως είπα πριν ψάχνει να βρει παιδικό σταθμό για το παιδί της, μέχρι να διερευνηθεί η καταγγελία να έχει βρει τελικά παιδικό σταθμό, οπότε δεν υπήρχε κάποιος λόγος να κάνουμε έλεγχο. Η αξιολόγηση με αριθμό 2 σημαίνει ότι θα ελεγχθεί από τη Διαχειριστική Αρχή, πάλι περνάει όμως από την ΕΥΘΥ το στέλνουμε στην ΕΥΘΥ και η ΕΥΘΥ τη διαβιβάζει στη Διαχειριστική Αρχή, οπότε αυτές οι 40 που βλέπουμε είναι αυτές οι οποίες έχουμε στείλει εμείς στην ΕΥΘΥ.

Και μετά είναι με 17 καταγγελίες που έχουμε στείλει στο Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και στο Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων, πιο λίγες για την ΕΔΕΛ, ακόμη πιο λίγες για την ΟΛΑΦ, ΟΠΕΚΕΠΕ που αφορά γεωργικά αγροτικά θέματα και μια που πήγε απ' ευθείας σε δικαστική Αρχή. Νομίζω αφορούσε πλαστογραφία ισολογισμού, αν θυμάμαι καλά.

Εδώ προσπάθησα λιγάκι να βάλω μια παράμετρο σε σχέση με το θέμα της καταγγελίας και βλέπουμε ότι οι περισσότερες αφορούν δημόσιες συμβάσεις είναι το καμπανάκι που χτύπησε ο κ. Καμπάρακης που μιλούσε για την εξυγίανση του κατασκευαστικού κλάδου. Οι δημόσιες συμβάσεις είναι

άλλωστε το πεδίο το οποίο συναντάμε και τις περισσότερες υπόνοιες απάτης όχι μόνο στην Ελλάδα, είναι πανευρωπαϊκό το φαινόμενο.

Αμέσως μετά είναι οι διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού, η μη πληρωμή επιδόματος μισθού ή επιχορήγησης αυτό αφορά κυρίως έργα του ΕΚΤ, διαδικασία επιλογής ωφελουμένων και διάφορες άλλες κατηγορίες, εδώ βλέπουμε χρηματισμό, πλαστογραφία. Εδώ βλέπουμε και τη θέση του ΥΜΕΠΕΡΑΑ σε σχέση με τις καταγγελίες που λαμβάνουμε, βλέπουμε 21 καταγγελίες έχουμε πάρει για το 2014-2020 που είναι στο πρόγραμμα ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού. Είναι το ΕΚΤ που είπαμε ότι έχει αυτή την ιδιαιτερότητα.

Το ΥΜΕΠΕΡΑΑ έχουμε πέντε καταγγελίες για το 2014-2020 θα δούμε τώρα και τι είναι αυτές οι πέντε. Εδώ βλέπουμε τη θέση του ΥΜΕΠΕΡΑΑ σε σχέση με το υπόλοιπο της χώρας, βλέπουμε ότι από τις πέντε καταγγελίες που έχουμε πάρει που αφορούσε το επιχειρησιακό πρόγραμμα του ΥΜΕΠΕΡΑΑ οι τέσσερις ήταν έργα συγχρηματοδοτούμενα από το Ταμείο Συνοχής και ένα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και από αυτά βλέπουμε ότι διαβιβάσαμε 3 στο Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, 1 καταγγελία στην ΕΥΘΥ και 1 που έχει πάει στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών την ξέρουμε αυτή την περίπτωση. Έχουμε συνεργαστεί με το ΥΜΕΠΕΡΑΑ αυτή την περιβόητη περίπτωση που την ξέρουμε όλοι.

Ξέχασα τα θέματα καταγγελιών. Είναι από αυτές τις πέντε οι τρεις αφορούν δημόσιες συμβάσεις και οι δύο αφορούν μη τήρηση τεχνικών προδιαγραφών.

Να δούμε που βρισκόμαστε σε σχέση με αυτές τις πέντε καταγγελίες. Οι δύο έχουν ολοκληρωθεί χωρίς ευρήματα, δεν υπήρξε δηλαδή καμία τελικά ούτε καν παρατυπία. Αυτές που ολοκληρώθηκαν χωρίς ευρήματα έχουν το πράσινο χρώμα γιατί έχουν κλείσει πια σαν υποθέσεις δεν έχουμε καμία απολύτως εκκρεμότητα.

Οι άλλες τρεις που είναι σε παρακολούθηση είναι και οι τρεις με υπόνοια απάτης και γι' αυτό έχουν αυτό το ανοιχτό χρώμα το κεραμιδί. Στη μία περίπτωση έχει ήδη ενημερωθεί η OLAF και αναμένεται έλεγχος από το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, το οποίο κι αυτό έχει τα

δικά του θέματα έχει υποστελέχωση, δεν προλαβαίνει να ελέγξει όλες τις καταγγελίες και παίρνει χρόνο.

Έχουμε μια περίπτωση η οποία έχει αναφερθεί στο IMS και έχουμε μια πληροφορία η οποία δεν έχει έρθει άμεσα από την DG Regio το είδαμε τυχαία σε ένα έγγραφο ότι αυτό το έργο έχει ελεγχθεί -λέει- από την DG Regio 22 με 26 Οκτωβρίου του '18. Αναμένουμε κάποια κοινοποίηση του σχετικού πορίσματος, δεν ξέρουμε τελικά αν έχει βγει πόρισμα. Αν έχει βγει, πάντως εμείς δεν το έχουμε πάρει. Για μας είναι ακόμη σε εκκρεμότητα.

Υπάρχει και μια άλλη περίπτωση που έχει πάει σε εισαγγελική Αρχή βλέπουμε έχουμε μια πληροφορία σχεδόν τελευταία που είναι ότι στις 17 Απριλίου του '19 ο φάκελος της συγκεκριμένης δικογραφίας διαβιβάστηκε από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Λευκάδας στη Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος για την άσκηση προκαταρκτικής εξέτασης.

Αυτά είχα να πω, σας ευχαριστώ πάρα πολύ και καλή σας συνέχεια.

Ζ. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Παυλικάνη, ομολογώ ότι δεν έχω πολύ ξεκάθαρο στο μυαλό μου τη διαδικασία γιατί με έκπληξη ακούσαμε τόσες περιπτώσεις για το πρόγραμμά μας. Εμείς μία ξέραμε, που ήρθε προς εμάς η καταγγελία και σας τη διαβιβάσαμε. Τις άλλες, ας πούμε αυτές που στέλνονται στο Σώμα Επιθεωρητών, ή διαβιβάζονται αλλού, οι διαδικασίες λένε ότι δεν πρέπει ενδεχομένως να κοινοποιηθούν στην Υπηρεσία γιατί μπορεί να εμπλέκεται και η Υπηρεσία; Αυτό είναι το σκεπτικό;

Κ. ΠΑΥΛΙΚΑΝΗΣ: Βέβαια επειδή δεν τις θυμάμαι όλες τις περιπτώσεις απ' έξω, όντως σύμφωνα με το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, εάν πρόκειται για περίπτωση η οποία εμπλέκει τη Διαχειριστική και όχι απλά συγκεκριμένο άτομο, μπορεί να είχε κάποιος για παράδειγμα ότι έχουν βγάλει ένα φωτογραφικό διαγωνισμό και εμείς δεν μπορούσαμε καν να υποβάλλουμε πρόταση.

Σε αυτή την περίπτωση το στέλνουμε στο Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης χωρίς να ενημερώσουμε τη Διαχειριστική Αρχή. Τώρα δεν θυμάμαι αν είναι συγκεκριμένη περίπτωση θα πρέπει να το ψάξω. Όντως πάντως έτσι είναι, αυτό είναι το πιο πιθανό, για να έχει πάει

δηλαδή στο ΣΕΕΔΔ γιατί έτσι είχαμε βάλει, μάλλον κάποια τέτοια περίπτωση θα είναι.

Ζ. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Να προχωρήσουμε; Παρακαλώ εσείς.

Γ. ΚΑΛΛΙΑΜΠΕΤΣΟΣ: Δεν ξέρω εάν μπορώ να κάνω ερώτηση στον τελευταίο ομιλητή, είμαι ο Γιώργος Καλλιαμπέτσος από το Πανελλήνιο Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων. Έχουμε μια διαδικασία η οποία έρχεται σε αντίθεση με την ελληνική Δικαιοσύνη, αυτό το τμήμα αυτή η Υπηρεσία που εσείς υπηρετείτε; Πόσο εύκολο είναι να έχουμε τη θέση του AFCOS στην Ελλάδα σε σχέση με την ελληνική Δικαιοσύνη και τα βήματα που παίρνει εκείνη για να ασχοληθεί με θέματα καταχρηστικής εργασίας, καταχρηστικής πορείας σε μια υπόθεση;

Θα δώσω ένα παράδειγμα δασικοί χάρτες. Έχουμε κάνει σαν Πανελλήνιο Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, έχουμε κάνει και σαν Πρωτοβάθμια όργανα επίσης το ίδιο, έχουν δοθεί παραδείγματα κακής διαχείρισης αυτής της υπόθεσης. Δεν έχουν γίνει αναρτήσεις δασικών χαρτών, παρ' όλα αυτά έχουν γίνει τροποποιήσεις μέσα σε ένα διάστημα πέντε μηνών και το αποτέλεσμα είναι ότι ακόμη περιμένουμε απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας και εν τω μεταξύ δεν ξέρει κανείς πως μπορεί να σταματήσει ένα έργο το οποίο βρίθεται τέτοιων περιπτώσεων, δηλαδή καταχρηστικής αντιμετώπισης του σωστού τρόπου για τους δασικούς χάρτες. Ευχαριστώ.

Κ. ΠΑΥΛΙΚΑΝΗΣ: Όντως τα πράγματα σε ό,τι αφορά κατ' αρχήν τη Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφθοράς, όπως είπα και πριν δεν βάζουμε καμία υπόθεση στο αρχείο. Είναι κατανοητό ότι οποιοσδήποτε Έλληνας πολίτης, υπηρεσία, φορέας οικονομικός οποιοσδήποτε, μπορεί να κάνει καταγγελία.

Δηλαδή η διαδικασία έχει ως εξής: υπάρχει ένα γραφείο καταγγελιών το οποίο παραλαμβάνει όλες τις καταγγελίες. Αυτό ξεχωρίζει ποιες αφορούν συγχρηματοδοτούμενα έργα και ποιες δεν αφορούν συγχρηματοδοτούμενα έργα. Αυτές που αφορούν συγχρηματοδοτούμενα έργα τις δίνει μετά σε εμάς, στο γραφείο AFCOS.

Όλη αυτή η διαδικασία εποπτεύεται από Εισαγγελέα που έχουμε τοποθετημένο στο γραφείο, που σημαίνει ότι δεν υπάρχει περίπτωση καμία

καταγγελία να μπορέσουμε να μην ασχοληθούμε χωρίς να τη δει ο Εισαγγελέας, η Εισαγγελέας γιατί είναι γυναίκα.

Από εκεί και πέρα σε συνεννόηση με την Εισαγγελέα και αφού διαβάσουμε το κείμενο της καταγγελίας κρίνουμε που θα πρέπει να απευθυνθεί γιατί προφανώς και εγώ ο ίδιος σαν πολίτης και είμαι εργαζόμενος στη ΜΟΔ αποσπασμένος στη Γενική Γραμματεία Καταπολέμηση της Διαφθοράς, δεν μπορώ να ξέρω φυσικά για κάθε πιθανή ή απίθανη περίπτωση ποιος είναι ο αρμόδιος φορέας, γιατί η αλήθεια είναι ότι είναι κατακερματισμένες οι αρμοδιότητες σε τόσο μεγάλο βαθμό που κι εμείς οι ίδιοι πολλές φορές δεν ξέρουμε που να στείλουμε μια καταγγελία.

Εκεί όμως έρχεται η Εισαγγελέας και αν εγώ μπορώ να κρίνω ότι πρέπει να πάει εκεί, η Εισαγγελέας θα πει «όχι, υπάρχει αυτός ο φορέας και είναι καλύτερα να πάει εκεί». Θα τη στείλουμε την καταγγελία, από εκεί και πέρα όμως εμείς δεν μπορούμε να ελέγξουμε τη διαδικασία του μετά με την έννοια ότι εμείς κάνουμε τη διαβίβαση της καταγγελίας δεν είμαστε υπεύθυνοι για τον έλεγχο της καταγγελίας.

Το πόσο χρονικό διάστημα θα τραβήξει δηλαδή αυτό το πράγμα μέχρι να ελεγχθεί και να καταλήξει σε ένα πόρισμα, είναι κάτι πια που ξεφεύγει από εμάς, το δουλεύουμε γιατί μας ενδιαφέρει μεν αλλά είναι πέρα από τον έλεγχό μας.

Αυτή τη στιγμή γίνεται ένα πρόγραμμα σε συνεργασία με το φιλανθικό Ινστιτούτο το HAUS το οποίο απευθύνεται σε εισαγγελείς και δικαστικούς λειτουργούς και μάλιστα στις 25 του μηνός είμαι ομιλητής στο Βελλίδειο Μέγαρο στη Θεσσαλονίκη όπου ακριβώς αποτυπώνουμε αυτό το πρόβλημα το πώς δηλαδή θα μπορούν αυτές οι υποθέσεις να λύνονται όσο το δυνατό γρηγορότερα ούτως ώστε ούτε να κολλάνε τα έργα, ούτε επίσης φορείς οι οποίοι έχουν ελεγχθεί και οι οποίοι έχουν για παράδειγμα διαπράξει παρατυπίες σε πολύ μεγάλο βαθμό και τους έχει ασκηθεί δίωξη για απάτη εις βάρος του Ελληνικού δημοσίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης να παίρνουν συνεχείς αναβολές από τα Δικαστήρια. Εγώ ο ίδιος σας πληροφορώ ότι Ιανουάριο του '19 τώρα δηλαδή πριν τέσσερις μήνες πήγα σε δίκη στην Κομοτηνή για έναν έλεγχο που έκανα εγώ ως ελεγκτής σε έργο του Β' ΚΠΣ - δεν ξέρω αν μπορείτε να το φανταστείτε αυτό!- το οποίο μάλιστα κινδύνευε με

παραγραφή. Γιατί στα 20 χρόνια υπάρχει παραγραφή και τον Ιούνιο τώρα, κλείνουν τα 20 χρόνια.

Ο τύπος έπαιρνε συνέχεια αναβολές, τη μία πίσω από την άλλη. Και αυτό ενέχει μεν τον κίνδυνο της παραγραφής, από την άλλη συμβαίνει το εξής: υπάρχουν έργα τα οποία οι φορείς... Μην ξεχνάμε ότι αυτά αφαιρούνται από το αίτημα πληρωμής, οπότε σκεφτείτε κάποιον ο οποίος για εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ είναι στα Δικαστήρια και μπορεί να δικαιωθεί.

Και αυτά τα χρήματα δεν μπορούν να δηλωθούν πλέον στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και χάνει χρήμα το Ελληνικό κράτος. Εμείς δεν μπορούμε να πούμε στους δικαστές προφανώς ότι κανένας δεν πρέπει να αθωωθεί ότι «βγάλτε τους όλους ένοχους για να γλιτώσει το Ελληνικό κράτος χρήματα», πρέπει να βρεθεί όμως ένας τρόπος αυτές οι υποθέσεις να εκδικάζονται και να καταλήγουμε σε ένα πόρισμα, το συντομότερο δυνατό.

Και δυστυχώς αυτό που λέτε είναι ένα πρόβλημα δηλαδή πραγματικό το οποίο δεν το έχουμε λύσει ακόμη. Κάνουμε ό,τι μπορούμε πραγματικά, αλλά δυστυχώς δεν έχει λυθεί ακόμη. Ευχαριστώ.

Z. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Εμείς ευχαριστούμε, είναι πολύ ενδιαφέρον το όλο θέμα εμπλέκεται και με τη δική μας δουλειά των ελέγχων και των προβλημάτων που ενδεχομένως ανακύπτουν από τέτοιου τύπου διαδικασίες και καθυστερήσεις. Θα έχουμε την ευκαιρία να συνεργαστούμε ούτως ή άλλως με την AFCOS ήδη έχουμε όποτε προκύπτει παρόμοιο θέμα.

Να περάσουμε σε μια σειρά παρουσιάσεων που θα μας κάνουν οι Υπηρεσίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού. Θα παρακαλούσα τον εκπρόσωπο της ΕΥΣΕ να έρθει να μας κάνει την ενημέρωση για την πρόοδο υλοποίησης του συνόλου του ΕΣΠΑ.

Ενημέρωση για την πρόοδο υλοποίησης του ΕΣΠΑ

M. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ: Καλό σας απόγευμα. Μετά από τις πολύ ενδιαφέρουσες αυτές παρουσιάσεις, θα γυρίσουμε λίγο πίσω στην υλοποίηση. Είχε κάνει στην ομιλία του ο κ. Φίρμπας αναφορά στα οικονομικά στοιχεία του ΕΣΠΑ, λίγο πιο αναλυτικά θα σας τα πω έτσι ώστε να υπάρχει μια ευρύτερη ενημέρωση της Επιτροπής Παρακολούθησης για τα θέματα αυτά.

Να δούμε την πρώτη διαφάνεια με στοιχεία 3/6/2019 του πληροφοριακού συστήματος. Η πρώτη ενότητα μας δίνει τα στοιχεία στο σύνολο του ΕΣΠΑ:

- 101% η ενεργοποίηση,
- 80% η ένταξη των έργων
- 58% η συμβασιοποίηση
- και 27% η απορρόφηση.

Όσον αφορά τα τομεακά προγράμματα σε σχέση με τον προϋπολογισμό τους βρισκόμαστε στο:

- 100% της ενεργοποίησης,
- 85% στις εντάξεις,
- 62% στη συμβασιοποίηση
- και 24% στη απορρόφηση.

Όσον αφορά το περιφερειακό σκέλος του ΕΣΠΑ έχουμε:

- ενεργοποίηση προσκλήσεις που έχουν μια υπερδέσμευση σε επίπεδο προσκλήσεων του 19%,
- εντάξεις στο 85%,
- συμβασιοποίηση 45%
- και απορρόφηση 23%.

Να δώσουμε κάποια στοιχεία και για το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης το οποίο έχει:

- ενεργοποίηση το 87% των πόρων του,
- έχει εντάξεις το 64%
- νομικές δεσμεύσεις 61%
- και 38% η απορρόφηση

Όσον αφορά τα προγράμματα της εδαφικής συνεργασίας που έχουν χαμηλούς προϋπολογισμούς να πούμε ότι:

- έχει ενεργοποιηθεί το 111% του προϋπολογισμού
- έχει ενταχθεί το 75%

- και οι δαπάνες αυτή τη στιγμή είναι σε ένα χαμηλό ακόμη επίπεδο γιατί είναι σχετικά πρόσφατη η ένταξη των έργων.

Πάμε στην επόμενη διαφάνεια όπου θα αναφερθούμε επιγραμματικά στο ζήτημα της θεματικής συγκέντρωσης στο επίπεδο του ΕΣΠΑ. Να θυμίσουμε λίγο ότι σύμφωνα με τον κανονισμό του ΕΤΠΑ οι πόροι του Ταμείου σε επίπεδο χώρας που θα πρέπει να κατευθυνθούν στους θεματικούς στόχους από 1 έως 4 πρέπει να είναι τουλάχιστον 50% των πόρων στις λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες και 60% στις μεταβατικές Περιφέρειες.

Να θυμίσουμε ότι ο θεματικός στόχος 1 αφορά την έρευνα και την καινοτομία, ο 2 τη βελτίωση της πρόσβασης σε τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, ο 3 στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων και ο 4 που τον συναντάμε στο πρόγραμμα του ΥΜΕΠΕΡΑΑ είναι υποστήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών ρίπων, όπου εκεί εντάσσουμε δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας και το Μετρό.

Αντίστοιχα στον κανονισμό του Κοινωνικού Ταμείου πρέπει τουλάχιστον το 20% των πόρων σε επίπεδο χώρας να κατευθυνθεί στον στόχο 9 ο οποίος αφορά την προώθηση της κοινωνικής ένταξης. Επιπλέον σε επίπεδο προγράμματος θα πρέπει τουλάχιστον το 60% των πόρων να κατευθυνθεί το πολύ σε πέντε επενδυτικές προτεραιότητες. Αυτές είναι οι συνθήκες, οι όροι.

Με βάση τη σημερινή υλοποίηση η Υπηρεσία μου προέβη σε μια ανάλυση των στοιχείων από όπου προέκυψε ότι τόσο για το ΕΤΠΑ όσο και για το ΕΚΤ έχουμε αναλογική επίτευξη της θεματικής συγκέντρωσης σε επίπεδο συμβάσεων.

Πάμε τώρα στην επόμενη διαφάνεια όπου βλέπουμε την ενεργοποίηση του ΕΣΠΑ με τους 11 θεματικούς στόχους. Το ΥΜΕΠΕΡΑΑ ενεργοποιείται στους θεματικούς στόχους 4, 5, 6 και 7 όπως γνωρίζουμε. Να πούμε ότι η χρηματοδοτική βαρύτητα του 4 στο ΕΣΠΑ είναι 12%, του 6 που αφορά το περιβάλλον είναι το 20% που είναι και ο θεματικός στόχος με τη μεγαλύτερη βαρύτητα και ο θεματικός στόχος 7 οι μεταφορές στο 16%. Ο θεματικός στόχος 5 βρίσκεται στο 2% όπως βλέπουμε.

Πιο ψηλή ενεργοποίηση, ένταξη και συμβασιοποίηση στο ΕΣΠΑ παρουσιάζουν αυτή τη στιγμή οι θεματικοί στόχοι 3 που είναι για τη βελτίωση των μικρομεσαίων με εντάξεις στο 97%, συμβασιοποίηση 94% και οι δαπάνες είναι ακόμη σε ένα σχετικά χαμηλό επίπεδο στο 12% ενώ αμέσως μετά ο θεματικός στόχος 4 με ένταξη 105% στο επίπεδο του ΕΣΠΑ, συμβασιοποίηση 70% και δαπάνες στο 23%.

Πάμε τώρα στην επόμενη διαφάνεια η οποία μιλάει ακριβώς για το ΥΜΕΠΕΡΑΑ και δείχνει την κατανομή των πόρων του ΥΜΕΠΕΡΑΑ ανά θεματικό στόχο. Ο θεματικός στόχος 6 που αφορά το περιβάλλον αποτελεί το 44% των πόρων του προγράμματος. Παρουσιάζει εντάξεις 71% και αν το συγκρίνουμε σε σχέση με τον ίδιο στόχο στο ΕΣΠΑ εκεί οι εντάξεις είναι στο 79% δηλαδή είναι 8 μονάδες παραπάνω στο ΕΣΠΑ σε σχέση με το πρόγραμμά μας.

Οι συμβάσεις είναι στο 29% στο πρόγραμμα, ενώ στο ΕΣΠΑ είναι 34% και οι δαπάνες 15% στο ΕΣΠΑ κινούνται στο ίδιο επίπεδο στο 16%.

Να πούμε την ίδια πληροφορία και για το θεματικό στόχο 4 δηλαδή εξοικονόμηση ενέργειας και Μετρό, όπου αποτελεί το 28% των πόρων του προγράμματος του ΥΜΕΠΕΡΑΑ και οι εντάξεις αυτού του στόχου στο πρόγραμμα είναι 106% με αντίστοιχες εντάξεις αυτού του θεματικού στόχου στο ΕΣΠΑ στο ίδιο επίπεδο 105%, συμβάσεις 71 έναντι 70%.

Ωστόσο οι δαπάνες παρουσιάζουν μια διαφοροποίηση γιατί στο πρόγραμμά μας είναι 32% ενώ στο ΕΣΠΑ είναι 10 μονάδες παρακάτω και εδώ μπορεί κανείς να το εξηγήσει, λόγω του ότι οι δαπάνες αυτές τροφοδοτούνται περισσότερο με τις δαπάνες του Μετρό στο πρόγραμμά μας και μετράνε πιο πολύ.

Στο θεματικό στόχο 7 ο οποίος αποτελεί το 25,5% των πόρων του προγράμματος οι εντάξεις και στα δυο και στο επιχειρησιακό και στο ΕΣΠΑ κινούνται στο 100%, οι συμβάσεις είναι στο ίδιο επίπεδο 51-52% και οι δαπάνες επίσης 22 και 24%. Τέλος ο στόχος 5 για την ώρα παρουσιάζει μια υστέρηση.

Στην επόμενη διαφάνεια πολύ επιγραμματικά να πούμε ότι ο στόχος που έχει τεθεί σε επίπεδο ΕΣΠΑ για το 2019 είναι 2,8 δις και σε όρους δημόσιας δαπάνης 3,6 είναι αυτό το ποσοστό που ανέφερε ο κ. Φίρμπας σαν

στόχο δηλαδή να πετύχουμε το 40% το ποσοστό της απορρόφησης στο τέλος του '19 να προσεγγίσει το 40%.

Εκτιμούμε ότι δεν διαφαίνεται κίνδυνος σε κανένα πρόγραμμα του ΕΣΠΑ ωστόσο να κάνουμε μια παρατήρηση εδώ ότι ο τρόπος υπολογισμού του n+3 ουσιαστικά μετακυλύει την πίεση της υλοποίησης στο τελευταίο έτος εφαρμογής.

Να δώσουμε ένα παράδειγμα έστω και ακραίο ότι αν το πρόγραμμά μας αρκείτο στο να ικανοποιεί το n+3 κάθε χρονιάς θα έπρεπε στον τελευταίο χρόνο να καταναλώσει να απορροφήσει το 49% των πόρων για να δούμε ότι θα πρέπει να πάμε πολύ παραπάνω φυσικά από το n+3 και αυτό δεν είναι τόσο απλό, γιατί είπαμε όλα αυτά τα μέτρα και τις προσπάθειες που πρέπει να κάνουμε.

Σε επίπεδο ΕΣΠΑ χρειάζεται μια μέση αύξηση του ρυθμούς υλοποίησης κατά 20 με 25% ετησίως. Για τα σχέδια δράσης έγινε μια εκτενής αναφορά, περιμένουμε τώρα να γίνει επικαιροποίηση μετά το κλείσιμο το 1^ο εξαμήνου να γίνει επικαιροποίηση των σχεδίων, φυσικά έχουμε διαπιστώσει ότι χρειάζεται συντονισμένων προσπάθεια όλων των εμπλεκόμενων για να έχουμε μια επιτάχυνση της υλοποίησης με έμφαση στη συμβασιοποίηση που είναι η απαραίτητη παράμετρος, ο παράγοντας για να έχουμε υλοποίηση τα επόμενα χρόνια.

Και φυσικά οι νέες δράσεις που πρέπει να βγουν, γι' αυτό και ουσιαστικά δίνουμε και overbooking μέσα από τη διαδικασία του νόμου, έτσι ώστε να δίνουμε την δυνατότητα να εντάσσονται έργα ώστε να καλύψουν ενδεχόμενες αστοχίες ή από εκπτώσεις, κενά που θα δημιουργηθούν και να φυσικά να επαναλάβουμε για μια ακόμη φορά ότι κρίσιμος παράγοντας για το πρόγραμμά μας εδώ, είναι να επιταχυνθεί η συμβασιοποίηση των σιδηροδρομικών έργων, καθώς και των δράσεων στα απορρίμματα και τα ελλείμματα.

Για τα μεγάλα έργα έχει αναφερθεί η Διαχειριστική Αρχή εκτενέστατα, απλά να δώσουμε δυο νούμερα στο επίπεδο του ΕΣΠΑ. Έχουμε 33 έργα με ένα συνολικό κόστος 10,8 δις και επιλέξιμα 7,3 έχουν πραγματοποιηθεί 19 υποβολές και προγραμματίζονται εντός του '19 συνολικά 11 υποβολές και 3 το 2020.

Η Διαχειριστική Αρχή είπε όσα αφορούν το πρόγραμμα. Εδώ θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι είναι πολύ θετική η συνδρομή του Jaspers στην προετοιμασία των αιτήσεων μεγάλων έργων. Υπάρχει ένα action plan το οποίο έχει καταρτιστεί, παρακολουθείται και επικαιροποιείται από την Υπηρεσία μας, την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού της εφαρμογής σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ομάδα Jaspers.

Επίσης να αναφερθούμε στη συνδρομή του Jaspers και στην υποστήριξη, εκπαίδευση των Διαχειριστικών Αρχών και δικαιούχων σε διάφορα ζητήματα διαχείρισης και παρακολούθησης.

Τα εμβληματικά έργα τα οποία δεν συζητήσαμε καθόλου σήμερα εδώ, να τα θυμηθούμε:

Είναι 18 έργα που έχουν αποφασιστεί από κοινού και συμφωνηθεί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εμάς, με ένα συνολικό προϋπολογισμό 3 δις περίπου. Τυγχάνουν μιας ειδικής πιο εντατικής παρακολούθησης, γίνονται τριμηνιαίες αναφορές γι' αυτά. Σήμερα παρουσιάζουν νομικές δεσμεύσεις 57% και δαπάνες 19% και από αυτά τα 18 εμβληματικά έργα τα 7 αφορούν το πρόγραμμά μας εδώ με έναν προϋπολογισμό 1,35 δις.

Να μην ξεχάσουμε στο τέλος να πούμε ότι ήδη η Υπηρεσία μας έχει ξεκινήσει την προετοιμασία για τις διαδικασίες για το ασφαλές κλείσιμο του 2014-2020 στοχεύοντας να ακολουθήσει το πρότυπο της επιτυχημένης δουλειάς που είχε γίνει για το κλείσιμο του 2007-2013, όπου εκεί με μια στενή, στοχευμένη παρακολούθηση με τυποποιημένους πίνακες κρίνουν και τη συνεργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά και κάνοντας προβολές κλεισίματος, έχουμε πετύχει ένα ασφαλές κλείσιμο.

Φυσικά στόχος μας είναι να είμαστε έτοιμοι να παράσχουμε κατευθύνσεις για το κλείσιμο αμέσως μόλις εκδοθούν οι κατευθυντήριες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σε αυτό το σημείο θα μου επιτρέψετε να δώσω τον λόγο στην κα Παχή, που είναι από τη Μονάδα του ΣΕΦ για να μας πει λίγα λόγια για το ΣΕΦ και να μας ενημερώσει για τις διαδικασίες και που βρίσκονται τώρα.

B. ΠΑΧΗ: Καλησπέρα και από εμένα. Μια σύντομη παρουσίαση πέντε λεπτών για το χρηματοδοτικό μηχανισμό ΣΕΦ. Οι πόροι του χρηματοδοτικού

μηχανισμού ΣΕΦ για την τρέχουσα περίοδο 2014-2020 είναι συνολικά 29,9 δις ευρώ και τα 23,5 δις αφορούν τον τομέα των μεταφορών.

Από αυτά 11,3 δις αφορούν το Ταμείο Συνοχής για τα 14 κράτη - μέλη της συνοχής. Η ποσοτα μας για την Ελλάδα η ποσόστωση δηλαδή είναι 580 εκατομμύρια, για την Ελλάδα σύμφωνα με το σχετικό προγραμματισμό έχουν υποβληθεί και εγκριθεί έργα για την κάλυψη της σχετικής ποσοτα αυτής της περιόδου.

Σύμφωνα με τον κανονισμό οι ποσοτώσεις ίσχυαν μέχρι 31/12/2018 και από 1/1/2019 οι πόροι του Ταμείου Συνοχής πλέον διατίθενται μέσω ενός κοινού κουβά στα 14 κράτη - μέλη της συνοχής, που μπορούν να τα διεκδικήσουν μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας.

Στο χάρτη φαίνεται ότι για την περίοδο 2014-2020 προκειμένου να μην υλοποιηθούν αποσπασματικά έργα, υιοθετήθηκε ως προσέγγιση οι διάδρομοι. Έχουν καθοριστεί 9 διάδρομοι και ο θαλάσσιος διάδρομος, 1 αφορά την Ελλάδα είναι ο καφέ διάδρομος ο οποίος ξεκινάει από τα τρία λιμάνια της Γερμανίας, το Αμβούργο, τη Βρέμη και το Ρόστοκ και μέσω σχεδόν όλης της Ευρώπης (Τσεχία, Σλοβακία, Ρουμανία, Βουλγαρία, προς Μπουρκάς, προς σύνορα Τουρκίας) κατευθύνεται στα τέσσερα ελληνικά λιμάνια Θεσσαλονίκη, Ηγουμενίτσα, Πάτρα, Πειραιάς και μέσω του θαλασσιού διαδρόμου φτάνει στην Κύπρο.

Για το διάδρομο «Μ» συντονιστής του διαδρόμου είναι ο Μάθιου Γκρος. Ο διάδρομος στην ελληνική επικράτεια είναι αυτός που φαίνεται σύμφωνα και με τη μελέτη του διαδρόμου «Μ» αυτός που φαίνεται στην παρουσίαση. Τα εγκεκριμένα έργα της περιόδου, αυτά που αφορούν Έλληνες εταίρους την ελληνική συμμετοχή ανέρχονται σε 915 εκατομμύρια ευρώ με κοινοτική χρηματοδότηση ύψους 590 εκατομμυρίων ευρώ.

Οι συνολικοί προϋπολογισμοί αυτών των έργων είναι πολλαπλάσιοι καθώς σε πολλές προτάσεις κυρίως του τομέα τηλεπικοινωνιών στα σχήματα συμμετέχουν δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς από πολλές ευρωπαϊκές χώρες.

Το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου. Υλοποιούνται σύμφωνα με την από 4/4/2019 Υπουργική Απόφαση για το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου των έργων δράσεων του μηχανισμού συνδέοντας την Ευρώπη. Στην

παρούσα φάση υπάρχει μια διαδικασία μετάβασης. Μέχρι την εφαρμογή του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου ο συντονισμός και η διαχείριση στον τομέα της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών γίνονταν με εγκυκλίους, τις οποίες εξέδιδε η ΕΥΣΕ.

Νέα πρόσκληση θα δημοσιευτεί μετά την οριστικοποίηση της ενδιάμεσης αξιολόγησης, πιθανότατα το δίμηνο Οκτωβρίου – Νοεμβρίου με τα ποσά που θα προκύψουν από αυτά που θα αποδεσμευτούν από τα εγκεκριμένα έργα της περιόδου, που δεν θα πάνε καλά στην αξιολόγηση.

Ο επόμενος μηχανισμός ο 2127. Για τη νέα προγραμματική περίοδο έχει ολοκληρωθεί η αναθεώρηση των χαρτών οι οποίοι θα προσαρτηθούν στον κανονισμό. Η διαδικασία του διαγωνισμού είναι ακόμη σε διαβούλευση.

Στην επόμενη διαφάνεια φαίνονται οι νέοι χάρτες όπως έχουν αναθεωρηθεί που θα μπουν σαν Παράρτημα 3 στον κανονισμό. Βλέποντας μια συγκριτική αποτύπωση αυτών των χαρτών, πάνω είναι της παλιάς περιόδου και κάτω είναι της επόμενης προγραμματικής, φαίνεται ότι έχουν προστεθεί τμήματα στο διάδρομο ελληνικού ενδιαφέροντος το Αλεξανδρούπολη – Καβάλα – Θεσσαλονίκη – Ιωάννινα – Κακαβιά – Ηγουμενίτσα καθώς και το Βόρεια Μακεδονία – Θεσσαλονίκη, προστέθηκαν στο διάδρομο «Μ».

Οι πόροι αυτής της περιόδου είναι 42 δις ευρώ. 30,6 δις αφορούν τον τομέα μεταφορών, από αυτά τα 30,6 δις 11,3 δις είναι το Ταμείο Συνοχής για τα 14 κράτη - μέλη της συνοχής. Από αυτά, η ποσόστωση δηλαδή η quota της Ελλάδας θα ανέρχεται περίπου στα 980 εκατομμύρια ευρώ κοινοτική συνδρομή, αν παραμείνει ο προϋπολογισμός του Ταμείου Συνοχής τα 11,3 δις.

Εδώ είναι οι διαφορές στην κατάρτιση του νέου μηχανισμού. Κυριότερες διαφορές είναι ότι στο Ταμείο Συνοχής πλέον όπως φαίνονται τα πράγματα γιατί ακόμη δεν έχουν οριστικοποιηθεί είναι η διαδικασία ακόμη σε εξέλιξη, από τα 11,3 δις ευρώ που είναι για το Ταμείο Συνοχής το 70% θα κατανεμηθεί με ποσόστωση στα 14 κράτη - μέλη και το 30% θα μπει σε ένα κοινό κουβά για τα 14 κράτη - μέλη της συνοχής που θα μπορούν να τα διεκδικούν μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας.

Αλλά και τα χρήματα αυτά τα οποία θα είναι σε ποσόστωση για τα 14 κράτη – μέλη, η ποσόστωση θα ισχύσει μέχρι τις 31/12/2023 και από 1/1/2014 θα μπαίνουν πάλι σε ένα κοινό κουβά που πάλι θα μπαίνουν σε μια ανταγωνιστική διαδικασία για να τα διεκδικούν τα κράτη – μέλη της συνοχής.

Πέρα όμως του γενικού φακέλου και του φακέλου του Ταμείου Συνοχής δημιουργείται και ένας νέος φάκελος, ο φάκελος στρατιωτικής κινητικότητας το Military Mobility υψηλού προϋπολογισμού 6,5 δις ευρώ, όπου από αυτό τον φάκελο θα χρηματοδοτηθεί το κόστος που προκύπτει από τις αποκλίσεις των τεχνικών προδιαγραφών μεταξύ στρατιωτικών έργων και έργων του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών όπως προκύπτει από τους κανονισμούς.

Επιλέξιμες προς συγχρηματοδότηση είναι οι υποδομές οι οποίες ήδη περιλαμβάνονται στους χάρτες του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών και δύναται να χρησιμοποιηθούν για διττούς πολιτικοστρατιωτικούς σκοπούς. Σε αυτή τη φάση έχουν καταρτιστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι χάρτες με το δίκτυο έργων στρατιωτικού ενδιαφέροντος και έχουν οριστικοποιηθεί και τεχνικές προδιαγραφές των απαιτήσεων μεταξύ των στρατιωτικών έργων και των έργων του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών.

Όλα αυτά οριστικοποιήθηκαν τον Νοέμβριο του 2018 από το Συμβούλιο. Οι στρατιωτικοί χάρτες δύναται να επικαιροποιηθούν, θα επικαιροποιηθούν πιθανότατα μετά το καλοκαίρι του '18 όταν το Συμβούλιο το ζητήσει και το ενδιαφέρον εδώ είναι ότι μπορούν να χρηματοδοτηθούν πλέον και αεροδρόμια τα οποία η χρηματοδότηση αεροδρομίων δεν είναι επιλέξιμη από το ΣΕΦ.

Φτάνει τα αεροδρόμια αυτά να είναι στους χάρτες στρατιωτικής κινητικότητας, αλλά και οι χρήσεις τους να είναι διττές και πολιτικές και στρατιωτικές. Αντίστοιχα και λιμάνια του εκτεταμένου δικτύου τα οποία έχουν διττή πολιτικοστρατιωτική χρήση, φτάνει να είναι στους χάρτες και να έχουν διττή χρήση.

Όσον αφορά τα επόμενα βήματα. Μετά την ολοκλήρωση της ενδιάμεσης αξιολόγησης του μηχανισμού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, της πορείας δηλαδή των εγκεκριμένων δράσεων του ΣΕΦ θα αποδεσμευτούν πόροι από τις δράσεις αυτές που παρουσιάζουν αποκλίσεις, καθυστερήσεις,

προβλήματα στην υλοποίησή τους και τότε στο πλαίσιο αυτό θα μπορούμε να υποβάλλουμε προτάσεις στην επόμενη πρόσκληση για τη διεκδίκηση αυτών των τυχών αδιάθετων πόρων του Ταμείου Συνοχής περιόδου 2014-2020 από τον κοινό κουβά.

Επίσης στα επόμενα βήματα είναι και η συμβολή μας στην οριστικοποίηση του νέου κανονισμού 2021-2027 αλλά και θα πρέπει δεδομένου ότι η επιλεξιμότητα του νέου μηχανισμού ξεκινάει από το 2021 να γίνει μια αποτύπωση των αναγκών, να προετοιμαστούν να ωριμάσουν έργα, γιατί οι πόροι πλέον είναι πάρα πολλοί για να τους υποβάλλουμε στην επόμενη προγραμματική περίοδο. Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

Z. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Ευχαριστούμε κι εμείς για τα πολύ ενδιαφέροντα που μας είπατε ιδίως για την επόμενη περίοδο, μαθαίνουμε κι εμείς.

X. ΔΡΙΤΣΑ: Συγνώμη δεν το συγκράτησα, 1 δις περίπου για όλα τα έργα του ΣΕΦ ενεργειακά και μεταφορών. Ναι; 980 εκατομμύρια είπατε.

B. ΠΑΧΗ: Η Ελλάδα...

X. ΔΡΙΤΣΑ: Η Ελλάδα, αλλά για όλα και για ενέργεια και για μεταφορές.

B. ΠΑΧΗ: Ταμείο Συνοχής έχουν μόνο οι μεταφορές.

X. ΔΡΙΤΣΑ: Άρα μιλάμε για 1 δις κοινοτική συνδρομή μόνο για μεταφορές;

B. ΠΑΧΗ: Ναι.

X. ΔΡΙΤΣΑ: Πρέπει να έχει και ενέργεια μέσα.

B. ΠΑΧΗ: 980 εκατομμύρια ευρώ είναι η ποσόστωση η quota της χώρας για τα έργα μεταφορών.

X. ΔΡΙΤΣΑ: Μόνο για τα έργα μεταφορών;

B. ΠΑΧΗ: Βέβαια δεν έχει quota η ενέργεια και οι τηλεπικοινωνίες.

X. ΔΡΙΤΣΑ: Δηλαδή αν είναι 1 δις με 70% η ... λέμε ότι μέχρι το 2023 πρέπει να δεσμεύσουμε ποσά 700 εκατομμυρίων για έργα μεταφορών;

B. ΠΑΧΗ: Συνήθως τα έργα μεταφορών έχουν πολύ χαμηλότερα ποσοστά χρηματοδότησης γιατί έχουν έργα έσοδα.

X. ΔΡΙΤΣΑ: Αυτό λέω. Επομένως πρέπει να βρούμε έργα που θα δίνουν επιλέξιμα 700 εκατομμύρια και να είναι όλα μέχρι το 2023; Αυτό ακούσαμε τώρα;

B. ΠΑΧΗ: Ναι αυτό.

X. ΔΡΙΤΣΑ: Εντάξει απλά να συνειδητοποιήσουμε τα νούμερα λιγάκι. Νόμιζα ότι το 1 δις ήταν και ενέργεια μέσα, γι' αυτό ρωτάω.

B. ΠΑΧΗ: Όχι, είναι μόνο μεταφορές.

Z. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Το συζητήσαμε και στην τεχνική συνάντηση ότι η προσπάθεια και τα μεγέθη που θα απαιτηθούν να διοχετευτούν προς προτάσεις του ΣΕΦ είναι πάρα πολύ υψηλά με κίνδυνο πράγματα τα οποία θα έχουν ωριμάσει στην προσπάθεια να ολοκληρώσουμε το πρόγραμμα. Είναι ένα θέμα το οποίο θα πρέπει να μας απασχολήσει πολύ σοβαρά, μπήκε και από την Επιτροπή χτες και πραγματικά πρέπει να σκύψουμε πάνω σε αυτό το θέμα και εμείς και το Υπουργείο Μεταφορών.

B. ΠΑΧΗ: Και να λάβουμε υπόψη και τα χρήματα που έχουμε μέσω της στρατιωτικής κινητικότητας, που κι αυτά είναι 6,5 δις για όλη την Ευρώπη.

Z. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Δεν είναι μικρό, είναι μεγάλος προϋπολογισμός.

B. ΠΑΧΗ: Γιατί έχουν και μεγάλο ποσοστό συμμετοχής.

Z. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Άρα θα έχουμε πάρα πολλές δυνατότητες χρηματοδότησης και θα έχουμε μια δυσκολία να έχουμε ώριμες προτάσεις αυτό είναι το προφανές συμπέρασμα.

Αν δεν υπάρχει κάποιος άλλος να προχωρήσουμε στην επόμενη ενότητα ...

B. ΚΑΜΠΑΡΑΚΗΣ: Αν είχατε τα τελευταία πόσο είναι το ποσοστό υλοποίησης για τα 580; Το έχετε;

B. ΠΑΧΗ: Στον πίνακα που έδειξα δεν έχει ποσοστά υλοποίησης ...

B. ΚΑΜΠΑΡΑΚΗΣ: Το ξέρω.

B. ΠΑΧΗ: Είναι υψηλά όμως.

B. ΚΑΜΠΑΡΑΚΗΣ: Νούμερο αν έχετε.

B. ΠΑΧΗ: Νούμερο δεν έχω μπροστά μου, όμως αν σκεφτούμε ότι το Τιθορέα – Δομοκός και το Ροδοδάφνη – Ψαθόπυργος που είναι τα πολύ μεγάλα έργα που είναι περίπου 700 εκατομμύρια κλείνουν τώρα, είναι πολύ μεγάλα τα ποσοστά απορρόφησης.

Z. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Να παρακαλέσω τον εκπρόσωπο της Ειδικής Υπηρεσίας ΟΠΣ να μας κάνει την παρουσίαση που είχαν ζητήσει να γίνει, υπάρχει ή έχει αποχωρήσει; Έχει αποχωρήσει. Είχε προταθεί ότι θα γινόταν μια παρουσίαση υπέρ της διαλειτουργικότητας των συστημάτων. Δεν πειράζει, θα έχουμε την ευκαιρία άλλη φορά και έχουμε τώρα το πάρα πολύ ενδιαφέρον για όλους μας θέμα, που το αφήσαμε τελευταίο μπας και σας κρατήσουμε μέσα στην αίθουσα, που ήταν η ενημέρωση για τη διαπραγμάτευση της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027 που θα μας κάνει ο εκπρόσωπος της ΕΥΣΣΑ και η ενημέρωση για την 1^η εγκύκλιο για τον σχεδιασμό.

Διαπραγμάτευση της νέας Π.Π. 2021-2027 / Η 1^η εγκύκλιος σχεδιασμού

I. ΔΗΜΗΤΡΕΛΟΣ: Να ολοκληρώσουμε αυτό τον κύκλο παρουσιάσεων στην Επιτροπή, να πούμε κάποια πράγματα για τη διαδικασία σχεδιασμού της προγραμματικής περιόδου 2021-2027 η οποία επί της ουσίας ξεκίνησε με την αποστολή της 1^{ης} εγκυκλίου σχεδιασμού που καταρτίστηκε από την ΕΥΣΣΑ και έγινε διαθέσιμη στις 6 Ιουνίου.

Με αυτήν σηματοδοτήθηκε επίσημα η έναρξη του διαλόγου με τους φορείς πολιτικής της χώρας για τη διαμόρφωση των εθνικών κατευθύνσεων πολιτικής. Με βάση το περιεχόμενο της εγκυκλίου οι αρμόδιοι φορείς πολιτικής σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο καλούνται να διατυπώσουν προτάσεις στρατηγικής και προτεραιότητας με βάση τους τομείς αρμοδιότητάς τους απαντώντας σε ένα συγκεκριμένο δομημένο ερωτηματολόγιο το οποίο υπάρχει μέσα στην εγκύκλιο και για το οποίο θα σας πω λίγο αργότερα τι περιλαμβάνει, τι ερώτημα πρέπει να απαντηθούν.

Οι προτάσεις αυτές που θα σταλούν θα αποτελέσουν τη βασική εισροή για την κατάρτιση των εθνικών στόχων πολιτικής για την περίοδο 2021-2027 του εταιρικού Συμφώνου για το πλαίσιο ανάπτυξης της περιόδου 2021-2027.

Να δούμε ποιο είναι το πλαίσιο του προγραμματισμού για τη χώρα. Αναφέρθηκε και νωρίτερα από τον Γενικό Διευθυντή της Εθνικής Αρχής Συντονισμού το ευρύτερο περιβάλλον για την ανάπτυξη της χώρας συνδιαμορφώνεται πλέον τόσο από την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το νέο κανονιστικό πλαίσιο το οποίο είναι ακόμη υπό διαπραγμάτευση, η

θέση της χώρας για την πολιτική συνοχή, η έξοδος της χώρας από τα προγράμματα στήριξης και η είσοδος της στο θεσμό του ευρωπαϊκού εξαμήνου. Όλα αυτά αποτελούν μια βάση όπως και οι δεσμεύσεις και οι μεταμνημονιακές υποχρεώσεις της χώρας που αποτυπώνονται σε συγκεκριμένα κείμενα συμφωνιών και φυσικά και οι βασικοί άξονες της εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής.

Όλα αυτά συνδιαμορφώνουν ένα πλαίσιο κειμένων και αναφορών για την προετοιμασία της νέας προγραμματικής περιόδου. Είναι σκόπιμο να αναφέρουμε εδώ ότι είναι η πρώτη φορά στη χώρα υπάρχουν δυο βασικά κείμενα στρατηγικής, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων το οποίο είναι εγκεκριμένο και αναφέρθηκε. Εκτός από το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων έχει ετοιμαστεί επί της ουσίας και το εθνικό πρόγραμμα ανάπτυξης το οποίο εγκρίθηκε τον Απρίλιο στο Eurogroup και το οποίο βασικά είναι η αναπτυξιακή στρατηγική, η εθνική στρατηγική για τη βιώσιμη και δίκαιη ανάπτυξη με χρονικό ορίζοντα το 2030, το οποίο παρουσιάστηκε στο Eurogroup και βασικός στόχος είναι η μετάβαση σε ένα δίκαιο, βιώσιμο και χωρίς αποκλεισμούς αναπτυξιακό υπόδειγμα με όρους κοινωνικής και περιφερειακής συνοχής.

Με βασικούς άξονες παρέμβασης τη δημοσιονομική σταθερότητα, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τις ποιοτικές και προσβάσιμες υποδομές για την ανάπτυξη και τη δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Αυτά τα κείμενα αποτελούν βασική εισροή και φυσικά υπάρχει και η θέση – πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις κύριες κατευθύνσεις της χώρας κατά την νέα προγραμματική περίοδο οι οποίες περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Δ της έκθεσης για την Ελλάδα στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού εξαμήνου οι οποίες παρουσιάστηκαν κιόλας τον Φλεβάρη εδώ στην Αθήνα.

Που βρισκόμαστε τώρα σε σχέση με την οργάνωση και τον συντονισμό του αναπτυξιακού προγραμματισμού. Με βάση τα αναφερόμενα στην 1^η εγκύκλιο οι απαιτούμενες ενέργειες για την οργάνωση της κατάρτισης του προγραμματισμού επί της ουσίας είναι οι ακόλουθες:

- Η σύσταση και η ενεργοποίηση των οργάνων του αναπτυξιακού σχεδιασμού
- Η οργάνωση της διαβούλευσης σε περιφερειακό και τομεακό επίπεδο

- Η επεξεργασία προτάσεων σχεδιασμού με την υλοποίηση κάποιων Συνεδρίων, Ημερίδων, μελετών
- Η διαμόρφωση και η κατάθεση των πρώτων συνοπτικών θέσεων στη βάση των κατευθύνσεων και των ερωτηματολογίων της εγκυκλίου που αναφέρθηκα νωρίτερα.

Τα όργανα κατάρτισης του ΕΣΠΑ όπως αναφέρονται στην εγκύκλιο των επιχειρησιακών προγραμμάτων προβλέπεται να είναι τα εξής:

- Η Επιτροπή σχεδιασμού πολιτικής του ΕΣΠΑ, η οποία θα έχει βασικό στόχο την υποστήριξη σε επίπεδο πολιτικής του Υπουργείου Οικονομίας στις διαδικασίες σχεδιασμού και κατάρτισης του ΕΣΠΑ και τη διατύπωση των προτάσεων προς το Υπουργικό Συμβούλιο για τις αναπτυξιακές προτεραιότητες και τους στόχους του ΕΣΠΑ 2021-2027.
- Η διαμόρφωση προτάσεων προς το Υπουργικό Συμβούλιο για τις αναπτυξιακές προτεραιότητες των επιμέρους προγραμμάτων της νέας περιόδου.

Η Επιτροπή αυτή θα αποτελείται από αρμόδιους Γενικούς Γραμματείς Υπουργείων, ενώ οι εκπρόσωποι της Αυτοδιοίκησης και οι κοινωνικοοικονομικοί εταίροι θα μετέχουν όταν απαιτείται στις εργασίες με πρόσκληση του Προέδρου.

Πέρα από την Επιτροπή σχεδιασμού πολιτικής ΕΣΠΑ, θα υπάρξει η Γραμματεία υποστήριξης σχεδιασμού ΕΣΠΑ η οποία θα αποτελείται από ανώτερα υπηρεσιακά στελέχη της Εθνικής Αρχής Συντονισμού με συντονιστή τον Γενικό Διευθυντή της Εθνικής Αρχής Συντονισμού και βέβαια θα υπάρχει και υπηρεσιακή Γραμματεία τεχνικής υποστήριξης στο πλαίσιο της Εθνικής Αρχής Συντονισμού η οποία θα αποτελείται από στελέχη Υπηρεσιών της Εθνικής Αρχής Συντονισμού.

Αυτά τα όργανα και παράλληλα και οι ομάδες χάραξης πολιτικών οι οποίες θα πρέπει στα επιμέρους Υπουργεία και τις Περιφέρειες να συγκροτηθούν γιατί θα έχουν την αρμοδιότητα ουσιαστικά με τη συγκρότησή τους να συνεισφέρουν στην όλη διαδικασία σε όλες τις φάσεις του σχεδιασμού.

Την ευθύνη λειτουργίας των ομάδων αυτών αναλαμβάνουν στα Υπουργεία οι επιτελικές δομές. Για τη συγκεκριμένη περίπτωση για το

τομεακό πρόγραμμα εδώ οι επιτελικές δομές θα έχουν την ευθύνη για τη συγκρότηση των ομάδων αυτών, ενώ απολύτως χρήσιμη και σκόπιμη κρίνεται η συμμετοχή στις ομάδες αυτές και εκπροσώπων από τις Διαχειριστικές Αρχές των προγραμμάτων της τρέχουσας περιόδου που κατά κύριο λόγο συνεισφέρουν στη χρηματοδότηση των προτεραιοτήτων του φορέα και προκειμένου να συμβάλλουν με την εμπειρία τους στην εφαρμογή, στον σχεδιασμό και σε ό,τι απαιτείται για την έγκριση του προγραμματισμού της νέας περιόδου.

Εννοείται ότι οι Διαχειριστικές Αρχές θα έχουν και την ευθύνη της κατάρτισης των προγραμμάτων σε επόμενο στάδιο. Αυτές θα έχουν την ευθύνη για την κατάρτιση των προγραμμάτων της περιόδου 2021-2027.

Να πω κάποια πράγματα τα οποία φυσικά υπάρχουν γιατί η 1^η εγκύκλιος είναι διαθέσιμη στο ΕΣΠΑ για τα ερωτήματα που θα κληθούν να απαντήσουν σε αυτή την πρώτη φάση οι φορείς.

Κατ' αρχήν θα πρέπει να υπάρχει μια σύντομη περιγραφή της θέσης του τομέα ή της Περιφέρειας στο ευρύτερο εθνικό και ευρωπαϊκό περιβάλλον, να αναφερθούν βασικά προβλήματα εμπόδια ή και αστοχίες που αναδείχθηκαν κατά την υλοποίηση των στόχων και προτεραιοτήτων στρατηγικής του φορέα ανά τομέα πολιτικής.

Να γίνει μια καταγραφή των κύριων στρατηγικών επιλογών του φορέα και ιεράρχησή τους και φυσικά να γίνουν και κάποιες αναφορές στις ανάγκες χρηματοδότησης για τη νέα περίοδο.

Ποιο είναι το χρονοδιάγραμμα και οι απαιτούμενες ενέργειες μετά την υποβολή της 1^{ης} εγκυκλίου. Αυτό που αναφέρεται με σαφήνεια στην εγκύκλιο είναι ότι θα πρέπει μέχρι το τέλος του Ιουνίου του '19 να έχει γίνει συγκρότηση των ομάδων σχεδιασμού από Υπουργεία και Περιφέρειες, η έκδοση της Υπουργικής Απόφασης συγκρότησης της Επιτροπής σχεδιασμού πολιτικής του ΕΣΠΑ καθώς και η οριστική διαμόρφωση από το ΥΠΟΙΑΝ από εμάς δηλαδή από το Υπουργείο Οικονομίας του οδικού χάρτη σχεδιασμού και η ενημέρωση σχετικά των υπηρεσιών της Επιτροπής.

Τον Σεπτέμβριο του 2019 έχουμε ζητήσει την απάντηση στα ερωτηματολόγια, την υποβολή προτάσεων δηλαδή από τους αρμόδιους φορείς πολιτικής στην ΕΑΣ σε συνέχεια της αποστολής της 1^{ης} εγκυκλίου και

προβλέπεται, δηλαδή τουλάχιστον υπάρχει η πρόθεση να το πω έτσι, η άτυπη υποβολή του ΕΣΠΑ στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για διαβούλευση αμέσως μετά την έγκρισή του από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Και το Μάρτιο του 2020 να γίνει η επίσημη υποβολή του ΕΣΠΑ και η έγκρισή του από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εντός δύο μηνών, σε συνέχεια των άτυπων διαβουλεύσεων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Επιπλέον υπάρχει η πρόθεση έως 30 Ιουνίου του 2020 να γίνει και μια πρώτη επίσημη υποβολή των ΕΠ στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συνέχεια των άτυπων διαβουλεύσεων. Ξέρουμε όλοι, ειπώθηκε και νωρίτερα από τον Γενικό Διευθυντή της ΕΑΣ ότι είναι σημαντικό να ξεκινήσει η υλοποίηση να έχουμε εγκεκριμένα προγράμματα στο τέλος του 2020 για τη νέα περίοδο για να τρέξουν οι διαδικασίες γρήγορα και ελπίζουμε ότι αυτά μέσα στο φόρτο εργασίας που υπάρχει θα μπορέσουν να γίνουν πράξη.

Αυτά σε σχέση με την 1^η εγκύκλιο. Να πω πολύ συνοπτικά για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο ότι είναι ακόμη σε διαπραγμάτευση. Έχει γίνει μια ενημέρωση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των πόρων που θα είναι διαθέσιμοι για τη χώρα, που ανέρχονται στα 19,2 δις εκ των οποίων για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο είναι 5,2 για το ΕΤΠΑ είναι 10,2 και για το Ταμείο Συνοχής 3,5 δις και για το ΣΕΦ 868 εκατομμύρια ευρώ, τουλάχιστον αυτή είναι η πρόταση της Επιτροπής.

Δεν έχει καταλήξει όμως το δημοσιονομικό πλαίσιο είναι ακόμη σε διαπραγμάτευση και μπορεί να υπάρχει και καθυστέρηση στη έγκρισή του. Παράλληλα όμως βρίσκεται σε προχωρημένες συζητήσεις χωρίς όμως να έχουν καταλήξει κι αυτές και το κανονιστικό πλαίσιο της περιόδου όπου έχουν γίνει και έχουν αναφερθεί και σε προηγούμενες παρουσιάσεις οι βασικές διαφορές που υπάρχουν σε σχέση με την τρέχουσα προγραμματική περίοδο.

Εγώ να αναφέρω επιγραμματικά ότι οι 11 θεματικοί στόχοι της στρατηγικής Ε.Ε. 2020 και της προγραμματικής περιόδου της τρέχουσας δηλαδή επί της ουσίας ενοποιούνται σε πέντε στόχους πολιτικής. Αντίστοιχα οι 60 επενδυτικές προτεραιότητες που γνωρίζαμε μέχρι τώρα μετατρέπονται σε 30 ειδικούς στόχους στη νέα περίοδο 2021-2027.

Ουσιαστική διαφορά σε σχέση με την τρέχουσα περίοδο αποτελεί το γεγονός ότι η χωρική ανάπτυξη μετατρέπεται σε ένα διακριτό

στόχο πολιτικής και στο πλαίσιο αυτό η πολιτική συνοχής στηρίζει διακριτά τις αναπτυξιακές στρατηγικές που καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και ενισχύει το ρόλο των τοπικών Αρχών.

Είναι κάποια πράγματα που λίγο πολύ έχουν αναφερθεί, έχουν γίνει γνωστά. Να πω επιγραμματικά ότι υπάρχει η ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας του θεματικού στόχου 11 της τρέχουσας περιόδου και δεν αποτελεί πλέον διακριτό στόχο αλλά υποστηρίζεται στο πλαίσιο άλλων στόχων πολιτικής, μια και έχουμε αυτή τη μείωση από τους 11 θεματικούς στόχους σε 5 στόχους πολιτικής, όπως ανέφερα πριν.

Και η θεματική συγκέντρωση παραμένει ως υποχρέωση τόσο στο ΕΤΠΑ όσο και στο ΕΚΤ. Αυτά επιγραμματικά, υπάρχει φυσικά η δέσμευση ότι το 25% των πόρων θα διατεθεί για δράσεις κλιματικής αλλαγής και η παρακολούθηση της επίτευξης των περιβαλλοντικών στόχων και των στόχων για την κλιματική αλλαγή θα γίνεται στη βάση μιας μεθοδολογίας όπου για κάθε κωδικό παρέμβασης αναλύεται η συνδρομή του στους παραπάνω στόχους.

Όλο όμως το κανονιστικό πλαίσιο όπως συζητείται και όπως προχωράει, ακόμη είναι σε διαπραγμάτευση, δεν έχει οριστικοποιηθεί κάτι. Αυτές οι αλλαγές βέβαια που αναφέρονται τώρα πρακτικά οι διαφορές σε σχέση με την τρέχουσα περίοδο θα είναι δεδομένες. Δεν έχω να προσθέσω κάτι άλλο, σας ευχαριστώ πολύ.

Ζ. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Μήπως θέλει η Επιτροπή να μας πει κάτι παραπάνω; Όχι.

Δ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ: Όχι δεν έχουμε κάτι παραπάνω από τη στιγμή που δεν έχουμε ακόμη κανονισμό. Αυτό είναι το χρονοδιάγραμμα όπως περιεγράφηκε ιδιαίτερα μέχρι τέλος του χρόνου που θα πρέπει να είναι πολύ εντατικές οι ενέργειες, οι σκέψεις και η καταγραφή των σκέψεων από μέρους σας.

Ζ. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Παρακαλώ εσείς.

Κ. ΠΑΥΛΙΚΑΝΗΣ: Σε σχέση με την επόμενη προγραμματική περίοδο επειδή στο Annex D ήμουν και στην παρουσίαση που είχε κάνει ο κ. Σλόιτερ στο Σεράφειο και γενικά όπου αναφέρονται σε θέματα προτάσεων για τη χώρα μας, βλέπω ότι η πρότασή τους είναι να μπει η Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφθοράς στο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου.

Εμείς βέβαια το καλοδεχόμαστε αυτό, το θέλουμε διακαώς γιατί έχουμε διάφορα προβλήματα πρακτικά εξ αιτίας των οποίων αντιμετωπίζουμε προβλήματα που δεν είμαστε μέσα στο ΕΣΠΑ, γιατί μην ξεχνάμε ότι εμείς σαν Γραμματεία υπαγόμαστε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και καλώς ή κακώς κάθε φορά που αλλάζει ο Γενικός Γραμματέας ξεκινάμε από το 0 να εξηγήσουμε τι είναι το ΠΕΠ, τι είναι η ΕΥΘΥ, τι είναι η ΕΔΕΛ, τι είναι το ΕΣΠΑ. Ξεκινάμε να μαθαίνουμε την αλφαβήτα.

Πράγμα το οποίο προφανώς αν είσαι σε μια δομή ΕΣΠΑ κανονική, δεν έχεις τέτοιου είδους προβλήματα. Εμείς έχουμε πιο μεγάλα προβλήματα και δεν έχουμε τεχνικές βοήθειες, μετακινούμαστε με τους κανονισμούς του στενού δημοσίου, έχουμε πάρα πολλά θέματα.

Το μοναδικό στοιχείο του ΣΔΕ το οποίο προβλέπει τη ΓΕΓΚΑΔ είναι μόνο ως υποδοχείς των καταγγελιών το οποίο έτσι κι αλλιώς το έγραφε στο «Ζ» 2014-2020. Θα ήθελα να μάθω κι εγώ τι προβλέπεται σε σχέση με εμάς στην επόμενη προγραμματική περίοδο. Ξέρω ότι δεν έχετε απάντηση τώρα προφανώς, αλλά ούτε μας έχει καλέσει και κανένας ακόμη να μας κάνει κάποια κουβέντα γι' αυτό.

Γι' αυτό δεν ξέρω τώρα με τον κ. Φακίτσα ή με τον κ. Φίρμπα ή σε ποιο επίπεδο θα γίνει αυτή η συζήτηση, να καταθέσουμε κι εμείς τις δικές μας προτάσεις ή να πουν κι αυτοί τις δικές τους ιδέες, σχετικά με το ποιος θα είναι ο ρόλος της Γενικής Γραμματείας Καταπολέμησης της Διαφθοράς στην επόμενη προγραμματική περίοδο. Ευχαριστώ.

Γ. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ: Νομίζω ότι στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα θα έχουμε όλοι οι φορείς την ευκαιρία να συζητήσουμε για τα θέματα της επόμενης περιόδου, οπότε όλα θα τεθούν επί τάπητος.

Ζ. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ: Αν κανένας άλλος από τους συμμετέχοντες δεν έχει κάτι να παρατηρήσει ή να ρωτήσει και επειδή νιώθω ότι όλοι είμαστε αρκετά κουρασμένοι ύστερα από αυτή την πολύ μακρά συνεδρίαση, σε διάρκεια μακρά, θα ήθελα πριν κλείσουμε να προτείνω στα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης να μας εξουσιοδοτήσουν σα Διαχειριστική Αρχή να οριστικοποιήσουμε και να διαμορφώσουμε αυτό το κείμενο που συνήθως διαβάζουμε στο τέλος των Επιτροπών, που είναι αυτό το κείμενο συμπερασμάτων και αποφάσεων, γιατί δεν καταφέραμε να έχουμε ένα πρώτο

draft σε τέτοια μορφή, που να μπορούμε αυτή τη στιγμή να σας το προτείνουμε.

Η δική μας πρόταση είναι η εξής: να καθίσουμε με βάση τις σημειώσεις που έχουμε κρατήσει να διαμορφώσουμε αυτό το κείμενο συμπερασμάτων και να σας το στείλουμε με e-mail να κάνετε κι εσείς τις παρατηρήσεις σας για ενδεχόμενα σημεία όπου έχετε παρέμβει και θέλετε να γίνει με μεγαλύτερη σαφήνεια η αποτύπωση των παρεμβάσεων σας και να επιστραφεί και αυτό να είναι το κείμενο των συμπερασμάτων κυρίως.

Γιατί σε ό,τι αφορά τις αποφάσεις η Επιτροπή Παρακολούθησης σε ένα σημείο είχε να πάρει απόφαση την οποία και έλαβε. Ήταν το θέμα της έγκρισης της ετήσιας έκθεσης. Αν συμφωνείτε με αυτή τη διαδικασία, να προχωρήσουμε έτσι αλλά να επισημάνω ότι και για την ετήσια έκθεση θα θέλαμε μια εξουσιοδότηση γιατί υπάρχουν ακόμη στοιχεία στην έκθεση που έχετε δει στον διάυλο, τα οποία θέλουν συμπλήρωση. Όχι ουσιώδη στοιχεία, ο βασικός κορμός της έκθεσης είναι αναρτημένος και δεν έχει ουσιώδεις μεταβολές από αυτά που είπαμε σήμερα, όπως και οι πίνακες και όλο το κείμενο, απλώς θα θέλαμε να εξουσιοδοτηθούμε από τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης να μπορέσουμε να κάνουμε κάποιες προσαρμογές και να καλυτερεύσουμε κάποια σημεία της αναρτημένης έκθεσης και να αναλάβουμε την ευθύνη χωρίς προφανώς να υπάρξει κάποια ουσιώδης αλλαγή, το τελικό κείμενο να το υποβάλλουμε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή που θα πρέπει να αναρτηθεί ούτως ή άλλως στην FSC μέχρι τις 25/6/2019.

Άρα αυτό που ζητάμε είναι από τη μια να κάνουμε αυτή τη διαδικασία για το κείμενο των συμπερασμάτων που σας πρότεινα και σε ό,τι αφορά την απόφαση που ήδη ελήφθη, να μας δοθεί μια ευχέρεια να κάνουμε τις τελευταίες προσαρμογές και διορθώσεις στο κείμενο που έχετε ήδη λάβει μέσω διαύλου. Συμφωνεί η Επιτροπή. Συμφωνούν τα μέλη; Συμφωνούν. Ευχαριστούμε πάρα πολύ όλους για τη συμμετοχή σας και στο επόμενο στην Επιτροπή. Έχουμε πολλά πράγματα να κάνουμε!

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ